

โลกทัศน์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการอยู่เป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน

นางสาวไศรยา เตชะวิวัฒนเศรษฐ์

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชามนุษยวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-0867-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

WORLDVIEW AND FACTORS RELATING TO CELIBACY OF AIR STEWARDESS

SORAYA TACHAWATTANASET

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Anthropology

Department of Sociology and Anthropology

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-03-0867-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์ โลกทัศน์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการอยู่เป็นโสดของพนักงานต้อนรับ
หญิงบนเครื่องบิน
โดย นางสาวไศรยา เตชะวัฒนเศรษฐ์
สาขาวิชา มานุษยวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สวาสต์ญาติ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา คุณินทร์พันธ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สวาสต์ญาติ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญยง ชื่นสุวิมล)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โศรยา เตชะวัฒนเศรษฐ์ : โลกทัศน์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการอยู่เป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน. (WORLDVIEW AND FACTORS RELATING TO CELIBACY OF AIR STEWARDESS) อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สวัสดิ์ญาติ, จำนวนหน้า 120 หน้า. ISBN 974-03-0867-8.

การศึกษา เรื่อง โลกทัศน์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการอยู่เป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงโลกทัศน์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการอยู่เป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินของสายการบินแห่งหนึ่งในประเทศไทย ซึ่งกลุ่มที่ทำการศึกษานี้จะเป็นเสมือนตัวแทนของเพศหญิงที่อยู่เป็นโสดที่อธิบายได้ถึงเหตุผลและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นโสดของเพศหญิงที่อยู่ในระบบสังคมที่ถูกครอบงำโดยอุดมการณ์ครอบครัวและการมีเหย้าเรือน โดยการศึกษา นั้นได้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ มีการเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์บุคคลกลุ่มที่ศึกษาแบบเจาะลึก

ในการวิเคราะห์นั้นแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก คือ

1. วิเคราะห์การเลือกที่จะอยู่เป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน ซึ่งจากการศึกษาพบว่าพวกเขามีเหตุผลในการเลือกเป็นโสดจากปัจจัยที่หลากหลาย โดยที่บรรทัดฐาน ความเชื่อ และค่านิยมของสังคมมิใช่เหตุผลในการเลือกที่จะเป็นโสดแต่อย่างใด
2. วิเคราะห์โลกทัศน์ความเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน จากการศึกษาพบว่า พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินทั้งหมดมิได้มองตนเองแปลกแยกจากสังคมแต่อย่างใด
3. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการอยู่เป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอยู่เป็นโสดนั้นประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านประสบการณ์ ภูมิหลัง พื้นฐานทางครอบครัว ปัจจัยด้านความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา) ปัจจัยด้านรายได้ ปัจจัยด้านการมีงานอดิเรกหรือกิจกรรมอื่นๆ ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนสนิท ปัจจัยด้านการได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อสภาพโสดของตนเองและปัจจัยด้านการไม่พบคนที่ถูกใจหรือมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้

ภาควิชา..สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา.... ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา...มานุษยวิทยา..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา 2544

4181181424 : MAJOR ANTHROPOLOGY

KEYWORD : WORLDVIEW / CELIBACY

SORAYA TACHAWATTANASET : WORLDVIEW AND FACTORS RELATING TO
 CELIBACY OF AIR STEWARDESS. THESIS ADVISOR ASSO.PROF., PRASIT
 SWASYART, 120 pp. ISBN 974-03-0867-8.

The purpose of this study is to perceive the worldview and factors relating to celibacy of air stewardess of an airline in Thailand. The focused group represents the celibate females who explain the reasons and factors which affect their singlehood, despite the preference of the Thai society on marriage and the founding of family. This thesis employs the qualitative method, collecting data by an in-depth interviewing of the focused group.

The analysis is divided into 3 parts :

- 1) Analyzing the choice of being single of air stewardess. The study finds out that there are various reasons for their singlehood but not concerns with the society 's value or belief.
- 2) Analyzing the worldview of the focused group on celibacy. The study shows no feeling of alienation from the society among the air stewardess.
- 3) Analyzing the factors affecting the celibacy of air stewardess. The study reveals that the factors consist of past experience, family history, attachment to family (parents) income, hobby or extra curricular activities, closed-friend groups, acceptance to celibacy status and inability in finding soulmates or partner with the right criteria.

Department ...Sociology and Anthropology...	Student's signature.....
Field of study...Anthropology.....	Adviser's signature.....
Academic Year...2001.....	Co- adviser's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ก็ด้วยความกรุณาจากท่านรองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ สวาสดิ์ญาติ ซึ่งเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่เอาใจใส่ดูแลศิษย์เป็นอย่างดี รวมทั้งท่านรองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา คุณินทร์พันธุ์ ประธานกรรมการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญยง ชื่นสุวิมล ซึ่งทั้ง 3 ท่านได้ให้ข้อเสนอแนะอันทรงคุณค่าให้แก่งานชิ้นนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทั้ง 3 ท่าน ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินทั้ง 20 ท่าน ซึ่งไม่อาจเปิดเผยนามได้ ที่ท่านได้ให้ข้อมูลสำคัญในการทำวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งขอขอบคุณอีกหลายๆ ท่านที่ช่วยเหลือทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ที่อาจไม่ได้เอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้ได้หมด

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ซึ่งได้ให้การส่งเสริม สนับสนุนด้านการศึกษาของผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา จนกระทั่งสำเร็จการศึกษา

ไศรยา เตชะวัฒนเศรษฐ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญ (ต่อ).....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	3
สมมติฐานในการศึกษา.....	3
ขอบเขตของการศึกษา	3
ระเบียบวิธีวิจัย	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา	9
นิยามศัพท์ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน.....	10
2 แนวความคิดและทฤษฎีในการศึกษาทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา	14
แนวคิดเกี่ยวกับโลกทัศน์	15
แผนภูมิแสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา	19
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
3 ประวัติชีวิตของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน.....	25
กรณีที่ 1 พี่ที่	25
กรณีที่ 2 พี่แตน.....	28
กรณีที่ 3 พี่รุ่ง	33
กรณีที่ 4 พี่แม่น.....	36
กรณีที่ 5 พี่ม่วง.....	39
กรณีที่ 6 พี่เอ็น.....	43
กรณีที่ 7 พี่เจา.....	48

กรณีศึกษาที่ 8 พี่มี	52
กรณีศึกษาที่ 9 พี่ปี่	58
กรณีศึกษาที่ 10 พี่ดาว.....	62
กรณีศึกษาที่ 11 พี่พร	65
กรณีศึกษาที่ 12 พี่เจี๊ยบ.....	68
กรณีศึกษาที่ 13 พี่แต้ว	71
กรณีศึกษาที่ 14 พี่แอน	74
กรณีศึกษาที่ 15 พี่ปลา.....	78
กรณีศึกษาที่ 16 พี่ทิพย์.....	81
กรณีศึกษาที่ 17 พี่หนึ่ง	84
กรณีศึกษาที่ 18 พี่นุช.....	87
กรณีศึกษาที่ 19 พี่อุ้ม	90
กรณีศึกษาที่ 20 พี่เจี๊ยง.....	92
4 บทวิเคราะห์.....	96
การเลือกกระทำโดยสมัครใจ	96
โลกทัศน์ความเป็นไสยของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน	100
ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นไสย	102
สรุป	113
ข้อเสนอแนะ	116
รายการอ้างอิง.....	117
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	120

ตารางที่ 1	สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่ที่	27
ตารางที่ 2	สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่แดน	32
ตารางที่ 3	สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่รุ่ง	35
ตารางที่ 4	สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่แมน	39
ตารางที่ 5	สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่ม่วง	42
ตารางที่ 6	สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่เอ็น	47
ตารางที่ 7	สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่เจา	51
ตารางที่ 8	สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่มี	57
ตารางที่ 9	สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่บี	61
ตารางที่ 10	สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่ดาว	64
ตารางที่ 11	สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่พร	67
ตารางที่ 12	สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่เจียบ	70
ตารางที่ 13	สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่แต้ว	73
ตารางที่ 14	สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่แอน	77
ตารางที่ 15	สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่ปลา	80
ตารางที่ 16	สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่ทิพย์	83
ตารางที่ 17	สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่หนึ่ง	86
ตารางที่ 18	สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่นุช	89
ตารางที่ 19	สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่อุ้ม	92
ตารางที่ 20	สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่เจ็ง	95
ตารางที่ 21	ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นโรคของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน	113

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์ส่วนใหญ่ในสังคม ซึ่งประกอบด้วย “พ่อ แม่ และลูก” ขึ้นมา หน่วยครอบครัว พ่อแม่ลูกนี้ ได้ถูกทำให้ยอมรับในสังคมว่าเป็นหน่วยผลิตขั้นพื้นฐานที่จำเป็นสุดยอดในการดำรงอยู่ของเผ่าพันธุ์มนุษย์ อุดมการณ์ความเชื่อดังกล่าวนี้ได้มีการสั่งสมและสั่งสอนกันมาเป็นเวลานานนับพันปี

ครอบครัวจึงเป็นสถาบันทางสังคมขั้นมูลฐานที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกและสำคัญที่สุดของสังคมมนุษย์โดยสถาบันครอบครัวมีหน้าที่สำคัญประการหนึ่งคือการผลิตสมาชิกใหม่ (Reproduction) ให้กับสังคมเพราะสังคมมนุษย์จะต้องมีสมาชิกใหม่มาแทนที่สมาชิกเดิมที่ตายไปเพื่อที่จะทำให้สังคมมนุษย์สามารถดำรงอยู่ได้ต่อไป นักการหน้าที่ เช่น Winch (1971: 29) กล่าวว่า การหน้าที่พื้นฐานของครอบครัวในสังคมทั้งหมดก็คือการทดแทนสมาชิกของสังคมที่กำลังล้มหายตายจาก

ผู้หญิงในสังคมจึงต้องทำหน้าที่ในการเป็นมารดาเพื่อผลิตสมาชิกใหม่ให้กับสังคม ซึ่งหน้าที่ในการเป็นมารดาของผู้หญิงนี้มีความสำคัญมาก ถ้าผู้หญิงไม่สามารถทำหน้าที่ของการเป็นมารดามีจำนวนมากขึ้น สังคมมนุษย์ก็จะต้องตกอยู่ในภาวะที่ยุงยากได้ในที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงโสด เพราะผู้หญิงถูกอบรมสั่งสอนมาตั้งแต่อดีตให้มองเห็นความสำคัญของค่านิยม การแต่งงานและการมีครอบครัว สังคมถือเอาการแต่งงานเป็นเป้าหมายหลักอย่างหนึ่งของชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงจะถูกอบรมสั่งสอนเรื่องของการแต่งงานโดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมมากกว่าผู้ชาย Stockard and John son (1980 อ้างใน ชัชสุนี ศุขฉนวน, 2528: 12)

ในสายตาของสังคมแล้ว ผู้หญิงที่อยู่เป็นโสดมักจะถูกสังคมจ้องมองดูพฤติกรรมว่า เธอคงจะต้องมีพฤติกรรมผิดแปลกไปจากผู้หญิงส่วนใหญ่ที่แต่งงานมีครอบครัวแล้ว ภาพของผู้หญิงโสดในสายตาของสาธารณชนนั้นมักจะถูกมองไปในทางลบเกือบทั้งหมด (Bequeart, 1976: 13)

Magaret Mead (1967) กล่าวว่า “การมีชีวิตที่ดีควรจะหมายถึงการแต่งงานด้วย” ดังนั้นการที่ผู้หญิงในสังคมไม่สามารถจะปฏิบัติตามบทบาทที่สังคมกำหนดเอาไว้ได้ จึงทำให้ผู้หญิงที่อยู่เป็นโสดถูกสังคมรอบข้างมองว่าผู้หญิงโสดเหล่านั้นน่าจะมีลักษณะของความคิดและพฤติกรรมที่แปลกไปจากผู้หญิงส่วนใหญ่ที่แต่งงานแล้ว

Peter Stein (1975) กล่าวว่า “สังคมต่างๆ ไปยังมีทัศนคติต่อผู้หญิงที่เป็นโสดในลักษณะที่มองว่าผู้หญิงโสดนั้นเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากบทบาทของผู้หญิงทั่วไป”

Bell (1975) ก็กล่าวเช่นเดียวกันว่า ทัศนคติของสังคมที่มีต่อผู้หญิงโสด มักจะมองผู้หญิงโสดไปในทางลบ โดยคนส่วนมากจะมองผู้หญิงโสดที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไปว่า ชีวิตของเธอจะต้องขมขื่น ขุ่นข้องใจอยู่เสมอ โดยที่เธอไม่สามารถจะแสดงบทบาทที่ต้องการในการที่จะเป็นภรรยาและมารดาได้

ดังที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด ผู้หญิงที่ตัดสินใจจะครองตนเป็นโสดย่อมถูกกระแสของอุดมการณ์ครอบครัวโถมใส่รุนแรงมากขึ้น เพราะการปฏิเสธการแต่งงานแท้จริงแล้วก็คือการปฏิเสธที่สร้างหน่วยสังคมขึ้นมา ประเด็นของเรื่องนี้สัมพันธ์กับการให้คุณค่าในวิถีปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศของสังคมด้วย เนื่องจากการแต่งงานคือความมีความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างชายหญิงที่จะนำไปสู่การผลิตมนุษย์ในรุ่นต่อไป ในรูปแบบที่สังคมยอมรับ และคือหนทางเดียวที่ผู้หญิงจะมีลูกได้โดยไม่ถูกสังคมตั้งคำถามและประณาม เมื่อพิจารณาโดยผิวเผินเราอาจคิดว่าผู้หญิงที่ไม่แต่งงานและตั้งใจอยู่เป็นโสดไม่น่าจะมีปัญหาอะไรมากนัก แต่ในความเป็นจริง ผู้หญิงในทุกสังคมต่างก็ต้องเผชิญกับแรงกดดันให้แต่งงานเพื่อสร้างหน่วยครอบครัวขึ้นมา กระแสกดดันตัวนี้คงจะมีความรุนแรงแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม

ดังนั้นการอยู่เป็นโสดจึงเป็นทางเลือกทางหนึ่งที่จะปฏิเสธอุดมการณ์ครอบครัว และเป็นทางเลือกที่อาจสันคลอนอุดมการณ์ครอบครัวได้ ทางเลือกนี้จึงไม่ใช่ทางเลือกที่เดินได้สะดวก โดยปราศจากการต่อต้านหรือการประณามซึ่งอาจเกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม ปรากฎการณ์จริงที่มองเห็นกันอยู่ก็คือทางเลือกของการอยู่เป็นโสดแทบจะทำได้เลยสำหรับผู้หญิงบางสังคม เช่น ในสังคมแถบประเทศเอเชียใต้ หรือในสังคมจีน มีผู้หญิงจำนวนมากที่จำเป็นต้องแต่งงานทั้งที่ใจไม่ยินยอม การคลุมถุงชน อาจเป็นประเพณีที่แสดงอำนาจของสังคมอย่างตรงไปตรงมาที่จะ

บังคับให้คนต้องแต่งงาน แต่ในวิถีชีวิตจริงอุดมการณ์ครอบครัวได้สร้างแรงกดดันทางอ้อมมากมายที่เป็นแรงผลักดันให้คนต้องยอมมีชีวิตคู่

จากข้อมูลทางสถิติของการสำรวจสำมะโนประชากรของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 จนถึง พ.ศ. 2533 ได้แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของสตรีไทยที่เป็นโสด ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากร้อยละ 22.7 ของประชากรสตรีทั้งประเทศในปี พ.ศ.2513 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 26 ในปี พ.ศ. 2533 ซึ่งสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้นนี้ สันนิษฐานว่าเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมจากระบบเกษตรกรรมเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรม สตรีได้รับการศึกษาสูงขึ้น มีการเข้าร่วมตลาดแรงงานสามารถพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจเป็นต้น และสิ่งหนึ่งที่น่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมก็คือ ค่านิยมและทัศนคติของสตรีรุ่นใหม่ที่มีต่อการอยู่เป็นโสดว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปจากคนรุ่นก่อนอย่างไร หรือเปลี่ยนไปในทิศทางใด ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติและค่านิยมดังกล่าวย่อมมีผลอย่างสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมการอยู่เป็นโสดของบุคคลเช่นเดียวกัน

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงโลกทัศน์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการอยู่เป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินของสายการบินแห่งหนึ่งในประเทศไทย

สมมติฐานในการศึกษา

ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยภายนอก น่าจะมีผลต่อการอยู่เป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษารั้งนี้ กลุ่มที่ทำการศึกษาคือกลุ่มพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินของสายการบินแห่งหนึ่งในประเทศไทย ที่ยังเป็นโสดทั้งที่สมัครใจและไม่สมัครใจ และมีอายุตั้งแต่ 35

ปีขึ้นไป ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 256 คน จากพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินที่ยังเป็นโสด ทั้งหมด ประมาณ 1,221 คน

เนื่องจากวิธีการเก็บข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) และรวบรวมประวัติชีวิต (Life-History) ผู้วิจัยจึงเลือกกลุ่มที่ทำการศึกษาจากพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินที่มีคุณสมบัติตรงตามลักษณะของประชากรที่ต้องการศึกษา และรู้จักคุ้นเคยกับผู้วิจัยหรือเคยร่วมงาน พูดคุยกันมาก่อน ซึ่งยินดีให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จำนวนประมาณ 20 ราย

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการศึกษาและระยะเวลาในการดำเนินงาน

การศึกษาคั้งนี้จะใช้การการศึกษาวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท คือ

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่างๆ ตั้งแต่เดือน เมษายน - พฤษภาคม พ.ศ. 2543

2. การวิจัยสนาม (Field Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ ตั้งแต่เดือน มิถุนายน - กันยายน พ.ศ. 2543

2.1 จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

2.2 การศึกษาประวัติชีวิต (Life-History) ซึ่งเป็นระเบียบวิธีในการศึกษาประวัติของบุคคล โดยการสืบสาวปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยภายนอก โดยศึกษาเรื่องราวตลอดชีวิตหรือช่วงเวลาตอนใดตอนหนึ่งของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับความคิดต่อการอยู่เป็นโสดของบุคคลนั้น เพื่อหาคำอธิบายว่าทำไมเขาจึงคิดเช่นนั้น เช่นนั้น ได้แรงจูงใจจากสิ่งใดทำให้ตัดสินใจเช่นนั้น ประวัติชีวิตทำให้ผู้วิจัยมองเห็นความเกี่ยวพันระหว่างบุคคลกับวัฒนธรรมที่หล่อหลอมตัวเขา

2.3 การวิเคราะห์และการตีพิมพ์ต้นฉบับวิทยานิพนธ์ ตั้งแต่ เดือนตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2543

2.4 การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ ตั้งแต่ เดือน มกราคม พ.ศ. 2544

รูปแบบการทำงานและการใช้ชีวิตของอาชีพพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน

อาชีพนี้เป็นอาชีพที่มีการทำงานแตกต่างจากอาชีพอื่นๆ ซึ่งในสายตาของคนภายนอกแล้ว มักจะมองว่าเป็นอาชีพที่น่าสนุกสนาน ได้ท่องเที่ยวไปในที่ต่างๆ ทั่วโลก ไม่ซ้ำซากจำเจ เป็นชีวิตที่มีสีสัน ตื่นเต้นท้าทายอยู่ตลอดเวลา ซึ่งก็มีส่วนถูก แต่ในข้อดีเหล่านั้นก็มีข้อเสียเช่นกัน ตัวอย่างเช่น มีความเสี่ยงอันตรายมากกว่าอาชีพอื่นๆ จะต้องห่างจากครอบครัวเป็นเวลานานๆและบ่อยๆ ไม่มีวันหยุดประจำที่แน่นอน บางครั้งวันเสาร์-อาทิตย์หรือวันหยุดราชการต่างๆ ที่คนส่วนใหญ่หยุดกัน แต่คนในอาชีพนี้ยังต้องทำงาน สุขภาพร่างกายก็ทรุดโทรมเร็ว เนื่องจาก สภาพแวดล้อมการทำงานบนเครื่องบิน ที่ร่างกายต้องปรับความกดอากาศ (PRESSURE) ตามการขึ้น-ลง ของเครื่องบิน อีกทั้งการทำงานในที่แคบที่มีคนจำนวนมากและอากาศจำกัด จึงพบบ่อยว่าพนักงานบนเครื่องบินจำนวนมากป่วยด้วยโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ อยู่เป็นประจำ และอีกโรคหนึ่งที่เป็นโรคประจำตัวของพนักงานบนเครื่องบินแทบทุกคน คือ โรคปวดหลัง เนื่องจากอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้อยู่บนเครื่องบินมีน้ำหนักมาก และที่เก็บก็จำกัด เวลาใช้จึงต้องยกไปมา ด้วยเวลาที่จำกัดในเที่ยวบินสั้นๆ การทำงานอย่างเร่งรีบจึงทำให้การยกหรือเข็นของหนักเป็นเรื่องที่ปฏิเสธไม่ได้ ดังนั้นลักษณะการทำงานและการดำเนินชีวิตของคนที่อยู่ในอาชีพนี้ จึงพิเศษแตกต่างจากอาชีพอื่นๆ โดยที่คนทั่วไปน้อยคนนักที่จะได้รับรู้ ดังจะกล่าวโดยให้เห็นภาพรวมดังนี้

ในแต่ละเดือน พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินจะได้รับตารางบินของตนจากทางบริษัท ว่าเดือนนั้นๆ พนักงานฯ จะต้องไปปฏิบัติหน้าที่ที่ใดบ้าง ซึ่งเป็นการกำหนดจากทางบริษัทที่พนักงานฯ ไม่สามารถเลือกได้โดยจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ตามนั้น แต่ก็จะมีข้อยกเว้นให้สำหรับพนักงานฯ ที่มีฐานะสำคัญ หรือมีเหตุจำเป็นทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามตารางบินที่บริษัทกำหนดมาได้ โดยสามารถแลกเปลี่ยนตารางบินระหว่างเพื่อนพนักงานด้วยกันได้ ทั้งนี้บริษัทกำหนดให้แลกได้เดือนละ 2 ครั้ง (ครั้งละ 1-2 flight) ใน 1 เดือน พนักงานฯ จะมี flight บินประมาณ 7-12 flight ซึ่งจะเป็นการปฏิบัติหน้าที่ทั้งในและต่างประเทศคละกันไป โดยที่ในเดือนนั้นอาจจะไปที่ๆ ไม่ซ้ำกันเลยก็ได้

ในการเตรียมตัวไปปฏิบัติหน้าที่การทำงานบนเครื่องบินนั้นแต่ละครั้งจะเหมือนกัน อาจแตกต่างกันบ้างในเรื่องของการจัดกระเป๋าเพื่อไปทำงานในเที่ยวบินต่างๆ ที่

แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับ Station ที่จะไปและระยะเวลาที่ไป เช่น ถ้าไปในเที่ยวบินสั้นๆ วันเดียวกลับ ก็ไม่ต้องเตรียมของใช้ส่วนตัวไปมากเหมือนไปในเที่ยวบินยาวๆ เช่นเที่ยวบินไปยุโรป หรืออเมริกา บางประเทศก็มีข้อแม้ในการอนุญาตให้นำสิ่งของติดตัวเข้าไปในประเทศด้วย ตัวอย่างเช่น ประเทศออสเตรเลียห้ามนำอาหารทุกชนิดเข้าไปโดยเด็ดขาด, ประเทศเกาหลีห้ามนำยาลดความอ้วนบางชนิดเข้าประเทศ, ประเทศสิงคโปร์ห้ามนำหมากฝรั่งเข้าประเทศ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้พนักงานฯ จะต้องทราบเพื่อจะได้ไม่ทำผิดต่อกฎหมายของประเทศนั้นๆ สำหรับการเตรียมตัวในเรื่องงานก่อนการปฏิบัติหน้าที่ที่จะเหมือนกันในทุกๆ ครั้ง นั่นคือจะต้องพักผ่อนให้เพียงพอก่อนการขึ้นบิน เนื่องจากในการทำงานบนเครื่องบินพนักงานฯ จะต้องมีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา เหตุผลก็คือพนักงานฯ นอกจากจะต้องคอยดูแลเอาใจใส่อำนวยความสะดวกแก่ผู้โดยสารแล้ว ยังต้องคอยระแวดระวังความปลอดภัยในขณะที่อยู่บนเครื่องบินอีกด้วย ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้น พนักงานฯ เป็นต้องผู้ที่จะคอยช่วยเหลือผู้โดยสารทุกคนให้ได้รับความปลอดภัยมากที่สุด ดังนั้นพนักงานฯ จึงจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องของเครื่องบินแต่ละชนิดและอุปกรณ์ด้านความปลอดภัยของเครื่องบินชนิดนั้นๆ อีกด้วย ซึ่งพนักงานฯ ต้องเรียนเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัยควบคู่ไปกับการฝึกอบรมในเรื่องการทำงานตั้งแต่แรกเข้าทำงานและในปีต่อๆ ไปก็ยังคงต้องฝึกอบรมอีกปีละ 1 ครั้ง โดยทุกครั้งจะมีการสอบด้วย ถ้าหากสอบไม่ผ่าน พนักงานฯ จะต้องหยุดปฏิบัติการบินและเข้าอบรมเรียนใหม่ จนกว่าจะเข้าใจและสอบผ่านได้ เพราะความปลอดภัยถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการทำงานบนเครื่องบิน ความปลอดภัยจะต้องเป็นสิ่งที่มาเป็นอันดับหนึ่งเสมอ (SAFETY FIRST) ผู้ที่จะช่วยเหลือผู้โดยสารให้ได้รับความปลอดภัยเมื่อมีเหตุฉุกเฉินก็คือพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินนั่นเอง

สิ่งที่จะต้องทำก่อนการไปปฏิบัติหน้าที่บนเครื่องบินของพนักงานฯ ลำดับแรกคือต้องไปรายงานตัวก่อนเวลาเครื่องออก (Departure) ไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมง หรือเรียกว่า “Check-in” ที่ศูนย์ลูกเรือ ซึ่งจะเป็นศูนย์กลางของพนักงานฯ ในการไปเตรียมพร้อม หาข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผู้โดยสาร อาหารที่ใช้บริการ อาหารพิเศษ ประเภทของเครื่องบินที่ใช้ และวางแผนการทำงาน (Brief) ก่อนการไปปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละเที่ยวบิน แล้วจึงไปที่สนามบินพร้อมกันโดยรถโดยสาร

เมื่อถึงที่สนามบินแล้ว พนักงานฯ ทุกคนจะต้องไปลงลายมือชื่อที่กองตรวจคนเข้าเมือง (Immigration) ในกรณีที่เดินทางไปต่างประเทศ และจะต้องไปถึงเครื่องบินก่อนเวลาเครื่องออก 1 ชั่วโมง เพื่อไปเตรียมงานที่จะใช้ในการบริการผู้โดยสาร เช่น เตรียมหนังสือพิมพ์

เช็คจำนวนอาหารให้ครบตามจำนวนผู้โดยสาร จัดอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะให้บริการผู้โดยสาร ฯลฯ และที่สำคัญที่สุดพนักงานฯ จะต้อง ตรวจเช็คอุปกรณ์ช่วยเหลือด้านความปลอดภัยของแต่ละ Station ที่ตัวเองรับผิดชอบ ว่ายังสามารถใช้ได้ ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์เหล่านั้น เช่น อุปกรณ์ช่วยในการหลบหนีออกจากเครื่องบินและบางอุปกรณ์ก็สามารถใช้เป็นแพยางได้ด้วย เรียกว่า "Slide/raft", อุปกรณ์ดับเพลิง, ถังออกซิเจน, ไฟฉาย และเสื้อชูชีพ เป็นต้น

เมื่อทุกอย่างพร้อมแล้วประมาณครึ่งชั่วโมงก่อนเวลาเครื่องออก ground staff ก็ จะประกาศเรียกผู้โดยสารขึ้นเครื่อง โดยที่พนักงานฯ มีหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำที่นั่งให้ผู้โดยสาร จนกระทั่งผู้โดยสารขึ้นเครื่องครบหมดทุกคนแล้ว การบริการชั้นแรกก็เริ่มขึ้น มีการบริการ หนังสือพิมพ์ การแจกหูฟังหรือเรียกว่า "Inflight entertainment headphone" ซึ่งใช้สำหรับฟัง เพลงและดูหนัง ในเที่ยวบินต่างประเทศที่มีชั่วโมงบินมากกว่า 1.30 ชั่วโมง แล้วจึงทำการฉาย ภาพยนตร์เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ด้านความปลอดภัย ทางออกฉุกเฉินบนเครื่อง ให้แก่ผู้โดยสาร ถ้ามีผู้โดยสารเด็กอ่อนก็ต้องนำเสื้อชูชีพสำหรับเด็กอ่อนไปให้ด้วย (Infant life vest) แล้ว เครื่องบินก็ทะยานขึ้นสู่ท้องฟ้า

แล้วการบริการในเที่ยวบินนั้นๆ ก็เริ่มขึ้น (Inflight Service) ซึ่งการบริการใน เที่ยวบินแต่ละเที่ยวบินก็จะคล้ายคลึงกัน อาจมีความแตกต่างกันบ้างเล็กน้อยขึ้นอยู่กับระยะเวลา ที่ใช้ในการบินและประเทศที่บินไป ในที่นี้ขอพูดถึงเที่ยวบินต่างประเทศและการบริการในชั้น ประหยัด เมื่อเครื่องบินบินได้ระดับแล้ว ก็จะเป็นการบริการอาหารและเครื่องดื่ม และในเที่ยวบิน ที่มีชั่วโมงบินมากกว่า 2.30 ชั่วโมง จะบริการเครื่องดื่มพร้อม Snack ก่อนการบริการอาหาร อาหารที่ใช้บริการบนเครื่องบินจะมีให้เลือก 2 อย่างเสมอ ระหว่างนี้พนักงานฯ ก็จะยุ่งมาก เพราะ จะต้องทำงานแข่งกับเวลาและการรอคอยของผู้โดยสาร โดยส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการบริการ อาหารและเครื่องดื่มนี้ 1-2 ชั่วโมงขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้โดยสาร แล้วจึงปิดท้ายการบริการอาหาร ด้วย ชา กาแฟ เป็นการจบการบริการอาหารไป 1 มื้อ ถ้าเป็นเที่ยวบินที่มีชั่วโมงบินมากๆ เช่น ยุโรป ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น ก็จะมีการบริการอาหารหรืออาหารว่างอีก 1 ครั้ง สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐาน การให้บริการบนเครื่องบินอย่างคร่าวๆ ของเที่ยวบินต่างประเทศ สำหรับเที่ยวบินในประเทศ ซึ่ง ส่วนใหญ่จะมีชั่วโมงบินสั้นๆ ตั้งแต่ 30 นาทีจนถึง 1.10 ชั่วโมง จะมีการบริการอาหารและชา กาแฟ เฉพาะในเที่ยวบินที่ตรงกับเวลาอาหารทั้ง 3 มื้อ กล่าวคือมื้อเช้าในช่วงเวลา 6.00-8.00 นาฬิกา มื้อกลางวันตั้งแต่ 11.00-13.00 นาฬิกาและมื้อเย็นตั้งแต่ 18.00-20.00 นาฬิกา

นอกเหนือจากช่วงเวลาดังกล่าวจะเป็นการบริการเครื่องดื่มเพียงอย่างเดียว สิ่งเหล่านี้คือวิธีการทำงานหลักบนเครื่องบินอย่างคร่าวๆ ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ซึ่งยังจะมีรายละเอียดปลีกย่อยอีกมากมายในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ ที่ทำให้พนักงานฯ ต้องแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าต่างๆ เช่น ผู้โดยสารต้องการอาหารมังสวิรัตแทนอาหารปกติที่ให้บริการ หรือไม่สามารถรับประทานอาหารที่ให้บริการได้ ผู้โดยสารต้องการเปลี่ยนที่นั่งหรือต้องการที่นั่งริมหน้าต่างแต่ที่นั่งบนเครื่องเต็ม ฯลฯ สิ่งต่างๆ เหล่านี้พนักงานฯ จะต้องแก้ไขปัญหาอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้โดยสารได้รับการบริการที่พอใจที่สุด ดังนั้นพนักงานฯ ที่ปฏิบัติหน้าที่จะต้องมีใจรักงานบริการ และ พร้อมที่จะช่วยเหลือผู้โดยสารด้วยความเต็มใจอีกด้วย

เมื่อเสร็จจากงานในหน้าที่แล้ว พนักงานฯ ยังคงต้องคอยดูแล เอาใจใส่ผู้โดยสารตลอดเที่ยวบินนั้นๆ อีกด้วย ในกรณีที่ผู้โดยสารอาจต้องการอะไรเพิ่มเติม หรือรู้สึกไม่สบาย ก็เป็นหน้าที่ของพนักงานฯ ที่จะต้องช่วยเหลือผู้โดยสารให้เดินทางอย่างมีความสุขที่สุด

ในด้านการใช้ชีวิตในต่างประเทศระหว่างที่พนักงานไปอยู่ตาม Station ต่างๆ โดยส่วนใหญ่เมื่อทำงานไปถึงจุดหมายแล้วนั้น จะมีรถบัสคอยรับลูกเรือไปยังโรงแรมที่พัก โดยลูกเรือ 1 คนต่อโรงแรม 1 ห้อง แล้วจึงแยกกันพักผ่อนตามอัธยาศัย ถ้าในไฟลท์นั้นมีเพื่อนที่สนิทกันก็อาจจะนัดกันไปทานข้าว เดินช้อปปิ้งด้วยกัน หรืออาจจะไปคนเดียวก็ได้ ในบางครั้งเพอร์เซอรัหรือไอเอ็มก็อาจจะชักชวนลูกเรือทั้งหมดไปทานข้าวพร้อมกันซึ่งก็แล้วแต่สถานการณ์ แต่ส่วนใหญ่แล้วลูกเรือไทยมักจะจับกลุ่มกันไปไหนมาไหนด้วยกันระหว่างที่อยู่ในต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยและสามารถช่วยเหลือกันได้หากอะไรเกิดขึ้น ซึ่งหลายๆ Station ในต่างประเทศก็ไม่ค่อยจะปลอดภัยเท่าใดนัก เช่น ที่กรุงโรม มักจะมีพวกจิ้งจอก กระชากกระเป๋า ขโมย ตามแหล่งช้อปปิ้งต่างๆ หรือที่ลอนดอน ก็ต้องคอยระวังไม่ใส่ของมีค่าทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นนาฬิกา แหวน ต่างหู ที่จะดูล่อตาล่อใจให้เกิดการจี้ปล้นได้ ที่ประเทศญี่ปุ่นดูจะเป็นที่ที่ปลอดภัยที่สุดสำหรับลูกเรือ เพราะไม่เคยมีอันตรายอะไรเกิดขึ้นเลยสามารถไปไหนมาไหนคนเดียวได้ ช่วงเวลาที่ว่างจากการทำงานนี้ ลูกเรือก็จะมีกิจกรรมต่างๆ ทำแล้วแต่ใครชอบแบบไหน เช่น เล่นกีฬา, Fitness, วิ่ง, ช้อปปิ้ง, อ่านหนังสือ, ไปเที่ยว ฯลฯ เพื่อที่จะฆ่าเวลา รอการทำงานกลับกรุงเทพฯ ในวันหรือ 2-3 วันข้างหน้า (ในกรณีที่ เป็นไฟลท์ 24 ชั่วโมงหรือไฟลท์ซิด) แต่ถ้าเป็น Flight over night ก็จะไม่นอนพักผ่อนกันเสียมากกว่า เพราะไม่มีเวลามากพอที่จะทำกิจกรรมอะไรได้ ในบางไฟลท์เวลามอนก็

น้อยมากเพียง 4-5 ชั่วโมงเท่านั้น ยกตัวอย่างเช่น ไฟล์ที่ค้างที่สเตรชั่น ฮ่องกง ไปถึงโรงแรม 4 ทุ่มกว่า แล้วจะต้องตื่นก่อนตี 5 เพื่อที่จะทำงานกลับกรุงเทพฯ ตอน 7 โมงเช้า เป็นต้น

คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

สตรีที่อยู่เป็นโสด หมายถึง พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินที่ยังไม่ได้สมรส ทั้งที่สมัครงใจ และไม่สมัครงใจ ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ปัจจัยที่เกิดขึ้นจากตัวปัจเจกบุคคลนั้นๆ เอง ซึ่งมีผลต่อการอยู่เป็นโสด ได้แก่ ประสบการณ์ ภูมิหลัง หรือพื้นฐานทางครอบครัว ทักษะคิดต่อการสมรส ความต้องการจะรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว ภาวะในการเลี้ยงดูผู้อื่น เช่น บิดามารดา ความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา) ปัญหาทางด้านสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิต ความชอบในเพศเดียวกัน

ปัจจัยภายนอก หมายถึง ปัจจัยที่เกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวของบุคคลซึ่งมีผลต่อการอยู่เป็นโสด ได้แก่ รายได้ การต้องการประสบความสำเร็จสูงสุดในงาน การมีงานอดิเรก หรือกิจกรรมที่นอกเหนือจากงานในหน้าที่ จำนวนและประเภทของกิจกรรมนั้นๆ กลุ่มเพื่อนสนิท การได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อสถานภาพโสดของตนเอง เช่น ครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนคนทั่วไป

การอยู่เป็นโสดโดยสมัครงใจ หมายถึง สตรีที่มีความต้องการที่จะเลื่อนระยะเวลาแต่งงานออกไปอีกช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยให้ความสนใจกับการศึกษาการทำงาน การเสริมสร้างฐานความเป็นอยู่ของตนเอง ทั้งยังอาจมีภาระบางอย่างที่จะต้องทำอีกมากมาย จึงยังต้องการคงสถานภาพโสดของตนเองไว้ ซึ่งสตรีเหล่านี้อาจจะมีคนรักอยู่แล้วหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งสตรีที่มีความพอใจกับสถานะภาพโสดของตน โดยไม่คิดที่จะแต่งงาน ไม่ว่าจะมีความรักอยู่แล้วหรือไม่ก็ตาม

การอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครงใจ หมายถึง สตรีโสดที่ยอมรับค่านิยมในการแต่งงานและต้องการที่จะแต่งงาน แต่ยังคงหาคู่ครองที่ตนเองพอใจไม่ได้ รวมทั้งสตรีที่มีคนรักอยู่แล้ว และต้องการที่จะแต่งงานแต่ไม่มั่นใจว่าจะได้แต่งงานกันหรือไม่ อาจเนื่องมาจากเพิ่งจะคบกันยังไม่แน่ใจในฝ่ายชายเท่าไรนัก พ่อแม่ก็ดกกัน ฝ่ายชายยังไม่พร้อมที่จะแต่งงาน เป็นต้น

โลกทัศน์ หมายถึง ทัศนะหรือการมองของปัจเจกชนหรือสมาชิกในสังคม ที่มองเห็นตัวเอง และความสัมพันธ์ของตัวเองกับสภาพรอบตัวในสังคม

นิยามศัพท์ของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน

ศัพท์หรือภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมย่อยสำหรับกลุ่ม ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันได้หลายๆ รูปแบบตามประสบการณ์หรือสถานการณ์ที่บุคคลกลุ่มนั้นเผชิญ ในการศึกษาครั้งนี้ได้นำเสนอเฉพาะศัพท์ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในกลุ่มพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของสายการบินแห่งหนึ่งในประเทศไทย

FLIGHT QUICK – TURN หมายถึง เที่ยวบินที่พนักงานฯ ทำงานไปถึงจุดหมายแล้วจึงทำงานกลับอีกครั้งหนึ่งโดยที่พนักงานฯ ไม่ได้ลงไปพักหรือค้างคืนที่สถานีนั้นๆ

FLIGHT 4x100 หมายถึง เที่ยวบินที่บินขึ้น-ลง 8 ครั้ง ภายใน 1 วัน

FLIGHT OVER NIGHT หมายถึง เที่ยวบินที่บินไปถึงจุดหมายสุดท้ายแล้วพนักงานฯ ได้ลงไปพักค้างคืนยังจุดหมายนั้น 1 คืน และกลับในวันรุ่งขึ้น หรือเรียกได้อีกอย่างว่า ไฟลท์ดมหอมอน

FLIGHT 24 ชั่วโมง หมายถึง เที่ยวบินที่บินไปถึงจุดหมายสุดท้ายแล้วพนักงานฯ ได้ลงไปพักค้างคืนยังจุดหมายหรือ STATION นั้นเป็นเวลาประมาณ 24-28 ชั่วโมง แล้วจึงเดินทางกลับ

FLIGHT ซิด หมายถึง เที่ยวบินที่บินไปถึงจุดหมายแล้ว พนักงานฯ ได้ลงไปพักค้างคืนมากกว่า 2 คืน โดยที่มีวันว่างระหว่างที่อยู่สถานีนั้นๆ ตั้งแต่ 1-3 วัน

STATION หมายถึง คำที่ใช้เรียกสถานที่ต่างๆ ที่มีเที่ยวมีเที่ยวบินของบริษัทบินไป เช่น Station Narita, Station Frankfurt, Station Phuket etc. และใช้เรียกที่นั่งบนเครื่องบินของพนักงานฯ ที่มีลำดับตามจำนวนประตูของเครื่องบิน เช่น Station 1 L หมายถึง ที่นั่งของพนักงานฯ ตรงประตูเครื่องบินหมายเลข 1 ด้านซ้าย , Station 2 R หมายถึง ที่นั่งของพนักงานฯ ตรงประตูเครื่องบินหมายเลข 2 ด้านขวา

CHECK - IN หมายถึง การรายงานตัวก่อนการปฏิบัติหน้าที่บนเครื่องบินของพนักงานฯ ไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมง ก่อนเวลาเครื่องออก ด้วยการรูดบัตรประจำตัวของพนักงานฯ กับเครื่องคอมพิวเตอร์

BRIEF หมายถึง การประชุม เตรียมพร้อม รับทราบข้อมูลด้านต่างๆ เช่นจำนวนผู้โดยสาร ประเภทของอาหารที่จะให้บริการ ชั่วโมงบิน เครื่องบินที่ใช้ในการบินและวางแผนการทำงานในเที่ยวบินแต่ละครั้ง โดยผู้ที่มีหน้าที่ Brief ก็คือ IM หรือ AP

IM : IN FLIGHT MANAGER หมายถึง หัวหน้าพนักงานฯ ในเที่ยวบินสายยุโรป อเมริกา และเอเชียบางเที่ยวบิน

AP : AIR PURSER หมายถึง หัวหน้าพนักงานฯ ในเที่ยวบินสายเอเชีย และสายในประเทศ

AH : AIR HOSTESS หมายถึง พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน แบ่งเป็น 4 ranking ด้วยกัน ได้แก่

1. AHF พนักงานฯ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในชั้นหนึ่ง (first – class)
2. AHE พนักงานฯ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในชั้นธุรกิจ (business – class) และชั้นประหยัด (economy – class) ในเที่ยวบินสายยุโรป อเมริกา และเอเชียบางแห่ง
3. AHR พนักงานฯ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในชั้นธุรกิจ(business – class) ในเที่ยวบินสายเอเชีย และในประเทศ
4. AHY พนักงานฯ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในชั้นประหยัด (economy – class) ในเที่ยวบินสายเอเชีย และในประเทศ

AS : AIR STEWARD หมายถึง พนักงานต้อนรับชายบนเครื่องบิน แบ่งเป็น 4 ranking เช่นเดียวกับ AH

PERDIUM หมายถึง เบี้ยเลี้ยงพิเศษสำหรับพนักงานฯ ในการปฏิบัติหน้าที่บนเครื่องบินแต่ละครั้ง

OD : CREW MOVEMENT หมายถึง หน่วยงานที่จะคอยติดตามความเคลื่อนไหวของลูกเรือหรือพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินทุกคน เพื่อที่จะเรียกบินเวลาที่ขาดคนใน

เที่ยวบินต่างๆ คอยดูแลให้แต่ละไฟลท์มีลูกเรือไปปฏิบัติงานครบตามจำนวนที่ต้องการ โดยการเรียกลูกเรือที่สแตนด์บายมาแทนลูกเรือที่ขาดไป

STANDBY CREW หมายถึง ลูกเรือที่มีหน้าที่เตรียมพร้อมสำหรับการถูกเรียกบิน โดยจะรอการถูกเรียกบินที่บ้านหรือที่ใดก็ได้ที่ได้ให้เบอร์ติดต่อไว้กับODแล้ว ในแต่ละวันจะมี STANDBY CREW จำนวนหนึ่งเสมอ โดยที่พนักงานฯ ทุกคนจะต้องรับหน้าที่ STANDBY นี้ ผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปโดยเฉลี่ยแล้ว ปีละ 2 ครั้ง ครั้งละ 10-15 วัน

SV. ON DUTY หมายถึง ผู้ซึ่งทำหน้าที่ตรวจความเรียบร้อยของลูกเรือ หลังจากที่ถูกเรือเช็คอินแล้ว จะต้องมาเซ็นชื่อที่โต๊ะของ sv ก่อนที่จะเข้าห้อง brief เพื่อตรวจดู appearance ของลูกเรือแต่ละคนก่อนที่จะไปปฏิบัติงานบนเครื่องบิน เช่น ถ้าเป็นพนักงานหญิง จะดูว่าทรงผมเรียบร้อยดีหรือไม่ ไม่มีสีผมแปลกๆ ทาเล็บมาหรือไม่และห้ามเป็นสีอื่นนอกเหนือจากโทนสีส้ม สีชมพู หรือสีแดง ชุดยูนิฟอร์มจะต้องถูกต้องตามกฎหมาย รวมทั้งดูรูปร่างด้วยว่าไม่ควรจะอ้วนเกินไป ซึ่งถ้าพนักงานฯ ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือดูแล้วไม่เรียบร้อย sv สามารถสั่งให้พนักงานคนนั้นห้ามขึ้นบินได้

CHECK-IN LATE หมายถึง การที่พนักงานฯ มารายงานตัวไม่ทันเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งถือว่าเป็นความผิดที่จะต้องไปพบหัวหน้าในวันต่อไปเพื่ออธิบายสาเหตุที่เกิดความผิดพลาดนี้ได้ เรียกว่าการไป CONTACT แล้วหัวหน้าจะทำการประเมินว่าจะต้องลงโทษขั้นไหน ซึ่งมีตั้งแต่ ตักเตือนด้วยวาจา ตักเตือนด้วยตัวหนังสือ หักเงินเดือน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประวัติการทำงาน of พนักงานฯ ผู้ นั้นด้วย

MISSED BRIEF หมายถึง การที่พนักงานฯ ไม่ได้เข้าbriefไม่ว่าจะเช็คอินแล้วหรือไม่ก็ตามและจะต้อง contact ด้วย

DIRECT TO AIRCRAFT หมายถึง การที่พนักงานฯ ไม่ได้ทำการเช็คอินที่ศูนย์ลูกเรือแล้วตรงไปที่เครื่องบินเลย ซึ่งจะต้องไป contact ภายหลัง

MISSED FLIGHT หมายถึง การที่พนักงานฯ ไม่ได้ไปปฏิบัติงานตามไฟลท์บินของตน หรือไปไม่ทัน ซึ่งเป็นความผิดขั้นรุนแรงทีเดียว และจะต้อง contact เช่นกัน

STANDBY NOT AVAILABLE หมายถึง การที่พนักงานฯ ซึ่งอยู่ในหน้าที่สแตนด์บาย แต่ OD ไม่สามารถติดต่อให้ไปปฏิบัติงานได้ ก็จะต้องถูก contact เช่นกัน

REFUSE TO FLY หมายถึง การที่พนักงานฯ ซึ่งอยู่ในหน้าที่สแตนด์บายแล้ว ได้รับการติดต่อให้ไปปฏิบัติงานจาก OD แต่ปฏิเสธการไปปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดๆ ก็ตาม และจะต้อง contact

CALL SICK หมายถึง การที่พนักงานฯ ไม่สามารถไปปฏิบัติงานตามไฟล์ท์บินของตน โดยการโทรมาลาป่วยก่อนเวลาเครื่องออกไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมง

SICK AFTER CALL หมายถึง การที่พนักงานฯ ลาป่วย หลังจากถูกเรียกบินโดย OD ซึ่งจะต้องถูก contact

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

การศึกษาคั้งนี้ คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้ คือ

1. จะทำให้สามารถเข้าใจโลกทัศน์ของสตรีโสดเหล่านี้
2. จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องและเอื้ออำนวยต่อการอยู่เป็นโสด
3. การศึกษาคั้งนี้จะเป็นประโยชน์ ทางด้านการวิจัยและเสนอแนวทางการศึกษาในเรื่องของสตรีที่ยังเป็นโสดในอีกแนวหนึ่ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวความคิดและทฤษฎีในการศึกษา

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

เนื่องจากการศึกษาถึงการอยู่เป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน ถือเป็น การตัดสินใจของบุคคล เป็นพฤติกรรมหนึ่งของบุคคล ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของบุคคล หรือพฤติกรรมของบุคคลมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาโลกทัศน์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการอยู่เป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินดังต่อไปนี้ คือ

จากทฤษฎีการกระทำโดยสมัครใจ (Voluntaristic Theory of Action) ของ Talcott Parsons, Jonathan Turner (1974: 30-32) ซึ่งเสนอว่าการตัดสินใจของบุคคลซึ่งเป็นผู้กระทำ (Actor) จะตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยอยู่ภายใต้กฎระเบียบและสถานการณ์ในสังคม (Normative and Situational Constraints) และขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. ผู้กระทำ ซึ่งหมายถึงปัจเจกบุคคล
2. เป้าหมายที่ผู้กระทำต้องการ
3. วิธีการต่างๆ ที่ผู้กระทำเลือกใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
4. สถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเป้าหมายและวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมาย
5. บรรทัดฐาน ค่านิยม และความคิดต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเป้าหมายและวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมาย
6. การตัดสินใจที่จะบรรลุเป้าหมายภายใต้บรรทัดฐาน ค่านิยม และสถานการณ์ต่างๆ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2531: 63)

จะเห็นได้ว่า Parson มองการกระทำ (Action) ของคนในขั้นสุดท้ายว่าคนเราสามารถตัดสินใจเลือกได้ กล่าวคือ ในหน่วยของการกระทำหนึ่งนั้น บุคคลมีทางเลือกและวิธีการที่หลากหลายในการบรรลุเป้าหมาย ทฤษฎีนี้จึงมุ่งอธิบายว่าผู้กระทำคิดอย่างไร และมีเงื่อนไขใดในการตัดสินใจเลือกกระทำ (อารยะ ภูสาขาหัส, 2531: 20)

Burguess and Bushell (1969: 27-31) นักสังคมวิทยาเชิงพฤติกรรมได้อธิบายว่าพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลเกิดจาก การที่บุคคลพิจารณาว่าถึงกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว ผลของการกระทำนั้นเป็นการให้ “แรงสนับสนุน” (reinforcement) ในรูปของรางวัล คือ ก่อให้เกิดผลดี

ต่อตน บุคคลนั้นก็มีแนวโน้มที่จะกระทำหรือมีพฤติกรรมนั้น ขณะเดียวกันบุคคลจะพิจารณาเรื่อง “การลงโทษ” (Punishment) ซึ่งหมายถึงผลเสียที่จะเกิดจากการกระทำคว่ำกันไปด้วย การลงโทษหรือผลเสียจะทำให้บุคคลละเว้นการกระทำหรือพฤติกรรมนั้นอย่างไรก็ตาม ผลของการกระทำหรือพฤติกรรมที่บุคคลหนึ่งมองว่าเป็นการลงโทษหรือผลเสีย อาจจะเป็นรางวัลหรือผลดีของอีกบุคคลหนึ่งก็ได้ ยกตัวอย่างเช่น สตรีโสดที่ยังไม่ได้แต่งงานและมีครอบครัวบางคนมองว่าการมีลูกและสามีเป็นภาระอันหนักหน่วงต่อตนเอง ในขณะที่สตรีที่แต่งงานและมีครอบครัวแล้วบางคน กลับมองว่าลูกและสามีคือความอบอุ่น ความสมบูรณ์แบบของชีวิต เนื่องจากในการพิจารณาว่าผลของการกระทำใดเป็นรางวัลหรือเป็นการลงโทษจะขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลของแต่ละบุคคลด้วย

จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น การศึกษาในครั้งนี้จะพยายามอธิบายการเลือกกระทำของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน โดยใช้ฐานของทฤษฎีเป็นกรอบในการอธิบาย กล่าวคือในการอธิบายจะมองพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินในฐานะผู้กระทำ (Actor) ที่เลือกดำรงสถานะความเป็นโสด (Goal Seeking) โดยไม่รู้สึกรู้สีกแปลกแยกในสังคม ลักษณะการดำรงตนเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินซึ่งมีวิธีการที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป (Alternative Means) ทั้งนี้อาจเกิดจากสภาพของสถานการณ์ที่แตกต่างกัน (Situation Condition) ตามแต่สภาพของครอบครัว ค่านิยม บรรทัดฐานในการดำรงชีวิต ความคิด และประสบการณ์ในอดีตที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการครองตนเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน

แนวคิดเกี่ยวกับโลกทัศน์

นิยามความหมายของคำว่าโลกทัศน์ (World views) นั้นมีนักวิชาการมากมายได้ให้คำอธิบายไว้ ซึ่งครอบคลุมการอธิบายถึงลักษณะการกำหนดความคิด ความเชื่อร่วมกันของบุคคลและกลุ่มบุคคลภายในสังคมใดๆ กล่าวคือ โลกทัศน์ อาจหมายถึง ทัศนะของปัจเจกชนหรือสมาชิกในสังคมเกี่ยวกับโลกหรือสิ่ง รอบตัวมนุษย์ในโลก เป็นทัศนะทั่วไป ไม่มีการให้คุณค่าแต่เป็นพื้นฐานให้เกิดการกำหนดแนวคิด แบบแผนความคิด และการปฏิบัติต่างๆ (อมรา พงศาพิชญ์, 2539: 1)

Robert Redfield (Amara Pongsapich, and other, 1985: 1) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับโลกทัศน์ว่า คือภาพที่บุคคลในสังคมมองเห็นตัวเขาและความสัมพันธ์ของตัวเขา กับสภาพรอบตัว ผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับโลกทัศน์จะต้องพยายามทำความเข้าใจว่ากลุ่มคนที่กำลังถูก

ศึกษาอยู่นั้นมองสังคมและโลกรอบตัวเองอย่างไร แนวความคิดของ Redfield เกี่ยวกับโลกทัศน์ อาจสรุปได้ 4 ประเด็นดังนี้ (Amara Pongsapich, and others, 1985: 8)

1. โลกทัศน์เริ่มจากการที่บุคคลมองและเข้าใจตนเองภายใต้สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมที่เขาเป็นสมาชิกอยู่
2. โลกทัศน์ช่วยกำหนดความแตกต่างระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ซึ่งอาจได้แก่อำนาจ ที่มองไม่เห็นและสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวเขา
3. โลกทัศน์ช่วยเชื่อมโยงมนุษย์เข้ากับอำนาจเหนือธรรมชาติ โดยการยอมรับ เชื้อพียงและมีการกระทำต่อสิ่งเหนือธรรมชาตินั้นๆ
4. มนุษย์มองจักรวาลในลักษณะที่เป็นลักษณะร่วมของการรวมกันระหว่าง มนุษย์ ธรรมชาติและพระเจ้า

W.T.Jones ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโลกทัศน์ไว้ดังนี้ (อ้างในบุญยืน สุภาพ, 2522: 33-34) ทศนะของแต่ละบุคคลคือ ชุดแรกของแนวความคิดของบุคคลที่ต่อเรื่องต่างๆ อย่าง กว้างขวางกล่าวคือ

1. บุคคลจะเรียนรู้มาตั้งแต่เยาว์วัย แต่ไม่พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เรียนรู้มา นั้นๆ
2. การเรียนรู้จะมีผลต่อพฤติกรรมของเขา ไม่ว่าพฤติกรรมนั้นจะแสดงออกมา ในรูปของคำพูดหรือท่าทางก็ตาม
3. บางครั้งเขาจะไม่แสดงออกมาในรูปของคำพูด
4. แต่โดยการแสดงออกในฐานะเป็นความหมายที่มีนัยหรือความหมายที่ซ่อนเร้น

Charles R. Foster 1952 (อ้างในบุญยืน สุภาพ, 2522: 35) ได้สรุปแนวความคิด เกี่ยวกับการเกิดทัศนคติขึ้นอยู่กับสาเหตุ 2 ประการ คือ

1. ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล หรือสถานการณ์ด้วยการได้ยินได้ฟัง เห็นรูปภาพหรือได้อ่านเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ แต่ถ้าไม่ได้พบเห็นและไม่ได้ทดลองกับของจริงด้วยตนเอง ถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อม และเนื่องจากทัศนคติเป็นเรื่องที่เกิดจากการรับรู้ ดังนั้นบุคคลจะ ไม่อาจมีทัศนคติต่อสิ่งที่เขาไม่ได้มีประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมได้เลย
2. ค่านิยมและการตัดสินค่านิยม เนื่องจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่ม มีค่านิยมและตัดสิน ค่านิยมแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่ม จึงอาจมีทัศนคติต่อสิ่งเดียวกันแตกต่างกันก็ได้

จะเห็นได้ว่า โลกทัศน์เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่ช่วยให้มนุษย์เข้าใจตนเอง เข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ ต่อธรรมชาติ และต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ โลกทัศน์ จึงเป็น “ภูมิปัญญา” พื้นฐานของมนุษย์ในแต่ละสังคม

ทั้งนี้ โลกทัศน์ไม่ใช่สิ่งที่หยุดนิ่ง (Static) แต่เคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป การปรับเปลี่ยนโลกทัศน์หรือการมองชีวิตของบุคคลย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นเดียวกัน โลกทัศน์ของสังคมแบบประเพณีไม่ได้แยกแยะหรือแจกแจงความแตกต่างระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ ทั้งสามสิ่งจะรวมกันเป็นหนึ่งเดียวแต่จะมองได้ในสามมุมมอง กล่าวคือ โลกทัศน์ของสังคมสมัยใหม่มีความแตกต่างระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติ และสิ่งเหนือธรรมชาติ จะถูกแยกและอธิบายแตกต่างกัน แม้ว่าโดยนัยที่แท้จริงแล้วทั้งสามส่วนจะต้องอธิบายร่วมกันในแง่ของการเป็นส่วนประกอบสำคัญของโลกทัศน์หรือวัฒนธรรม (เดชา กัลยาณิพิพงค์, 2540: 9-10)

ปัญญา บริสุทธิ์ (2523) ได้ทำการศึกษาเรื่องโลกทัศน์ของคนไทย วิเคราะห์จากวรรณคดีคำสอนสมัยสุโขทัย และได้ให้ความหมายของโลกทัศน์ไว้ว่า คือ ทักษะหรือความคิดเห็นที่บุคคลมีต่อโลกหรือสังคมที่เราอาศัยอยู่ ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าบุคคลคิดนึกหรือรู้สึกอย่างไรต่อชีวิตที่อยู่ร่วมกันในสังคม การแสดงความรู้สึกนึกคิดเช่นนี้ย่อมแสดงออกได้หลายอย่างดังปรากฏในจารึกต่างๆ บ้าง ในจดหมายเหตุบ้าง ในพงศาวดารและในวรรณคดีบ้าง ทั้งนี้การวิจัยโลกทัศน์จะสะท้อนให้เห็นความรู้สึกนึกคิดของคนในยุคหนึ่งว่าเขามีเสรีภาพในการแสดงความรู้สึกนึกคิดของเขา มากน้อยเพียงใด และภาพความนึกคิดของเขาจะสะท้อนให้เห็นภาพสังคมและวัฒนธรรมในขณะนั้นว่าเป็นอย่างไรอีกด้วย (ปัญญา บริสุทธิ์, 2523 : 1 - 2)

นอกจากนี้ สมบัติ จันทรวงศ์ ยังได้ให้ความหมายของโลกทัศน์ไว้ว่า โลกทัศน์ คือ ระบบรวมทั้งหมดของความคิด ความอ่าน ความเชื่อ ทักษะคิด ที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมหนึ่งๆ มีร่วมกันอันเกี่ยวข้องกับปัญหาทั้งหมดของชีวิตมนุษย์ เป็นระบบอันว่าด้วยจักรวาลหรือสิ่งทั้งหลายทั้งปวงที่มนุษย์มีความสัมพันธ์ด้วย ดังนั้นขอบเขตของการศึกษาโลกทัศน์ จึงหมายถึงความพยายามอธิบายว่า บุคคลเข้าใจฐานะและบทบาทของตนเองในฐานะเป็นปัจเจกชนและในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมอย่างไร ในขณะที่เดียวกันก็พยายามอธิบายด้วยว่าบุคคลเข้าใจเป้าหมายแห่งชีวิตของเขาและสังคมที่เขาเป็นสมาชิกอยู่อย่างไร ทั้งนี้โลกทัศน์ของบุคคลจะเป็นอย่างไรนั้น อาจขึ้นอยู่กับสภาพหรือฐานะของบุคคลในสังคมนั้นๆ ด้วย (สมบัติ จันทรวงศ์, 2537 : 1 - 2)

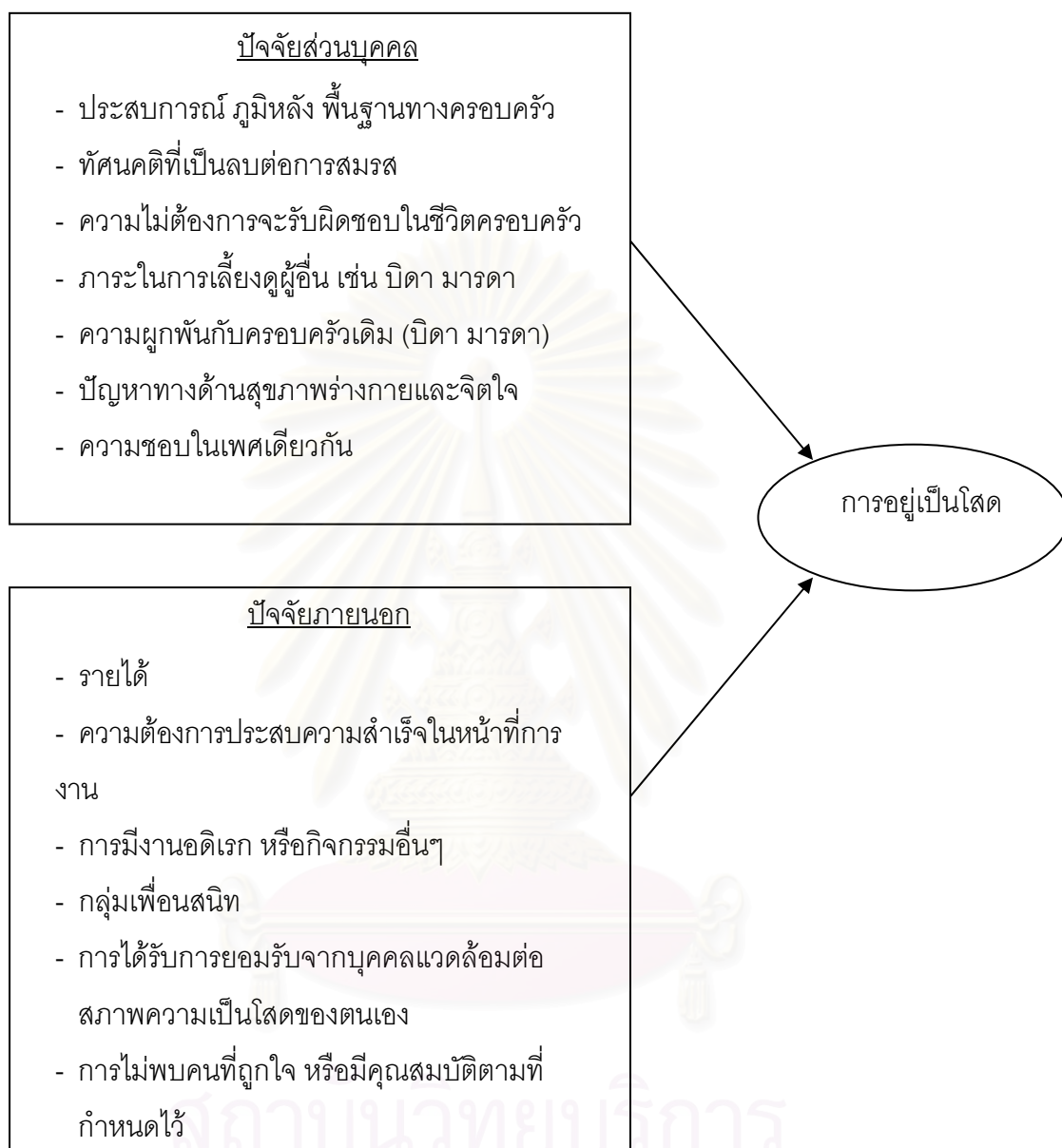
โดยสรุป โลกทัศน์ หมายถึง ระบบรวมทั้งหมดของความคิดความอ่าน ความเชื่อ ทัศนคติ ที่ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นสมาชิกในสังคมมีส่วนร่วมกัน โดยโลกทัศน์จะเป็นพื้นฐานของการกำหนดแบบแผนความคิด และการปฏิบัติของสมาชิกในสังคม โลกทัศน์จะสะท้อนให้เห็นความคิดและการมองสังคมของปัจเจกบุคคลที่เป็นสมาชิกของสังคมนั้น ในขณะที่เดียวกันก็สะท้อนให้เห็นความรู้สึกนึกคิดร่วมของสังคมด้วย

สำหรับในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โลกทัศน์จะได้รับการอธิบายผ่านวิธีการศึกษา ประวัติชีวิต (Life-History) โดยจะสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างทัศนะของปัจเจกบุคคลหรือสมาชิกในสังคม กับ ค่านิยม บรรทัดฐานของสังคมนรอบตัวที่ห่อหุ้มอยู่ ซึ่งในที่นี้คือการชี้ให้เห็นว่าพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษามีทัศนะในการมองสภาพความเป็นโสดในแบบที่ตนเองเลือกอย่างไร พร้อมกันนั้นก็พยายามอธิบายว่าพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษามีสภาพความเป็นโสด มองตนเองในฐานะสมาชิกของสังคมอย่างไรด้วยเช่นเดียวกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิแสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา

*ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยภายนอก ดัดแปลงมาจากแนวความคิดและเหตุผลที่ทำให้บุคคลไม่ได้เข้าสู่การแต่งงาน (Bell, 1975: 158-166)

เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เรื่องราวที่เกี่ยวกับประชากรที่ยังครองตัวอยู่เป็นโสด เป็นเรื่องที่น่าสนใจ และมีคำถามมากมายที่นักวิชาการไม่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าถึงรายละเอียดต่างๆ ที่รู้ว่ขณะนี้สังคมไทยมีจำนวนผู้เลือกใช้ชีวิตที่เป็นโสดเพิ่มขึ้นไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย เมื่อหันมองการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ก็มีคำถามชวนคิดว่า คนไทยและสังคมไทย มีความพร้อมเพื่อรองรับการเติบโตของจำนวนผู้เลือกครองตัวเป็นโสดกันมากน้อยเพียงใด มีการสร้างมาตรการใดบ้างเพื่อให้สวัสดิการและการคุ้มครองแก่คนโสดบ้าง

ข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวกับ “หนุ่มโสด-สาวโสด” ที่เป็นคนไทยในปัจจุบันมีจำกัดต่างๆ ที่คนไทยในขณะนี้อยู่เป็นโสดมีจำนวนสูงกว่าคนในประเทศอื่นในเอเชียจากการวิเคราะห์ของ Jones (1995) ที่ศึกษาเรื่องของผู้หญิงโสดจากประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจสำมะโนประชากร พบว่าในปี 1990 กรุงเทพฯ เป็นเมืองที่มีผู้หญิงอายุระหว่าง 30-34 ปี ที่ยังครองตัวเป็นโสดสูงเป็นอันดับหนึ่ง กล่าวคือ 29.4% ของผู้หญิงในกรุงเทพฯ ที่อยู่ในวัยสามสิบยังเป็นโสด เป็นสถิติสูงสูดนำหน้าสิงคโปร์ที่ครองอันดับสอง กล่าวคือ 22.3% ของผู้หญิงสิงคโปร์ในวัยดังกล่าวยังเป็นโสด อันดับรองลงมาคือ ผู้หญิงโสดจากกัวลาลัมเปอร์ ฮองกง มนิลา ไทเป และจากาตาร์ ตามลำดับ

สำหรับประเทศไทยเมื่อดูจากข้อมูลทั่วประเทศพบว่าในปี 1990 ผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง 30-34 ปี ที่ยังโสดมีถึง 14.1% ซึ่งเป็นตัวเลขผู้หญิงโสดที่สูงกว่าผู้หญิงคนกลุ่มอายุเดียวกันในญี่ปุ่น ไต้หวัน เกาหลี อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ และเมื่อแยกดูตามระดับการศึกษา จะพบว่ายี่งเรียนสูงกว่าระดับมัธยมปลายก็ยังมีโสด อาจเรียกได้ว่าทุกๆ 10 คนของผู้หญิงกลุ่มนี้จะเป็นโสดถึง 4 คน ผู้หญิงวัยต้นสามสิบเหล่านี้ส่วนหนึ่งไม่ได้อยู่เป็นโสดถาวรแต่จะแต่งงานเมื่อมีอายุเกิน 34 ปีไปแล้ว โดยพบว่าร้อยละของผู้หญิงโสดที่มีอายุระหว่าง 35-39 ปีมี 27.3% และเมื่อขึ้นต้นวัยด้วยเลขสี่กันแล้วผู้หญิงกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาระดับนี้จำนวนหนึ่งในห้ายังเป็นโสดซึ่งน่าจะเป็นการอยู่เป็นโสดถาวรสำหรับผู้หญิงวัยดังกล่าว (Jones, 1995)

Guest และ Tan (1994) ได้ทำการศึกษาคนไทยที่เป็นโสดจากข้อมูลสำมะโนประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าในปี 1990 คนไทยทั้งหญิงและชายที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป และมีอายุระหว่าง 30-34 ปี ประมาณ 30% ยังเป็นโสด ขณะที่ผู้ชายอายุระหว่าง 40-44 ปี ที่มีการศึกษาดังกล่าวเพียง 7% เท่านั้นที่เป็นโสด แต่ผู้หญิงในช่วงอายุเดียวกันมีถึง 19% อย่างไรก็ตามผู้หญิงที่มีการศึกษาล่างมากก็เป็นโสดจำนวนมาก

เช่นกัน เช่น พบว่า 11% ของผู้หญิงวัย 40-44 ปี ที่มีการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษายังเป็นโสดอยู่ในขณะที่มีผู้ชายในกลุ่มเพียง 6% เท่านั้นที่ยังเป็นโสด เมื่อดูตามอาชีพจะพบว่าผู้ชายที่ทำงานให้กับครอบครัวโดยไม่ได้รับค่าจ้างจะอยู่เป็นโสดมากที่สุด ในขณะที่ผู้หญิงที่ทำงานบริษัทเอกชนและรับราชการจะอยู่เป็นโสดมากในช่วงอายุต้นๆ สามสิบ และแต่งงานเมื่ออายุมากขึ้น ผู้หญิงที่ทำงานเกี่ยวกับการบริหารมีแนวโน้มของการอยู่เป็นโสดถาวรสูงสุด อย่างไรก็ตามเมื่อดูการกระจายตัวของคนโสดตามพื้นที่จะพบว่าผู้ชายโสดวัยต้น 40 จะกระจายอยู่ในเขตทางภาคเหนือและภาคกลาง ขณะที่ผู้หญิงโสดในวัยดังกล่าวจะพบกระจายอยู่ทั่วไป แต่จะพบน้อยมากในภาคอีสาน

จากประเด็นข้างต้นคำถามที่น่าสนใจที่ตามมาคือคนไทยที่อยู่เป็นโสดกันมากขึ้นนั้นเป็นพวกที่อยู่เป็นโสดจริงๆ คืออยู่แบบไม่มีคู่เป็นต้นเป็นต้น หรืออยู่แบบที่ไม่แต่งงานแต่มี "คูรักร" ที่อยู่ด้วยกันแบบสมรสอยู่กิน (Cohabitation) อย่างในสังคมตะวันตก คำตอบพร้อมรายละเอียดสำหรับคำถามนี้คงจะต้องมีการศึกษาหาข้อมูลกันต่อไปเพราะข้อมูลที่มีอยู่ในขณะนี้พอจะตอบข้อสงสัยได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น กล่าวคือ ข้อมูลการอยู่ร่วมกันของหญิง ชาย โดยไม่ผ่านการสมรสได้มีการรวมเอาไว้ในกลุ่มของผู้ที่สมรสในการสำรวจสำมะโนประชากร ซึ่งสังเกตคำจำกัดความของคำว่า สถานภาพสมรส ที่ใช้ในการสำรวจสำมะโนประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่หมายถึง "ความผูกพันระหว่างผู้หญิงผู้ชายในการเป็นสามีภรรยา ซึ่งจำแนกเป็นโสดหรือผู้ที่ยังไม่เคยสมรส ม่าย หย่า แยกกันอยู่ และไม่ทราบสถานภาพสมรส" และสมรสได้แก่ "ผู้ที่อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาไม่ว่าจะได้ทำการสมรสกันถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม" (วาสนา อิมเอม, 2541:1)

จากคำนิยามดังกล่าวการสอบถามถึงสถานภาพสมรสของบุคคลจากการสำรวจสำมะโนประชากรจึงน่าจะครอบคลุมผู้ที่อยู่กินด้วยกันไม่ว่าจะมีการสมรสตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม แต่ข้อมูลที่ได้จากสำมะโนประชากรไม่ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับ การสมรสอยู่กิน (Cohabitation) แต่อย่างใด สิ่งที่พบกับสังคมไทยขณะนี้คือหนุ่มสาวรุ่นใหม่จะเลือกอยู่ด้วยกันโดยไม่สมรสมากขึ้น ส่วนรายละเอียดที่จะบอกว่าการอยู่ด้วยกันนั้นเป็นเรื่องของการทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงานหรือไม่ ยังคงขาดข้อมูลที่ช่วยให้เราเข้าใจได้ชัดเจนมากขึ้น

ชัชสุนี ศุขิลวรรณ (2528) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ความคิดเกี่ยวกับตนเองของสตรีโสด: ศึกษากรณีสตรี อายุ 30 ปี ขึ้นไปที่ไม่เคยแต่งงาน" มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาที่สำคัญ 3 ประการคือ (1) เพื่อศึกษาถึงความคิดเกี่ยวกับตนเองของสตรีโสด (2) ศึกษาถึงปัจจัยที่คาดว่ามีความสัมพันธ์กับความคิดเกี่ยวกับตนเองของสตรีโสด (3) เพื่อศึกษาถึงเหตุผลของการอยู่เป็นโสดของสตรีไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นสตรีที่ไม่เคยแต่งงานและมีอายุตั้งแต่ 30 ปี

ขึ้นไป ซึ่งประกอบอาชีพอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยกลุ่มอาชีพ 4 กลุ่มดังนี้คือ พยาบาล ข้าราชการทหารบก ครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา และอาจารย์ในมหาวิทยาลัย จำนวนทั้งสิ้น 196 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีส่งแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่าสตรีโสดส่วนใหญ่ มีเกียรติภูมิแห่งตนในระดับสูง และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับเกียรติภูมิแห่งตนมากที่สุดคือ การยอมรับจากเพื่อนฝูง รองลงมาคือ การยอมรับจากครอบครัว โดยที่ความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูงทั้ง 2 ตัวแปร และปัจจัยความสมัครใจเลือกใช้ชีวิตโสด การยอมรับจากผู้ร่วมงาน และการยอมรับจากคนทั่วไป มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเกียรติภูมิแห่งตนในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า ระดับรายได้ และอาชีพ ก็มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเกียรติภูมิแห่งตนแต่ความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ส่วนเหตุผลของการครองตัวอยู่เป็นโสด สตรีโสดส่วนมากให้เหตุผลว่า การใช้ชีวิตโสดของตนเองก็มีความสุขดีแล้ว ไม่ต้องการรับผิดชอบชีวิตครอบครัว การศึกษาและหน้าที่การงานไม่เปิดโอกาสให้มีเวลาพบคนที่ถูกใจ เรียงตามลำดับ

ภัสสร ลิมานนท์ (2529) ได้ทำโครงการวิจัยเรื่อง “การศึกษา ทัศนคติ และค่านิยมของสตรีไทยเกี่ยวกับการสมรส” โดยเก็บรวบรวมจากสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 1,004 คนที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานในเขตกรุงเทพมหานคร ในช่วงระยะเวลาเดือนมีนาคม - เดือนเมษายน 2529 พอจะสรุปได้ดังนี้ ผู้ตอบส่วนใหญ่ ยกเว้นผู้ที่แต่งงานแล้ว มีแนวโน้มที่ยอมรับว่า การอยู่เป็นโสดในปัจจุบันน่าจะดีกว่าการแต่งงาน จากคำถามหลายคำถามทำให้พอจะประเมินผลได้ว่า ผู้ตอบจำนวนไม่น้อยมีความคิดว่าผู้หญิงสมัยนี้ไม่จำเป็นต้องแต่งงานก็ได้ และมองเห็นว่าสถานการณ์ชีวิตคู่ปัจจุบัน ไม่ราบรื่น เรียบง่ายเหมือนเมื่อสมัยก่อน รุ่น พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย อีกแล้ว รวมทั้งรู้สึกว่าการแต่งงานและการมีครอบครัวในปัจจุบันเป็นเรื่องที่ทำให้เกิดภาวะที่สำคัญ ผู้ตอบส่วนใหญ่ยอมรับว่าไม่ใช่เรื่องแปลกหากหญิงและชายจะครองโสดตลอดไป สำหรับผู้ตอบที่เป็นโสดได้ระบุสาเหตุสำคัญหลายประการที่ทำให้ตนยังครองโสดจนถึงปัจจุบัน เช่น เป็นเพราะต้องการความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ต้องการอยู่คนเดียวเป็นอิสระ ไม่ต้องการมีภาระจากการมีครอบครัว หรือการดูแลบุตร รวมทั้งไม่ผู้จะมีความกังวลเท่าใดนักกับสถานภาพการเป็นโสดของตน ซึ่งนับว่าค่อนข้างแตกต่างจากค่านิยมแบบเก่าที่ถือว่า เป็นผู้หญิงก็ควรแต่งงาน สาเหตุเหล่านี้เองทำให้ผู้วิจัย สรุปว่าเป็นปัจจัยสำคัญทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบและพฤติกรรมการสมรสของสตรียุคใหม่ในเขตเมือง ความแตกต่างในความคิดของผู้ที่มีการศึกษาต่างกัน ยิ่งเห็นได้ชัดเจนมากในส่วนของการวิเคราะห์เกี่ยวกับทัศนคติต่อบทบาทของเพศ และสถานภาพสตรี กล่าวคือ ผู้ที่จบการศึกษาระดับต่ำกว่า (คือ กลุ่มที่จบการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี) มีแนวโน้มที่จะยอมรับบทบาทของชายและหญิง

ที่สังคมแบบเก่ากำหนดให้ เช่น การที่ผู้ชายต้องเป็นผู้นำ ผู้ชายต้องรับบทบาทสำคัญนอกบ้าน ผู้ชายเป็นผู้ตัดสินใจในปัญหาสำคัญของครอบครัว ไม่ต้องมีส่วนรับผิดชอบงานบ้าน เพราะเป็นหน้าที่ของภรรยา และผู้ชายอาจมีอิสระในการเที่ยวนอกบ้านอย่างเสรี แต่ค่านิยมที่กล่าวนี้ พบว่าไม่สู้เป็นที่ยอมรับในหมู่ผู้ตอบที่มีการศึกษาสูงกว่า (ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป) ซึ่งค่านิยมและทัศนคติที่ต่างออกไปในทิศทางใหม่เช่นนี้ เชื่อว่า ส่วนหนึ่งมาจากอิทธิพลของการศึกษาระดับสูงที่ทำให้ผู้ตอบมองฐานะตนเองในสังคมดีกว่า และเห็นศักยภาพของตนเองในอันที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสังคมมากกว่าที่สังคมในอดีตเคยเปิดโอกาสให้กับสตรี

จากรายงานเชิงวิเคราะห์ ซึ่งได้จากข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ.2533 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งศึกษาเรื่อง “ภาวะสมรสของประชากรไทย” พบว่า สัดส่วนของการเป็นโสดได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลทำให้อัตราร้อยละของการสมรสลดลง และพบได้ในทุกกลุ่มอายุทั้งชายและหญิง อัตราร้อยละของการเป็นโสดของผู้ที่อยู่ในเขตเมืองจะสูงกว่าผู้ที่อยู่ในเขตชนบท เมื่อเปรียบเทียบระหว่างภาคพบว่า อัตราการเป็นโสดเพิ่มขึ้นในทุกภาค กรุงเทพมหานครมีอัตราร้อยละของการเป็นโสดสูงสุดในขณะที่ภาคเหนือมีอัตราร้อยละของการเป็นโสดต่ำกว่าภาคอื่นๆ อายุเฉลี่ยเมื่อสมรสครั้งแรกเพิ่มขึ้น และมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดระหว่างชายและหญิง อายุเฉลี่ยเมื่อสมรสครั้งแรกของผู้ที่อยู่ในเขตเมืองสูงกว่าผู้ที่อยู่ในเขตชนบท กรุงเทพมหานครมีอายุเฉลี่ยเมื่อสมรสครั้งแรกสูงสุดในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะต่ำสุด การศึกษาครั้งนี้ยังชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบภาวะสมรสตามความแตกต่างของลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญ ซึ่งได้แก่ การศึกษา ศาสนา การทำงานในเชิงเศรษฐกิจ อาชีพ สถานภาพ การทำงาน การย้ายถิ่น เป็นต้น

จากการประชุมวิชาการ ประชากรแห่งชาติ โดยสมาคมนักประชากรแห่งประเทศไทย ในวันที่ 19-20 พฤศจิกายน พ.ศ.2535 พบว่าสำหรับสังคมไทยเมื่อเปรียบเทียบกับสังคมเพื่อนบ้าน กระแสการกดดันให้ผู้หญิงต้องแต่งงานอาจมีความเข้มข้นรุนแรงน้อยกว่า จากสถิติการสำรวจสำมะโนประชากรและการสำรวจระดับชาติของสำนักงานสถิติแห่งชาติหลายครั้งพบว่า สัดส่วนของผู้หญิงที่ครองตนเป็นโสดเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในสังคมไทย ถ้าคิดเฉพาะผู้หญิงที่อายุ 45 ปีขึ้นไป ซึ่งพอจะกล่าวได้ว่าโอกาสที่จะไม่แต่งงานมีอยู่ค่อนข้างสูงมาก ในปี 2503 มีผู้หญิงวัยนี้อยู่เป็นโสดร้อยละ 4 แต่เมื่อปี 2523 สัดส่วนดังกล่าวเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 7 และผลจากการสำรวจสำมะโนประชากรปี 2533 มีผู้หญิงที่อายุมากกว่า 45 ปี ขึ้นไปเป็นโสดถึงร้อยละ 9.4 ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีแนวโน้มมากขึ้นๆ ทุกปี สัดส่วนของหญิงโสดในวัยล่วง 45 ปี ไปแล้วนี้เข้าใจว่าน่าจะมีอยู่ในเมืองมากกว่าในชนบท เพราะในการสำรวจวิจัยเกี่ยวกับเรื่องคนแก่โสดในชนบทไทยที่ทำการเก็บข้อมูลภาคสนามเมื่อต้นปี 2534 ปรากฏว่าประสบความยากลำบากมากในการค้นหาคนแก่โสดที่อายุ

50 ปีขึ้นไปในทุกหมู่บ้านที่ตกเป็นเขตตัวอย่างของการสำรวจ กล่าวโดยสรุปได้ว่ามีผู้หญิงชาวที่เป็นโสดมากกว่าผู้ชายชาวที่เป็นโสดอยู่ในทุกหมู่บ้านที่ทำการสำรวจ ปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าอุดมการณ์ครอบครัวที่กดดันต่อผู้หญิงที่อยู่เป็นโสดอาจมีพลังรุนแรงน้อยลงตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย หรือผลของการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย ทำให้ผู้หญิงไทยที่มีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้นจึงกล้าที่จะทำทลายอุดมการณ์ครอบครัวโดยปฏิเสธการแต่งงานมากขึ้น หรือทั้งสองเหตุการณ์ประกอบกัน

อัญชลี วรวัชรรัตน์ (2540) ทำการศึกษา “การเปลี่ยนแปลงภาวะสมรสในประเทศไทย” พบประเด็นที่น่าสนใจ คือ สัดส่วนคนโสดเพิ่มขึ้น ตั้งแต่ปี 2503 จากร้อยละ 29.5 เป็นร้อยละ 30.3 ในปี 2533 หลังจากนั้นสัดส่วนนี้ได้เริ่มลดลง เป็นร้อยละ 27.1 ในปี 2539 ในขณะที่เดียวกันสัดส่วนสตรีที่เคยสมรสจะลดลงจากร้อยละ 70.3 ในปี 2503 จนถึง ร้อยละ 65.9 ในปี 2523 และได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 69.2 ในปี 2533 และร้อยละ 72.9 ในปี 2539 ซึ่งทำให้เห็นภาพได้ว่า อัตราส่วนสตรีที่เข้าสู่สถานภาพสมรสได้ลดลงตั้งแต่เมื่อสามทศวรรษที่ผ่านมาและหลังจากทศวรรษปี 2530 เป็นต้นมาได้เพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาจากความแตกต่างระหว่างเขตที่อยู่อาศัยและภาคแล้ว พบว่าในเขตเมืองมีสัดส่วนคนที่ยังไม่แต่งงานสูงกว่าในเขตชนบท โดยเฉพาะสตรีในกรุงเทพฯ พบสัดส่วนคนโสดสูงกว่าภาคอื่นๆ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อการเข้าสู่สถานภาพสมรสของสตรี กล่าวคือยิ่งสตรีมีการศึกษาสูงเท่าไร โอกาสในการเข้าสู่สถานภาพสมรสยิ่งต่ำลงสตรีที่จบการศึกษาชั้นสูงกว่ามัธยมศึกษาขึ้นไปจะมีสัดส่วนคนโสดสูงที่สุด (ร้อยละ 51.5) เมื่อเปรียบเทียบกับสตรีที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า (ร้อยละ 6.3 และ 6.5 ในกลุ่มที่การศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาและกลุ่มที่ไม่ได้เรียนหนังสือตามลำดับ) ขณะเดียวกันสตรีที่มีการศึกษาสูงนี้ก็มีสัดส่วนคนที่แต่งงานแล้วต่ำกว่ากลุ่มอื่นๆ (ร้อยละ 43.6 เปรียบเทียบกับร้อยละ 82.3 ในกลุ่มที่ไม่ได้เรียนหนังสือ) สัดส่วนสตรีในวัยเจริญพันธุ์มีแนวโน้มที่จะไม่แต่งงานสูงขึ้น Guest and Tan, (1994) พบว่า จำนวนผู้หญิงที่ครองตัวเป็นโสด โดยเฉพาะในกลุ่มอายุ 30-34 ปี ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมากถึงเกือบเท่าตัวในช่วงเวลา 30 ปี จากการศึกษาของเกสต์และ วรวัชรรัตน์ ในปี 2539 พบว่าสัดส่วนคนไม่แต่งงานจะสูงขึ้นไปตามระดับการศึกษา กล่าวคือ ยิ่งผู้หญิงมีการศึกษาสูงเท่าไรโอกาสในการไม่แต่งงานก็จะมีมากขึ้น ประเทศไทยมีสัดส่วนคนที่ไม่แต่งงานสูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเดียวกัน กล่าวคือ สัดส่วนผู้หญิงไทยที่อายุ 30 ปีขึ้นไปและยังไม่แต่งงานนั้นสูงกว่าสตรีชาวอินโดนีเซียและเกาหลีใต้ที่อายุ 30 ปีขึ้นไป และยังไม่แต่งงานถึงสองเท่า และยิ่งสูงกว่าผู้หญิงญี่ปุ่น ไต้หวันและฟิลิปปินส์อีกด้วย มีเพียงชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนที่มีสัดส่วนการไม่แต่งงานใกล้เคียงกับสตรีไทย สำหรับสตรีชาวสิงคโปร์นั้น

อัตราคนที่ไม่แต่งงานโดยรวมจะสูงกว่าสาวไทย (ในระดับประเทศ) แต่ถ้าเปรียบเทียบกับสตรีใน
กรุงเทพฯ แล้ว สิงคโปร์จะต่ำกว่า (Jones, 1995)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ประวัติชีวิตของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน

ในการศึกษานี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (Case study) ของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินที่ยังเป็นโสดจำนวน 20 คน เพื่อให้ได้ทราบถึงโลกทัศน์ของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน ว่ามีความรู้สึก ความคิด ต่อการอยู่เป็นโสดอย่างไร

กรณีที่ 1 : พี่ที

ปัจจุบันพี่ทีอายุ 36 ปี ทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินมา 10 ปีมาแล้ว พี่นเพเป็นคนกรุงเทพฯ บิดามารดาก็อาศัยอยู่ที่กรุงเทพฯ ที่ค่อนข้างมีฐานะดีทำให้ชีวิตครอบครัวของพี่ทีในวัยเด็กไม่ลำบากและได้เรียนหนังสือในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง พี่ทีมีพี่น้อง 3 คน เป็นผู้หญิงทั้งหมด ชีวิตครอบครัวในวัยเด็กบิดามีกิจการส่วนตัวที่ตกทอดมาจากครอบครัวเดิม การทำงานเป็นแบบครอบครัวคนจีน คือ พี่น้องของบิดาทำงานด้วยกันเป็นกิจการของครอบครัวใหญ่โดยมีบิดาของพี่ทีซึ่งเป็นลูกชายคนโตของครอบครัวดูแลกิจการของครอบครัวมากที่สุด แม้จะเป็นครอบครัวคนจีนที่ทำงานกับพี่น้องในครอบครัว แต่บ้านของพี่ทีก็ไม่ได้มีพี่น้องมาอาศัยอยู่ด้วย นอกจากอาม่า (ย่า) และน้องสาวคนเล็กของพ่อที่อาศัยอยู่ร่วมกับครอบครัว ส่วนพี่น้องคนอื่นๆ ก็แยกตัวไปอาศัยอยู่ที่อื่น

ในวัยเด็กพี่ทีจะไม่ค่อยสนิทกับบิดามากนัก เนื่องจากบิดามักจะออกไปติดต่อธุรกิจเสมอจึงทำให้น้อยครั้งที่จะได้ทำความสนิทสนมกัน นอกจากนี้พี่ทีและอาม่ามักจะทะเลาะกันเป็นประจำซึ่งพี่ทีก็เป็นคนไม่ยอมใคร ในขณะที่บิดาจะพยายามสั่งสอนให้ยอมอาม่า จึงทำให้อายครั้งที่พี่ทีกับบิดามักจะมีปัญหา “อาม่าดูมาก ชอบทะเลาะกันบ่อยๆ แล้วก็โดนพ่อตีเป็นประจำเมื่อมีเรื่องกับอาม่า พ่อบอกว่าเป็นเด็กยังงี้ก็ตี ห้ามเถียงผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ว่าอย่างไรก็อย่างนั้นน่าเบื่อ ที่สุด เนื่องจากตอนนั้นพี่ทีจะเป็นเด็กที่ค่อนข้างหัวรั้นไม่ยอมใคร” ชีวิตในวัยเด็กของพี่ทีจึงสนิทสนมกับมารดามากกว่าบิดา

เมื่อพี่ทีเริ่มโตเป็นวัยรุ่น อายุประมาณ 13 - 14 ปี ทางบ้านก็เกิดปัญหาขึ้นบ่อยครั้งที่บิดาและมารดาทะเลาะกัน จนกระทั่งเมื่อพี่ทีอายุประมาณ 18 ปี บิดาและมารดาก็แยกทางกัน เหตุการณ์นี้เป็นเสมือนรอยประทับในจิตใจของพี่ทีซึ่งนอกจากจะเกลียดบิดาของตนเองแล้ว ในกาลต่อมายังส่งผลต่อทัศนคติของพี่ทีเกี่ยวกับชีวิตครอบครัวอีกด้วย “ตอนนั้นรู้สึกว่าการทะเลาะและเกลียดพ่อมากที่ทำให้แม่ร้องไห้บ่อยๆ แล้วพ่อก็เริ่มหายไปนานๆ ช่วงนั้นก็เผลอเจอพ่อด้วย พยายามหลบหน้าเหมือนกัน”

เมื่อครอบครัวแตกสลาย มารดาได้พาพีทีและน้องๆ ย้ายออกจากบ้านของบิดาไปอาศัยอยู่ที่บ้านแถบชานเมือง ชีวิตจากที่เคยสุขสบายก็เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากพีทีเป็นลูกคนโต จึงต้องรับภาระหน้าที่ดูแลน้อง และรับผิดชอบอีกหลายเรื่องรองมาจากมารดา ญาติพี่น้องของมารดาก็มีเพียงคุณยายเพียงคนเดียว ซึ่งคุณยายก็ไม่สามารถช่วยอะไรครอบครัวได้มาก ภาระหน้าที่ส่วนใหญ่จึงตกอยู่ที่มารดาและพีที “ตอนนั้นรู้สึกชีวิตแย่มากเลย ไม่อบอุ่นเหมือนครอบครัวของคนอื่นๆ รู้สึกเหมือนเป็นเด็กมีปัญหาแต่ก็ผ่านชีวิตช่วงนั้นมาได้ด้วยดี ที่สำคัญสงสารแม่ด้วยไม่อยากทำปัญหาอะไรให้แม่เสียใจอีก”

ในช่วงวัยรุ่นพีทีก็เคยมีเพื่อนชาย แต่จะมีความรู้สึกกลัวตลอดเวลา กลัวที่จะโดนหลอก กลัวความผิดหวัง และกลัวความเสียใจ ซึ่งทำให้พีทีไม่สามารถคบใครได้นาน เนื่องจากถ้าพีทีเริ่มรู้สึกกระแวงหรือไม่สบายใจเมื่อใดพีทีก็จะรีบเป็นฝ่ายบอกเลิกก่อนทันที “ทุกวันนี้ก็เลยมานั่งเสียใจว่าเรามองโลกแคบเกินไป บางครั้งเรื่องที่ไม่น่าจะเป็นเรื่องก็ทำให้มันเป็นเรื่องขึ้นมาได้ด้วยเวลาที่เราระแวงและกลัวอยู่ตลอดเวลา เลยทำให้เรามองข้ามสิ่งดีๆ ไปหลายอย่างเลย ถ้าย้อนเวลากลับมาได้อยากจะแก้ตัวใหม่ คงเป็นเพราะตอนนั้นเราผ่านอะไรมามาก เป็นผู้ใหญ่ขึ้นแล้วก็เลยมองโลกอีกแง่หนึ่งที่ไม่เหมือนเมื่อก่อนนั้น คิดว่าเข้าใจชีวิตมากขึ้น” ถึงแม้พีทีจะเข้าใจและให้เหตุผลถึงความรู้สึกกลัวในวัยเด็กของตนที่ทำให้พลาดสิ่งต่างๆ ที่ไม่สามารถหวนกลับมาได้ก็ตาม แต่ทัศนคติเรื่องการมีครอบครัวของพีทีในวัย 36 ปีก็ยังไม่แตกต่างจากเดิมนัก “สำหรับเรื่องการแต่งงานก็ยังเป็นเรื่องที่ยากอยู่ดี มันไม่ง่ายเลยที่คน 2 คน ซึ่งมาจากครอบครัวและพื้นเพที่แตกต่างกัน จะมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันให้ได้ด้วยดีโดยไม่มีเรื่องให้ขัดแย้งกันได้ ส่วนตัวแล้วคิดว่าคงจะไม่ดิ้นรนอยากแต่งงาน เพราะตอนนี้ก็สามารถเลี้ยงตัวเองและแม่กับน้องๆ ให้อยู่สบายได้โดยไม่เดือดร้อน แต่ก็ไม่อยากกะเกณฑ์อะไร ปล่อยให้ไปไปตามโชคชะตาก็แล้วกัน ถ้าจะมีเนื้อคู่ก็ให้มีมาเองคงไม่ไขว่คว้าตามหาหรอก”

ความคิดต่อการเป็นโสดของตนเองนั้น พีทีแสดงออกถึงความไม่สนใจสภาพความเป็นโสดของตนเองมากนัก เนื่องจากสามารถพึ่งตนเองได้นอกจากนี้พีทียังได้พูดถึงภาระที่จะต้องดูแลมารดาที่เลี้ยงตนมาตั้งแต่ยังเล็ก และน้องที่ยังคงเป็นเสมือนภาระของพีทีที่ยังคงต้องรับผิดชอบอยู่เสมอ “ไม่กลัวการอยู่เป็นโสด คิดว่าอยู่คนเดียวได้ ทุกวันนี้พยายามให้แม่มีความสุขที่สุด เวลาว่างไม่มีไฟท์บินก็จะอยู่บ้านเป็นส่วนใหญ่ ยิ่งช่วงนี้แม่ไม่ค่อยสบาย เข้าออกโรงพยาบาลบ่อยๆ ก็ต้องคอยดูแลท่านอย่างใกล้ชิด น้องๆ ก็เพิ่งทำงานมีเงินเดือนไม่มาก จะมาช่วยเรื่องเงินเรื่องทองอะไรมากก็ไม่ได้ เราก็รับผิดชอบมากที่สุดเพราะมีรายได้มากกว่า” นอกจากนี้พีทียังมองการเป็นโสดของผู้หญิงในปัจจุบันว่าเป็นเรื่องปกติ และเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับบุคคลรอบข้างและสังคมเท่าใดนัก “สมัยนี้ผู้หญิงโสดมีเยอะแยะ คิดว่าไม่

จำเป็นต้องแต่งงานก็มีความสุขกับชีวิตได้ ที่แต่งงานแล้วไม่มีความสุขก็มีถมเถไป คนรอบข้างก็ไม่เห็นมีใครเดือดร้อนกับการอยู่เป็นโสดของตน น่าจะเป็นสิ่งที่ไม่แปลกแล้วนะ สมัยนี้”

ด้านงานในหน้าที่ของพีทีก็ราบรื่น ด้านความก้าวหน้าสำหรับพีทีแล้วคงไม่มีความหมายอะไรนัก “กับงานที่ทำอยู่ก็มีความสุขดี คงจะทำไปเรื่อยๆ จนกว่าจะทำได้ ไม่รู้จะออกไปทำอะไรอย่างอื่นด้วย ไม่อยากเป็นหัวหน้าหรอก ชี้แจงมารับผิดชอบอะไรมากมาย แล้วต้องแข่งกับคนอื่นตั้งเยอะด้วย คงไม่เก่งพอ” กับเพื่อนๆ ของพีทีสมัยเรียนในปัจจุบันก็ไม่ค่อยได้ติดต่อกัน นานๆ ครั้งจึงจะโทรหาเพื่อนเก่าๆ บ้าง ส่วนใหญ่เพื่อนของพีทีมีครอบครัวกันไปหมดแล้วจึงทำให้ไม่ได้มาพบกันเหมือนก่อน พีทีมีเพื่อนสนิทที่ทำงานอยู่ด้วยกันไม่กี่คนและส่วนใหญ่ก็ไม่ชอบเที่ยว และพีทีเองก็ไม่ชอบออกไปเที่ยวไหนสักเท่าไรนัก จะมีบางครั้งก็ไปรับประทานอาหารที่บ้านเพื่อน ส่วนใหญ่พีทีจะชอบพักผ่อนอยู่กับบ้านมากกว่า เนื่องจากพีทีรู้สึกว่าการทำงานเที่ยวมากแล้ว

ตารางที่ 1 สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพีที

รายการข้อมูล	รายละเอียด
อายุ	36 ปี
ประสบการณ์ ภูมิหลัง พื้นฐานทางครอบครัว	บิดา มารดาแยกทางกัน
ทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส	กลัวความผิดหวัง และเห็นว่ายากที่จะใช้ชีวิตคู่ โดยไม่เกิดปัญหาความขัดแย้ง
ความต้องการจะรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว	ไม่ได้แสดงความคิดเห็น
ภาวะในการเลี้ยงดูผู้อื่น เช่น บิดา มารดา	มารดาที่เลี้ยงตนเองมาและน้องที่เพิ่งเริ่มทำงาน เป็นภาวะที่ต้องรับผิดชอบ
ความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา)	มีความผูกพันกับมารดามาก ต้องการทำให้มารดามีความสุขที่สุด
ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ	ไม่มีปัญหาด้านสุขภาพ
ความชอบในเพศเดียวกัน	ไม่ได้ชอบเพศเดียวกันในเชิงชู้สาว
รายได้	คิดว่ามีรายได้เพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย
การต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่	ไม่จำเป็นต้องก้าวหน้าในอาชีพการงานมากไป

รายการข้อมูล	รายละเอียด
การทำงาน	กว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
การมีงานอดิเรกหรือกิจกรรมอื่นๆ	รับประทานอาหารกับเพื่อน, พักผ่อนที่บ้าน
กลุ่มเพื่อนสนิท	มีกลุ่มเพื่อนที่ติดต่อกันบ้างทางโทรศัพท์
การได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อสภาพโสดของตนเอง	บุคคลรอบข้างยอมรับสภาพความเป็นโสดและไม่ได้บีบบังคับให้แต่งงาน
การไม่พบคนที่ถูกใจหรือมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้	ยังไม่พบคนที่ถูกใจ มีการตั้งมาตรฐาน และคุณสมบัติสำหรับผู้ที่จะเลือกเป็นคู่ครอง
การเลือกที่จะเป็นโสด	เลือกที่จะอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ

กรณีที่ 2 : พี่แตง

พี่แตงอายุ 36 ปี ทำงานในอาชีพนี้มาเกือบ 10 ปี พี่แตงเกิดที่กรุงเทพฯ แต่บิดาและมารดามาจากต่างจังหวัด มาเรียนหนังสือและทำงานตั้งรกรากอยู่ที่กรุงเทพฯ พี่แตงมีน้องชาย 1 คน น้องสาว 1 คน ชีวิตวัยเด็กฐานะทางบ้านอยู่ในระดับปานกลาง บิดาและมารดาทำงานในบริษัทเอกชนทั้งคู่ แต่เมื่อมีน้องคนเล็กมารดาก็ออกจากงานมาอยู่บ้านเฉยๆ เป็นแม่บ้านเนื่องจากพี่แตงเป็นลูกคนโต ตอนเด็กๆ จึงต้องช่วยมารดาเลี้ยงน้องและทำงานบ้าน ซึ่งสำหรับพี่แตงแล้วไม่ได้คิดว่าเป็นเรื่องยากลำบากอะไรนัก พี่แตงเล่าว่าแม้ฐานะของครอบครัวจะไม่ได้ดีมากนักไม่ได้มีเงินให้ใช้จ่ายได้อย่างฟุ่มเฟือยแต่ก็ไม่เคยต้องอดอยาก นานๆ ครั้งก็จะไปเที่ยวกันทั้งครอบครัว หรือไปเยี่ยมญาติที่ต่างจังหวัด สำหรับพี่แตงแล้วนับว่าเป็นครอบครัวชนชั้นกลางที่อบอุ่นพอสมควร

สำหรับชีวิตครอบครัวในวัยเด็กของพี่แตงแล้ว นับได้ว่าเป็นครอบครัวที่ปกติสุขพอสมควร บิดาและมารดาในสายตาของพี่แตงคือผู้แบกรับภาระอันหนักหน่วงเพื่อเลี้ยงดูตนเองและน้องๆ พี่แตงเล่าถึงบิดาในภาพของคนทำงานอย่างจริงจังเพื่อครอบครัว “พ่อเป็นคนสู้ชีวิต มักหารายได้พิเศษนอกเหนือจากงานประจำที่ทำอยู่ เพื่อให้ครอบครัวมีรายได้มากขึ้น พ่อจึงเป็นคนที่ทำงานหนักมาก คร่ำเคร่งกับการทำงาน จนไม่ค่อยมีเวลาว่างมากนัก จำได้ว่าเจอพ่อน้อยมากในวันธรรมดา ส่วนวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ ถ้าไม่ได้ไปเที่ยวนอกบ้านพร้อมกันทั้งครอบครัว ก็จะไม่ได้เจอกัน พ่อเป็นคนจริงจังกับชีวิตมากมีความเครียดสูง หน้าที่ในการเลี้ยงดู ลูกๆ ในช่วงแรกจึงตกอยู่กับแม่คนเดียว พ่อจะเริ่มเข้ามาดูแลอบรมลูกๆ มากขึ้น ตอนที่ลูกๆ เริ่มเข้าสู่วัยรุ่นแล้ว”

ด้านปัญหาครอบครัวนั้นแทบจะไม่มีเลย ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา ก็เป็นไปด้วยดี พี่แตงไม่เคยเห็นทั้งสองทะเลาะกันเลย ภาพความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดาของพี่แตงคือคนที่แต่งงานกันด้วยความรักอย่างแท้จริง “ไม่เคยเห็นท่านทะเลาะกันเลย อาจมีขัดคอกันบ้าง แต่ก็ไม่เคยใช้ความรุนแรงแก้ปัญหา คงเป็นเพราะท่านแต่งงานกันด้วยความรักจริงๆ และแม่ก็เป็นผู้หญิงที่นิ่มนวล อ่อนโยน อย่างมากด้วย”

เมื่อพี่แตงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น บิดาอยากให้เรียนโรงเรียนดีๆ จึงส่งให้เรียนโรงเรียนสตรีล้วนที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง แล้วก็ต้องอยู่ประจำที่โรงเรียน “ช่วงนั้นรู้สึกเหมือน พ่อแม่ไม่รัก ให้เราไปอยู่โรงเรียนประจำ ซึ่งมีกฎระเบียบเข้มงวดมาก ไม่สบายเหมือนอยู่บ้าน อาทิตย์หนึ่งจะได้กลับบ้านแค่วันเสาร์และวันอาทิตย์ บางครั้งก็ไม่ได้กลับบ้าน ตอนนั้นเลยเกเรน่าดู เหมือนจะประชด ชอบแหกกฎระเบียบตลอด มีปัญหากับทางโรงเรียน จนต้องโดนเรียกผู้ปกครองมาพบกับคุณครูฝ่ายปกครองหลายครั้ง” จนกระทั่งเมื่ออยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พี่แตงก็เกเรมากขึ้น ถึงขั้นหนีโรงเรียน แล้วก็เริ่มได้รู้จักกับเพื่อนชายเป็นครั้งแรกและเริ่มคบกันจนกระทั่งบิดาทราบขณะนั้นฐานะทางบ้านเริ่มดีขึ้นแล้ว บิดาจึงให้พี่แตงออกจากโรงเรียนแล้วส่งไปเรียนต่างประเทศ ซึ่งก็ไปอยู่โรงเรียนประจำอีกซึ่งจะไม่ได้ออกนอกโรงเรียนเลยนอกจากโรงเรียนมีกิจกรรมจึงจะพาออกไป การถูกจำกัดเสรีภาพในครั้งนี้ทำให้พี่แตงรู้สึกเหมือนถูกขังอยู่ในโลกอีกโลกหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามชีวิตในต่างประเทศก็ทำให้พี่แตงได้เรียนรู้อะไรอีกหลายอย่างเช่นเดียวกัน พี่แตงพูดถึงเรื่องที่ดีของชีวิตในช่วงนั้นว่า “แต่ก็มีเพื่อนเยอะสนุกไปอีกแบบ ชีวิตวัยรุ่นเลยได้ประสบการณ์เต็มทีเดียว ได้ดูแลตัวเองมาตลอด เลยค่อนข้างจะเป็นผู้ใหญ่กว่าเพื่อนรุ่นเดียวกันที่ไม่เคยอยู่ห่างจากพ่อแม่”

หลังจากอยู่เมืองนอกได้ 2 ปีก็ พี่แตงก็ขอร้องบิดามารดาว่าต้องการกลับไปเรียนต่อในประเทศไทยมากกว่า แล้วพี่แตงก็ได้กลับมาตามความต้องการ พี่แตงได้เรียนมหาวิทยาลัยเอกชนทันเพื่อน ๆ ที่เรียนด้วยกันมาในสมัยมัธยมศึกษาตอนต้นพอดี ชีวิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยพี่แตงก็มีเพื่อนชายอีกหลายคนแต่ก็ไม่จริงจังกับใครมากนัก ส่วนใหญ่จะอยู่กับเพื่อนกลุ่มใหญ่ๆ

เมื่อพี่แตงเป็นวัยรุ่นเคยคิดว่าจะต้องหาแฟนให้ได้สมบูรณ์แบบที่สุด กล่าวคือถ้ามีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อยพี่แตงก็จะไม่ชอบแล้ว ประกอบกับพี่แตงเป็นคนหน้าตาดี คุยเก่ง บุคลิกภาพสนุกสนานร่าเริง ทำให้มีผู้ชายสนใจมาก “ตอนนั้นคิดว่าตัวเองป๊อปปูล่าพอสมควร มีชายหนุ่มเข้ามาให้เลือกมากมาย เลยช่างเลือกน่าดู จนมาถึงตอนนี้คิดว่าลดลงไปมากแล้วกับการช่างเลือก ช่างดี แต่ก็ทนไม่ได้จริงๆ กับผู้ชายที่มีข้อบกพร่องมากๆ เช่น เจ้าชู้ เสเพล ไม่เอาถ่าน เรื่องอื่นยังพอจะทนไหว อย่างเช่น ไม่หล่อ แต่งตัวเซย รสนิยมแย่ แต่ขอให้มีกินเหล้า เมายา มี

หน้าที่การงานที่ดี มันคงเหนื่อย ชัยชนะแข็ง ดูแล้วน่าจะเป็นผู้นำครอบครัวที่ดีได้นะ” อย่างไรก็ตาม แม้ชีวิตรักของพีแตนจะทำให้คนอื่นเข้าใจมาก แต่ก็บ่อยครั้งที่พีแตนเองก็ผิดหวังกับความรักเช่นเดียวกัน นับว่าพีแตนเป็นคนที่มีความประสพการณ์ด้านความรักและชีวิตคู่มาพอสมควร

ปัจจุบันนี้พีแตนแยกออกมาจากครอบครัวมาอาศัยอยู่คนเดียวในคอนโดมิเนียมแห่งหนึ่งที่ซื้อไว้ “ชอบนะ สะดวกสบายดีเป็นอิสระด้วย อยากทำอะไรไม่ต้องเกรงใจใคร แล้วอาชีพอย่างเราทำงานไม่เป็นเวลา นอนไม่เป็นเวลา อยู่คนเดียวเป็นส่วนตัวดีกว่า แต่ก็ยังเจอพ่อกับแม่อยู่ตลอด สัปดาหฺ์ละครั้ง จริงๆ แล้วพ่อกับแม่ก็ไม่อยากให้ออกมาอยู่แบบนี้หรอก แต่ห้ามไม่ได้ คงเห็นว่าเราแก่แล้วด้วยละ ท่านก็ยังอยู่กับน้องๆ แต่ก็โทรหากันเกือบทุกวัน” รายได้ของพีแตนส่วนหนึ่งก็ให้บิดาและมารดาบ้าง แต่ก็ไม่ได้ให้เป็นประจำจะให้ในโอกาสพิเศษต่างๆ ส่วนมากจะเป็นการพาบิดาและมารดาไปเที่ยวต่างประเทศ และซื้อของให้เสียมากกว่า “ท่านก็ยังมียาของตัวเองเลยไม่ต้องช่วยมากเท่าไร ส่วนรายได้ของพีแตนเองมากพอที่จะอยู่ได้อย่างสบายๆ เหลือแต่ผ่อนคอนโดฯ อย่างเดียว แล้วก็เก็บออมด้วยส่วนหนึ่ง ไม่ต้องมีคนมาช่วย support ก็สามารถเลี้ยงตัวเองได้ดีทีเดียว”

นอกเหนือจากการทำงานประจำพีแตนก็ไม่ได้ทำงานอย่างอื่น เมื่อว่างจากงานส่วนใหญ่ พีแตนจะพักผ่อน รับประทานอาหารกับเพื่อนสนิทที่คบกันตั้งแต่ครั้งเรียนมหาวิทยาลัยที่ยังไม่ได้แต่งงานกันอีกหลายคน รวมทั้งที่เพิ่งจะคบกันมาเป็นโสดก็มี ซึ่งส่วนใหญ่จะนัดกันไปเที่ยวจับจ่ายซื้อของ หรือเล่นกีฬาพักผ่อนอยู่เสมอๆ จึงทำให้พีแตนไม่ค่อยเหงาเท่าใดนัก

ปัจจุบันแม้พีแตนจะมีเพื่อนชายที่คบกันอยู่แล้ว แต่พีแตนก็ยังมีคนมาจีบอยู่เรื่อยๆ ซึ่งในความคิดของพีแตนแล้วยังไม่มีใครถึงเกณฑ์มาตรฐานที่พีแตนกำหนดไว้เลยสักคน ส่วนสุขภาพร่างกายก็แข็งแรงดี นานๆ จะไม่สบายก็เล็กน้อย พวกไข้หวัด เจ็บคอ ไม่ค่อยเป็นอะไรหนักๆ ด้านสุขภาพจิตก็ไม่มีอะไร พีแตนเป็นคนร่าเริง ไม่ค่อยเครียดง่าย “บางครั้งถ้าอยู่คนเดียวก็เหงาเหมือนกัน แต่มักจะมีอะไรทำอยู่เสมอไม่ค่อยได้เหงานานเป็นคนอยู่เฉยไม่ค่อยได้” พีแตนพูดถึง ข้อเสียของตัวเองว่า “เป็นคนไม่ทนกับอะไร ถ้ารู้สึกว่าจะต้องทนเมื่อไหร่ก็จะเซ็งทันที แพนเก่าๆ ที่เลิกกันไปคงเป็นเพราะเราไม่ค่อยอดทนละมั้ง คือถ้าไม่ได้อย่างที่เราร้องขอ บ่อยๆ เข้าก็ไม่ค่อยอยากจะทำด้วยแล้วละ ไม่ได้หมายความว่าเราเอาแต่ใจนะ แต่เราก็ดูคนอื่นด้วยว่า เขาทำอะไรขนาดไหน รักเราแค่ไหน เห็นแก่ตัวหรือเปล่า ส่วนใหญ่ที่เจอมา มักจะเอาตัวเองเป็นใหญ่ จะให้เราเป็นฝ่ายยอมตามใจตลอดเวลาเราก็เบื่อ สรุปว่ายังไม่เจอคนถูกใจจนถึงขั้นอยากจะทำอะไรด้วยกันแล้วกัน”

พีแตนนั่นคิดว่าถ้าจะต้องแต่งงานมีครอบครัวแล้วมีความสุขไม่มีปัญหามากนักก็อยากจะมี ซึ่งพีแตนต้องการได้คู่ครองที่ดีที่มีความรับผิดชอบ “คิดว่าตัวเองไม่ได้เป็นคนเรื่องมากนัก แต่ถ้าจะมีแฟน หรือสามีทั้งทีขอมีที่ดีๆ จะดีกว่า จะได้ไม่ต้องมานั่งทุกข์ใจ ซ้ำใจ ไม่สบายใจ ถ้าได้แฟนไม่ดีก็อย่ามีเสียเลย เพราะชีวิตทุกวันนี้ก็สบายดีอยู่แล้วไม่มีเรื่องเดือดเนื้อร้อนใจ เห็นตัวอย่างมาเยอะแล้วทั้งจากคนรู้จัก เพื่อนฝูง สังคมรอบข้าง น้อยมากที่จะมีความสุขจริงๆ ในชีวิตสมรส หย่าแล้วก็หลายคู่ แล้วยังมาต้องนั่งเลี้ยงลูกเองอีก ไม่ได้มีอคตินะ แต่คิดว่าผู้ชายไทยหาดีๆ ยากเหลือเกิน” ความเป็นคนดีของพีแตนนั่นได้ขยายความว่าหมายถึง ความรักลูก รักภรรยา ไม่นอกใจ ขยันขันแข็ง เอาการเอางาน มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อครอบครัวคือให้ความสุขของครอบครัวมาเป็นอันดับหนึ่ง “ส่วนใหญ่ผู้หญิงจะเป็นฝ่ายทุ่มเทให้ครอบครัวมากกว่า อะไรก็ครอบครัวมาก่อน ส่วนผู้ชายบางคนก็จะเอาแต่ความสุขของตัวเองมาก่อน อ้างว่าทำงานหนัก เครียด อยากผ่อนคลายเป็นการไปเที่ยว พบเจอเพื่อนฝูง ดื่มเหล้า แล้วยังมีผู้หญิงอื่นอีกด้วย ผู้ชายไทยเป็นกันมากนะโรคนี่ มีเมียมีครอบครัวแล้ว แต่ก็ยังอยากจะมีผู้หญิงคนอื่นอีก สงสัยจะได้เชื้อมาจากสมัยโบราณว่าต้องมีเมียหลายๆ คน จะได้แสดงว่ามีอำนาจกระมัง แต่สมัยนี้ยุคปี 2000 แล้ว ผู้หญิงผู้ชายเท่าเทียมกันแล้ว ผู้หญิงก็ทำงานหาเงินเหมือนกัน ไม่ได้รอให้สามีเลี้ยงอย่างเดียวเสียที่ไหน เพราะฉะนั้นจะให้ผู้หญิงเป็นฝ่ายอดทนอดกลั้นอยู่ฝ่ายเดียวก็ไม่ได้แล้ว ต้องช่วยๆ กันทั้ง 2 ฝ่าย” ทุกวันนี้พีแตนก็มีเพื่อนชายที่คบกันอยู่ แต่ยังไม่ได้คิดเรื่องแต่งงาน พีแตนกลัวว่าเมื่อแต่งงานแล้วอาจจะต้องหย่าร้างกันได้ ความคิดความรู้สึกเช่นนี้ทำให้พีแตนเลือกที่จะเป็นโสดอยู่จนปัจจุบัน พีแตนกล่าวว่า “อยู่แบบนี้ก็มีความสุขดี อิสระดี ไม่ต้องมีพันธะให้คอยกังวลอีกด้วย”

สำหรับพวกที่รักในเพศเดียวกันนั้นพีแตนมีความเห็นว่า “ก็เป็นสิทธิ์ส่วนบุคคลนะ เขาชอบแบบนั้นก็เรื่องของเขา ไม่ได้มาทำให้สังคมหรือคนอื่นเดือดร้อนก็แล้วกัน สำหรับพีแตนไม่รังเกียจคบได้ ตอนเด็กๆ ก็อยู่โรงเรียนหญิงล้วนเห็นมาเยอะ แต่ถ้าจะให้มีแฟนเป็นทอมก็ต้องนิสัยดีๆ นะ รักเรามากๆ ดีที่สุดนะถึงจะโอเค”

กับงานที่ทำอยู่ตอนนี้พีแตนก็มีความสุขดี คิดว่าเป็นงานที่เหมาะสมกับตนเองที่สุดแล้ว ส่วนใหญ่จะเดินทางไปในแถบทวีปยุโรป ทวีปอเมริกา ซึ่งรายได้ดีกว่าเดินทางในแถบเอเชียหรือในประเทศ พีแตนมองความก้าวหน้าในอาชีพว่าอยากขึ้นไปสู่ตำแหน่งที่สูงกว่านี้ เป็นหัวหน้าหรือฝ่ายบริหารเช่นเดียวกัน “อยากขึ้นไปในตำแหน่งที่สูงกว่านี้เหมือนกันแต่คงจะยากเพราะคิวยาวเหลือเกิน คิดว่าถ้ามีครอบครัวก็คงมาทุ่มเทกับงานไม่ได้เต็มที่”

กับสถานภาพโสดของพี่แตง คนอื่นๆ ที่ไม่ค่อยสนิท เช่น พวกเพื่อนร่วมงานที่นานๆ เจอกันสักที คนที่รู้จักกันก็จะเฉยๆ ไม่มีใครกล้าถาม จะมีก็แต่บิดา มารดาและญาติสนิทๆ บางคน ที่ชอบถามบ่อยๆ ว่าเมื่อไหร่จะแต่งงานซะที ซึ่งนำคำถามมากในความรู้สึกของพี่แตง “บางคนก็จะหาว่าเราเรื่องมากเลือกมาก จู้จี้ เมื่อก่อนก็รู้สึกเดือดร้อน แต่เดี๋ยวนี้ชินเสียแล้วเฉยๆ ถึงเวลาก็มีเอง เราถือคติว่า มีไม่ดีไม่มีเสียเลยดีกว่า”

ตารางที่ 2 สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่แตง

รายการข้อมูล	รายละเอียด
อายุ	36 ปี
ประสบการณ์ ภูมิลำเนา พื้นฐานทางครอบครัว	ครอบครัวชนชั้นกลาง ไม่มีปัญหาครอบครัว
ทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส	ชีวิตครอบครัวเป็นสิ่งที่ยากที่จะพบกับความสุขอย่างแท้จริง
ความต้องการจะรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว	หากมีครอบครัวจะทำให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานได้ยาก
ภาระในการเลี้ยงดูผู้อื่น เช่น บิดา มารดา	ไม่มีภาระในการเลี้ยงดูผู้อื่น
ความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา)	ติดต่อกับครอบครัวสัปดาห์ละครั้ง
ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ	ไม่มีปัญหาด้านสุขภาพ
ความชอบในเพศเดียวกัน	ไม่ชอบเพศเดียวกันในเชิงชู้สาว
รายได้	คิดว่ามีรายได้เพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย
ความต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน	ต้องการก้าวหน้าในหน้าที่การงาน
การมีงานอดิเรกหรือกิจกรรมอื่นๆ	รับประทานอาหาร, เล่นกีฬา, ท่องเที่ยว ฯลฯ
กลุ่มเพื่อนสนิท	ยังติดต่อกับเพื่อนสมัยเรียนมหาวิทยาลัย บางครั้งก็ไปท่องเที่ยวด้วยกัน
การได้รับการยอมรับจากบุคคล แวดล้อม ต่อสภาพโสดของตนเอง	บุคคลรอบข้างยอมรับสภาพความเป็นโสด และไม่ได้บีบบังคับให้แต่งงาน

รายการข้อมูล	รายละเอียด
การไม่พบคนที่ถูกใจหรือมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้	ยังไม่พบคนที่ถูกใจ มีการตั้งมาตรฐานและคุณสมบัติสำหรับผู้ที่เลือกเป็นคู่ครอง
การเลือกที่จะเป็นโสด	เลือกที่จะอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ

กรณีที่ 3 : พีรุง

ปัจจุบันพีรุงอายุ 35 ปี ทำงานกับบริษัทสายการบินแห่งหนึ่งมา 9 ปีมาแล้ว ตอนแรกพีรุงก็ไม่คิดว่าจะชอบงานด้านนี้แต่พอทำไปนานๆ กลับชอบและรู้สึกว่าเหมาะกับตัวเองที่เป็นคนชอบเดินทางท่องเที่ยว ชอบอะไรแปลกใหม่ไม่ซ้ำซากจำเจ และเป็นคนที่ชอบความอิสระมากๆ ด้วย

พีรุงเกิดที่กรุงเทพฯ บิดาและมารดาเป็นคนกรุงเทพฯ พีรุงเกิดในครอบครัวทหาร บิดาเป็นทหารอากาศ พีรุงมีพี่น้อง 5 คน เป็นผู้หญิง 2 คนและผู้ชาย 3 คน โดยพีรุงเป็นบุตรคนที่ 3 ในจำนวนพี่น้อง 5 คน มีพี่คนโตเพียงคนเดียวเท่านั้นที่แต่งงาน นอกนั้นก็ยังไม่โสดหมด เมื่อพีรุงยังเด็กก็มีความเป็นอยู่แบบครอบครัวทหารทั่วๆ ไปที่ไม่ได้ร่ำรวยมากนัก แต่ก็ไม่ถึงกับยากจนบ่อยครั้งที่ต้องย้ายตามบิดาไปตามจังหวัดต่างๆ อุปนิสัยของบิดาและมารดาของพีรุงค่อนข้างเข้มงวด ทุกอย่างต้องเป็นระเบียบ ลูกทุกคนถูกฝึกให้ต้องรับประทานอาหาร นอน เล่น อ่านหนังสือเป็นเวลาหมด อาจเนื่องมาจากการที่บิดาของพีรุงเป็นทหารจึงเลี้ยงลูกตามแบบฉบับของทหาร ซึ่งบิดาเป็นทหารที่เคร่งครัดในระเบียบวินัยมาก ทำให้แม้แต่ลูกน้องและคนสนิทต่างก็เกรงกลัวบิดาของพีรุงทั้งนั้น พีรุงไม่เคยเห็นบิดาพูดตลกหรือล้อเล่นกับใครเลย ทุกอย่างในชีวิตบิดาดูจะเป็นการเป็นงานเสมอ แม้แต่การแสดงความอ่อนโยนกับลูกๆ ก็มักจะเป็นลักษณะการสั่งการเสียมากกว่า

เมื่อพีรุงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นก็ได้กลับมาเรียนที่กรุงเทพฯ เป็นการถาวร พีรุงเรียนที่โรงเรียนสาธิตเกษตรศาสตร์ เรื่องการใช้ชีวิตในช่วงวัยรุ่นนั้นเนื่องจากบิดาและมารดาเข้มงวดมาก ชีวิตช่วงวัยรุ่นจึงไม่ค่อยได้ไปเที่ยวที่ไหนกับเพื่อนมากนัก เคยไปเที่ยวกับเพื่อนในวันหยุดซึ่งก็นานๆ ครั้ง และไม่เคยได้ไปเที่ยวต่างจังหวัดกับเพื่อนเลย พีรุงมีเพื่อนที่สนิทมากเป็นผู้หญิง 2-3 คน ชีวิตช่วงมัธยมจึงไม่มีการคบหาเพื่อนชาย จนกระทั่งเรียนมหาวิทยาลัยถึงจะเริ่มได้ไปเที่ยวกับเพื่อนๆ บ้าง พีรุงเล่าถึงความเข้มงวดของบิดามารดาว่า “กว่าจะได้ไปก็แสนจะยากเย็นจะต้องมีเหตุผลที่ดีจริงๆ ให้พ่อกับแม่ถึงจะไปได้”

แล้วพี่รุ่งก็ได้คบหากับเพื่อนชายคนแรกตอนเรียนมหาวิทยาลัยนี่เอง แต่กว่าจะให้ทางบ้านทราบก็หลังจากที่พี่รุ่งเรียนจบแล้วสักพัก เนื่องจากพี่รุ่งเกรงว่าบิดาและมารดาจะรู้ว่าได้คบหากับเพื่อนชายตั้งแต่ยังเรียนอยู่อาจทำให้เกิดปัญหาได้ “ขนาดรู้ตอนที่เรียนจบแล้วยังไม่ค่อยพอใจเท่าไรเลย แต่อาศัยแฟนเป็นคนเรียบริ่อยที่บ้านจึงยอมรับได้ไม่ยาก” พี่รุ่งคบกับเพื่อนชายคนนี้นานเกือบ 10 ปี และพี่รุ่งก็มีความคิดที่จะแต่งงาน และได้สร้างเรือนหอสำหรับการสร้างครอบครัวใหม่แล้ว แต่ก็มีเหตุการณ์ที่ทำให้ไม่ได้ทั้งคู่ไม่ได้แต่งงานกันดังหวัง ซึ่งเหตุการณ์นี้เป็นสิ่งที่ยังอยู่ในความทรงจำของพี่รุ่งตลอดมา “ตอนนั้นเสียใจมาก เสียความรู้สึก มันไม่ใช่ความผิดของเราด้วย เป็นเรื่องบุคคลที่ 3 ในช่วงนั้น กินไม่ได้นอนไม่หลับ ผอมโซเลย ถ้าอยู่คนเดียวจะร้องไห้ตลอด ใช้เวลานานมากกว่าจะทำใจได้ ก็เลยค่อนข้างเซ็ดเหมือนกัน ต่อมาก็เลยมองผู้ชายที่เข้ามาละเอียดยิ่งกว่าเดิม ทุกวันนี้ก็มีดูๆ อยู่แต่ยังไม่ได้ตกลงปลงใจกับใคร อยากรจะมั่นใจมากๆ เสียก่อน จะได้ไม่ต้องผิดหวังอีก”

ปัจจุบันก็มีผู้ชายที่เข้ามาทำความสนิทสนมกับพี่รุ่งเช่นเดียวกัน แต่จากความผิดหวังในครั้งแรกทำให้พี่รุ่งมีหลักเกณฑ์สำหรับการเลือกผู้ชายที่จะคบหาด้วย “หลักเกณฑ์ในการดูผู้ชายที่เข้ามาก็เช่น เนื่องจากตอนนี้พี่ก็จบปริญญาโทแล้ว ผู้ชายคนนั้นต้องเป็นคนที่มีการศึกษาอย่างน้อยปริญญาตรี พูดภาษาอังกฤษได้ มีหน้าที่งานการมั่นคง ไม่เป็นคนเจ้าชู้ ไม่เป็นคนกะล่อน อาจเป็นคนมีอารมณ์โรแมนติกบ้าง มีอารมณ์ขันอยู่ด้วยแล้วไม่เครียด เพราะตัวเองก็เป็นคนเครียดอยู่แล้ว ที่สำคัญต้องซื่อสัตย์ ไว้ใจได้ แล้วต้องไม่ใช่ทหารหรือตำรวจด้วย เพราะเห็นมาจากคนแวดล้อม วงการทหาร มีความคิดแคบๆ ชอบวางอำนาจ ยึดคติผู้ชายเป็นใหญ่ ไม่เท่าเทียมกันแล้วก็ยังเจ้าชู้อีกด้วย”

พี่รุ่งไม่ได้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการมีครอบครัว พี่รุ่งคิดว่าถ้าพบคนที่มั่นใจว่าจะสามารถใช้ชีวิตร่วมกันได้ก็พร้อมที่จะแต่งงานด้วย “สำหรับตัวเองก็ได้ปิดกั้น คิดว่าถ้าได้เจอคนดีที่ใช่ แล้วก็มีคุณสมบัติตามที่ว่ามาก็อยากแต่งงาน มีครอบครัวเหมือนกัน” อย่างไรก็ตามแม้ไม่ได้คาดหวังต่อการมีครอบครัว แต่พี่รุ่งคิดว่าขณะนี้สามารถอยู่คนเดียวได้แล้ว และไม่ต้องการการพึ่งพาสักเท่าไร รายได้แต่ละเดือนก็มากพอที่จะเลี้ยงตัวเองให้อยู่อย่างสบายได้ เรื่องรายได้จึงไม่สำคัญและไม่จำเป็นว่าจะต้องมีสามีเพื่อมาเลี้ยงดูตน

ทุกวันนี้พี่รุ่งมีเพื่อนหลายกลุ่ม ทั้งกลุ่มเพื่อนสนิทที่เจอกันอยู่บ่อยๆ เพราะส่วนใหญ่อีกยังโสดกันอยู่ ทั้งกลุ่มเพื่อนเก่าสมัยเรียน กลุ่มเพื่อนที่ทำงานด้วยกัน และกลุ่มเพื่อนสมัยที่ทำงานเก่า “เดียวคนโน้นคนนี้ ก็โทรมาชวนไปอยู่เรื่อย เลยไม่ค่อยจะมีเวลาว่างมากนัก กิจกรรมที่

ทำส่วนใหญ่ก็หาร้านอาหารอร่อยๆ รับประทานกัน คุยกัน สังสรรค์เฮฮา ซัปปิ้ง ดูหนัง เล่นกีฬาบ้าง”

ตอนนี้พี่รุ่งยังอาศัยอยู่กับบิดา มารดาและน้องๆ โดยไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายอะไรภายในบ้าน รายได้ที่พี่รุ่งหามาใช้คนเดียว จะมีบ้างก็คือซื้อของให้บิดาและมารดา พี่รุ่งมีความคิดจะย้ายออกจากบ้านไปอาศัยยังคอนโดมิเนียมสักแห่ง แม้ว่าบิดาซึ่งเกษียณแล้วก็ลดความเคร่งครัด เจ้าระเบียบลงบ้างแล้วก็ตาม แต่พี่รุ่งก็คิดว่าบิดาและมารดาคงไม่ยอมให้พี่รุ่งแยกไปอยู่คอนโดมิเนียมอย่างเด็ดขาด “คิดว่าพ่อแม่ติดเรามากกว่า ท่านเคยพูดทำนองว่าถ้าแต่งงานก็อยากให้อยู่ใกล้ๆ หรือบริเวณเดียวกัน แต่คงไม่เอาหรอก ไม่ชอบ คิดว่าคงวุ่นวายน่าดู อยู่ห่างกันหน่อยดีกว่า แล้วค่อยเจอกันบ้างเป็นครั้งเป็นคราว” สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดาของพี่รุ่งก็เป็นไปอย่างปกติสุข มีเถียงกันบ้างตามประสาคนที่อยู่ด้วยกันมานาน

สำหรับทัศนคติต่อการเป็นโสดของตนเองนั้น พี่รุ่งมองว่าบุคคลรอบข้างไม่มีใครพูดอะไรเกี่ยวกับการอยู่เป็นโสดของตน “เพราะจะเป็นคนสนิทที่รู้เรื่องอดีตของตัวเองดี ไม่มีใครตอกย้ำจะมีก็แต่คนที่ไม่รู้เรื่องในอดีตของตนก็ชอบถามว่า เมื่อไหร่จะแต่งงาน แต่ก็ไม่ได้สนใจอะไร คิดว่าเขาก็ถามไปอย่างนั้นเองมากกว่า สำหรับตัวเองก็รู้สึกเหมือนกันว่าอายุมากขึ้นเรื่อยๆ ควรจะมีครอบครัวได้แล้ว แต่ถ้าจะมีก็ต้องมีให้ดีๆ มีความสุข ถ้ามีไม่ดีไม่มีเสียดีกว่า ไม่กลัวการอยู่คนเดียวหรอกนะ แต่กลัวว่าถ้าอายุมากแล้วไม่สามารถทำงานในอาชีพนี้ได้อีก จะทำอะไร เท่านั้นเอง” สำหรับความรักในเพศเดียวกันนั้นพี่รุ่งไม่ชอบเลย และไม่มีความคิดที่จะคบหาด้วยเด็ดขาด แต่ทั้งนี้พี่รุ่งก็ไม่ได้แสดงว่ารังเกียจ สามารถรู้จักเป็นเพื่อนด้วยได้แต่ก็คงไม่ให้ความสนิทสนมด้วยมากนัก

สำหรับสุขภาพร่างกายของพี่รุ่งก็ปกติ แต่มีโรคประจำตัวอยู่อย่างเดียวก็คือไมเกรน ซึ่งพี่รุ่งคิดว่าอาจเป็นเพราะตนเองเป็นคนคิดมาก มักเครียดบ่อยๆ

ตารางที่ 3 สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่รุ่ง

รายการข้อมูล	รายละเอียด
อายุ	35 ปี
ประสบการณ์ ภูมิหลัง พื้นฐานทางครอบครัว	พื้นฐานครอบครัวเข้มงวด และควบคุมแบบทหาร
ทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส	ไม่ได้มีทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส

รายการข้อมูล	รายละเอียด
ความต้องการจะรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว	ไม่มีปัญหาในการรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว
ภาวะในการเลี้ยงดูผู้อื่น เช่น บิดา มารดา	ไม่มีภาวะในการเลี้ยงดูผู้อื่น
ความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา)	บิดาและมารดาที่เข้มงวดจะไม่ยอมให้ตนเองแยกตัวไปอยู่ตามลำพัง หรือถ้ามีครอบครัวคงต้องอยู่ในสายตาอย่างใกล้ชิด
ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ	ไม่มีปัญหาสุขภาพ
ความชอบในเพศเดียวกัน	ไม่ชอบเพศเดียวกันในเชิงชู้สาว
รายได้	คิดว่ามีรายได้เพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย
การต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน	ไม่ได้แสดงความคิดเห็น
การมีงานอดิเรกหรือกิจกรรมอื่นๆ	รับประทานอาหาร, ชมภาพยนตร์, เล่นกีฬา ฯลฯ
กลุ่มเพื่อนสนิท	กลุ่มเพื่อนที่ติดต่อกันมีการพูดคุยกันถึงเรื่องปัญหาครอบครัว ความล้มเหลวของชีวิตคู่ การทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว
การได้รับการยอมรับจากบุคคล แวดล้อม ต่อสภาพโสดของตนเอง	บุคคลรอบข้างยอมรับสภาพความเป็นโสดและไม่ได้บีบบังคับให้แต่งงาน
การไม่พบคนที่ถูกใจหรือมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้	ยังไม่พบคนที่ถูกใจ มีการตั้งมาตรฐานและคุณสมบัติสำหรับผู้ที่willเลือกเป็นคู่ครอง
การเลือกที่จะเป็นโสด	เลือกที่จะอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ

กรณีที่ 4 : พี่แมน

ปีนี้พี่แมนอายุเกือบ 38 แล้ว ตั้งแต่เรียนจบใหม่ๆ พี่แมนทำงานด้านนี้มาเกือบ 14 ปี พี่แมนเป็นคนกรุงเทพฯ โดยกำเนิด บิดาและมารดาแยกทางกันเมื่อพี่แมนอายุเพียง 7 ปี จากนั้นก็อาศัยอยู่กับมารดามาตลอด ครอบครัวของพี่แมนมีมารดา ยาย และน้องชายซึ่งอายุห่างกันถึง 7 ปี รวมเป็น 4 คน ภาระหน้าที่ของพี่แมนคือเลี้ยงน้องแทนมารดา เนื่องจากแม่ต้องทำงาน

ตลอด พี่แม่เลี้ยงเป็นเหมือนมารดาอีกคนของน้องชาย “น้องชายก็ติดเรามากด้วย เพราะเราเลี้ยงน้องมากกว่าแม่เลี้ยงเสียอีก” นอกจากนี้พี่แม่ยังต้องคอยดูแลบ้านแทนแม่ เมื่อมีอะไรเสียอะไร ซ้ำрутก็จะซ่อมเอง ทำให้พี่แม่ต้องเป็นคนที่มีความรับผิดชอบสูงมากและสามารถทำอะไรได้ด้วยตัวเองโดยไม่ต้องพึ่งใคร สำหรับความทรงจำในวัยเด็กเกี่ยวกับเรื่องการแยกทางของบิดาและมารดานั้นพี่แม่ไม่รู้สึกรู้สึกรู้สึกเป็นปมด้อย หรือโกรธแค้นกับเรื่องดังกล่าวมากนัก “ตอนที่พ่อแม่เลิกกันพี่แม่ไม่ได้รู้สึกอะไร ไม่โกรธแค้น อาจจะเป็นเพราะไม่สนิทกับพ่ออยู่แล้ว ไม่ผูกพันกัน เลยเฉยๆ ที่ขาดพ่อไปไม่ได้รู้สึกกว่าขาดอะไร ไม่ได้เป็นเด็กมีปัญหา”

ชีวิตวัยเด็กของพี่แม่เรียนในโรงเรียนหญิงล้วนมาตลอด จนกระทั่งเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัยจึงได้เรียนพร้อมกับผู้ชายเป็นครั้งแรก พี่แม่มีเพื่อนหญิงที่คบหากันแบบหญิงรักหญิงครั้งแรกเมื่ออายุ 16 ปี เป็นผู้หญิง “เราไม่เคยชอบผู้ชายอยู่แล้ว ก็มีผู้ชายมาจีบเหมือนกันแต่ไม่สนใจ ไม่ชอบ คบเป็นเพื่อนได้ แต่ถ้ามาแสดงอาการอย่างอื่นมากกว่าเพื่อน จะเลิกคบทันที ไม่ชอบการถูกสัมผัสจากผู้ชาย รู้สึกกลัว ขยะแขยง จะชอบเป็นฝ่ายจีบมากกว่า” พี่แม่เริ่มจีบผู้หญิงตั้งแต่มัธยมต้น แล้วก็มีแฟนเป็นหญิงมาตลอด ไม่มีความรู้สึกเป็นเพื่อนกับผู้ชาย ถ้าพี่แม่รู้สึกว่าผู้ชายที่เข้ามาคุยด้วยจะเข้ามาจีบแล้วละก็ พี่แม่จะไม่ชอบและจะเลิกคบไปเลย พี่แม่จึงมีแต่เพื่อนผู้หญิงมาตลอด นับจากผู้หญิงคนแรกที่พี่แม่คบหากันมาจนปัจจุบันพี่แม่มีผู้หญิงที่คบหากันทั้งหมด 3 คน คนแรก คบกันได้ประมาณ 10 ปีก็เลิกกันไป ส่วนคนที่ 2 ก็คบกันประมาณ 5 ปี และก็มีเหตุการณ์ให้เลิกกันไปอีก สำหรับคนปัจจุบัน คบหากันมาได้ประมาณ 3 ปีแล้ว ทุกวันนี้ก็คบหาและอยู่ด้วยกัน

ช่วงหนึ่งของชีวิตพี่แม่ เคยเกือบต้องแต่งงานกับผู้ชาย เหมือนเป็นบททดสอบของพี่แม่ที่ว่าชีวิตจะเลือกเดินทางไหน “เมื่อตอนอายุ 30 ปี เคยหมั้น หมั้นได้ปีเดียวก็ถอนหมั้นเพราะเราทำใจไม่ได้ ไม่ชอบเลย แต่ทำให้แม่ ผู้ชายเป็นโสด เจอบนเครื่อง แล้วก็มาเป็นเพื่อนไปมาหาสู่อยู่บ่อยๆ เวลาเราไม่อยู่ไปบิณก็มาหาแม่ แม่ชอบเขาอยากให้เราแต่งงาน ก็เลยหาทางให้หมั้นกันไว้ก่อน แต่ในที่สุดมันก็เป็นไปไม่ได้”

ในความคิดของพี่แม่นั้น ชีวิตปัจจุบันก็เหมือนมีครอบครัวแล้ว เพราะพี่แม่พาเพื่อนหญิงมาอาศัยอยู่ด้วยกันที่บ้าน โดยอยู่ร่วมกับมารดาและน้องชาย มารดาของพี่แม่ก็ยินดีไม่ได้แสดงอาการรังเกียจอะไรที่พี่แม่มาเพื่อนหญิงมาอยู่บ้าน แต่มารดาก็แสดงท่าทียอมรับเพื่อนหญิงของพี่แม่ในฐานะเพื่อนลูกสาว เหมือนเป็นลูกสาวอีกคน โดยที่มารดาไม่เคยยอมรับว่าลูกสาวเป็นทอม เพื่อนหญิงของพี่แม่เคยคิดว่าจะขอเด็กมาเลี้ยงแต่พี่แม่ไม่ชอบเด็ก ไม่อยากมีลูก เพราะเคยเลี้ยงน้องมาก่อน รู้สึกว่าการเลี้ยงเด็กจะยุ่งยากและวุ่นวายมากและรู้สึกเซ็ด

งานอดิเรกของพี่แมนที่ทำนอกเหนือจากงานก็ไม่มีอะไรมากนัก พี่แมนรู้สึกว่าการอดิเรกส่วนใหญ่ก็คือขับรถรับ-ส่งเพื่อนหญิง “ไม่ได้ออกไปเที่ยวไหนแล้ว เบื่อแล้ว เพราะตอนทำงานใหม่ๆ เที่ยวเยอะมาก บินกลับมาก็ไปแล้ว ไม่ขับก็เฉค ตอนนั้นก็เลยเน้นอยู่บ้าน ทำอาหารรับประทานกันที่บ้านแล้วก็ชวนเพื่อนๆ มากิน มาดื่มกัน ร้องเพลงคาราโอเกะกัน สนุกดีเหมือนกัน”

ด้านค่าใช้จ่ายภายในบ้านพี่แมนเป็นคนรับผิดชอบทั้งหมด พร้อมทั้งให้เงินรายเดือนกับมารดาด้วย “ทุกวันนี้แม่เกษียณแล้ว อายุ 70 แล้ว ตอนเกษียณใหม่ๆ แม่จะมีกิจกรรมนอกบ้านตลอด เข้าชมรมผู้สูงอายุบ้าง ชมรมต่างๆ ไม่ค่อยอยู่นิ่ง ขับรถไปไหนมาไหนเองได้ เป็นพวก Activist แต่ตอนนี้ก็ซาๆ ลงไปแล้ว แต่ท่านก็จะมีกิจกรรมอะไรทำอยู่เรื่อยๆ ไม่ได้อยู่เฉยๆ ให้เหงาเสียเท่าไร รวยได้ทุกวันนี้ก็เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ใช้จ่าย แต่ไม่เหลือเก็บ คิดว่ารายได้เพียงพอต่อการใช้คนเดียว กับแฟน และให้แม่ บางครั้งก็โดนน้องชายไถบ้าง ที่ผ่านมาก็ช่วยส่งให้น้องชายไปเรียนต่างประเทศ แล้วก็ไปซื้อคอนโดฯ เลยไม่มีเหลือเก็บ ซึ่งที่จริงแล้วทำงานมาสิบกว่าปีแบบนี้เป็นคนอื่นเค้ามีเก็บหลายล้านแล้วละ แต่ตัวเองเป็นคนใช้ชีวิตแบบไม่ประหยัดด้วย อยากได้ อยากกิน อยากซื้ออะไรก็ทำ โดยเฉพาะถ้าเป็นแฟนให้ได้ไม่คิดมากเลย ให้ความสำคัญกับแฟนกับความรักมาก มาเป็นอันดับ 1 ในชีวิต”

ในเรื่องงานพี่แมนตั้งเป้าหมายไว้ว่าต้องการจะเป็น AHF (แอร์ที่ทำงานในชั้นหนึ่ง) ก็เพียงพอแล้ว พี่แมนไม่คิดจะเป็น “เพอร์เซอร์” เนื่องจากพี่แมนไม่ต้องการรับผิดชอบมากนัก อีกทั้งพี่แมนคิดว่าตนปกครองคนไม่เป็นคงไม่เหมาะกับตำแหน่งนั้น พี่แมนวางแผนไว้ว่าจะทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินจนถึงอายุ 45 ก็คงพอ แล้วจะขอลงไปทำงานภาคพื้นดินบ้าง ซึ่งรายได้ของพี่แมนอาจน้อยลงบ้าง แต่สามารถทำได้จนถึงอายุ 60 ปี พี่แมนคิดว่าตนอยากจะทำงานรับเงินเดือนที่แน่นอนจนกระทั่งเกษียณ พี่แมนไม่คิดจะทำงานส่วนตัวเนื่องจากคิดว่าตนเองไม่มีความถนัด

สำหรับกลุ่มเพื่อนสนิทของพี่แมนนั้น นอกจากครอบครัวเพื่อนหญิงที่อาศัยอยู่ด้วยกันแล้ว พี่แมนก็ไม่ได้มีเวลาให้กับเพื่อนนัก “เพื่อนสมัยเรียนก็ห่างกันไปหมดแล้ว เพื่อนที่ทำงานก็สนิทกันเวลาไปบิน แต่ไม่มีเพื่อนสนิท ไม่ค่อยได้โทรไปหาใคร ยิ่งถ้าโทรไปคุยกันเวลามีปัญหา ยิ่งไม่เลย ไม่ชอบอยู่แล้วด้วยที่จะโทรไปหาใครเวลามีปัญหา ชอบคิดคนเดียวมากกว่าเป็นคนเอาแต่ใจ เจ้าอารมณ์ ควบคุมอารมณ์ตัวเองไม่ได้เวลาโมโห แต่ก็จะเป็นเฉพาะกับคนที่บ้านและกับคนที่สนิทด้วยเท่านั้น คนอื่นจะไม่รู้ว่าโมโหร้ายขนาดไหน เพราะถ้าดูจากภายนอกจะเหมือนคนใจเย็น”

เกี่ยวกับการมองสภาพความเป็นโสดของตนเองนั้นพี่แมนคิดว่าบุคคลแวดล้อมไม่มาบีบคั้นเรื่องสถานภาพโสดของตัวเอง “ความที่ญาติพี่น้องด้วย คนที่รู้จักกันก็จะรู้ว่าเราเป็นยังไง” ส่วนสุขภาพทั่วไปของพี่แมนก็แข็งแรงดี มีแต่สุขภาพจิตที่ชอบคิดมากและเครียดบ่อย

ตารางที่ 4 สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่แมน

รายการข้อมูล	รายละเอียด
อายุ	38 ปี
ประสบการณ์ ภูมิหลัง พื้นฐานทางครอบครัว	บิดา มารดาแยกทางกัน
ทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส	ไม่ต้องการสมรสกับเพศตรงข้าม
ความต้องการจะรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว	ไม่ได้แสดงความคิดเห็น
ภาระในการเลี้ยงดูผู้อื่น เช่น บิดา มารดา	มารดาและน้องชาย
ความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา)	ผูกพันและอยู่ร่วมกับครอบครัวเดิม
ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ	ไม่มีปัญหาสุขภาพ
ความชอบในเพศเดียวกัน	ชอบเพศเดียวกันในเชิงผู้ชาย
รายได้	คิดว่ามีรายได้เพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย
ความต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน	ไม่ต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
การมีงานอดิเรกหรือกิจกรรมอื่นๆ	รับส่งแฟนเพศเดียวกัน
กลุ่มเพื่อนสนิท	ไม่มี
การได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อสภาพโสดของตนเอง	บุคคลรอบข้างยอมรับสภาพความเป็นโสดและไม่ได้บีบบังคับให้แต่งงาน
การไม่พบคนที่ถูกใจหรือมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้	ไม่ได้แสดงความคิดเห็น
การเลือกที่จะเป็นโสด	เลือกที่จะอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ

กรณีที่ 5 : พี่ม่วง

ปัจจุบันพี่ม่วงอายุ 38 ปี เริ่มเข้าทำงานด้านนี้ตั้งแต่ปี ค.ศ.1985 ปีนี้ก็เป็นปีที่ 16 แล้ว ตำแหน่งในปัจจุบันเป็นหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน (Air Purser) พี่ม่วงทำหน้าที่อยู่ในตำแหน่งนี้มากกว่า 7 ปีแล้ว ซึ่งนับว่าก้าวหน้ารวดเร็วกว่าเพื่อนๆ ในรุ่นเดียวกัน เนื่องจากเพื่อนรุ่นเดียวกันหลายคนยังไม่ได้เป็นหัวหน้าพนักงานต้อนรับ

พี่ม่วงเป็นคนกรุงเทพฯ เกิดและเติบโตในกรุงเทพฯ ครอบครัวมีทั้งพ่อแม่ พี่ชาย 2 คน พี่สาว 1 คน ตนเองเป็นลูกคนสุดท้อง การศึกษาในวัยเด็กเรียนที่โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ แล้วสอบเข้าเรียนต่อยังโรงเรียนเตรียมอุดม และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีที่คณะบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมไปกับการเรียนที่คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงด้วย เมื่อเรียนจบแล้วก็เข้าทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน จนกระทั่งเมื่อ 5 ปีที่ผ่านมาได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ที่คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจนสำเร็จการศึกษา ปัจจุบันกำลังศึกษาในระดับปริญญาโทอีกสาขาหนึ่งก็คือสาขารัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ “สาเหตุที่เรียนเยอะก็เพราะมีแรงบันดาลใจจากพี่ๆ และทุกคนในครอบครัวที่เรียนในระดับสูงๆ กันทั้งนั้น ครอบครัวให้ความสำคัญกับการศึกษามาก ครอบครัวได้ปลูกฝังมาตั้งแต่ยังเด็กว่าจะต้องเรียนให้สูง และต้องเรียนในสถาบันที่ดีมีชื่อเสียงอีกด้วย” โดยที่ชีวิตในวัยเด็ก มารดาจะให้เรียนหนังสือให้ได้เกรดหรือคะแนนดีๆ เพียงอย่างเดียวโดยไม่ต้องทำงานบ้าน ไม่ต้องรับผิดชอบอย่างอื่นนอกเหนือจากเรื่องเรียน พี่ม่วงจึงค่อนข้างจะถูกเลี้ยงดูแบบประคบประหงมมากเกินไปด้วยซ้ำ

ในสมัยที่เรียนในชั้นประถมพี่ม่วงมักจะได้รับประกาศนียบัตรจากการเรียนบ่อยๆ พร้อมทั้งได้รับคำชื่นชม ซึ่งทำให้พี่ม่วงเกิดความรู้สึกเหมือนได้รับการยอมรับจากครอบครัว และญาติพี่น้อง นับตั้งแต่ในวัยเด็กจึงเกิดค่านิยมและทัศนคติที่จะต้องเรียนให้ได้สูงที่สุดและดีที่สุด “ไม่เคยเกิดความรู้สึกว่าถูกบังคับให้เรียน แต่จะตั้งใจเรียนด้วยตัวเอง ประพฤติตนอยู่ในกรอบเสมอไม่เคยออกนอกกรอบนอกทางเลย ชีวิตในวัยรุ่นก็จะมีแต่เรื่องเรียน นอกเหนือจากการไปเรียนตามปกติก็จะไปเรียนพิเศษ เรื่องเกี่ยวกับเพื่อนๆ ก็มีบ้างนานๆ ครั้งแต่ไม่บ่อยนัก เพราะกลัวว่าจะทำให้ผลการเรียนออกมาไม่ดี จึงเป็นลูกที่เรียนดีที่สุดในบรรดาพี่น้องทั้งหมด” ผลจากการที่พี่ม่วงเรียนดีนี่เองทำให้มารดาให้ทุกอย่างที่พี่ม่วงอยากได้ “ของใช้ Brand name ราคาแพง รองเท้า กระเป๋า ของใช้แฟชั่นฟุ่มเฟือยต่างๆ ที่วัยรุ่นสมัยนั้นอยากมีอยากได้ คุณแม่จะให้ทุกอย่าง แต่มีข้อแม้ว่าจะต้องเรียนให้ดีที่สุด”

ในช่วงที่เรียนมหาวิทยาลัยพี่ม่วงก็คบเพื่อนชายแต่ก็อยู่ในสายตาและความควบคุมของมารดาตลอด เพื่อนชายคนแรกคบกันนานมากประมาณ 14 ปี แต่ขณะนี้ก็ได้เลิกกันไปแล้ว พี่ม่วงคิดว่าอาจเป็นเพราะคงทนรอพี่ม่วงไม่ไหว พี่ม่วงยังไม่อยากแต่งงาน และรู้สึกว่าจะยังไม่พร้อมอยากใช้ชีวิตให้เต็มที่เสียก่อน ความนึกคิดของพี่ม่วงผูกโยงกับชีวิตในวัยเด็กที่ถูกมารดาควบคุมตลอดว่าให้เรียนเท่านั้น เมื่อเรียนจบและได้ทำงานก็เหมือนได้พบกับอิสระภาพ อยากจะสนุกสนานกับชีวิตอิสระที่หาเงินได้เอง ควบคุมชีวิตของตัวเอง พี่ม่วงจึงต้องการใช้ชีวิตแบบอิสระนี้สักระยะหนึ่ง พี่ม่วงยอมรับว่ารู้สึกเสียใจเช่นเดียวกันเมื่อสูญเสียคนรักไป เมื่อเลิกกับเพื่อนชายแล้วพี่ม่วงก็มุ่งไปทางเรื่องเรียนอีกครั้ง (ปริญญาโท) “ไม่ได้สนใจจะคบกับใครอีกเลยเพราะยังเสียใจกับแฟนคนแรก และคนเดียว ที่มั่นใจในตัวเขามาก สูญเสียความรู้สึกที่อยากจะคบกับใครและไม่อยากไว้ใจใครอีกเลย”

ในปัจจุบันรายได้ของพี่ม่วงต่อเดือนประมาณ 70,000 บาท ซึ่งใช้จ่ายได้ไม่เดือดร้อน เนื่องจากไม่มีภาระค่าใช้จ่ายอื่นๆ เงินที่หามาได้ก็ใช้คนเดียวและมักหมดไปกับการซื้อของใช้ส่วนตัวราคาแพง ด้านหน้าที่การงานในปัจจุบันพี่ม่วงคิดว่าตนเองประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานพอสมควรแล้ว และการจะขึ้นสู่ตำแหน่งที่สูงไปกว่านี้คงจะยาก “ในองค์กรนี้มีอุปสรรคสำคัญต่อความก้าวหน้าในอาชีพของผู้หญิงก็คือการกีดกันทางเพศ ผู้หญิงที่ขึ้นไปอยู่ในตำแหน่งระดับสูงมีน้อยมาก ขนาดตัวเองที่ยังไม่มีครอบครัวต้องดูแล มีเวลาให้กับงานอย่างเต็มที่แล้วก็ยังก้าวไปอยู่ในตำแหน่งที่สูงกว่านี้ลำบากเลย จึงไม่ค่อยตั้งความหวังอะไรมากนักกับการที่จะประสบความสำเร็จสูงสุด ในองค์กรนี้ แต่อาจจะทำงานด้านอื่นควบคู่ไปด้วย เพราะเสียดายความรู้ที่ร่ำเรียนมาหลายปริญญาเหมือนกัน”

งานอดิเรกที่สำคัญของพี่ม่วงก็คือการเรียนหนังสือ ซึ่งบางครั้งก็รู้สึกเบื่อแต่ถ้าว่างจากงานแล้วก็ไม่มีอะไรทำพี่ม่วงก็จะยิ่งรู้สึกเบื่อมากยิ่งขึ้นกว่า เวลาว่างส่วนใหญ่ของพี่ม่วงจึงหมดไปกับการเรียนหนังสือ เข้าห้องสมุด บางครั้งก็ไปเที่ยวกับกลุ่มเพื่อนสนิทที่ทำงานที่เดียวกัน ซึ่งเป็นโสดกันหมดทุกคน “เพื่อนมีทั้งโสดจริงๆ กับโสดเพราะหย่า ส่วนมากจะไปรับประทานอาหาร ดูหนังกันบ้างแต่ไม่ค่อยนัก ถ้าเพื่อนๆ ไม่ว่างก็เหงาเหมือนกันนะเวลาที่อยู่คนเดียว” ด้านสุขภาพของพี่ม่วงก็แข็งแรงปกติ จะมีบ้างก็คือปวดหัว ไมเกรน ที่จะเป็นบ้างบางครั้งก็เครียดเรื่องเรียน

ได้ประสบมา ประกอบกับข้อมูลข่าวสารที่ได้รับด้านทัศนคติของพี่ม่วงต่อการแต่งงานไม่ค่อยดีนัก เนื่องจากประสบการณ์ที่ตนเองมาจากบุคคลรอบข้าง ที่ส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องในแง่ร้าย ทำให้พี่ม่วงคิดว่าชีวิตคู่ที่น่าจะพบความสุขอย่างแท้จริง นอกจากนี้เพื่อนสนิทในกลุ่มถ้าไม่โสดก็หย่าร้าง จึงทำให้พี่ม่วงคิดเปรียบเทียบระหว่างการอยู่เป็นโสดกับการหย่าร้าง โดย

การเป็นโสดน่าจะเจ็บปวดน้อยกว่า อีกทั้งยังไม่ถูกมองว่าประสบความสำเร็จล้มเหลวในชีวิตคู่อีกด้วย “การจะมีชีวิตคู่หรือมีครอบครัวนั้น รู้ลึกว่าเป็นภาระที่จะต้องดูแลสามี ดูแลบ้านช่องให้เรียบร้อย แล้วถ้ามีลูกก็ยิ่งไปกันใหญ่ เวลาส่วนตัวคงไม่เหลือเลย นอกจากนี้ยังคิดว่าไม่สามารถเป็นแม่แบบที่ดีแก่ลูก และอบรมเลี้ยงดูลูกได้ โดยส่วนตัวแล้วเป็นคนไม่ชอบเด็ก ไม่อยากมีความรับผิดชอบกับชีวิตอื่น แต่ชีวิตตัวเองที่จะทำให้มีความสุขก็ยากแล้ว”

พี่ม่วงยังคิดว่าปัจจุบันนี้ตนเองมีภาระในการเลี้ยงดูมารดาของตนซึ่งชราแล้ว ” ทุกวันนี้ยังคงต้องคอยดูแลคุณแม่ที่อายุ 70 ปีซึ่งก็อยู่กันแค่ 2 คนในบ้านหลังเดิมที่อยู่มาตั้งแต่เด็ก คุณพ่อก็เสียชีวิตไปแล้วหลายปีแล้วส่วนพี่ๆ ก็แยกไปมีครอบครัวกันหมดแล้ว ตอนนี้อยู่ที่ว่าคุณแม่มีเราให้พึ่งได้เพียงคนเดียวเท่านั้น เพราะพวกพี่ๆ ต่างก็มีครอบครัวของตัวเองที่ต้องดูแล ยิ่งไงก็ตามรู้สึกผูกพันกับคุณแม่มากเพราะตั้งแต่เด็กๆ ก็ได้ใกล้ชิดกับคุณแม่มากที่สุด”

สำหรับเรื่องความชอบในเพศเดียวกันนั้น พี่ม่วงไม่เคยมีความชอบในเพศเดียวกันเลย พี่ม่วงเรียนในโรงเรียนสหศึกษามาตั้งแต่เด็ก ในแวดวงเพื่อนฝูงและคนรู้จักของพี่ม่วงก็ไม่มีใครเป็นประเภทหญิงรักหญิง “โดยส่วนตัวไม่คิดจะชอบเพศเดียวกันในเชิงคู่สาวในลักษณะ ทอม-ดี้ เลย ก็ไม่ได้รังเกียจที่จะรู้จักแต่คงไม่สามารถให้ความสนิทสนมเป็นกลุ่มเดียวกันได้เพราะไม่มีรสนิยมในแนวนั้น ทุกคนคิดต่างๆ ก็คงไม่เหมือนกันด้วย”

ด้านการยอมรับต่อการเป็นโสดของพี่ม่วง ในช่วงอายุประมาณ 30 ต้นๆ พี่ม่วงก็ จะถูกญาติพี่น้องและคนรอบข้างถามบ่อยครั้ง โดยเฉพาะมารดาจะเป็นห่วงและพูดบ่อยมากเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่พอนานวันเข้าทุกคนก็เริ่มยอมรับและไม่พูดถึงมากนัก “ทุกคนก็คงเห็นแล้วว่าเราไม่มีใครเข้ามาเกาะเกาะให้เห็นเลยจริงๆ จนปัจจุบันนี้แม้แต่คุณแม่หรือใครๆ ก็ไม่พูดถึงเรื่องที่เราจะโสดหรือไม่โสดอีกแล้ว ดูเหมือนว่าทุกคนคงจะยอมรับความเป็นโสดของเราได้แล้วกระมัง แต่ก็ยังมีบ้างสำหรับคนที่ไม่ค่อยสนิทสนมกับเราก็มักจะถามว่าทำไมถึงเป็นโสดเขาคงถามไปตามความอยากรู้ อยากเห็นมากกว่า” พี่ม่วงคิดว่าไม่จำเป็นที่จะต้องอยู่เป็นโสดหรือจะต้องแต่งงานให้ได้ ทุกอย่างขึ้นอยู่กับว่าในอนาคตจะเจอคนที่ถูกใจหรือไม่เท่านั้นเอง พี่ม่วงยืนยันกับตนเองว่าจะไม่แต่งงาน เพียงเพราะว่าให้ได้ชื่อว่ามีคนแต่งงานก็ต่อเมื่อรู้สึกว่าคุณกับคนที่เป็นคู่ของตนเองอย่างแท้จริง มีความรักกัน เข้าใจกัน พร้อมที่จะใช้ชีวิตร่วมกัน และที่สำคัญคือมีคุณสมบัติที่ดีพอที่จะ เลี้ยง

ตารางที่ 5 สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่ม่วง

รายการข้อมูล	รายละเอียด
อายุ	38 ปี
ประสบการณ์ ภูมิหลัง พื้นฐานทางครอบครัว	มีประสบการณ์จากการผิดหวังในความรัก
ทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส	ทัศนคติเป็นลบ ชีวิตคู่ไม่ยอรายที่จะได้พบ ความสุขอย่างแท้จริง
ความต้องการจะรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว	ไม่ต้องการรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว เพราะจะ ทำให้ไม่มีเวลาเป็นส่วนตัวและไม่มีความสุขกับ ชีวิตที่วุ่นวายกับการดูแลครอบครัว
ภาระในการเลี้ยงดูผู้อื่น เช่น บิดา มารดา	มีภาระในการเลี้ยงดูมารดาที่อายุถึง 70 ปี
ความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา)	ผูกพันกับมารดามาก
ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ	ไม่มีปัญหาสุขภาพ
ความชอบในเพศเดียวกัน	ไม่ชอบเพศเดียวกันในเชิงคู่สาว
รายได้	คิดว่ามีรายได้เพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย
การต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่ การงาน	คิดว่าประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน พอสมควรแล้ว
การมีงานอดิเรกหรือกิจกรรมอื่นๆ	เรียนหนังสือ, เข้าห้องสมุด, ท่องเที่ยว ฯลฯ
กลุ่มเพื่อนสนิท	มีกลุ่มเพื่อนที่คบกับอยู่
การได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อ สภาพโสดของตนเอง	บุคคลรอบข้างยอมรับสภาพความเป็นโสดและ ไม่ได้บีบบังคับให้แต่งงาน
การไม่พบคนที่ถูกใจหรือมีคุณสมบัติตามที่ กำหนดไว้	ยังไม่พบคนที่ถูกใจ มีการตั้งมาตรฐานและ คุณสมบัติสำหรับผู้ที่เลือกเป็นคู่ครอง
การเลือกที่จะเป็นโสด	เลือกที่จะอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ

กรณีที่ 6 : พี่เอิ้น

พี่เอิ้นเกิดเมื่อปีพ.ศ. 2509 ปีนี้อายุ 35 ปี พื้นเพเป็นคนจังหวัดสงขลา พี่เอิ้นมีพี่
2 คน ตนเองเป็นคนสุดท้อง ชีวิตในวัยเด็กจะต้องย้ายบ้านบ่อยมาก เนื่องจากบิดารับราชการที่

จะต้องโยกย้ายตามวาระอยู่เสมอ จนกระทั่งเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พี่เอ็นจึงได้อยู่ที่กรุงเทพฯ อย่างถาวร โดยเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนแห่งหนึ่ง ชีวิตช่วงนี้ของพี่เอ็นไม่มีอะไรโดดเด่น ไปเรียน-กลับบ้าน และเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนบ้าง เป็นบางครั้ง ซึ่งนับเป็นชีวิตวัยรุ่นที่เรียบง่ายมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะทางบ้านค่อนข้างมีกฎเกณฑ์พอสมควร จึงทำให้พี่เอ็นไม่ออกนอกกลุ่มนอกรทาง พี่เอ็นยกตัวอย่างกฎบางอย่างของที่บ้านให้ฟัง ซึ่งพี่เอ็นคิดว่าไม่ได้รู้สึกว่าเป็นกฎที่เข้มงวดอะไรนัก เช่น ห้ามไม่ให้ไปค้างคืนที่อื่นเด็ดขาดที่ไม่ใช่การเข้าค่ายเนตรนารีซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งของโรงเรียน การจะขอไปเที่ยวต่างจังหวัดกับเพื่อน หรือไปค้างบ้านเพื่อนจึงเป็นสิ่งที่ไปไม่ได้ แต่นั่นไม่ได้ทำให้พี่เอ็นอึดอัดหรือเดือดร้อนอะไรมากนัก เพราะพี่ๆ ทั้ง 2 คน ก็ไม่ได้รับอนุญาตเช่นกัน จึงเหมือนเป็นสิ่งที่ลูกๆ ทุกคนรับรู้ และยึดถือปฏิบัติตาม แม้แต่เวลาในการกลับบ้าน ไม่ว่าจะไปเรียนในวันธรรมดา หรือไปเรียนพิเศษในวันหยุด ลูกๆ ทุกคนจะต้องกลับบ้านก่อน 6 โมงเย็น ถ้ากลับบ้านช้ากว่านั้น โดยที่ไม่บอกบิดาหรือมารดาทราบล่วงหน้าจะถือเป็นเรื่องที่ร้ายแรงมาก พี่เอ็นเคยถูกดุและทำโทษจากการกลับบ้านช้าครั้งหนึ่ง ด้วยการถูกสั่งห้ามไม่ให้ไปเที่ยวกับเพื่อนในวันหยุดและห้ามใช้โทรศัพท์ เป็นเวลา 1 เดือน “คุณแม่ไม่เคยตีลูกๆ แต่จะใช้เหตุผลคุยกัน ถ้าเราทำผิดท่านก็จะพูดให้เราฟังว่าเราทำผิดอย่างไร จะมีผลเสียแค่ไหน และให้เลือกทำโทษตัวเอง อาจจะเป็นการตัดค่าขนม ไม่อนุญาตให้ใช้โทรศัพท์ ไม่อนุญาตให้ไปเที่ยวเจอเพื่อนในวันหยุด ระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งตรงนั้น ทำให้เราเป็นคนมีเหตุผลมากกว่าอารมณ์ ไม่ใช่ใช้อารมณ์ในการตัดสินใจ” พี่เอ็นกล่าวถึงบิดาและมารดาว่า “ท่านเป็นคนที่มีเหตุผลทั้งคู่ ไม่เคยเห็นท่านโมโหโหด เสียงดังใส่กันเลย คุณแม่เคยเล่าให้ฟังว่า คุณพ่อเป็นเด็กเรียนคนหนึ่ง ถึงแม้ฐานะทางบ้านของคุณพ่อจะไม่ดีนัก แต่คุณพ่อก็สู้หาหนทางเรียนจนได้อनुปริญญา คุณพ่อเป็นคนใจเย็น เจียบขรึมเสียส่วนใหญ่ ท่านจะพูดน้อยมาก เหมือนกับคิดมากกว่าพูด เลยทำให้คนรอบข้างของท่านจะเกรงท่านตลอดรวมทั้งคนในบ้านด้วย โดยเฉพาะพวกลูกๆ ถ้าไม่มีอะไรจำเป็นจะคุยกับพ่อน้อยมาก พวกเราจะพูดกับแม่เสียมากกว่า คงเพราะคุณแม่ใกล้ชิดกับลูกๆ มาก คุณแม่เป็นคนเลี้ยงลูกเองทั้งหมด เป็นแม่บ้านเต็มตัว เป็นผู้หญิงไทยในอุดมคติจริงๆ ทำกับข้าวเก่ง การบ้านการเรือนไม่มีบกพร่อง ลูกและครอบครัวคือชีวิตจิตใจของคุณแม่เลยก็ว่าได้” อีกสาเหตุหนึ่งที่พี่เอ็นไม่ใกล้ชิดกับบิดามากนัก ก็เนื่องจากช่วงที่พี่เอ็นเรียนชั้นมัธยมศึกษาอยู่ที่กรุงเทพฯ กับมารดาและพี่ๆ บิดาก็ยังคงย้ายไปทำงานตามจังหวัดต่างๆ ไม่ได้อยู่ที่กรุงเทพฯ พร้อมครอบครัวตลอดเวลา จึงทำให้ลูกๆ สนับสนุนกับมารดามากกว่า

การเรียนในระดับอุดมศึกษานั้น พี่เอ็นชอบเข้าเรียนได้ที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคเหนือ ทำให้ต้องอยู่ห่างจากครอบครัวเป็นครั้งแรก “ตอนนั้นไม่กลัวเลย รู้สึกตื่นเต้นมากกว่าที่จะได้ไปใช้ชีวิตตามลำพัง โดยไม่มีคุณพ่อ คุณแม่ พี่ๆ คอยควบคุมกำกับอยู่ตลอดเวลา เป็นอิสระเหมือนนกบินออกจากกรง อยากรู้อะไร ก็จะได้ทำตามที่เราต้องการ ตัดสินใจอะไรได้ด้วยตัวเอง” ชีวิตช่วงนั้นของพี่เอ็นจึงเต็มไปด้วยความสนุกตื่นเต้น พี่เอ็นมีเพื่อนฝูงมากมาย ในความคิดของพี่เอ็นนี่เป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุดของชีวิตเลยทีเดียว ในช่วงนี้เองพี่เอ็นก็เริ่มคบหากับเพื่อนชายเป็นครั้งแรก เพื่อนชายเป็นเพื่อนที่เรียนด้วยกัน ระหว่างที่คบกันพี่เอ็นก็ไม่ได้ปิดบังทางบ้าน โดยให้ทางบ้านรับรู้และพาเพื่อนชายไปทำความรู้จักกับครอบครัวด้วย ซึ่งครอบครัวก็ให้การยอมรับดี ไม่ได้ต่อว่าแต่อย่างใด เนื่องจากพี่เอ็นประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในกรอบระเบียบ และไม่เคยทำเรื่องหนักใจอะไรให้เกิดแก่บิดามารดา “ท่านก็คงไว้วางใจในตัวลูกสาวของท่านด้วยว่า สิ่งที่ท่านอบรมสั่งสอนไว้ตั้งแต่เด็กๆ คงจะทำให้ลูกสาวของท่านไม่ออกนอกนอกลทาง เกล็ดเกลจนทำให้เสื่อมเสียได้” ดังนั้นการมีเพื่อนชายในช่วงเรียนมหาวิทยาลัย จึงไม่เป็นปัญหากับพี่เอ็นเลย

พี่เอ็นคบกับเพื่อนชายคนนี้นั้นจนกระทั่งเรียนจบและเข้าทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ระหว่างที่คบกับเพื่อนชายคนแรกนี้ พี่เอ็นมีแต่ความมั่นใจ เชื่อใจในตัวแฟนมาตลอดไม่เคยคิดในแง่ลบเลย แต่เนื่องจากต่างคนก็ต่างเริ่มทำงาน จึงไม่ได้เจอเจอกันบ่อยครั้งเหมือนเมื่อก่อน ได้แต่โทรศัพท์หากันเวลาที่ไม่เจอกันนานๆ โดยไม่เคยคิดว่าจะเกิดปัญหาอะไร จนกระทั่งวันหนึ่งพี่เอ็นก็ได้รู้ว่าเพื่อนชายของตนไปคบกับผู้หญิงอีกคนหนึ่งในฐานะคนรัก ไม่ใช่แค่เพื่อน พี่เอ็นเสียใจและผิดหวังมาก เพราะไม่เคยคิดว่าเพื่อนชายซึ่งคบกันมานานถึง 9 ปี และมีความมั่นใจว่าจะได้แต่งงานใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน จะสามารถหักหลัง หลอกหลวงกันได้ พี่เอ็นจึงตัดสินใจเลิกกับเพื่อนชายคนนี้ เพราะคิดว่าคงกลับไปคบกันเหมือนเดิมไม่ได้อีกแล้ว พี่เอ็นเสียใจอยู่นานและเช็ดกับเรื่องความรัก แม้ว่าจะมีคนเข้ามาจีบหรือแสดงท่าทีสนใจ พี่เอ็นก็ไม่เปิดโอกาสให้ แล้วก็จะคิดในแง่ร้ายกับผู้ชายเหล่านั้น เพราะรู้สึกว่าคุณชายเชื่อใจไม่ได้ และไม่น่าไว้วางใจ ทั้งๆ ที่เพื่อนๆ ก็พยายามจะหาคนรักใหม่ให้แต่พี่เอ็นก็ปฏิเสธตลอด “กลัวการมีแฟนไปเสียแล้ว กลัวจะต้องพบกับความเสียใจ ซ้ำใจอีก ก็เลยไม่อยากมีแฟน ยังทำใจไม่ค่อยได้เลยกับความผิดหวังครั้งนั้น” แต่คนเราก็ไม่สามารถหนีพ้นธรรมชาติ ความเป็นจริงในชีวิตไปได้ เมื่อหลายปีผ่านไปพี่เอ็นเจอรุ่นพี่ที่ทำงานด้วยกันคนหนึ่ง โดยเริ่มมาจากการเป็นเพื่อนร่วมงานเจอกันในการทำงาน แล้วคุยกันถูกคอ พี่เอ็นไม่ได้รู้สึกว่าคุณจีบ ถูกเกี่ยวพาราสิเลยแม้แต่น้อย “เขาจะเข้ามาในลักษณะเพื่อน พูดคุยกันได้ทุกๆ เรื่อง ค่อยๆ สนทนากันมากขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นคนพิเศษ เป็นคนที่ทำให้พี่รู้สึกอุ่นใจได้”

แต่ถึงกระนั้นก็ตามความหวาดระแวงที่มีอยู่ในใจของพีเอ็น ก็ไม่สามารถลบออกไปทั้งหมดได้ ถึงแม้ว่าจะคบกันอยู่ในฐานะแฟน แต่พีเอ็นก็คงมีความรู้สึกไม่เชื่อใจ และคิดว่าก็คงไม่สามารถเชื่อใจและไว้ใจผู้ชายได้อย่างเต็มที่ เพียงแต่พีเอ็นจะไม่แสดงออกมาให้เพื่อนชายคนใหม่รู้ว่าพีเอ็นมีความไม่ไว้ใจ ไม่เชื่อใจซ่อนอยู่ พีเอ็นจะคอยดูและเตรียมเผื่อใจไว้กับความเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต

สำหรับเรื่องการแต่งงานนั้น พีเอ็นก็ยังไม่คิดอะไรมากนัก พีเอ็นคิดถึงภาระต่างๆ ในการดูแลบิดาและมารดาของตน อีกทั้งยังไม่แน่ใจในการมีครอบครัวใหม่ว่าจะดีกว่าอยู่กับครอบครัวเก่าหรือไม่ “จะอาศัยความรู้สึกของตนเองวัดว่าถึงเวลาหรือยังแต่ตอนนี้ ความรู้สึกบอกว่ายังไม่ถึงเวลา ยังไม่ต้องการจะมีภาระเพิ่มเติมจากที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ที่จะต้องคอยดูแลคุณพ่อ คุณแม่ เพราะทุกวันนี้ก็ยังอาศัยอยู่กับท่าน ส่วนพี่ๆ แยกออกไปอยู่ข้างนอกกันหมดแล้ว พี่คิดว่า คุณพ่อคุณแม่ก็ยังอยากให้อยู่กับท่าน ยังไม่อยากให้แต่งงานไป โดยเฉพาะคุณแม่จะติดพี่มาก อีกทั้งยังไม่ค่อยรู้สึกมั่นใจว่าแต่งงานไปแล้วจะดีกว่าปัจจุบันนี้หรือไม่ อาจจะแยกว่าก็ได้ รู้สึกเหมือนกลัวๆ กลัวๆ”

กับความรู้สึกต่อความรักในเพศเดียวกันนั้น พีเอ็นไม่ได้รู้สึกรังเกียจอะไร ในเรื่องรายได้ พีเอ็นคิดว่ารายได้ของตนเองมากพอที่จะไม่ต้องพึ่งพาคนอื่น ไม่ต้องการคนช่วยในเรื่องค่าใช้จ่าย สามารถดูแลตัวเองได้ดีทีเดียว เพราะฉะนั้นจะไม่มองผู้ชายในฐานะ แต่จะให้ความสำคัญกับนิสัยใจคอ ต้องเป็นคนจิตใจดี มีธรรมะ ใจเย็น และมีอารมณ์ขัน ถ้ามีคุณสมบัติแบบนี้แต่มีรายได้น้อยกว่าก็ยอมรับได้ พีเอ็นเชื่อว่ารายได้ของฝ่ายหญิงน่าจะส่งผลต่อการอดทนต่อปัญหาในชีวิตคู่มากกว่าเรื่องอื่น เพราะถ้าผู้หญิงที่มีรายได้มากพอที่จะเลี้ยงตัวเองได้นั้น จะไม่ค่อยสนใจว่าจะมีคนช่วยเหลือตนในเรื่องเงินหรือไม่ ดังนั้นเมื่อมีปัญหาในชีวิตคู่เกิดขึ้นผู้หญิงที่พึ่งตนเองได้จึงไม่ยอมที่จะต้องทนแต่เพียงฝ่ายเดียว ความอดทนจึงน่าจะน้อยกว่าผู้หญิงที่มีรายได้น้อยหรือไม่มีรายได้เลยและต้องพึ่งพาสามีเพียงอย่างเดียว

กิจกรรมประจำที่พีเอ็นทำนอกจากการทำงาน คือการออกกำลังกาย ซึ่งพีเอ็นเป็นสมาชิกอยู่ที่สถานบริการแห่งหนึ่ง “การออกกำลังกายทำให้จิตใจแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง พอได้เล่นแล้วก็จิตใจ วันไหนไม่ได้ออกกำลังกาย จะรู้สึกหงุดหงิด เวลาไปบิณฑิโนนที่มีห้องออกกำลังกาย ก็จะไปใช้ตลอด” เพื่อนสนิทของพีเอ็นจะมีทั้งในที่ทำงาน และเพื่อนตั้งแต่สมัยเรียนมหาวิทยาลัย ก็ยังได้พบเจอกันอยู่บ่อยๆ ไปเที่ยว ไปกินข้าว ดูหนังกัน ในชีวิตประจำวันจะมีเพื่อนอยู่ตลอดเวลา

ถึงไม่ได้เจอก็ต้องโทรศัพท์คุยกันวันละหลายรอบ แม้ว่าเพื่อนหลายคนได้แต่งงานไปแล้วแต่ก็ยังมียุทธศาสตร์โอกาสมาเจอกันอยู่บ่อยๆ ทำให้พี่เอ็นได้รับข้อมูลข่าวสารในเรื่องชีวิตคู่ของเพื่อนหลายคน ทั้งในแง่ลบและบวก แต่พี่เอ็นจะเลือกนำเรื่องในแง่ลบมาเป็นข้อคิดให้กับตัวเอง พี่เอ็นคิดว่าปัญหาของแต่ละคู่ก็ไม่เหมือนกัน ต่างคนก็ต่างปัญหา วิธีการแก้ปัญหาก็ไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับแต่ละคนจะแก้ปัญหาอย่างไร

บุคคลแวดล้อมให้การยอมรับในสถานภาพโสดของพี่เอ็นพอสมควร แต่คิดว่าทุกคนก็ยังหวังว่าจะได้ยื่น ได้เห็นพี่เอ็นแต่งงาน และไม่คิดว่าพี่เอ็นจะอยู่เป็นโสดไปตลอด ทุกคนคิดว่าพี่เอ็นเพียงแต่ยังรอเวลาอยู่ พี่เอ็นมักจะถูกถามคำถามจากญาติๆ บ่อยมากกว่าเมื่อไหร่แต่งงาน และถึงแม้ไม่ถามกับพี่เอ็นก็จะถามบิดามารดา ซึ่งทำให้พี่เอ็นรู้สึกเบื่อ และรู้สึกเหมือนถูกละเมิดสิทธิ พี่เอ็นก็ได้แต่ตอบไปว่า “จะแต่งเมื่อพร้อมค่ะ” เพียงเท่านั้น

ตารางที่ 6 สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่เอ็น

รายการข้อมูล	รายละเอียด
อายุ	35 ปี
ประสบการณ์ ภูมิหลัง พื้นฐานทางครอบครัว	ประสบการณ์การผิดหวังในความรัก
ทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส	ไม่แน่ใจว่าการแต่งงานจะทำให้ตนเองมีความสุขกว่าปัจจุบันหรือไม่
ความต้องการจะรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว	คิดว่ายังไม่ถึงเวลาและยังไม่ต้องการมีภาระเพิ่มมากมายนัก
ภาระในการเลี้ยงดูผู้อื่น เช่น บิดา มารดา	ต้องดูแลบิดา และมารดาที่อาศัยอยู่ด้วยกัน
ความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา)	มีความผูกพันกับครอบครัวเดิมมาก ไม่แน่ใจว่าครอบครัวใหม่จะทำให้ตนเองมีความสุขเสมอเหมือนหรือดีกว่าครอบครัวเก่า
ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ	ไม่มีปัญหาด้านสุขภาพ
ความชอบในเพศเดียวกัน	ไม่ได้ชอบเพศเดียวกันในเชิงชู้สาว
รายได้	คิดว่ามีรายได้เพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย

รายการข้อมูล	รายละเอียด
การต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่ การงาน	ไม่ได้แสดงความคิดเห็น
การมีงานอดิเรกหรือกิจกรรมอื่นๆ	เล่นกีฬา, ท่องเที่ยว, ชมภาพยนตร์ ฯลฯ
กลุ่มเพื่อนสนิท	มีกลุ่มเพื่อนสมัยเรียนมหาวิทยาลัย
การได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อ สภาพโสดของตนเอง	บุคคลรอบข้างยอมรับสภาพความเป็นโสดและ ไม่ได้บ่งคับให้แต่งงาน
การไม่พบคนที่ถูกใจหรือมีคุณสมบัติตามที่ กำหนดไว้	ยังไม่พบคนที่ถูกใจ มีการตั้งมาตรฐาน และ คุณสมบัติสำหรับผู้ที่เลือกเป็นคู่ครอง
การเลือกที่จะเป็นโสด	เลือกที่จะอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ

กรณีที่ 7 : พี่เจา

ปัจจุบันพี่เจาอายุ 42 ปี เข้าทำงานในสายการบินแห่งหนึ่งมาตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2526 ปีนี้จึงเป็นปีที่ 18 ของการทำงาน พี่เจาเกิดและเติบโตที่เชียงใหม่ บิดาและมารดาเป็นคนเหนือที่มีเชื้อสายจีน ประกอบอาชีพค้าขาย พี่เจามีพี่สาว 1 คน น้องสาวและน้องชายอีกอย่างละ 1 คน บิดามารดาของพี่เจาเป็นคนใจดี ไม่บังคับลูกๆ บิดาเป็นผู้ชายที่รักครอบครัวมาก ใช้เวลาอยู่กับลูกและครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ ไม่เที่ยวเตร่และไม่ดื่มสุรา เป็นคนจีนที่หัวสมัยใหม่ ให้ลูกเรียนเท่ากันหมดไม่แบ่งแยกหญิงชาย โดยบิดาจะเป็นธุระในเรื่องเรียนของลูกๆ แต่ก็จะไม่เข้มงวดกดดันกับการเรียนของลูกๆว่าจะต้องเรียนเก่งได้อันดับต้นๆ เพียงแค่เรียนให้ผ่านก็พอแล้ว การเรียนเพิ่ม เรียนเสริม หรือเรียนพิเศษ บิดาไม่เคยบังคับ ตรงกันข้ามลูกๆ จะเป็นฝ่ายไปขอเรียนเสียเอง เนื่องจากเพื่อนชวนไปเรียน

แม้บิดาของพี่เจาจะมีเชื้อจีนและยังอาศัยอยู่ในแวดวงสังคมคนจีนด้วยกัน แต่ภายในบ้านก็ไม่ได้พูดภาษาจีนมักจะพูดกันภาษาไทยหรือภาษาเหนือมากกว่า เป็นเพราะว่ามารดาไม่สามารถพูดจีนได้ แต่ด้วยความเป็นคนไทยเชื้อสายจีนจึงเป็นธรรมดาที่จะต้องประกอบพิธีตามธรรมเนียมประเพณีจีนซึ่งที่บ้านของพี่เจาก็จะมีเพียงการไหว้เจ้าวันตรุษจีน และการไปไหว้หลุมศพบรรพบุรุษ หรือที่เรียกว่าเซ่งเม้ง ซึ่งลูกๆ จะไปหรือไม่ไปก็ได้ไม่ได้บังคับ ครอบครัวก็ไม่มี

กฎระเบียบเคร่งครัดอะไร จะตื่นก็โง่งก็ได้ ในวันหยุดบิดามารดาก็ไม่เคียดเข็ดแค้นบังคับให้เรียนหรืออ่านหนังสือ งานบ้านก็มีคนงานทำให้ นับเป็นครอบครัวที่อยู่กันอย่างสบายๆ ไม่ซีเรียส พี่เจาเรียนอยู่ที่เชียงใหม่จนถึงชั้นม.ศ.5 ก็สอบเข้าได้ที่มหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ ได้ โดยต้องอยู่ที่หอพักของมหาวิทยาลัย บิดาและมารดาดีใจมากที่พี่เจาเอ็นดีดี เพราะไม่ได้เป็นคนเรียนเก่งแค่เรียนในระดับปานกลางเท่านั้น การจากครอบครัวไปเรียนที่กรุงเทพฯ ก็ไม่เป็นปัญหาแต่อย่างใด เนื่องจากพี่สาวของพี่เจาได้เรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยใกล้บ้านและสามารถอยู่ดูแลบิดามารดาได้ “ตอนที่ไปเข้ามหาวิทยาลัยครั้งแรกนั้นแม่มาส่ง ก็รู้สึกใจหายเหมือนกันที่จะต้องออกมาอยู่ห่างจากครอบครัว ยังรู้สึกว่าตัวเองยังเด็กอยู่เลย จะอยู่คนเดียวได้ยังไง” แต่พอพี่เจาเริ่มเข้าสู่ชีวิตมหาวิทยาลัยก็สามารถปรับตัวได้เป็นอย่างดี พี่เจาทำกิจกรรมแทบทุกอย่างที่มีจึงทำให้มีเพื่อนใหม่มากมาย รุ่นพี่รุ่นน้องก็มากมาย เนื่องจากพี่เจาเป็นคนร่าเริง แจ่มใส สนุกสนานและเข้ากับคนง่ายจึงทำให้มีเพื่อนหลายกลุ่ม แล้วก็มีคนมาชอบมาจีบ ซึ่งความจริงพี่เจามีคนมาชอบครั้งแรกตั้งแต่เรียนชั้นประถม แล้วก็มีคนมาชอบอยู่เรื่อยๆ แต่พี่เจาก็ไม่ได้คบกับใคร “คิดว่าส่วนใหญ่เมื่อคุยกับคนที่มาจีบแล้วจะรู้สึกว่าไม่ใช่เป็นได้แค่เพื่อนเท่านั้นไม่รู้สึกพิเศษไปกว่านั้นเลย บางครั้งมีคนมาจีบแล้วคิดตัดสินใจนานไปหน่อย คนที่มาจีบเขาก็เลยเฉยๆไป ก็มีบ้างเหมือนกันที่เป็นฝ่ายชอบหรือปิ้งเขาก่อน แต่ก็ไม่มีโอกาสได้คุยหรือทำความรู้จัก” อีกทั้งพี่เจารู้สึกว่าตัวเองยังเป็นเด็กอยู่ยังไม่ควรคบหากับใครแบบคนรัก พี่เจาคิดว่าในสมัยนั้นถ้ายังเรียนหนังสืออยู่ยังขอเงินพ่อแม่ใช้ ถือว่ายังเด็กอยู่ควรจะเรียนให้สำเร็จเสียก่อนแล้วจึงจะเหมาะสมที่จะมีคนรัก นอกจากนี้พี่เจายังมีตัวอย่างให้เห็นจากเพื่อนคนอื่นที่พอมีคนรัก ทำให้ต้องห่างจากเพื่อนในกลุ่ม จึงทำให้ไม่อยากคบใครเป็นคนรักพี่เจาไม่เคยรู้สึกเหงาแล้วอยากมีคนรักเนื่องจากมีเพื่อนกลุ่มใหญ่อยู่ด้วยกันตลอด

พอเรียนจบพี่เจาได้ไปฝึกงานเป็นมัคคุเทศก์ระยะหนึ่ง แล้วก็มาสมัครสอบเข้าเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน “ช่วงนั้นเรียนจบใหม่ๆ ก็สมัครงานไปหลายแห่ง ไม่ได้เจาะจงจะทำงานที่ไหนเป็นพิเศษ แต่ที่บริษัทนี้เรียกตัวก่อนก็เลยได้มาทำงานที่นี่จนถึงทุกวันนี้ เป็นเพราะชอบงานนี้ด้วย รู้สึกเหมาะกับตัวเอง เป็นงานที่ไม่ซีเรียสมากจนเกินไป แล้วได้เรียนรู้ผู้คนมากมาย ได้ไปเที่ยวหลายที่หลายประเทศ สนุกกับงานที่ทำ” ช่วงเริ่มต้นทำงานก็เช่าคอนโดมีเนียมอยู่ เมื่อทำงานไปได้สักพักเริ่มมีเงินสะสม พี่เจาจึงซื้อรถยนต์ แล้วก็ซื้อคอนโดมีเนียมแบบผ่อนส่งเพื่อเป็นสมบัติของตัวเอง ช่วงนั้นเป็นช่วงที่พี่เจาสนุกกับการทำงานที่มีรายได้มากเป็นของตัวเอง พี่เจาอยากได้อะไรก็จะซื้อ “ซื้อปั้งเก่งมากตอนนั้น ชีวิตช่วงแรกของการทำงานสนุกสนานเพลิดเพลิน

กับการหาเงินใช้เงินจนไม่ได้คิดถึงเรื่องมีแฟนเลย ก็มีผู้ชายเข้ามาให้คบอยู่บ้างแต่พอคบไปสักพักก็ไม่ชอบไม่รู้สึกรว่าจะมาเป็นแฟนกันได้ ก็เลยจะเป็นเพื่อนกันไปเสียส่วนใหญ่”

สำหรับทัศนคติของพีเจในเรื่องชีวิตคู่หรือชีวิตสมรส พีเจคิดว่าเป็นสิ่งที่ดีและไม่ได้มีอคติกับการแต่งงานหรืออคติกับผู้ชาย “การจะแต่งงานกับใครได้ แสดงว่าเราต้องรับเขาได้ทุกอย่าง แล้วเขาก็ต้องรับเราได้อย่างที่เราเป็นด้วย ถ้าเป็นอย่างนั้นได้ก็น่าจะมีความสุขนะ” ที่ผ่านมามีพีเจคิดว่าคงยังไม่เจอคนที่รักมากพอที่จะรับเขาได้ และพีเจเองก็ไม่ได้ดี๊นนจนจนขวยที่จะมีคนรักด้วย

พีเจคิดว่ารายได้ของตนมากพอที่จะดำรงชีวิตอยู่อย่างดี แต่ก็ไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้อยู่เป็นโสดมาถึงทุกวันนี้ เพราะถึงจะมีรายได้ไม่น้อยแต่ก็ไม่คิดจะต้องแต่งงานเพื่อที่จะหาคนมาเลี้ยงดู “ทุกอย่างขึ้นอยู่กับคนที่เราเจอมากกว่าว่าจะถูกใจหรือไม่”

สำหรับเรื่องตำแหน่งหน้าที่การงานที่ทำอยู่ตอนนี้พีเจจะเดินทางไปในประเทศแถบยุโรปเป็นส่วนใหญ่ พีเจคิดว่าในหน้าที่การงานปัจจุบันทำให้ตนเองมีความสุขดีอยู่แล้ว ไม่ต้องการเป็นหัวหน้าหรือรับผิดชอบสูงไปกว่านี้ พีเจให้เหตุผลว่าไม่อยากเครียด อยากทำงานให้สบายใจมากกว่า

วันว่างของพีเจมักจะมีธุระเล็กๆ น้อยๆ ให้ไปทำได้ทุกวัน นอกจากนี้พีเจยังชอบท่องเที่ยวอีกด้วย โดยจะมีเพื่อนสนิทอีก 2 คน เป็นเพื่อนตั้งแต่สมัยมหาวิทยาลัยซึ่งยังโสด จะชอบหาที่ใหม่ๆ แปลกๆ ไปเที่ยวกัน ถ้าไม่ได้ไปเที่ยวไหนก็จะนัดเจอและรับประทานอาหารด้วยกัน หรืออาจจะไปออกกำลังด้วยกัน ทุกวันนี้ก็ยังคงเจอเพื่อนอีกหลายคนทั้งที่แต่งงานไปแล้วและที่ยังโสด ซึ่งการพบกับเพื่อนที่แต่งงานไปแล้วทำให้พีเจได้รับฟังปัญหาครอบครัวของเพื่อนบ่อยๆ ซึ่งมีทั้งสุขและทุกข์คละเคล้ากันไป ข้อมูลที่ได้รับมาจากเพื่อนทำให้บางครั้งพีเจคิดว่าโสดที่อยู่เป็นโสดเหมือนกัน

บิดาและมารดาของพีเจเองก็ไม่เคยถามเรื่องคนรักหรือเรื่องแต่งงานแต่อย่างใด เนื่องจากตามใจและไม่บังคับลูกๆ อยู่แล้ว คนที่ถามจึงมักจะเป็นญาติๆ หรือเพื่อนที่ไม่สนิทด้วย “พีเจไม่ได้สนใจจะเก็บมาคิดมากไม่ได้วางแผนอะไรกับชีวิตมากนัก ก็ยังคงทำงานไปเรื่อยๆ ถึงจะโสดก็อยู่ได้ไม่เดือดร้อน เพราะเป็นคนง่ายๆ ไม่ซีเรียสกับชีวิตอยู่แล้ว และไม่ชอบเป็นแม่บ้านด้วย งานบ้านทุกวันนี้ก็จ้างแม่บ้านมาทำ รวมทั้งทำกับข้าวให้ด้วยเพราะตนเองทำกับข้าวไม่เป็นชอบ

ทานข้าวนอกบ้านหรือซื้อทานมากกว่า ชอบชีวิตอิสระอย่างนี้ ไม่ต้องคอยห่วงใครดูแลใคร เป็นโสดก็สบายใจสบายกายดี”

บิดาและมารดาของพีเจยังคงอาศัยอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่และมีพี่สาวซึ่งแต่งงานมีครอบครัวอยู่ที่นั่นด้วยคอยดูแล พีเจจะกลับไปเยี่ยมท่านเวลาที่มีวันหยุดติดต่อกัน 2 วันขึ้นไป หรือมีอะไรพิเศษก็จะไป ทุกวันนี้พีเจมีภาระที่จะต้องส่งเงินไปให้บิดามารดาทุกเดือน แต่ไม่ได้พาไปเที่ยวไหน เพราะท่านจะชอบไปกับญาติๆ ในวัยเดียวกันมากกว่า ปัจจุบันนี้พีเจอาศัยที่อยู่อคนโตมีเนียมกับน้องสาว ส่วนน้องชายจะมาอยู่ด้วยบ้างเป็นบางครั้งเนื่องจากทำงานที่ต้องเดินทางไปต่างจังหวัดบ่อยครั้ง ทั้งน้องชายและน้องสาวของพีเจต่างก็ยังโสดทั้งคู่

สุขภาพของพีเจ ส่วนใหญ่ก็แข็งแรงดี จะมีไปหาหมอบ่อยก็เรื่องฟันกับที่นัยน์ตาเป็นต้อลม ส่วนสุขภาพจิตไม่มีปัญหาอะไรเลยเพราะเป็นคนรำใจ ไม่เครียด ถ้ามีเรื่องให้คิดมากก็จะคิดอยู่ไม่นานสักครู่ก็ลืม พีเจเคยมีเพื่อนเป็นพวกรักในเพศเดียวกันซึ่งสำหรับพีเจแล้วไม่รู้สึกรังเกียจแต่อย่างใด “ก็รู้สึกเฉยๆ เป็นสิทธิส่วนบุคคลของแต่ละคน ไม่จำเป็นว่าทุกคนต้องคิดเหมือนกัน แต่ถ้าให้มีแฟนเป็นทอมก็คงไม่ เพราะยังชอบผู้ชายมากกว่า”

ตารางที่ 7 สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพีเจ

รายการข้อมูล	รายละเอียด
อายุ	42 ปี
ประสบการณ์ ภูมิหลัง พื้นฐานทางครอบครัว	ไม่มีปัญหาครอบครัว
ทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส	ไม่มีทัศนคติที่เป็นลบ เห็นว่าการแต่งงานเป็นสิ่งที่ดี และไม่ได้มีอคติต่อผู้ชาย
ความต้องการจะรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว	ชอบชีวิตอิสระ ไม่ต้องห่วงและดูแลใคร
ภาระในการเลี้ยงดูผู้อื่น เช่น บิดา มารดา	ไม่มีภาระในการเลี้ยงดูผู้อื่น
ความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา)	ติดต่อกับครอบครัวเดิมบ้างนานๆ ครั้ง
ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ	ไม่มีปัญหาสุขภาพ
ความชอบในเพศเดียวกัน	ไม่ได้ชอบเพศเดียวกันในเชิงชู้สาว
รายได้	คิดว่ามีรายได้เพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้

รายการข้อมูล	รายละเอียด
	โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย
การต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่ การงาน	ไม่ต้องการรับผิดชอบงานมากไปกว่านี้
การมีงานอดิเรกหรือกิจกรรมอื่นๆ	ท่องเที่ยว
กลุ่มเพื่อนสนิท	พบปะกับกลุ่มเพื่อนอย่างสม่ำเสมอ
การได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อ สภาพโสดของตนเอง	บุคคลรอบข้างยอมรับสภาพความเป็นโสดและ ไม่ได้บีบบังคับให้แต่งงาน
การไม่พบคนที่ถูกใจหรือมีคุณสมบัติตามที่ กำหนดไว้	ยังไม่พบคนที่ถูกใจ มีการตั้งมาตรฐาน และ คุณสมบัติสำหรับผู้ที่willเลือกเป็นคู่ครอง
การเลือกที่จะเป็นโสด	เลือกที่จะอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ

กรณีที่ 8 : พีมี

ปีนี้พีมีอายุย่างเข้าปีที่ 36 แล้ว พีมีเข้าทำงานในตำแหน่งพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินมา 11 ปี พีมีเกิดและเติบโตที่จังหวัดใหญ่แห่งหนึ่งในภาคอีสาน บิดาและมารดาก็เกิดและเติบโตในภูมิภาคนั้น แต่ปู่ย่าของพีมีเป็นคนจีนที่มาจากประเทศจีน แล้วมาตั้งรกรากทำการค้าในภาคอีสาน ดังนั้นครอบครัวของพีมีและญาติๆ จะมีความเป็นจีนครึ่งๆ กับความเป็นไทย กิจกรรมในครอบครัวของพีมีเป็นการทำธุรกิจเกี่ยวกับการขนส่งสินค้า ซึ่งเป็นกิจการที่ปู่ของพีมีเริ่มต้นขึ้น โดยมีบิดาของพีมีและพี่น้องของบิดาทำร่วมกัน แต่จะแยกไปในรูปของสาขาต่างๆ ดังนั้นที่บ้านของพีมีจึงมีแต่ครอบครัวของตนกับคนงานชนของ ไม่ได้มีญาติๆ อยู่ด้วยกัน

พีมีเป็นลูกคนที่ 3 จากบรรดาพี่น้องทั้ง 8 คนในครอบครัว เป็นผู้หญิงถึง 7 คน มีผู้ชายเพียงคนเดียว ในวัยเด็กของพีมีจำได้ว่า บิดาและมารดาจะมีงานยุ่งมากและมีคนงานมากมาย ซึ่งเป็นผู้ชายทั้งหมด ลูกสาวทุกคนจึงถูกห้ามไม่ให้ลงมาอยู่ที่ชั้นล่างของบ้านในเวลาทำงาน รวมทั้งห้ามไม่ให้ลูกสาวทุกคนใส่กางเกงขาสั้นด้วย อุปนิสัยของบิดาจะดุและเข้มงวดมาก หัวโบราณไม่มีการเล่นหยอกล้อกับลูกๆ บิดาจะไม่ยุ่งเรื่องจุกจิกของที่บ้านจะปล่อยให้เป็นที่ของมารดา เมื่อหมดจากการทำงาน บิดาของพีมีมักจะออกไปเล่นไพนกกระຈอก และสังสรรค์ใน

หมู่คนจีนด้วยกัน บางครั้งก็จะดูแลครอบครัวเฉพาะที่มีเรื่องจำเป็น เช่น ลูกเจ็บไข้ได้ป่วย หรือ เข้าโรงเรียน เพราะฉะนั้นลูกๆ จะสนิทกับแม่มากกว่า

ชีวิตวัยเรียนของพีมีช่วงแรก เรียนในโรงเรียนจีนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้วจึง ย้ายไปอยู่โรงเรียนปกติ แต่ในขณะที่อยู่โรงเรียนปกตินั้นพีมีก็ยังคงต้องไปเรียนภาษาจีนทุกๆ เข้า ก่อนไปเรียนตามปกติ และในช่วงเย็นหลังเลิกเรียนกลับมารับประทานอาหารเย็นที่บ้านแล้ว พีมี และพี่น้องที่อยู่ในวัยใกล้เคียงๆ กันก็ยังคงต้องไปเรียนพิเศษอีกด้วย บิดาและมารดาของพีมีให้ ความสำคัญกับการศึกษามาก ลูกๆ ทุกคนต้องเรียนหนักและต้องรู้ทั้งภาษาไทยและภาษาจีน ด้านความมีระเบียบวินัยบิดามารดาของพีมีก็ให้ความสำคัญ ลูกๆ ทุกคนต้องตื่นประมาณ 6 โมง เข้า ไม่เฉพาะว่าจะเป็นวันธรรมดาในวันหยุดก็เช่นเดียวกัน และต้องเข้านอนก่อน 3 ทุ่ม ตามปกติที่ บ้านจะมีคนทำงานบ้านคอยดูแลเรื่องทำความสะอาด ซักผ้า ทำอาหาร แต่ถ้าคนทำงานบ้านไม่อยู่ ลูกๆ ทุกคนก็จะทำเองได้ พ่อแม่อยากให้เรียนเพียงอย่างเดียวเท่านั้นแต่ไม่ใช่ว่าเรื่องอื่นไม่ต้องยุ่ง เลย

กิจการที่บ้านก็มีหลงจู้ (ผู้จัดการ) และคนงานอื่นๆ มากมาย โดยที่แม่จะดูแลงาน ด้านบัญชี พีมีเรียนอยู่ที่โรงเรียนสตรีประจำจังหวัดจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 การเรียนของพีมีอยู่ใน ชั้นดีถึงดีมาก เมื่อเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พีมีเคยสอบชิงทุน AFS ได้ 1 ใน 2 คนของจังหวัดที่ สอบได้ ช่วงก่อนเอ็นทรานซ์ซึ่งจะมีการมีการทดลองสอบ พีมีก็สอบได้คะแนนเป็นที่ 1 ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้พีมียังเป็นหัวหน้าห้องมาตลอดอีกด้วย จนกระทั่งเพื่อนบางคน ตั้งฉายาให้พีมีว่าเป็นเจ้าแม่ประจำโรงเรียนเนื่องจากอุปนิสัยที่เป็นผู้ใหญ่เกินตัว และไม่กลัวใครนั่นเอง

เพราะความที่พีมีเรียนเก่งและได้คะแนนดีมาตลอด พีมีจึงได้โควต้าสอบก่อนที่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น แต่ใจจริงแล้วพีมีอยากเรียนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมากกว่า ซึ่งพีมีมั่นใจ ว่าจะต้องสอบได้แน่ๆ แต่พีมีก็สงสารมารดาเนื่องจากการเดินทางไปเรียนในกรุงเทพฯ จะต้องเสีย ค่าใช้จ่ายมาก และขณะนั้นพี่สาวก็ไปเรียนอยู่ที่กรุงเทพฯ และมีรายจ่ายสูงมาก อีกทั้งยังมีน้องๆ อีก 5 คนที่กำลังเรียนอีกด้วย พีมีจึงตัดสินใจเลือกเรียนที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยต้องไปอยู่ หอพักของมหาวิทยาลัย ซึ่งชีวิตนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยที่ต้องใช้ชีวิตตามลำพัง มีอิสระ ทำให้พีมีดี ใจมากเพราะตอนอยู่บ้านไม่มีอิสระและไม่ค่อยได้ไปเที่ยวไหน ชีวิตในช่วงนี้ของพีมีจึงเป็นช่วง ที่สนุกสนานมาก พีมียังเป็นนักกิจกรรมตัวยงทำให้มีเพื่อนเยอะมาก “ไม่เคยคิดถึงบ้านเลยถ้าปกติ ดี แต่ถ้าไม่สบายก็จะคิดถึง” ผลการเรียนในปีแรกของชีวิตนักศึกษาของพีมีจึงตกลงมาจนน่าตกใจ

กล่าวคือได้เกรด 2 กว่า จากปกติที่พีมีจะเรียนได้เกรดไม่เคยต่ำกว่า 3 มาตลอด ดังนั้นพอขึ้นปี 2 พีมีจึงเริ่มปรับตัวให้เข้ากับการเรียนระบบมหาวิทยาลัยที่ต้องขวนขวายเอง “ชีวิตการเรียนในระบบมหาวิทยาลัยไม่ได้มีอาจารย์มาป้อนให้เหมือนเมื่อสมัยมัธยม จึงทำให้ผลการเรียนดีขึ้นเป็นเกรด 3 กว่าไปตลอดจนจบปี 4”

พีมีเป็นคนจริงจังกับชีวิต ไม่ปล่อยให้ตัวเองล่องลอยอย่างไร้จุดหมาย มักจะวางแผนล่วงหน้าสำหรับชีวิตตัวเองเสมอ จะเป็นผู้ใหญ่กว่าเพื่อนๆ ในวัยเดียวกันและมีนิสัยเหมือนผู้ชาย ไม่กลัวผู้ชาย รู้สึกกับผู้ชายเหมือนเพื่อนที่ไม่ต่างจากเพื่อนผู้หญิง แล้วไม่ชอบให้เพื่อนชายมาจีบ “เคยมีเพื่อนที่เรียนสมัยมหาวิทยาลัยด้วยกัน ตอนแรกก็เป็นเพื่อนกันดีๆ แล้วมาทำท่าจะจีบ พีก็โกรธไม่ชอบเพื่อนคนนั้นไปเลย พีไม่เห็นว่าคุณวรักระหว่างหญิงชายจะสวยงามตรงไหน ไม่เห็นความโรแมนติกในความรัก เพราะสิ่งแวดล้อมในวัยเด็กจนโตขึ้นมาพีไม่เคยเห็นความหวานแหวว หรือการแสดงออกซึ่งความรักในครอบครัว พ่อกับแม่ก็แต่งงานกันแบบคลุมถุงชน”

ความที่พีมีเองเป็นคนเอาจริงเอาจัง มีความมุ่งมั่นและถูกอบรมมาให้อยู่ในกรอบอย่างเข้มงวด พีมีจึงเห็นว่าการมีคนรักในวัยเรียนนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี ตอนที่เรียนชั้นมัธยมใครที่มีแฟนจะถูกคนอื่นๆ มองว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี แม้พีมีจะมีอิสระมากเมื่อมาเรียนในมหาวิทยาลัย แต่พีมีก็ยังไม่รู้สึกราวอยากจะมีเพื่อนชายหรือคนรัก “กับผู้ชายที่เจอตอนเรียน พีรู้สึกว่าคุณเขาไร้สาระ ไม่มีการวางแผนการอะไรในชีวิต ปล่อยให้ชีวิตไปวันๆ โดยไม่คิดถึงชีวิตวันข้างหน้า ทำให้รู้สึกว่าคุณชายด้อยกว่าตนเอง และในกลุ่มเพื่อนๆ ก็ไม่มีใครใฝ่ที่จะมีแฟนด้วย ทุกคนจะสนใจแต่การทำกิจกรรมต่างๆ เช่นการไปออกค่าย งานชมรม งานคณะ เพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์ของตัวเองให้กว้างกว่าเดิม พีไม่เคยไปไหนกับเพื่อนผู้ชายตามลำพัง ไม่เคยเปิดโอกาสให้ใครและไม่ยอมให้ผู้ชายมาเลี้ยงหรือจ่ายอะไรให้ทุกอย่างต้องหารกันเสมอและมีความรู้สึกว่าคุณหญิงเท่าเทียมกัน พีถูกปลูกฝังมาไม่ให้รับของใครฟรีๆ และจะเกลียดพวกผู้หญิงที่ชอบให้ผู้ชายเลี้ยง รู้สึกว่าคุณหญิงแบบนั้นไร้ศักดิ์ศรี” พีมีสามารถหาเงินได้เองมาตั้งแต่เด็กๆ โดยยิ้มกล่อมถ่ายรูปของพ่อแล้วมาให้ครูที่โรงเรียนสอนการใช้ให้ เมื่อใช้ไปแล้วก็จึงรับจ้างถ่ายรูปตามงานต่างๆ และตั้งแต่พีมีเรียนมหาวิทยาลัยปี 1 พีมีก็ไปรับจ้างสอนพิเศษให้เด็กๆ และมีงานพิเศษทำตลอด หารายได้ให้ตนเองเพิ่มจากที่ได้รับจากทางบ้านทำให้ไม่เดือดร้อนเรื่องเงินเลย พีมีตั้งใจว่าเมื่อเรียนจบแล้วจะไม่รับเงินจากทางบ้านอีก และจะทำงานเก็บเงินสักพักเพื่อใช้เป็นทุนในการเรียนต่อปริญญาโท

พอเรียนจบพีมีกับเพื่อนๆ อีกหลายคนมาสมัครงานที่กรุงเทพฯ งานแรกที่ทำคือ พนักงานต้อนรับที่โรงแรมแห่งหนึ่ง พีมีทำงานนี้ได้ประมาณ 1 เดือนก็รู้สึกไม่ชอบ เนื่องจากไม่ได้ใช้ ความรู้ความสามารถเท่าที่ควร จึงเปลี่ยนไปทำงานที่แคมป์ผู้อพยพที่เตรียมตัวเดินทางไปสู่ ประเทศที่ 3 งานที่ทำเป็นงานสอนหนังสือ สอนภาษาอังกฤษและความรู้อื่นๆ ที่ต้องให้ผู้อพยพมีความพร้อมในการไปอยู่ประเทศเหล่านั้น นับว่าเป็นงานที่มีรายได้ดีมาก พีมีทำงานอยู่ที่นั่น ประมาณ 2 ปีกว่า เนื่องจากงานที่แคมป์ไม่ใช่งานที่มั่นคง แคมป์อาจจะเลิกเมื่อไหร่ก็ไม่รู้ พีมีจึงสมัครงานที่สายการบินแห่งหนึ่งและได้ทำงานที่สายการบินนี้เมื่อปี 1990

เมื่อพีมีได้เข้าทำงานในสายการบินแห่งนั้นแล้ว ความคิดต่อไปของพีมีคืออยากมี บ้านเป็นของตนเอง พีมีตัดสินใจซื้อบ้านในกรุงเทพฯ โดยมารดาและพี่น้องช่วยลงเงินด้วย พีมีอยากให้เป็นบ้านของครอบครัวเพราะตอนนั้นน้องๆ กำลังเรียนอยู่ในกรุงเทพฯ และต้องอาศัยอยู่ บ้านญาติ พีมีจึงคิดว่าควรจะมีบ้านของครอบครัวในกรุงเทพฯ เสียที ซึ่งทุกคนก็เห็นด้วย ยกเว้นแต่ บิดาที่ไม่สนับสนุนเพราะเห็นว่าเป็นลูกผู้หญิงไม่ควรจะสร้างอะไรไว้มากมาย เพราะเมื่อแต่งงานไป ก็ไปอยู่กับสามี แต่พีมีด้วยความร่วมมือร่วมใจของมารดาและพี่น้องก็ซื้อบ้านจนสำเร็จ โดยมีพีมี เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการผ่อนบ้าน จากนั้นก็ซื้อรถเป็นลำดับถัดมา “แค่ 3 ปีแรกในการทำงาน พีก็มีทั้งบ้านและรถเป็นของตัวเองเรียบร้อย แผนการที่จะเรียนต่อโทจึงไม่เกิดขึ้น เพราะภาระในการ ผ่อนบ้านผ่อนรถและยังต้องช่วยส่งน้องๆ เรียนอีก ตอนนั้นพีก็เป็นพี่ของครอบครัวแล้ว เป็นเหมือนธนาคารของพี่น้องเพราะพีเป็นคนที่มีรายได้เยอะที่สุดและไม่ยังมีครอบครัว”

ปัจจุบันพีมีอาศัยอยู่ที่บ้านคนเดียว น้องๆ ที่เคยมาอยู่ด้วย พอเรียนจบก็แยกย้าย ไปทำงานที่อื่น ส่วนใหญ่จะกลับไปทำงานที่จังหวัดบ้านเกิด ส่วนกิจการที่บ้านของบิดาก็เลิกไป แล้วเนื่องจากบิดามีปัญหาเกี่ยวกับญาติที่ทำร่วมกัน ลูกๆ จึงมีหน้าที่เลี้ยงดูให้เงินบิดาและมารดา เมื่อมี วันหยุดหลายวันพีมีก็จะกลับไปเยี่ยมบ้าน

โดยส่วนตัวแล้วพีมีสนใจในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามาตั้งแต่เด็กๆ เพราะมารดาชอบพาไปวัด “รู้สึกว่าเป็นที่ๆ สงบ ไปแล้วรู้สึกดี ไม่วุ่นวาย ทุกวันนี้พีมีก็กิจกรรม ยามว่างด้วยการศึกษาปฏิบัติธรรมและนั่งสมาธิ โดยจะมีพี่สาวอีกคนที่เป็นโสดไปปฏิบัติธรรม ตามวัดต่างๆ ด้วยกันอยู่เสมอ พี่พบว่ายิ่งศึกษาธรรมะมากเท่าไร ก็ยิ่งซาบซึ้ง ค้นพบสัจธรรมใน ชีวิตมากขึ้นเท่านั้น” พีมียึดหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนาที่ว่า “ละสุขเพื่อไม่พบทุกข์” คือถ้าไม่ อยากเจอกับความทุกข์ก็ต้องละสุขด้วย ดำเนินชีวิตในทางสายกลาง ไม่สุขไม่ทุกข์ “คนสมัยนี้

ศีลธรรมเสื่อม ไม่มีการยับยั้งชั่งใจ ไม่ยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนาเลย ทั้งๆ ที่นับถือศาสนาพุทธ”

พีมีในปัจจุบันยังคงมีอคติกับผู้ชาย เห็นผู้ชายเป็นเพศที่เหลวไหล เห็นแก่ตัว เป็นเพศที่ได้เปรียบในทุกๆ ด้าน พีมีรู้สึกและเห็นสิ่งที่ทำให้เกิดความคิดเหล่านี้มาจากบิดาที่ไม่เคยโอบอุ้มครอบครัว ไม่ให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูกๆ ปล่อยให้มันเป็นหน้าที่ของมารดา ที่นอกจากจะทำงานช่วยกิจการของที่บ้านแล้ว ยังต้องดูแลครอบครัวทั้งลูกๆ และปรนนิบัติบิดาดูดั่งราชาอีกด้วย บิดาไม่เคยต้องทำอะไรเลยในบ้าน นอกจากกิจการที่ทำอยู่ นอกจากนี้ก็อีกหลายตัวอย่างที่พีมีเห็นจากครอบครัวอื่นในสังคมจีนที่อยู่ใกล้ชิดกันตั้งแต่ยังเล็ก คือภาพที่ผู้หญิงจะต้องรับภาระหนัก อยู่ตลอดทั้งภาระจากลูก ภาระจากงานบ้าน หรือกิจการต่างๆ ผู้หญิงต้องทำทุกอย่าง ในขณะที่ผู้ชายเมื่อมีเวลาว่างก็จะไปสังสรรค์ หาความสุขใส่ตัว แต่ผู้หญิงทำอย่างนั้นไม่ได้เลย พีมีจึงมีความคิดว่าจะไม่ให้ตัวเองเป็นแบบนั้นเด็ดขาด

สำหรับสุขภาพของพีมีนั้น พีมีเป็นโรคมุมิแพ้และนอนหลับยาก พีมีเชื่อว่าเมื่อได้ไปนั่งสมาธิและใช้สมาธิช่วยก็ทำให้ดีขึ้น พีมีเรียนโยคะเรียนสมาธิเพิ่มเติม งานอดิเรกของพีมีที่นอกจากจะนั่งสมาธิและไปปฏิบัติธรรมตามที่ต่างๆ แล้ว พีมียังเป็นเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือผู้เริ่มฝึกจิตนั่งสมาธิ ตามโครงการต่างๆ แต่ถ้าไม่มีธุระไปไหนพีมีจะชอบอยู่บ้าน อ่านหนังสือ ชอบอยู่คนเดียว “คิดว่ามีตัวเองเป็นเพื่อนได้ไม่ต้องพึ่งใคร ตั้งแต่เริ่มปฏิบัติธรรม นั่งสมาธิ ก็มองเห็นทุกข์เลย อยากจะละทุกข์ ทั้งเห็นทุกข์จากเพื่อน คนรอบข้างในหลายเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องความรัก พีมีต้องเป็นคนดึงเพื่อนออกมาจากกองทุกข์ ด้วยการทำบุญ นั่งสมาธิ”

เพื่อนสนิทของพีมีที่ยังพบเจอกันอยู่บ้างมีทั้งยังเป็นโสดอยู่อีกหลายคน ส่วนที่แต่งงานไปแล้วก็มี สำหรับเพื่อนที่แต่งงานไปแล้วนั้นพีมีได้รับทราบชีวิตครอบครัวของเพื่อนนั้นหลายคนแต่งงานแล้วมีความสุขในชีวิตครอบครัวดี แต่ก็มีหลายคนอีกเช่นเดียวกันที่แต่งงานแล้วต้องทนทุกข์กับชีวิตครอบครัว ทุกวันนี้มารดาที่ต้องการให้พีมีได้มีครอบครัวมีคนรักแต่มารดาก็ไม่ได้บังคับอะไรพีมีเกี่ยวกับเรื่องนี้ มารดาจะดีใจเวลาที่ผู้ชายมาทำความรู้จักและสนิทสนมกับพีมี ซึ่งการที่มารดาารู้สึกเช่นนั้นอาจเป็นเพราะมารดาารู้สึกว่าเป็นภาระที่จะต้องส่งคอยดูแลและส่งเสริมให้ลูกๆ ได้มีครอบครัวต่อไป ซึ่งนอกเหนือจากมารดาที่ยังคงเป็นห่วงเรื่องความเป็นโสดของพีมีแล้วญาติของพีมีก็เช่นเดียวกัน บ่อยครั้งที่พีมีมักจะถูกถามจากบรรดาญาติถึงเรื่องการมีครอบครัว บางครั้งมารดาและญาติๆ ก็พยายามจับคู่หรือหาคู่ให้พีมีโดยการนัดหมายให้ดูตัวกันซึ่ง

ทุกครั้งพีมีจะแอบหลบการนัดหมายหรือปฏิเสธ เนื่องจากพีมีรู้สึกไม่ชอบวิธีการเช่นนี้เท่าใดนัก น่าสังเกตว่าบิดาเป็นบุคคลเดียวในครอบครัวที่วางเฉยกับเรื่องความเป็นโสดของพีมี โดยส่วนตัวแล้วพีมีคิดว่าเรื่องความเป็นโสดของตนไม่ใช่เรื่องสำคัญอะไรนัก พีมีเชื่อว่าสามารถดูแลตนเองได้ โดยไม่ต้องใครใคร่ใคร่ดั่งที่พีมีได้พูดไว้ว่า “พีมีคิดว่าการอยู่เป็นโสดไปตลอดไม่น่าจะเป็นปัญหาอะไร ถ้าเราสามารถ ดูแลตัวเองได้ ไม่ไปทำให้ใครเดือดร้อน”

ส่วนในเรื่องความรักในเพศเดียวกันพีมีไม่คิดว่าผิดและไม่รังเกียจอะไรถ้าไม่ทำให้ใครเดือดร้อน และพีมีก็ไม่จำกัดว่าความรักต้องมีแต่เฉพาะชายกับหญิงเท่านั้น พีมีตั้งเป้าหมายในชีวิตไว้ว่าจะอยู่ทำงานจนถึงอายุ 45 ปี แล้วจะออกไปทำกิจการส่วนตัว ซึ่งจะเกี่ยวกับเด็กและการเรียนการสอนตามอุดมการณ์ของตน พีมีต้องการให้เด็กคนอื่นๆ ได้เรียนหนังสือโดยไม่ต้องถูกบังคับให้เรียนเหมือนตนเองในเยาว์วัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพีมี

รายการข้อมูล	รายละเอียด
อายุ	36 ปี
ประสบการณ์ ภูมิหลัง พื้นฐานทางครอบครัว	บิดาเข้มงวดมาก สังคมที่เติบโตมีลักษณะกดขี่ เพศหญิงให้เป็นเหมือนทาสรับใช้ของผู้ชายทำให้ อุปนิสัยของพีมีเป็นคนมีระเบียบ และจริงจังกับ ชีวิตมาก
ทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส	ไม่เห็นความสวยงามของการมีครอบครัวหรือการ สมรส การมีครอบครัวทำให้เพศหญิงอยู่ในสภาพ เสี่ยงเปรียบเพศชาย
ความต้องการจะรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว	ไม่ต้องการมีครอบครัว
ภาวะในการเลี้ยงดูผู้อื่น เช่น บิดา มารดา	ไม่มีภาวะในการเลี้ยงดูผู้อื่น
ความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา)	ติดต่อกับครอบครัวเดิมนานๆ ครั้ง
ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ	มีสุขภาพร่างกายบ้างแต่ไม่รุนแรงนัก
ความชอบในเพศเดียวกัน	ไม่ได้ชอบเพศเดียวกันในเชิงคู่สาว
รายได้	คิดว่ามีรายได้เพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย
การต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่ การงาน	ไม่ได้แสดงความคิดเห็น
การมีงานอดิเรกหรือกิจกรรมอื่นๆ	ฝึกสมาธิ, ปฏิบัติธรรม, โยคะ ฯลฯ
กลุ่มเพื่อนสนิท	มีกลุ่มเพื่อนที่ยังโสดและแต่งงานแล้ว
การได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อ สภาพโสดของตนเอง	บุคคลรอบข้างยอมรับสภาพความเป็นโสดและ ไม่ได้บีบบังคับให้แต่งงาน
การไม่พบคนที่ถูกใจหรือมีคุณสมบัติตามที่ กำหนดไว้	ไม่มีใครที่ถูกใจ
การเลือกที่จะเป็นโสด	เลือกที่จะอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ

กรณีที่ 9 : พี่ปี

ปัจจุบันพี่ปีอายุ 35 ปี เข้าทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในสายการบินแห่งหนึ่งเป็นระยะเวลา 10 กว่าปี เดิมพี่ปีอาศัยอยู่ที่จังหวัดนนทบุรีซึ่งเป็นจังหวัดที่ใกล้เคียงกับกรุงเทพฯ ครอบครัวของพี่ปีมีฐานะปานกลาง บิดารับราชการครูและมารดาเป็นแม่บ้านดูแลความเป็นอยู่ของพี่ปีซึ่งเป็นบุตรเพียงคนเดียว เนื่องจากบิดาของพี่ปีทำงานหาเลี้ยงครอบครัวแต่เพียงลำพังประกอบกับอาชีพครูเป็นอาชีพที่ได้รับค่าตอบแทนไม่มากนัก ทำให้มารดาของพี่ปีต้องหารายได้พิเศษด้วยการขายสินค้าเล็กๆ น้อยๆ ในบ้าน บ้านของพี่ปีจึงกลายเป็นร้านขายปลีกขนาดเล็กไปด้วย

ชีวิตในวัยเด็กของพี่ปีใกล้ชิดกับมารดามากกว่าบิดา เนื่องจากมารดามีเวลาร่วมให้กับพี่ปีมากมายตลอดทั้งวัน ในวัยเด็กพี่ปีก็ได้ช่วยมารดาขายสินค้าและเฝ้าหน้าร้านบ้างเป็นบางครั้ง ด้านบิดาของพี่ปีจะออกจากบ้านตั้งแต่เช้าและกลับบ้านในเวลาช่วงเย็น เมื่อถึงเวลาเย็นบิดา มารดา และพี่ปีจะรับประทานอาหารและคุยกันในเรื่องต่างๆ บิดาของพี่ปีมักจะมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับครูในโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง ทั้งที่เป็นปัญหาและเป็นเรื่องเล่าตลกๆ มาเล่าให้มารดาของพี่ปีฟังอยู่เสมอซึ่งพี่ปีในวัยเด็กก็พลอยได้ยินได้ฟังไปด้วย พี่ปีเล่าถึงบิดาให้ฟังว่า “พ่อเป็นผู้ชายที่ดีมาก รักครอบครัว รักแม่ รักลูก แล้วก็ชอบมีเรื่องตลกๆ มาเล่าให้แม่ฟังอยู่เสมอ พี่ตอนนั้นยังเด็ก ฟังรู้เรื่องบ้างไม่รู้เรื่องบ้างแต่ก็หัวเราะตามแม่ไปเรื่อย” ในวัยเด็กนั้นพี่ปีมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายแม้จะไม่สบายแบบผู้อื่นจะกินหนัก แต่ก็ไม่ลำบากอะไร

แล้วจุดเปลี่ยนชีวิตในวัยเด็กของพี่ปีก็มาถึง ขณะนั้นพี่ปีอายุได้ 12 ขวบ บิดาของพี่ปีก็เสียชีวิตลงอย่างกะทันหันด้วยโรคหัวใจล้มเหลว มารดาและพี่ปีในตอนนั้นมีแต่ความเศร้าโศกเสียใจเป็นอย่างมาก มารดาของพี่ปีนั้นถึงกับล้มป่วยเข้าโรงพยาบาลเลยทีเดียว ในพิธีศพของบิดาของพี่ปีนั้นก็มีญาติพี่น้องของบิดามาช่วยจัดการให้จนเรียบร้อย เมื่อมารดาของพี่ปีหายป่วยจากโรงพยาบาลแล้วจึงกลับมาพักรักษาตัวอยู่ที่บ้าน พี่ปีเล่าว่า “ชีวิตในช่วงนั้นลำบากมาก เมื่อพ่อเสียแล้วเงินที่พ่อกำมาก็เริ่มหมด พี่กับแม่ก็เลยต้องย้ายไปอยู่กับญาติแม่ในกรุงเทพฯ ตอนนั้นขายบ้านเก่าก็ได้ไม่เท่าไร แม่ต้องทำงานมาเลี้ยงพี่ เห็นแล้วสงสาร แม่เหนื่อยมาก”

ดังนั้นชีวิตในวัยเรียนของพีบีจึงต้องรับสองหน้าที่ หน้าที่แรกคือเป็นนักเรียนที่ต้องเรียนหนังสือให้ได้ดีที่สุด ให้คุ้มกับความเหนื่อยยากที่มารดาอุทิศสละหาเงินมาส่งเสียให้เรียน ในขณะที่อีกหน้าที่หนึ่งคือต้องทำงานเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของมารดาในเรื่องค่าใช้จ่ายอีกด้วย

อาชีพที่มารดาพีบีทำหลังจากที่บิดาของพีบีเสียชีวิตแล้วก็เป็นเช่นเดิมคือร้านขายของเบ็ดเตล็ด เนื่องจากต้องรับภาระเรื่องค่าเล่าเรียนของพีบีด้วยจึงทำให้มารดาต้องมีรายได้พิเศษ นอกเหนือจากรายได้ประจำ มารดาของพีบีจึงคิดทำขนมขายและวางอยู่หน้าร้านขายของนั่นเอง “เข้าๆ แม่จะตื่นขึ้นมาและทำขนม แม่จะตื่นเช้ามากเพื่อทำขนมให้เสร็จเพราะกว่าจะเสร็จก็เลยไปช่วงสายๆ แล้ว แม่ทำอย่างนี้มาตลอดเลยจนพีบีเรียนจบ ตอนหลังแม่ปวดเมื่อยมากก็เลยหยุดทำ”

ในช่วงวัยรุ่นพีบีไม่เคยมีความคิดที่จะมีเพื่อนชาย พีบีมีความรู้สึกว่าการที่ตนและมารดาจับอยู่ก็มากเพียงพอแล้ว ประกอบกับพีบีมีเพื่อนผู้หญิงที่สนิทสนมกันมากหลายคนที่คบกันและช่วยเหลือกันมาโดยตลอด ทำให้พีบีไม่รู้สึกว่าตนเองจำเป็นต้องมีเพื่อนชาย “ชีวิตพีบีนะ เข้าตื่นมาช่วยแม่ทำขนม แต่งตัวไปโรงเรียน เรียนเสร็จก็กลับมาช่วยแม่ขายของ เวลาที่หมดแล้วนะ ไม่คิดหกรอกเรื่องหาแฟน ไม่จำเป็น เพื่อนพีบีเยอะนะ ไม่เหงา บางทีเพื่อนก็มาช่วยขายของด้วย ทำการบ้านไปด้วย” พีบีเรียนจบจบชั้นมัธยมด้วยคะแนนดีเยี่ยมและสอบเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้ในมหาวิทยาลัยมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ

ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยของพีบีนั้นก็เช่นเดียวกับชีวิตในช่วงที่ผ่านมา พีบีมีความมุ่งมั่นในการเรียนเป็นอย่างมาก เรื่องการรักใคร่ชอบพอกับเพื่อนชายในวัยเดียวกันนั้นไม่มีเลย พีบีมีกิจวัตรประจำวันคล้ายคลึงกับสมัยเมื่อยังเรียนอยู่ในชั้นมัธยม “ชีวิตในช่วงเรียนมหาวิทยาลัยก็เหมือนเดิม พี่คิดว่าหน้าที่ของพี่ก็คือเรียนให้จบเร็วที่สุด หางานทำให้เร็วที่สุดเพื่อจะได้เลี้ยงแม่ได้ เรื่องความรักนะไม่มีหรอก ไม่คิด แล้วก็ไม่เหงาด้วย” แม้กระนั้นก็ตามพีบีก็ยังคงคิดถึงเมื่อครั้งที่บิดายังมีชีวิตอยู่ร่วมเป็นครอบครัว พีบีมองว่าชีวิตครอบครัวเป็นสิ่งสวยงาม บางครั้งพีบีก็คิดอยากจะมีคนรัก อยากมีครอบครัว แต่พีบีก็มีเงื่อนไขให้กับตัวเองว่า “การมีครอบครัวเป็นเรื่องดีนะ แต่ต้องพร้อมที่สุด พี่คิดว่าสมัยนี้จะมาดักก้อนเกลือกินกันคงไม่ดี คงต้องสร้างอะไรไว้บ้าง ยังไงก็เพื่อลูก ไม่อย่างนั้นก็จะลำบากเหมือนที่แม่กับพี่เป็น” เมื่อพีบีสำเร็จการศึกษาในมหาวิทยาลัยแล้วพีบีได้ทำงานอยู่บริษัทเอกชนแห่งหนึ่งประมาณ 2 ปี จึงสมัครและเข้าทำงานในสายการบินแห่งหนึ่ง

พีบีเริ่มทำงานแล้วจึงให้มารดาหยุดทำขนมขาย มารดาของพีบีจึงเพียงแต่ขายของหน้าร้านเท่านั้น ประกอบมารดาของพีบีเองก็เริ่มจะมีอาการเจ็บป่วยตามวัยที่เพิ่มมากขึ้นทำให้พีบีต้องดูแลมารดาอย่างใกล้ชิด แม้พีบีทำงานเลิกเย็นกลับมาถึงบ้านก็ค่ำแต่พีบีก็ยังได้ใช้เวลาในช่วงเย็นและวันหยุดดูแลมารดาอยู่เสมอ เมื่อพีบีทำงานในสายการบินพีบีจำเป็นที่จะต้องเดินทางไปต่างประเทศครั้งละหลายวัน พีบีจึงจ้างพยาบาลพิเศษมาเพื่อดูแลมารดาในเวลาที่พีบีต้องเดินทางไปทำงาน

ชีวิตที่ผูกพันกับมารดาตัวเองที่ทำให้เวลาที่ว่างจากงานของตนเอง พีบีจึงทุ่มเทเวลาให้กับมารดาเป็นอันดับแรก ส่วนการคบหากับเพื่อนทั้งในวัยเรียนและวัยทำงานนั้น พีบีเล่าว่า “ก็มีเพื่อสนิทๆ กันสมัยเรียน ตอนนี่แต่งงานกันไปเกือบหมดแล้ว บางคนหายไปเลย แต่ส่วนมากไม่ค่อยมีเวลาให้กันเท่าไร เพื่อนที่ทำงานก็มีแต่ก็ไม่ได้ไปเที่ยวไหนกับเขาหรอกเพราะพีบีแม่ต้องดูแล เพื่อนๆ ก็เข้าใจ”

ในเรื่องความเป็นโสดของตนเองนั้น พีบีแสดงความไม่สนใจกับสภาพความเป็นโสดของตนเอง พีบีเล่าว่า “แม่ว่าเคยถามนะว่ามีใครมาจีบบ้างหรือเปล่า พีบีก็จะบอกแม่ว่าไม่มีหรือไม่มีใครกล้ามาจีบจริงๆ แล้วก็มันนะแต่เราทำเฉยๆ นานไปเขาก็เลิกไปเอง” มารดาของพีบีเองก็ดูเหมือนว่าจะไม่ได้กดดันอะไรพีบีในเรื่องนี้นัก ประกอบกับพีบีเองก็มีความคิดว่าตนเองต้องดูแลมารดาให้ดีที่สุด การมีครอบครัวใหม่อาจจะพบกับครอบครัวเก่า พีบีจึงตัดสินใจคงสภาพความเป็นโสดอยู่จนกระทั่งปัจจุบัน

ด้านหน้าที่การงานของพีบีก็ราบรื่นดี รายได้จากการทำงานสามารถเลี้ยงพีบีและมารดาได้เป็นอย่างดี ส่วนความก้าวหน้าสำหรับพีบีแล้วดูจะไม่จำเป็นเท่าใดนัก พีบีมีความคิดที่จะทำงานส่วนตัวอะไรสักอย่างเพื่อเป็นอาชีพรองรับหลังจากที่ทำงานลักษณะนี้ไม่ไหว “ก็คิดถึงอนาคตนะที่เราทำไม่ไหว คงต้องมีกิจการส่วนตัวรองรับ แต่ยังไม่ออกว่าจะทำอะไร รอดูช่องทางไปก่อนดีกว่า”

ด้านความชอบในเพศเดียวกันนั้นพีบีคิดว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคล แต่โดยส่วนตัวแล้วพีบีเองก็ไม่ได้รู้สึกรังเกียจ แต่ก็ปฏิเสธที่จะรักคนเพศเดียวกันฉันท์ชู้สาว “เป็นสิทธิส่วนตัวนะสมัยเรียนก็เคยมีทอมมาจีบ แต่ก็เฉยๆ ไม่เล่นด้วยหรอก พี่นะไม่ใช่ไม่ชอบผู้ชายนะ ก็มีมองบ้าง แต่ถ้าจะให้เป็นแฟนกัน คิดว่ายังไม่พร้อม”

ตารางที่ 9 สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพีบี

รายการข้อมูล	รายละเอียด
อายุ	35 ปี
ประสบการณ์ ภูมิหลัง พื้นฐานทางครอบครัว	กำพร้าบิดา ชีวิตในวัยเด็กลำบาก
ทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส	ไม่มีทัศนคติที่เป็นลบ เห็นว่าการมีครอบครัวเป็นสิ่งที่ดีแต่ต้องมีความพร้อม
ความต้องการจะรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว	ไม่ได้แสดงความคิดเห็น
ภาระในการเลี้ยงดูผู้อื่น เช่น บิดา มารดา	มีภาระในการเลี้ยงดูมารดา
ความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา)	ผูกพันการมารดามาก
ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ	ไม่มีปัญหาสุขภาพ
ความชอบในเพศเดียวกัน	ไม่ได้ชอบเพศเดียวกันในเชิงชู้สาว
รายได้	คิดว่ามีรายได้เพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย
ความต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน	ไม่ต้องการรับผิดชอบงานมากไปกว่านี้
การมีงานอดิเรกหรือกิจกรรมอื่นๆ	ดูแลมารดา
กลุ่มเพื่อนสนิท	ไม่ค่อยได้พบปะกับเพื่อนเท่าใดนัก
การได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อสภาพโสดของตนเอง	บุคคลรอบข้างยอมรับสภาพความเป็นโสดและไม่ได้บีบบังคับให้แต่งงาน
การไม่พบคนที่ถูกใจหรือมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้	ยังไม่พบคนที่ถูกใจ มีการตั้งมาตรฐาน และคุณสมบัติสำหรับผู้ที่willเลือกเป็นคู่ครอง
การเลือกที่จะเป็นโสด	เลือกที่จะอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ

กรณีที่ 10 : พีดาว

ปัจจุบันพีดาวอายุ 36 ปีแล้ว พีดาวเกิดที่กรุงเทพฯ บิดาและมารดาของพีดาวทำงานอยู่ในบริษัทเอกชนทั้งสองคน พีดาวเป็นบุตรคนโตในบรรดาพี่น้องที่เป็นหญิงล้วน 3 คน

ฐานะทางบ้านของพี่ดาวอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ในครอบครัวก็มีย่าที่อายุมากอาศัยอยู่ร่วมด้วย บิดาของพี่ดาวทำงานด้านวิศวกรรมที่ต้องออกนอกสถานที่บ่อยๆ กลับบ้านไม่เป็นเวลา บางครั้งก็ไม่กลับบ้านครั้งละหลายวัน มารดาของพี่ดาวทำงานบัญชีอยู่ในบริษัทเอกชนอีกแห่งหนึ่ง ในตอนเย็นมารดาของพี่ดาวจะกลับมาทำอาหารให้ลูกๆ รับประทาน พี่ดาวเล่าว่าบิดาและมารดาของพี่ดาวก็รักใคร่กันดี ชีวิตครอบครัวเป็นไปอย่างราบรื่น แม้จะบิดา มารดาจะมีการทะเลาะกันบ้างแต่พี่ดาวก็คิดว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาของครอบครัวที่อาจกระทบกระทั่งกันบ้าง

พี่ดาวเล่าถึงบิดาว่าเป็นผู้ชายที่รักครอบครัวมาก และไม่ประพฤติตนออกนอกคอกนอกทาง ซึ่งในข้อนี้เองที่ทำให้มารดาเชื่อใจบิดาเป็นอย่างมากแม้บิดาจะกลับบ้านค่ำเพียงใด หรือจะไปทำงานต่างจังหวัดและไม่ได้กลับบ้านเป็นเวลาหลายวันก็ตาม แต่สิ่งเหล่านี้ไม่ได้ทำให้เกิดปัญหาภายในครอบครัวแต่อย่างใด

ชีวิตในวัยเด็กของพี่ดาวเข้าเรียนในโรงเรียนสตรีล้วนแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ จนกระทั่งจบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและสอบเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง พี่ดาวก็เริ่มมีสังคมใหม่ๆ ที่มีทั้งชายและหญิงเรียนร่วมกัน พี่ดาวเริ่มที่จะรู้จักและเรียนรู้เพศตรงข้ามมากขึ้น ในช่วงเรียนมหาวิทยาลัยนี้เองพี่ดาวก็ได้รู้จักและสนิทสนมกับเพื่อนชายคนหนึ่ง “ตอนนั้นเขามาจีบก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ต่อมาก็คบกัน เราคิดว่าเราจริงจังมาก แต่เขาไม่ รู้สึกว่าจะคบกันได้แค่นี้เดียวก็เลิกกันไป รู้สึกเสียใจ เสียความรู้สึกมาก ตอนนั้นคิดว่าจะไม่คบใครอีกแล้ว” เมื่อพี่ดาวเรียนอยู่ชั้นปีที่ 3 พี่ดาวก็ได้รู้จักเพื่อนชายอีกคนหนึ่งสนิทกันมากและในที่สุดก็แปรเปลี่ยนเป็นความรัก “ตอนนั้นคิดว่าใช่เลย เพราะเรารู้สึกว่าแตกต่างกับคนก่อน รู้สึกรักและทุ่มเทให้กับเขาได้ทุกอย่าง เราคิดถึงอนาคตด้วยกัน ตอนนั้นมีความสุขมากเลย” พี่ดาวคบกับเพื่อนชายคนนี้อย่างเปิดเผย บิดาและมารดาของพี่ดาวก็รับรู้ถึงการคบหากันของคนทั้งคู่ ในความคิดพี่ดาวแล้วคิดถึงว่าจะฝากชีวิตไว้กับเพื่อนชายคนนี้ทีเดียว

พี่ดาวและเพื่อนชายได้สำเร็จการศึกษาในระยะเวลาต่อมา และทั้งคู่ก็ต่างหางานทำเพื่อสร้างฐานะทางครอบครัว พี่ดาวได้ทำงานในสายการบินแห่งหนึ่ง และเพื่อนชายได้เข้าทำงานในบริษัทเอกชนใหญ่แห่งหนึ่งที่มีสาขาอยู่มากมายในประเทศไทยโดยเพื่อนชายของพี่ดาวได้เข้าทำงานที่จังหวัดสงขลา

การทำงานที่ห่างไกลกันเป็นระยะเวลาานาน แม้พี่ดาวจะใช้เวลาที่ว่างจากการทำงานเดินทางไปหาเพื่อนชายที่จังหวัดสงขลาแต่พี่ดาวก็ไม่มีเวลามากพอที่จะอยู่ได้นานหลายวันนักเนื่องจากพี่ดาวก็มีครอบครัวอยู่ที่กรุงเทพฯ ที่ต้องให้ความสำคัญเช่นเดียวกัน “ความห่างนะ และเวลาที่มีให้กันมันน้อยเกินไป ตอนนั้นก็เริ่มรู้แล้วแหละว่าคงไปกันได้ลำบาก คิดจะเปลี่ยนงานเหมือนกันนะตอนนั้น แต่ไม่ทันได้เปลี่ยนก็เลิกกันเสียก่อน” การแยกทางกันของเพื่อนชายกับพี่ดาวนั้นพี่ดาวยอมรับว่าเสียใจมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม พี่ดาวเปรียบเทียบบิดาของตนเองกับเพื่อนชายคนนั้นว่า “ผู้ชายคนนี้ไม่มีความมั่นคง ไม่หนักแน่น ไม่เหมือนพ่อของพี่ ไม่เคยทำให้แม่ต้องเสียใจกับเรื่องแบบนี้เลย ถ้าจะมีครอบครัวนะ พี่อยากให้ได้คนแบบพ่อ”

เมื่อพี่ดาวแยกทางกับเพื่อนชายคนนั้นแล้ว พี่ดาวก็ทุ่มเทเวลาให้กับงานและครอบครัวมากขึ้น แม้จะมีน้องถึง 2 คน แต่พี่ดาวก็ไม่ต้องรับผิดชอบดูแลอะไรมากมาย บิดาและมารดาของพี่ดาวยังคงส่งเสียให้น้องของพี่ดาวเรียนหนังสือ ซึ่งขณะนี้ก็เหลือเพียงน้องสาวคนสุดท้ายที่กำลังเรียนต่อในระดับปริญญาโทอยู่ เงินเดือนที่พี่ดาวหามาได้จึงหมดไปกับการซื้อของให้บิดา มารดา และน้องๆ และของใช้ส่วนตัวเสียเป็นส่วนมาก

ด้านการมีครอบครัวในอนาคตนั้นพี่ดาวคิดว่า “ก็อยากจะมีเหมือนกัน เห็นครอบครัวเพื่อนๆ มีกัน มีเจ้าตัวเล็กน่ารักดี แต่เข็ดเหมือนกัน กลัวเจอคนไม่ดีแล้วต้องมานั่งเสียใจ ตอนนั้นก็เข้ามาเหมือนกันคบดูอยู่ แต่จะไม่จริงจังเหมือนคนก่อนๆ แล้ว ดูไปเรื่อยๆ ก่อนดีกว่า” ส่วนในเรื่องสภาพความเป็นไสดของตนเองนั้นพี่ดาวเล่าว่าบิดา มารดา และน้องๆ ได้รับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างดี ทุกคนให้กำลังใจและไม่ถามถึงเรื่องนี้อีก ทุกอย่างให้เป็นการตัดสินใจของพี่ดาวที่จะตัดสินใจด้วยตัวเอง ทางญาติของพี่ดาวที่สนิทกันก็ไม่ได้ถามถึงเรื่องนี้แต่อย่างใด

ด้านหน้าที่การงานของพี่ดาวนั้น พี่ดาวคิดว่างานที่ทำอยู่นี้ก็ดีแล้ว รายได้ดี สามารถเลี้ยงตัวเองได้เป็นอย่างดี พี่ดาวไม่ได้คิดว่าจะต้องเป็นหัวหน้าพนักงานฯ แต่อย่างไร พี่ดาวคิดว่าหากจะทำเช่นนั้นคงต้องทุ่มเทเวลาให้กับงานยิ่งขั้นกว่านี้มาก พี่ดาวยังคงมีความสุขกับงานที่ทำ ในช่วงที่พักจากงานพี่ดาวจะไปเที่ยวกับเพื่อนซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพื่อนที่ทำงานในสายการบินแห่งนี้เช่นเดียวกับพี่ดาว “ส่วนใหญ่ก็เที่ยวกับเพื่อนที่ทำงานด้วยกัน มีดื่มบ้างนิดหน่อย นอกจากนั้นก็อยู่บ้าน โทรศัพท์คุยกับเพื่อนบ้างเป็นบางครั้ง”

เรื่องสุขภาพของพีดาวนั้นก็แข็งแรงดี พีดาวเป็นคนอารมณ์ดี แม้บ่อยครั้งจะมีอาการของโรคนอนไม่หลับแต่พีดาวก็ไม่เคยพึมพำหรือยากลำบากประสาธ พีดาวใช้วิธีการออกกำลังกายเสียมากกว่า

ส่วนเรื่องความชอบในเพศเดียวกันนั้น พีดาวกล่าวอย่างหนักแน่นว่าตนเองชอบเพศตรงข้ามไม่ได้ชอบเพศเดียวกันในลักษณะซู้สาว แต่ก็มีเพื่อนที่มีลักษณะแบบหญิงรักหญิง เช่นเดียวกัน พีดาวคิดว่าเพศเดียวกันเหมาะสมที่จะเป็นเพื่อนกันมากกว่า

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่ดาว

รายการข้อมูล	รายละเอียด
อายุ	36 ปี
ประสบการณ์ ภูมิหลัง พื้นฐานทางครอบครัว	ฐานะปานกลาง บิดารักครอบครัวมาก เคยมีประสบการณ์ผิดหวังในด้านความรัก
ทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส	ไม่มีทัศนคติที่เป็นลบ แม้จะกลัวการผิดหวังในความรัก
ความต้องการจะรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว	ไม่มีปัญหาในการรับผิดชอบชีวิตครอบครัว
ภาวะในการเลี้ยงดูผู้อื่น เช่น บิดา มารดา	ไม่มีภาวะในการเลี้ยงดูผู้อื่น
ความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา)	ติดต่อกับครอบครัวเดิมอย่างสม่ำเสมอ
ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ	ไม่มีปัญหาสุขภาพ
ความชอบในเพศเดียวกัน	ไม่ได้ชอบเพศเดียวกันในเชิงชู้สาว
รายได้	คิดว่ามีรายได้เพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย
การต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน	ไม่ต้องการรับผิดชอบงานมากไปกว่านี้
การมีงานอดิเรกหรือกิจกรรมอื่นๆ	ท่องเที่ยว
กลุ่มเพื่อนสนิท	พบปะกับกลุ่มเพื่อนที่ทำงานอย่างสม่ำเสมอ
การได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อสภาพโสดของตนเอง	บุคคลรอบข้างยอมรับสภาพความเป็นโสดและไม่ได้บีบบังคับให้แต่งงาน
การไม่พบคนที่ถูกใจหรือมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้	ยังไม่พบคนที่ถูกใจ มีการตั้งมาตรฐาน และคุณสมบัติสำหรับผู้ที่willเลือกเป็นคู่ครอง
การเลือกที่จะเป็นโสด	เลือกที่จะอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ

กรณีที่ 11 : พี่พร

ปัจจุบันพี่พรอายุ 35 ปี ทำงานในสายการบินแห่งหนึ่งมาเกือบ 10 ปี พี่พรอาศัยอยู่ที่กรุงเทพฯ ตั้งแต่ยังเด็ก ครอบครัวประกอบไปด้วยบิดา มารดา พี่ชาย 2 คน และพี่พรซึ่งเป็น

น้องสาวคนสุดท้าย บิดาของพี่พรรับราชการทหารครองยศจ่าทหารซึ่งเป็นชั้นประทวนเท่านั้น และพักอาศัยอยู่ในบริเวณค่ายทหาร ต่อมาพี่ชายทั้งสองคนของพี่พรก็เข้ารับราชการทหารเช่นเดียวกับบิดา ทำให้พี่พรได้รับรู้และเข้าใจในอุปนิสัยแบบทหารเป็นอย่างมาก

แม้ว่าบิดาของพี่พรจะเป็นทหารที่เมื่ออยู่ภายใต้เครื่องแบบจะต้องรักษาระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด แต่เมื่อบิดาของพี่พรอยู่ในครอบครัวกลับไม่ใช่คนเรื่องมากและตั้งกฎเกณฑ์ในครอบครัวแต่อย่างใด บิดาของพี่พรใช้ชีวิตในค่ายทหารอย่างเรียบง่าย และใช้เวลาว่างส่วนใหญ่กับการดื่มสุรากับเพื่อน ด้านพี่ชายของพี่พรก็เช่นเดียวกัน จะไม่มีใครนำกฎเกณฑ์แบบทหารมาใช้ในครอบครัวเลย พี่ชายของพี่พรคนหนึ่งได้ไปรับราชการอยู่ที่ต่างจังหวัด อีกคนหนึ่งรับราชการในกรุงเทพฯ แต่อยู่คนละกรมกับบิดา

อุปนิสัยบางประการของพี่ชายของพี่พรที่เห็นได้ชัดเจนและเป็นสิ่งที่ติดอยู่ในความรู้สึกของพี่พรคือความเจ้าชู้ มากภรรยาของพี่ชาย ที่นำมาซึ่งปัญหาให้กับครอบครัวของพี่ชาย พี่พรเล่าเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้ฟังว่า “พี่ชายเจ้าชู้มาก ขนาดมีภรรยาแล้วก็ยังไปมีผู้หญิงอื่นอีก มีครั้งหนึ่งผู้หญิงอีกคนตามมาเอาเรื่องถึงที่บ้าน กว่าพี่ชายจะเคลียร์ได้แทบแย่เหมือนกัน เห็นแบบนี้แล้วทำให้นึกถึงการมีครอบครัวนะ ไม่รู้ว่าจะเจอแบบนี้บ้างหรือเปล่า” ภาพของผู้ชายเจ้าชู้และชอบดื่มสุราของบิดาและพี่ชายของพี่พรเป็นสิ่งที่ติดค้างอยู่ในความทรงจำของพี่พรตลอดมา

ชีวิตในวัยเยาว์ของพี่พรได้เข้าเรียนในโรงเรียนใกล้กรมทหาร ต่อมาเมื่อเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยแล้วพี่พรก็ได้ไปศึกษาต่อยังมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ “ตอนที่เข้ามาวิทยาลัยได้ดีใจมากเลย อยากเปลี่ยนบรรยากาศ ที่เชียงใหม่สวยทำให้เลือกที่นั่นและก็ได้เป็นอันดับหนึ่งของการเลือกเลย” ในช่วงเรียนมหาวิทยาลัยมีผู้ชายมากมายต้องการสนิทสนมกับพี่พรมาก แต่พี่พรก็มีความระมัดระวังในการเลือกมาก พี่พรจะให้เวลาในการดูและไตร่ตรองก่อนที่จะทำความรู้จักกัน “คนมาจีบเยอะ แต่ละคนเจ้าชู้ทั้งนั้น คงไม่ซ้ำหน้าเลย เราก็กลัวว่าจะกลายเป็นหนึ่งในนั้นเลยดูนานหน่อย บางคนก็นานเกินไปเขาหายไปเลย ถ้ามัวเสียตายใหม่ ก็นิดหน่อยแต่ถ้าคิดว่าถ้าได้ไม่ดีไม่มีเสียดีกว่า ยิ่งถ้าได้เจ้าชู้มากๆ แบบพี่ชายนะไม่มีเสียดีที่สุด”

แม้ในปัจจุบันจะมีผู้ชายที่พี่พรคบหาอยู่ด้วยซึ่งพี่พรเล่าว่าใช้เวลาคบหาดูนิสัยใจคอกันเป็นเวลา 3 ปีแล้วก็ตาม แต่พี่พรก็คิดว่ายังไม่เพียงพอที่จะรู้จักนิสัยที่แท้จริงของผู้ชายคนนี้ “พี่ให้เวลาประมาณ 5 ปี ถ้าเขาไม่เปลี่ยนไปกว่านี้ หมายความว่ายังเป็นคนดี ไม่สูบบุหรี่ ดื่มได้

บ้างนิดหน่อยนะ และที่สำคัญไม่เจ้าชู้ พี่ก็อาจจะพิจารณาอีกที แต่จริงๆ แล้วตอนนี้ก็ยังไม่ค่อย
ถูกใจเท่าไหร่นักนะ” และเมื่อถามว่าแบบไหนคือผู้ชายที่ถูกใจของพี่พร พี่พรก็ตอบว่า “ไม่รู้
เหมือนกัน คิดว่าถ้าใช่ก็ใช่เลย มันจะรู้สึกได้เอง พี่คิดว่าอย่างนั้นนะ”

กับเรื่องสภาพความเป็นไสของตนเองนั้นในครอบครัวของพี่พรนั้นมีมารดาเพียง
คนเดียวเท่านั้นที่ถามบ่อยๆ แม้ปัจจุบันก็ถามอยู่อย่างสม่ำเสมอ ส่วนบิดานั้นไม่ได้ถามอะไร
มากมายนัก ญาติพี่น้องก็มีถามบ้าง มีบางครั้งเคยคิดจะติดต่อลูกชายของเพื่อนให้รู้จักกันโดยให้
มารดาของพี่พรมาบอกพี่พรไว้ซึ่งก็ได้รับการปฏิเสธอย่างแข็งขันจากพี่พร พี่พรให้เหตุผลกับมารดา
ว่าขอเป็นคนเลือกเอง “พี่บอกแม่ว่าอยากเลือกเอง ไม่อยากให้ใครมาเป็นแม่สื่อให้ ถ้าพี่มีแน่นอน
แล้วถึงจะพามาให้แม่รู้จัก” ในเรื่องการมีครอบครัวนั้นสำหรับพี่พรแล้วคิดว่าชีวิตครอบครัวเป็นสิ่งที่
ตนเองก็คงต้องมีในสักวันหนึ่ง แต่ได้ไม่ได้รอนรอนกับเรื่องนี้มากนัก พี่พรยังมองว่าการมีครอบครัว
เป็นสิ่งที่ดี แต่ต้องคิดให้ดีกว่าตัดสินใจ “การมีครอบครัวเป็นเรื่องดีนะ ทำให้ชีวิตสมบูรณ์ แต่ถ้า
เลือกผิดล่ะจะเป็นอย่างไร พี่ไม่อยากมานั่งเสียใจทีหลัง ก็เลยขอเลือกนานๆ หน่อยดีกว่า”

ด้านภาวะในครอบครัวนั้นขณะนี้ภาวะของพี่พรก็ไม่มีอะไรมากนัก มีเพียงมารดา
และบิดาที่เกษียณอายุราชการแล้วแต่ก็มีบ้านญาติอยู่ ซึ่งพี่พรทำหน้าที่เพียงส่งเงินให้บิดาและ
มารดาได้ใช้จ่ายเพิ่มเติมเท่านั้น เมื่อพี่พรว่างจากงานแล้วพี่พรมักจะท่องเที่ยวไปในที่ต่างๆ ใน
ประเทศไทยซึ่งส่วนใหญ่ก็ไปกับเพื่อนที่ทำงานด้วยกัน และหากพี่พรไม่ไปเที่ยวก็จะใช้เวลาว่างอ่าน
หนังสือ หรือชมภาพยนตร์

ด้านสุขภาพร่างกายของพี่พรก็ปกติดี พี่พรไม่มีโรคประจำตัวอะไร พี่พรยืนยันว่า
ตนเองเป็นคนสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตดี “ไม่เคยเจ็บป่วยอะไรรุนแรงมาก มีใช้หัวดวงที่ยัง
ไม่ไปหาหมอเลย พักเฉยๆ ก็เกือบหายแล้ว จิตใจก็ดีนะไม่เครียดอะไรนานๆ ไม่เหงาอะไรด้วย ถ้า
เหงาก็ไปดูหนัง หรือไม่ก็อ่านหนังสือ ไม่รู้สึกว่าเป็นไสจะทำให้ฟุ้งซ่านอะไร”

ส่วนความรักชอบพอในเพศเดียวกันนั้นพี่พรแสดงความคิดเห็นว่าก็เป็นเรื่องที่พบ
เห็นกันได้ทั่วไปในสังคมสมัยนี้ที่ผู้ชายจะชอบผู้ชายด้วยกัน ผู้หญิงจะชอบผู้หญิงด้วยกัน ไม่ใช่เรื่อง
ที่จะไปปิดกั้นไม่ให้คนเหล่านี้มาคบกับพี่พร แต่อย่างไรก็ตามพี่พรคิดว่าถ้าเกินเลยไปมากกว่า
ความเป็นเพื่อนก็คงรับไม่ได้เช่นเดียวกัน “สมัยนี้พวกเกย์ พวกตุ๊ดก็เยอะทำให้พี่ต้องดูให้มากหน่อย
ส่วนพวกทอมก็เฉยๆ เป็นเพื่อนได้นะแต่ไม่ได้ชอบให้เป็นแฟนกันหรอก รู้สึกแปลกๆ”

ตารางที่ 11 สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่พร

รายการข้อมูล	รายละเอียด
อายุ	35 ปี
ประสบการณ์ ภูมิหลัง พื้นฐานทางครอบครัว	เคยเห็นปัญหาครอบครัวของพี่ชายที่มากภรรยา
ทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส	ไม่มีทัศนคติที่เป็นลบ เห็นว่าทำให้ชีวิตสมบูรณ์กว่าที่เป็นอยู่
ความต้องการจะรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว	ไม่มีปัญหาเรื่องการรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว
ภาวะในการเลี้ยงดูผู้อื่น เช่น บิดา มารดา	ไม่มีภาวะในการเลี้ยงดูผู้อื่น
ความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา)	ติดต่อกับครอบครัวเดิมอย่างสม่ำเสมอ
ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ	ไม่มีปัญหาสุขภาพ
ความชอบในเพศเดียวกัน	ไม่ได้ชอบเพศเดียวกันในเชิงชู้สาว
รายได้	คิดว่ามีรายได้เพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย
การต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน	ไม่ต้องการรับผิดชอบงานมากไปกว่านี้
การมีงานอดิเรกหรือกิจกรรมอื่นๆ	ท่องเที่ยว, อ่านหนังสือ ฯลฯ
กลุ่มเพื่อนสนิท	พบปะกับกลุ่มเพื่อนที่ทำงานด้วยกัน
การได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อสภาพโสดของตนเอง	บุคคลรอบข้างยอมรับสภาพความเป็นโสดและไม่ได้บีบบังคับให้แต่งงาน
การไม่พบคนที่ถูกใจหรือมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้	ยังไม่พบคนที่ถูกใจ มีการตั้งมาตรฐาน และคุณสมบัติสำหรับผู้ที่จะเลือกเป็นคู่ครอง
การเลือกที่จะเป็นโสด	เลือกที่จะอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ

กรณีศึกษาที่ 12 : พี่เจี๊ยบ

ปัจจุบันพี่เจี๊ยบอายุ 36 ปี พี่เจี๊ยบเป็นคนพื้นเพภาคกลาง ในวัยเด็กพี่เจี๊ยบอาศัยอยู่กับบิดา มารดา พี่เจี๊ยบเป็นลูกสาวคนกลางจากบรรดาลูกสาว 3 คน ฐานะทางครอบครัวของพี่เจี๊ยบอยู่ในระดับดีทีเดียว บิดาของพี่เจี๊ยบประกอบอาชีพส่วนตัว มีคณงานในความดูแลมากมาย บิดาของพี่เจี๊ยบจึงชินกับการออกคำสั่งและการดูดำดูดีต่อนางงาน บางครั้งก็ดูมารดา บุตรสาวของตนเช่นเดียวกับที่ดูนางงาน ซึ่งนานวันเข้าจึงกลายเป็นสิ่งที่สร้างความไม่พอใจให้กับพี่เจี๊ยบ

โดยพื้นฐานแล้วพี่เจี๊ยบเป็นคนแข็งแรงก้าวร้าว ไม่ยอมคน และชอบเถียงเอาชนะในสิ่งที่ตนเองคิดว่าถูกต้อง เมื่อถูกบิดาว่ากล่าว หลายครั้งที่พี่เจี๊ยบเถียงและบิดาของพี่เจี๊ยบก็บกรรลุแกโทสะและทำร้ายร่างกายพี่เจี๊ยบ “พี่จะชอบเถียงพ่อ บางครั้งพ่อโกรธมากกว่าไม่กวาดมาตีพี่ จำได้ว่าตีจนกระทั่งขาเป็นแผล พ่อเป็นคนโมโหร้าย และไม่คอยฟังใคร พ่อโกรธมากๆ ก็จะตีอย่างเดียว” ด้านมารดาของพี่เจี๊ยบเองก็ไม่สามารถทำอะไรได้ มารดาทำได้เพียงเข้าไปห้ามเมื่อเห็นว่าเรื่องจะลุกลามใหญ่โต บางครั้งมารดาของพี่เจี๊ยบพยายามคุยกับบิดาแต่แล้วก็กลายเป็นทะเลาะกันที่สุดในที่สุด “แม่เองก็กลัวพ่อ ทำอะไรไม่ได้ เตือนก็ไม่ได้ พ่อใช้แต่อารมณ์”

จนกระทั่งอายุประมาณ 18 ปี พี่เจี๊ยบก็เดินทางเข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพฯ ซึ่งมารดาของพี่เจี๊ยบได้พาพี่เจี๊ยบมาอาศัยอยู่กับน้ำที่ตั้งรกรากและทำงานอยู่ในกรุงเทพฯ “ในตอนนั้นดีใจมากที่ได้อยู่ห่างๆ จากพ่อ พี่เข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยแล้วมีอิสระมาก ได้คิดได้แสดงออกเต็มที่ ช่วงนั้นแม่ก็มาเยี่ยมบ้างแต่พ่อไม่มาเลย” ในช่วงที่พี่เจี๊ยบเข้ามาศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยที่กรุงเทพฯ นั้น พี่เจี๊ยบมีกิจกรรมยามว่างจากเรียนก็คือการเข้าชมรมอาสาพัฒนาชนบท ซึ่งกิจกรรมนี้ได้ทำให้พี่เจี๊ยบได้รู้จักคนมากมาย รู้จักความแตกต่างทางอุปนิสัยของเพื่อน และรู้จักความอดทนอดกลั้นมากยิ่งขึ้น “พอมาร่วมงานร่วมกับคนหลายๆ ร้อยพ่อพันแม่ ทำให้เราอดทนมากขึ้น รู้จักแก้ปัญหา รู้จักมองคน จากตรงนั้นทำให้ตอนนี้พี่มีความอดทนอดกลั้นมากขึ้นเวลามีปัญหากับผู้โดยสาร”

ชีวิตในช่วงเรียนพี่เจี๊ยบมีผู้ชายมาคบหาดูด้วยมากมาย เนื่องจากเป็นนักกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ประกอบกับเป็นคนที่มีหน้าตาและอัธยาศัยดี จึงทำให้เป็นที่ชื่นชอบของเพศตรงข้าม พี่เจี๊ยบเล่าให้ฟังว่า “ก็มีผู้ชายหลายประเภทที่เข้ามาจีบ บางคนรวยมาก บางคนหน้าตาดี บางคนเรียนเก่ง บางที่เป็นเพื่อนกันอยู่ดีก็มาจีบ ตอนนั้นมีตัวเลือกเยอะแต่ยังไม่ถูกใจเท่าไร

บางคนมีด้านหนึ่งที่ถูกใจเรา แต่ไม่มีใครที่เราถูกใจทั้งหมดเลย” พี่เจ็บบอกว่าอีกว่าต้องการใช้เวลาดูแลและค้นหาคนที่พี่เจ็บบอกใจที่สุด

เมื่อถามถึงทัศนคติต่อการสมรสหรือมีครอบครัว พี่เจ็บบอกว่า “ครอบครัวเป็นอะไรที่ต้องให้ความสำคัญ สามัญสำนึกต้องให้เกียรติกัน ไม่ใช่อะไรก็ลงที่ผู้หญิงหมดเหมือนผู้ชายสมัยก่อนเพราะปัจจุบันผู้หญิงผู้ชายเท่าเทียมกันแล้ว ผู้ชายที่พี่จะเลือกอันดับแรกสุดคือต้องรับฟังเรา ไม่ใช่ชอบเถียงเอาชนะนะ เพราะเราก็มีเหตุผลของเราเหมือนกัน ยิ่งถ้ามีการลงไม้ลงมือทะเลาะกันที่สุดเลย”

พี่เจ็บบใช้เวลาในรั้วมหาวิทยาลัยประมาณ 4 ปีก็สำเร็จการศึกษา จากนั้นพี่เจ็บบก็เข้าทำงานกับสายการบินแห่งหนึ่ง นับจากวันที่เริ่มทำงานมาจนกระทั่งปัจจุบัน พี่เจ็บบก็ยังรู้สึกสนุกกับงานที่ทำอยู่ เมื่อถามถึงความก้าวหน้าในอาชีพการงานพี่เจ็บบบอกว่า “แบบนี้ก็ดีอยู่แล้ว รายได้ก็พอสมควร ถ้ามีตำแหน่งสูงว่านี้ก็ต้องมีภาระรับผิดชอบมากกว่านี้”

ปัจจุบันพี่เจ็บบแยกมาอาศัยอยู่ที่คอนโดมิเนียมที่เก็บเงินซื้อได้ด้วยตนเอง “ไม่อยากจะกลับไปอยู่ที่บ้านนานๆ ไปบางครั้งได้ เพราะพ่อยังเหมือนเดิม พี่ไม่อยากจะให้แม่ไม่สบายใจ บางทีแม่ก็มาเยี่ยมพี่ที่ห้องเหมือนกัน” บางครั้งมารดาของพี่เจ็บบก็เคยถามถึงสภาพความเป็นไสดของพี่เจ็บบเช่นเดียวกัน ซึ่งพี่เจ็บบได้บอกกับมารดาว่ามีคนที่คบอยู่เช่นเดียวกันแต่ยังไม่ได้ตัดสินใจแน่นอน

สำหรับพี่เจ็บบแล้วสภาพความเป็นไสดของตนเองนั้นเป็นเรื่องปกติที่ผู้หญิงในยุคนี้ จะอยู่ได้ด้วยตนเอง พี่เจ็บบคิดว่ารายได้ที่ตนเองทำอยู่สามารถทำให้ตนเองอยู่ได้ไม่ลำบาก บางครั้งพี่เจ็บบส่งเงินให้มารดาไปใช้จ่ายส่วนตัวบ้าง มีของฝากให้น้องสาวของตนบ้าง ซึ่งก็ไม่ได้มากมายอะไรนัก พี่เจ็บบสามารถเก็บเงินเพื่อจัดหาปัจจัย 4 สำหรับตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาใคร “อยู่คนเดียวก็สบายดีนะ ไม่ต้องแคร์ใคร อยากทำอะไรก็ทำ คนน่าจะอยู่ด้วยกันเดี๋ยวก็ทะเลาะกัน” แต่ก็มีใช้ว่าสังคมของพี่เจ็บบจะไม่มี ปัจจุบันเมื่อพี่เจ็บบว่างจากงานพี่เจ็บบจะนัดเพื่อนทั้งที่คบกันในสมัยเรียนและเพื่อนที่ทำงานด้วยกันไปชมภาพยนตร์ เล่นกีฬา บางครั้งก็เดินทางไปต่างจังหวัดหลายๆ วัน “เพื่อนพี่เยอะมาก ทั้งเพื่อนในมหาวิทยาลัย ทั้งเพื่อนที่ทำงาน เทียวด้วยกันตลอด แต่ระยะหลังๆ ส่วนใหญ่ไปกับเพื่อนที่ทำงานมากกว่าเพราะเวลารว่างตรงกัน ถ้าไม่ว่างก็ไม่มีอะไร พี่ก็อ่านหนังสืออยู่บ้าน ดูทีวีบ้าง ไม่เบื่อหรอกนะอะไร”

ด้านความชอบในเพศเดียวกันนั้นที่เจ็บบเล่าว่า “ส่วนตัวพี่เองไม่เคยมีเพศเดียวกันมาจิบ เพราะพี่ดูไม่อ่อนหวานมั้ง แต่ก็ไม่ได้ดูเป็นแมนเหมือนกัน ไม่รู้นะแต่พี่คิดว่าเป็นเรื่องส่วนตัวที่เขาจะเป็นได้ แต่เราไม่เป็น และไม่คิดว่าจะเป็นอย่างนี้ด้วย ไม่ได้ชอบเพศเดียวกันในแง่ที่อยู่นั่นอยู่แล้ว”

ตารางที่ 12 สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่เจ็บบ

รายการข้อมูล	รายละเอียด
อายุ	36 ปี
ประสบการณ์ ภูมิหลัง พื้นฐานทางครอบครัว	บิดาเจ้าอากรมณี มีปัญหาเกี่ยวกับบิดา
ทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส	ไม่มีทัศนคติที่เป็นลบ แต่เห็นว่าสามีภรรยาต้องให้เกียรติกันจึงจะอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวได้
ความต้องการจะรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว	ไม่ได้แสดงความคิดเห็น
ภาวะในการเลี้ยงดูผู้อื่น เช่น บิดา มารดา	ไม่มีภาวะในการเลี้ยงดูผู้อื่น
ความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา)	ติดต่อกับครอบครัวเดิมบ้างนานๆ ครั้ง
ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ	ไม่มีปัญหาสุขภาพ
ความชอบในเพศเดียวกัน	ไม่ได้ชอบเพศเดียวกันในเชิงผู้ชาย
รายได้	คิดว่ามีรายได้เพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย
ความต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน	ไม่ต้องการรับผิดชอบงานมากไปกว่านี้
การมีงานอดิเรกหรือกิจกรรมอื่นๆ	ชมภาพยนตร์, เล่นกีฬา, ท่องเที่ยว ฯลฯ
กลุ่มเพื่อนสนิท	พบปะกับกลุ่มเพื่อนสมัยเรียน และเพื่อนที่ทำงานอย่างสม่ำเสมอ
การได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อสภาพโสดของตนเอง	บุคคลรอบข้างยอมรับสภาพความเป็นโสดและไม่ได้บีบบังคับให้แต่งงาน
การไม่พบคนที่ถูกใจหรือมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้	ยังไม่พบคนที่ถูกใจ มีการตั้งมาตรฐาน และคุณสมบัติสำหรับผู้ที่จะเลือกเป็นคู่ครอง
การเลือกที่จะเป็นโสด	เลือกที่จะอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ

กรณีศึกษาที่ 13 : พี่แต้ว

พี่แต้วเป็นชาวกรุงเทพฯ โดยกำเนิด ในปัจจุบันพี่แต้วอายุ 35 ปี พี่แต้วเป็นบุตรสาวคนโตของครอบครัว พี่แต้วมีน้องสาว 1 คน มีน้องชายคนเล็กอีก 1 คน ชีวิตในวัยเด็กสะดวกสบายด้วยฐานะทางครอบครัวที่ค่อนข้างดี บิดาของพี่แต้วประกอบอาชีพส่วนตัวโดยมีมารดาช่วยกันทำงานอย่างแข็งขัน ชีวิตครอบครัวของพี่แต้วมีความอบอุ่นสมบูรณ์ดี “เดียวกับแม่รักกันมาก ช่วยกันทำงานเลี้ยงลูก ในความคิดพี่นะแม่พี่เป็นคนที่คุณคิดเก่งมาก ส่วนเตี้ยก็ขยันมาก”

แม้ครอบครัวของพี่แต้วจะเป็นครอบครัวคนจีนที่โดยทั่วไปแล้วจะรักลูกชายมากกว่าลูกสาว แต่ในครอบครัวของพี่แต้วแล้วดูว่าจะรักลูกอย่างเท่าเทียมกัน บางครั้งพี่แต้วกลับรู้สึกว่าบิดาและมารดารักตนและคาดหวังกับตนมากกว่าลูกคนอื่น ๆ “รู้สึกว่าเป็นพี่คนโตนะ ช่วยแม่กับเตี้ยทำงานมาตลอดจนเรียนจบ ม.ปลาย แม่ให้ช่วยดูแลน้องและเป็นแบบอย่างให้กับน้องจนพี่รู้สึกว่าไปหน้าทีไปแล้ว” ชีวิตในช่วงวัยรุ่นของพี่แต้วก็เช่นเดียวกับวัยรุ่นคนอื่น ๆ ก็คือนอกจากเรียนแล้วก็ทำกิจกรรม ท่องเที่ยว ซึ่งพี่แต้วก็ไม่ได้รับการหวงห้ามจากทางบ้านแต่อย่างใด แต่อย่างไรก็ตามพี่แต้วกลับรู้สึกตัวว่าไม่เหมาะสมเท่าใดนักที่จะไปเที่ยวบ่อยๆ หรือไปเที่ยวไกล “ชอบอยู่บ้านมากกว่านะตอนนั้น รู้สึกไม่ค่อยดีที่ปล่อยให้แม่กับเตี้ยทำงาน พอพี่เลิกเรียนแล้วก็ไปช่วย”

ในวัยเรียนพี่แต้วเรียนในโรงเรียนสหศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ จากนั้นจึงเข้าศึกษาต่อที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้านการคบเพื่อนต่างเพศในช่วงวัยรุ่นของพี่แต้วนั้น พี่แต้วเล่าว่า “ตอนเรียนมัธยมไม่เห็นมีใครมาจีบพี่นะ แต่พอเรียนที่จุฬาฯ ก็มีบ้าง เป็นเพื่อนคณะเดียวกันบ้าง เป็นลูกเพื่อนเตี้ยบ้าง แต่ก็คบไปเรื่อยๆ ดูกันไปก่อน” ทักษะคติในเรื่องการสมรสตามความคิดของพี่แต้วนั้นเห็นว่าเป็นเรื่องที่ดี ทำให้ชีวิตได้รับการเติมเต็ม ในช่วงที่เริ่มทำงานแรกๆ พี่แต้วเคยคิดที่จะมีครอบครัวแต่พี่แต้วก็ยังไม่พบคนที่ถูกใจอย่างแท้จริง และสิ่งที่พี่แต้วตั้งเป็นเงื่อนไขสำหรับผู้ที่จะมาใช้ชีวิตร่วมกันในอนาคตก็คือ ต้องเป็นคนดี มีอาชีพมั่นคง รักครอบครัว ไม่เจ้าชู้ ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มเหล้า ทั้งนี้เนื่องมาจากพี่แต้วได้พบเห็นตัวอย่างที่ดีจากบิดาของตนเองนั่นเอง “เตี้ยพี่นะดีทุกอย่างเลย รักแม่ รักลูกๆ ขยัน ไม่กินเหล้า บุหรี่ยังไม่แตะเลย ไม่เคยทะเลาะกับแม่เลยด้วยเตี้ยและแม่ช่วยกันหาเงินไม่เคยขัดแย้งกันเลย” จะเห็นได้ว่าแบบอย่างครอบครัวที่ดีของบิดาและมารดา ดูจะเป็นสิ่งที่ประทับใจในความรู้สึกของพี่แต้วเป็นอย่างมาก

เหตุผลอีกประการที่เป็นสิ่งที่อยู่ในความคิดของพี่แต้วตลอดมาก็คือความรู้สึกที่ตนเองจะต้องเป็นแบบอย่างให้น้อง หากตนเองมีครอบครัวก็ต้องไม่เกิดปัญหาให้น้องเห็น สิ่งนี้เป็นสิ่งที่พี่แต้วคิดว่าตนเองต้องเลือกคู่ครองให้ได้ดีที่สุด จากความรู้สึกที่ต้องเลือกให้ดีนี้เองทำให้พี่แต้วยังคงสภาพความเป็นโสดอยู่จนปัจจุบัน แม้อิดา มารดา น้องๆ และเพื่อนบางคนจะเคยถามว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกยากนัก คำตอบของพี่แต้วที่ออกมาทุกครั้งก็คือยังไม่เจอคนที่ถูกใจ และเมื่อถามถึงการรับสภาพความเป็นโสดของตนเองหรือพี่แต้วกล่าวว่า “ก็ไม่เห็นแปลกอะไรในสมัยนี้แรกๆ ก็มีคนถามมาก แต่หลังๆ ก็ไม่ถามแล้ว เราเองก็บอกว่ากำลังเลือกอยู่ไม่ใช่ไม่มีคนมาคบเลยก็มีบ้างแต่เลือกอยู่”

เมื่อพี่แต้วสำเร็จการศึกษาแล้วพี่แต้วก็ได้เข้าทำงานในสายการบินแห่งหนึ่ง พี่แต้วเล่าถึงความแตกต่างในช่วงที่ตนเองเรียนในระดับมัธยมที่มีความรู้สึกต้องช่วยเหลือบิดามารดาทำงาน แต่เมื่อทำงานเหตุใดจึงเลือกทำงานที่ต้องเดินทางไกลๆ ห่างจากครอบครัว “พี่คิดว่าไม่มีภาระในครอบครัวอะไรแล้ว น้องๆ ก็โตหมดแล้ว น้องชายอายุห่างกัน 3 ปี เขาเรียนจบเทคนิคและรับงานต่อแทนพ่อ ส่วนน้องสาวคนกลางก็ช่วยน้องชาย พี่เองก็เลยอิสระและอยากหาประสบการณ์ที่เราคิดว่าอยากจะทำบ้าง” พี่แต้วเล่าให้ฟังว่าเป็นสิ่งที่คิดตั้งแต่เรียนในระดับมหาวิทยาลัยแล้วว่าต้องการทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน

แม้พี่แต้วจะทำงานที่ต้องห่างไกลจากครอบครัวบ้างในบางครั้ง แต่ความผูกพันกับครอบครัวเดิมก็ยังมืออยู่มาก เมื่อพี่แต้วว่างจากงานพี่แต้วชอบที่จะอยู่ที่บ้านเพื่อให้ได้ใกล้ชิดกับบิดา มารดา และน้องทั้ง 2 คน ในบางครั้งก็ได้เดินทางไปเที่ยวกันทั้งครอบครัวด้วยเหมือนกัน ซึ่งส่วนใหญ่การเดินทางไปเที่ยวในที่ต่างๆ จะเป็นความคิดของน้องชายกับพี่แต้ว โดยพี่แต้วมักจะรับภาระค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวให้กับสมาชิกในครอบครัวซึ่งภาระเช่นนี้สำหรับพี่แต้วไม่ถือว่าเป็นภาระแต่อย่างใด พี่แต้วมักจะใช้เวลากับครอบครัวมากกว่าเพื่อนที่เรียนด้วยกันมาหรือเพื่อนที่ทำงานด้วยกัน และยังสำหรับผู้ชายที่คบกันนั้นเวลาของพี่แต้วจะน้อยมาก พี่แต้วเล่าถึงความคิดของการมีคู่ครองไว้เพิ่มเติมว่า “นอกจากเหมือนเตี้ยแล้ว ต้องทนรอเราได้ด้วย สำหรับพี่แล้วมีก็ได้ไม่มีก็ได้ แต่ถ้ามีต้องให้ดีไปเลย”

ด้านหน้าที่การงานของพี่แต้วนั้น พี่แต้วเล่าว่า “การงานราบรื่นดี เคยคิดอยากจะทำหัวหน้าให้มากกว่านี้ แต่นึกถึงว่าจะต้องลำบากแข่งกับคนตั้งเยอะไม่เอาดีกว่า งานที่ทำก็ได้อยู่

แล้ว” พี่แต้วคิดว่าคงมีผู้หญิงอีกหลายคนที่สามารถเป็นผู้นำได้แต่สำหรับตนเองแล้วไม่ต้องการรับภาระอะไรเพิ่มเติมไปกว่าที่เป็นอยู่

สำหรับสุขภาพของพี่แต้วก็แข็งแรงปกติดี จะมีบ้างก็คืออาการปวดหัวข้างเดียวที่มักจะเป็นในบางครั้ง ซึ่งปัญหาด้านสุขภาพสำหรับพี่แต้วแล้วไม่ใช่เรื่องใหญ่อะไรนัก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่แค้น

รายการข้อมูล	รายละเอียด
อายุ	35 ปี
ประสบการณ์ ภูมิหลัง พื้นฐานทางครอบครัว	ฐานะครอบครัวดี บิดามารดามีความคาดหวังในตัวพี่แค้นสูง
ทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส	ไม่มีทัศนคติที่เป็นลบ เห็นว่าเป็นเรื่องดีที่เติมชีวิตให้เต็ม
ความต้องการจะรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว	ไม่มีปัญหาในการรับผิดชอบชีวิตครอบครัว
ภาวะในการเลี้ยงดูผู้อื่น เช่น บิดา มารดา	ไม่มีภาวะในการเลี้ยงดูผู้อื่น
ความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา)	ผูกพันกับครอบครัวเดิมมาก
ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ	ไม่มีปัญหาสุขภาพ
ความชอบในเพศเดียวกัน	ไม่ได้ชอบเพศเดียวกันในเชิงชู้สาว
รายได้	คิดว่ามีรายได้เพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย
การต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน	ไม่ต้องการรับผิดชอบงานมากไปกว่านี้
การมีงานอดิเรกหรือกิจกรรมอื่นๆ	ท่องเที่ยวกับครอบครัว
กลุ่มเพื่อนสนิท	พบปะกับกลุ่มเพื่อนอย่างสม่ำเสมอ
การได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อสภาพโสดของตนเอง	บุคคลรอบข้างยอมรับสภาพความเป็นโสดและไม่ได้บีบบังคับให้แต่งงาน
การไม่พบคนที่ถูกใจหรือมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้	ยังไม่พบคนที่ถูกใจ มีการตั้งมาตรฐาน และคุณสมบัติสำหรับผู้ที่เลือกเป็นคู่ครอง
การเลือกที่จะเป็นโสด	เลือกที่จะอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ

กรณีที่ 14 : พี่แค้น

ปัจจุบันพี่แค้นอายุ 38 ปี พี่แค้นทำงานในสายการบินแห่งหนึ่งมาประมาณ 10 กว่าปี ชีวิตในวัยเด็กของพี่แค้นเกิดและเติบโตในกรุงเทพฯ บิดามารดาของพี่แค้นเป็นคน

ต่างจังหวัดที่มาอาศัยและทำงานอยู่ในกรุงเทพฯ บิดาของพีแอนทำงานอยู่ในบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง ส่วนมารดาของพีแอนรับราชการ พีแอนเป็นบุตรสาวเพียงคนเดียวของครอบครัวนี้ ฐานะความเป็นอยู่ไม่ได้เดือดร้อนอะไร ในวัยเด็กที่แอนจะได้รับการทุ่มเทความรักให้จากทั้งบิดาและมารดา เนื่องจากเป็นบุตรสาวเพียงคนเดียว เมื่อพีแอนเรียนอยู่ชั้นประถมบิดาในช่วงเช้าบิดาจะขับรถไปส่งที่โรงเรียนเป็นประจำ และจะมารับพีแอนกลับในตอนเย็น บิดาของพีแอนจะส่งเสริมด้านการเรียนให้กับพีแอนมากพีแอนจึงเรียนในโรงเรียนเอกชนที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ ในวันเสาร์บิดาพีแอนจะให้พีแอนเรียนพิเศษ ซึ่งบิดาจะเป็นผู้ไปรับ-ส่งพีแอนอีกเช่นเคย การเรียนมากเช่นนี้หากเป็นเด็กวัยเดียวกันในช่วงนั้นอาจสร้างความอึดอัดใจไม่ใช่น้อย แต่สำหรับพีแอนแล้วพีแอนคิดว่าเป็นสิ่งที่ดีที่บิดาปลูกฝังไว้ให้ตั้งแต่ยังเยาว์วัย “พ่อจะบอกเสมอว่าให้เรียนหนังสือให้มากๆ โตขึ้นจะได้ไม่ลำบาก พ่อเคยชี้ให้เห็นขอทานและบอกพีว่าที่เขาต้องเป็นแบบนี้ก็เพราะเขาไม่ได้เรียนหนังสือ ตอนเด็กๆ พี่ก็เชื่อพ่อ เลยเรียนไม่ลืมหูลืมตาเลย”

นอกจากนี้เรื่องค่าใช้จ่ายของพีแอนในช่วงที่เรียนชั้นประถมบิดา มารดาจะให้เงินค่าขนมพิเศษ และเมื่อพีแอนเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นบิดาก็ให้เป็นรายเดือนซึ่งบิดาก็ได้ให้เงินค่าใช้จ่ายไว้มากพอสมควร “ตอนนั้นพี่มีเงินเก็บมากพอสมควร หลายพันบาทถือว่ามากนะสำหรับเด็กในสมัยนั้น พ่อเรียน ม.ต้น เริ่มมีเพื่อนมาก บางทีก็ซื้อของกันก็ใช้เงินเก็บไปบ้าง ยิ่งตอนหลังมีแฟนก็ใช้เงินมากขึ้นอีก” พีแอนเล่าว่าในช่วงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น พีแอนได้รู้จักและคบหากับเพื่อนชายคนหนึ่งโดยที่บิดาและมารดาไม่ได้รับรู้ด้วยเลย

ชีวิตพีแอนดูเหมือนว่าจะสมบูรณ์พร้อมไปทุกสิ่งแต่แล้วเมื่อพีแอนอายุได้ประมาณ 15 ปี บิดาและมารดาของพีแอนก็เสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุทางรถยนต์ เหตุการณ์นั้นนอกจากจะนำความเสียใจอย่างมากมาแก่พีแอนแล้ว เหตุการณ์นี้ยังเป็นจุดเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของพีแอนต่อมา “พอกับแม่เดินทางไปต่างจังหวัดแล้วรถบรรทุกออกมาจากข้างทางตัดหน้า พ่อหักหลบรถเลยคร่า เรื่องนี้มันนานแล้วนะ หลังจากนั้นพี่ลำบากมากเลย ก็ได้คุณยาย กับน้ำแดงเป็นคนดูแลทั้งเรื่องงานศพและเรื่องเรียนของพี ตอนนี้คุณยายเสียไปแล้ว ส่วนน้ำแดงยังอยู่” น้ำแดงคนนี้ก็คือน้ำสาวแท้ๆ ของพีแอน ซึ่งหลังจากที่บิดาและมารดาของพีแอนเสียแล้วคุณยาย กับน้ำแดงก็เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับครอบครัวของพีแอนที่สุด ด้านญาติของบิดานั้นเนื่องจากอยู่ต่างจังหวัดห่างไกลและขาดการติดต่อกับบิดาไปเป็นเวลานานแล้วจึงทำให้พีแอนเข้าไปสู่การอุปการะโดยน้ำแดง

ช่วงที่เหตุการณ์การเสียชีวิตของบิดาและมารดานั้น พี่แอนเพิ่งเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งค่าใช้จ่ายในการเรียนก็เพิ่มมากขึ้น เมื่อบิดาและมารดาเสียชีวิตย่อมกระทบกระเทือนกับการเรียนของพี่แอนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ พี่แอนเล่าให้ฟังว่า “ตอนนั้นพี่หยุดไปเกือบครึ่งเดือน เมื่อกลับมาเรียนก็มีเพื่อนมาให้กำลังใจ ส่วนการเรียนพิเศษนั้นพี่หยุดเลย กลัวไม่มีเงินเรียน ฐานะของน้ำแดงก็ได้ดีขึ้นมา ยังต้องดูแลคุณยายอีก ลดค่าใช้จ่ายอะไรได้ก็ลด ชีวิตช่วงนั้นก็ไม่ได้กับลำบากมาก แต่ก็ไม่สบายเหมือนก่อน” เหตุการณ์ที่ทำให้พี่แอนรู้สึกไม่ดีกับเพศตรงข้ามก็เกิดขึ้นในช่วงนี้เช่นเดียวกัน กล่าวคือ ในช่วงที่พี่แอนเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนั้นเคยมีผู้ชายที่คบหากัน ซึ่งหลังจากที่พี่แอนประสบกับเคราะห์กรรมในชีวิตนั้นเพื่อนชายคนนี้ก็เริ่มห่างออกไปจากชีวิตของพี่แอนเรื่อยๆ จนในที่สุดเพื่อนชายคนนี้ก็ไปคบผู้หญิงคนอื่น “ไม่รู้สิ เขาคงคิดว่าเราคงลำบาก เป็นกำพัว เขาหน้าตาดีด้วยแหละ สุดท้ายเขาก็มีแฟนใหม่ ตอนนั้นเสียใจมากแต่ก็คิดว่าดีเหมือนกันได้รู้นิสัยกันเสียตั้งแต่ตอนนั้น” พี่แอนเล่าว่าความรู้สึกที่ว่าถ้าตนเองไม่มีทรัพย์สมบัติอะไรก็คงไม่มีคนที่จริงใจด้วยเริ่มก่อตัวอย่างเงียบๆ ในใจของพี่แอนในช่วงนี้เอง

หลังจากผ่านมรสุมของชีวิตในวัยเด็กแล้วพี่แอนพยายามอย่างยิ่งที่จะเรียนหนังสือให้ได้ดีที่สุด ในที่สุดพี่แอนก็สามารถสอบคัดเลือกเข้าสู่มหาวิทยาลัยที่ต้องการ พี่แอนเริ่มต้นชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยโดยเงินของบิดาและมารดาที่ยังเหลืออยู่ พี่แอนสามารถสำเร็จการศึกษาได้ในระดับดีและเข้าทำงานในสายการบินแห่งหนึ่งในที่สุด พี่แอนได้เล่าถึงชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยว่า “เป็นช่วงที่สนุก เพื่อนเยอะ แต่พี่ไม่มีแฟน เพราะกลัวว่าเขาเข้ามาคบกับเราด้วยเหตุผลอะไร ตอนนั้นทรัพย์สินที่เป็นของพี่ก็มีบ้านพ่อแม่ที่ยังไม่ได้ขาย มีเงินฝาก ไม่อยากให้เกิดอะไรเปรี้ยวเราอีก” เมื่อพี่แอนทำงานในสายการบินแล้วพี่แอนก็ไม่ได้รู้สึกว่าต้องมีคู่ครองแต่อย่างไร แม้จะมีคนเข้ามาทำความรู้จักบ้างแต่พี่แอนก็คิดว่าขอไปก่อนดีกว่า พี่แอนไม่ต้องการเสียเปรียบใคร

ทัศนคติต่อการสมรสของพี่แอนนั้น พี่แอนเล่าว่า “ก็ดินะที่จะมีครอบครัว ไม่เคยอคติแต่อยากหาคนที่ดี ที่จริงใจ มองเราที่เป็นเราจริงๆ ไม่ใช่มองที่อย่างอื่น ที่สำคัญต้องรับเราได้ด้วย ส่วนตัวเองแล้วยอมรับความคิดเห็นคนอื่นมากอยู่แล้ว” ด้านการยอมรับในสถานภาพความเป็นโสดของตนเองนั้นพี่แอนกล่าวว่าตนเองอยากใช้เวลาเลือกคนที่ดีที่เหมาะสมกับตนเองอย่างแท้จริง น้ำแดงเคยถามถึงเรื่องนี้บ้างซึ่งพี่แอนก็อธิบายเหตุผลให้กับน้ำแดงฟังจนน้ำแดงยอมรับและปล่อยให้พี่แอนตัดสินใจของพี่แอน “น้ำแดงจะเคารพการตัดสินใจของพี่ทุกอย่างเลย ให้พี่คิดเองตอนคุณยายยังอยู่คุณยายเองก็ไม่เคยถามเรื่องนี้กับพี่เลย”

ในปัจจุบันภาระหน้าที่ของพีแอนก็คือการดูแลตนเอง ด้านน้ำแดงนั้นพีแอนเล่าว่า น้ำแดงไม่ต้องการให้พีแอนมาดูแลอะไร น้ำแดงมีรายได้ของตนเองอยู่ไม่เดือดร้อน ซึ่งพีแอนก็ตอบแทนพระคุณของน้ำแดงด้วยการดูแลค่าใช้จ่ายค่าน้ำ ค่าไฟ และเมื่อเดินทางไปยังต่างประเทศ บางครั้งก็ซื้อของฝากกลับมาให้น้ำแดง

ในยามว่างพีแอนจะไปรับประทานอาหารกับเพื่อน ชมภาพยนตร์ บางครั้งก็ไปนั่งคุยกับเพื่อนสมัยเรียนมหาวิทยาลัยซึ่งส่วนใหญ่ก็มีครอบครัวกันแล้ว พีแอนเล่าถึงเรื่องนี้ว่า “ก็เคยไปนั่งฟังปัญหาครอบครัวของเพื่อนมาเหมือนกัน ส่วนใหญ่ทะเลาะกันด้วยเรื่องไม่เป็นเรื่อง แต่ก็ไม่แน่ สำหรับพีแอนไม่ใช่เรื่องใหญ่ แต่สำหรับเพื่อนพีแอนเป็นเรื่องซีเรียสมากทีเดียว”

ด้านหน้าที่การงานของพีแอนนั้น พีแอนไม่ต้องการภาระในหน้าที่การงานมากไปกว่านี้ เท่าที่เป็นอยู่สำหรับพีแอนแล้วคิดว่าดีพอสมควรแล้ว ทั้งด้านรายได้สำหรับคนเดียวใช้จ่ายบ้านก็มีอาศัยแล้ว ณ วันนี้พีแอนก็ยังมีเงินเก็บอยู่พอสมควร สิ่งที่พีแอนคิดจะทำมากที่สุดในตอนนี้ก็คืออยากศึกษาต่อในระดับปริญญาโท “อยากเรียนอีกนะ แต่บางทีก็คิดอยู่ว่าจะเรียนไปทำไมมากมายในเมื่อทำงานที่นี้อยู่แล้ว เรียนมากก็อาจไม่ได้ใช้ แต่บางทีก็นึกถึงคำพูดของพ่อ มันรู้สึกเป็นพักๆ นะ สุดท้ายก็ไม่ได้เรียนสักที”

ตารางที่ 14 สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพีแอน

รายการข้อมูล	รายละเอียด
อายุ	38 ปี
ประสบการณ์ ภูมิหลัง พื้นฐานทางครอบครัว	กำพร้าบิดามารดา ชีวิตในวัยเด็กลำบาก ผิดหวังในความรัก
ทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส	ไม่มีทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส แต่ไม่ต้องการเสียเปรียบใคร
ความต้องการจะรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว	ไม่มีปัญหาในการรับผิดชอบชีวิตครอบครัว
ภาระในการเลี้ยงดูผู้อื่น เช่น บิดา มารดา	ไม่มีภาระในการเลี้ยงดูผู้อื่น รับผิดชอบเพียงค่าใช้จ่ายเล็กน้อยให้น้ำที่ดูแลตนมา
ความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา)	ติดต่อกับครอบครัวของน้ำที่เลี้ยงมาอยู่สม่ำเสมอ

รายการข้อมูล	รายละเอียด
ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ	ไม่มีปัญหาสุขภาพ
ความชอบในเพศเดียวกัน	ไม่ได้ชอบเพศเดียวกันในเชิงชู้สาว
รายได้	คิดว่ามีรายได้เพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย
การต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่ การงาน	ไม่ต้องการรับผิดชอบงานมากไปกว่านี้
การมีงานอดิเรกหรือกิจกรรมอื่นๆ	รับประทานอาหาร, ชมภาพยนตร์ ฯลฯ
กลุ่มเพื่อนสนิท	พบปะกับกลุ่มเพื่อนบ้างบางครั้ง
การได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อ สภาพโสดของตนเอง	บุคคลรอบข้างยอมรับสภาพความเป็นโสดและ ไม่ได้บีบบังคับให้แต่งงาน
การไม่พบคนที่ถูกใจหรือมีคุณสมบัติตามที่ กำหนดไว้	ยังไม่พบคนที่ถูกใจ มีการตั้งมาตรฐาน และ คุณสมบัติสำหรับผู้ที่willเลือกเป็นคู่ครอง
การเลือกที่จะเป็นโสด	เลือกที่จะอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ

กรณีที่ 15 : พี่ปลา

ปัจจุบันที่ปลาอายุย่างเข้าปีที่ 38 แล้ว พี่ปลาทำงานอยู่ในสายการบินแห่งหนึ่งมาประมาณ 10 ปี พี่ปลาเล่าว่าเป็นอาชีพที่คิดฝันไว้ตั้งแต่สมัยยังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมเลยทีเดียว พี่ปลาให้เหตุผลว่างานที่เข้าไปพร้อมกับการเดินทางลักษณะนี้ทำให้ชีวิตได้รับประสบการณ์ที่แปลกออกไปเรื่อยๆ พี่ปลาคิดว่าอาชีพพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเหมาะกับตนเองที่สุดแล้ว

พี่ปลาเป็นคนพื้นเพอยู่ในภาคกลาง บิดาและมารดาของพี่ปลารับราชการครูทั้งคู่ พี่ปลาพี่น้องชายอีก 1 คนอายุห่างกันเพียง 2 ปี ครอบครัวของพี่ปลานั้นมีฐานะปานกลาง บิดาของพี่ปลาไม่มีรดกตกทอดเป็นที่ดินมากมาย ซึ่งบิดาได้ใช้ประโยชน์ในผืนดินนี้โดยการทำการเกษตร หลังจากเวลาที่ว่างจากงานสอน พี่ปลาเล่าถึงบิดาและมารดาของตนว่า “พ่อและแม่เป็นครูทั้งคู่ ติดนิสัยชอบสอนนักเรียนมาสอนลูก สั่งลูก พี่ปลาถือว่าเป็นสิ่งที่ดีแต่บางครั้งมันก็อึดอัด” บิดาและมารดาของพี่ปลาจะเคียดเขี้ยให้พี่ปลาและน้องชายเรียนหนังสือให้เก่ง ให้ทำการบ้านมากกว่าเด็กนักเรียนคนอื่น โดยบิดาและมารดาจะให้เหตุผลกับพี่ปลาและน้องชายว่า “เราเป็นลูกครูนะ ต้องเก่งกว่าเขาสิ ไม่งั้นเสียชื่อแม่เลย” ไม่เพียงแต่การบังคับให้เรียนหนังสือเท่านั้น บิดาและมารดาของ

พี่ปลาห้ามพี่ปลาอ่านหนังสือการ์ตูน ห้ามดูทีวี แต่จะให้อ่านแต่หนังสือเรียนอย่างเดียว ชีวิตในวัยนั้นพี่ปลารู้สึกว่าบิดาและมารดาบังคับให้พี่ปลาทำในสิ่งที่พี่ปลาไม่ต้องการ

แต่อย่างไรก็ตามผลจากการบังคับของบิดา มารดาทำให้พี่ปลาเรียนเป็นที่หนึ่งของชั้นเรียน สอบได้คะแนนดีมาตลอด พี่ปลาเรียนอยู่ในโรงเรียนประจำจังหวัดที่บิดาและมารดาสอนอยู่จนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อพี่ปลาสอบเข้าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้บิดาและมารดาจึงลดการควบคุมลง “ตอนนั้นพ่อกับแม่ดีใจมากที่เข้าจุฬาฯ ได้ เรียกว่าคุยไปทั้งอำเภอเลยทีเดียว หลังจากนั้นมาพ่อกับแม่ดูเหมือนจะปล่อยๆ ไปบ้างแล้วเหมือนกัน ชีวิตพี่ปลาก็เลยรู้สึกเหมือนมีอิสระ” พี่ปลาใช้เวลาเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยประมาณ 4 ปีจึงสำเร็จการศึกษา

ในช่วงที่พี่ปลาศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมนั้น มีเพื่อนชายในห้องเรียนเดียวกัน แสดงความสนิทสนมด้วย ซึ่งพี่ปลาเองก็รู้สึกไม่สบายใจ เหตุผลหนึ่งก็คือกลัวบิดา มารดาจะรู้เรื่องและโกรธตนเอง พี่ปลาเล่าเรื่องนี้ให้ฟังว่า “มีคนมาจีบนะตอนเรียน ม.4 ถ้ามองว่าชอบไหม ก็ไม่ได้รู้สึกชอบเขาหรอก รู้สึกกลัวมากกว่า กลัวพ่อกับแม่รู้ ยิ่งพ่อด้วยแล้วอารมณ์รุนแรงมาก ตอนนั้นพี่ปลาพูดกับเพื่อนคนนั้นตรงๆ จนเขาเลิกคิดไปเอง” เมื่อพี่ปลาเรียนในระดับมหาวิทยาลัยแล้ว พี่ปลาเข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพฯ อาศัยบ้านญาติอยู่ชั่วคราว พี่ปลารู้สึกว่าตนเองมีอิสระพอสมควร ในช่วงนี้เองมีเพื่อนชายในคณะเดียวกันมาแสดงความสนใจพี่ปลาเป็นพิเศษ ซึ่งพี่ปลาก็คบเป็นเพื่อนมาจนกระทั่งปัจจุบัน

เมื่อพี่ปลาสำเร็จการศึกษาแล้วพี่ปลาได้เข้าทำงานในสายการบินแห่งนี้ในตำแหน่งพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน ซึ่งอาชีพนี้เป็นอาชีพที่อยู่ในความนึกฝันของพี่ปลา มาโดยตลอด “พี่ปลาทำงานนี้มาตั้งนานแล้ว ได้เดินทางไกล รู้สึกว่ายิ่งไกลจากบ้านก็ยิ่งมีอิสระเท่านั้น พอได้ทำงานที่นี้ก็สบายเลย” เมื่อพี่ปลาทำงานได้ระยะหนึ่งแล้วพี่ปลาจึงเก็บเงินและซื้อห้องพักของตนเองอยู่ในกรุงเทพฯ “พี่ปลารู้สึกว่าถ้าอยู่ในกรุงเทพฯ จะมีความเป็นส่วนตัวสูง สะดวกด้วย ว่างๆ ก็กลับไปเยี่ยมที่บ้านบ้าง”

ภาระหน้าที่ของพี่ปลาในปัจจุบันนี้มีเพียงส่งเงินให้บิดา มารดาเป็นรายเดือนซึ่งก็ไม่มากมายนัก จริงๆ แล้วทางครอบครัวของพี่ปลาก็มีรายได้เพียงพออยู่แล้ว น้องชายของพี่ปลาประกอบอาชีพรับเหมาก่อสร้าง บิดาของพี่ปลาภายหลังเกษียณก็ทำเกษตรกรรมในที่ดินซึ่งทำเป็นลักษณะงานอดิเรกเสียมากกว่า ชีวิตในครอบครัวของพี่ปลาก็ไม่ลำบากอะไร แต่รายได้ที่พี่ปลาส่งให้มันพี่ปลาให้เหตุผลว่า “เหมือนการตอบแทนพระคุณบิดา มารดานั้นแหละ รู้สึกอยากให้ท่านบ้าง บางทีพี่ไปต่างประเทศก็ซื้อของมาฝากน้องชายบ้าง จะได้ว่ายังไม่ลืมกันนะ”

ด้านทัศนคติของพี่ปลาต่อการสมรสนั้น พี่ปลาคิดว่าเป็นสิ่งที่ดี พี่ปลาเคยคิดตั้งแต่สมัยเรียนในระดับอุดมศึกษาแล้ว แต่ในครั้งนั้นเกรงว่าบิดา มารดา จะทราบว่าคบกับเพื่อนชายคนนี้อยู่แล้วจะไม่พอใจ พี่ปลาปกปิดบิดา มารดาจนกระทั่งเข้าทำงานได้ประมาณ 2 ปี จึงพาเพื่อนชายไปเที่ยวที่บ้าน ซึ่งตอนนั้นบิดาและมารดาก็ไม่ได้โกรธอะไรแต่ก็ได้กล่าวสอนพี่ปลาด้วยประโยคที่ทำให้พี่ปลารู้สึกดั่งเลิกกับการสมรส “ตอนนั้นพ่อกับแม่ก็ไม่ว่าอะไร แต่ท่านพูดว่า คิดดีแล้วหรือ ผู้หญิงแต่งงานได้ครั้งเดียวนะ ยังไงเลือกให้ดีๆ ดูกันนานๆ อย่าให้เสียมาถึงพ่อกับแม่” พี่ปลาคิดว่าเจตนาของบิดามารดานั้นเป็นเจตนาที่ดี แต่คำเตือนนี้เป็นเสมือนสิ่งที่ตอกย้ำให้พี่ปลา รับรู้ว่า บิดาและมารดาของพี่ปลายังไม่ได้เชื่อใจและยอมรับในการเลือกของพี่ปลาอย่างแท้จริง “หลังจากนั้นพี่ปลาก็บอกกับพ่อแม่ว่า คบกันห่างๆ แล้ว ก็อยากดูกันนานๆ จะได้ไม่เสียมาถึงพ่อกับแม่” ในปัจจุบันนี้บิดาและมารดาของพี่ปลาก็ยังถามอยู่เสมอถึงการคบกันระหว่างพี่ปลาและเพื่อนชาย ซึ่งพี่ปลาก็ยืนยันว่าคบกันอยู่ แต่คบกันแบบห่างๆ ดูนิสัยกันเท่านั้น

ด้านการยอมรับสภาพความเป็นโสดของตนเองนั้น พี่ปลาคิดว่า “มีเหมือนกันที่ถามว่าทำไมยังไม่แต่งงาน แต่ก็ไม่รู้สักอะไรหรอก จริงๆ แล้วก็รู้ในใจว่าเราก็มีคนรัก อีกอย่างก็ไม่ได้แคร์กับความคิดใครเท่ากับความคิดของตนเอง แต่กับพ่อแม่ก็แคร์ท่านนะ จริงๆ แล้วพี่คิดว่าท่านก็รู้ว่าพี่กับแฟนคบกันดีอยู่ เพียงแต่ท่านถามเฉยๆ” ส่วนความรักในเพศเดียวกันนั้นพี่ปลากล่าวว่าไม่เคยมีเลย เพราะมีแฟนเป็นเพศตรงข้ามตั้งแต่สมัยเรียนแล้ว

ด้านงานในหน้าที่ของพี่ปลานั้นพี่ปลาคิดว่าปกติเช่นนี้ก็ดีแล้ว พี่ปลาไม่ได้คิดอยากจะมีตำแหน่งที่สูงไปกว่านี้ ปัจจุบันพี่ปลามักใช้เวลาว่างไปในการพักผ่อนในที่พักผ่อนของตนเอง บางครั้งก็ไปเที่ยวจับจ่ายซื้อของกับเพื่อนที่ทำงานด้วยกันบ้างแต่ไม่บ่อยนัก

ตารางที่ 15 สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่ปลา

รายการข้อมูล	รายละเอียด
อายุ	38 ปี
ประสบการณ์ ภูมิหลัง พื้นฐานทางครอบครัว	บิดา มารดาเข้มงวดด้านการเรียน และควบคุมความประพฤติเกือบทุกด้าน
ทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส	ไม่มีทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส ต้องการคบหาเพื่อดูนิสัยใจคอผู้ที่จะตัดสินใจเลือกเป็นคู่ครอง
ความต้องการจะรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว	ไม่มีปัญหาในการรับผิดชอบชีวิตครอบครัว

รายการข้อมูล	รายละเอียด
ภาวะในการเลี้ยงดูผู้อื่น เช่น บิดา มารดา	ไม่มีภาวะในการเลี้ยงดูผู้อื่น
ความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา)	ติดต่อกับครอบครัวเดิมบ้างนานๆ ครั้ง
ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ	ไม่มีปัญหาสุขภาพ
ความชอบในเพศเดียวกัน	ไม่ได้ชอบเพศเดียวกันในเชิงชู้สาว
รายได้	คิดว่ามีรายได้เพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย
การต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน	ไม่ต้องการรับผิดชอบงานมากไปกว่านี้
การมีงานอดิเรกหรือกิจกรรมอื่นๆ	ซื้อของใช้กับเพื่อน
กลุ่มเพื่อนสนิท	พบปะกับเพื่อนบ้างในบางครั้ง
การได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อสภาพโสดของตนเอง	บุคคลรอบข้างยอมรับสภาพความเป็นโสดและสภาพโสดของตนเอง ไม่ได้บีบบังคับให้แต่งงาน
การไม่พบคนที่ถูกใจหรือมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้	ยังไม่พบคนที่ถูกใจ มีการตั้งมาตรฐาน และคุณสมบัติสำหรับผู้ที่willเลือกเป็นคู่ครอง
การเลือกที่จะเป็นโสด	เลือกที่จะอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ

กรณีที่ 16 : พี่ทิพย์

ปัจจุบันพี่ทิพย์ทำงานในตำแหน่งพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินได้ประมาณ 8 ปี ปัจจุบันพี่ทิพย์อายุ 35 ปี พี่ทิพย์เป็นชาวกรุงเทพฯ โดยกำเนิด ครอบครัวของพี่ทิพย์เป็นครอบครัวคนจีน ซึ่งอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ บิดาของพี่ทิพย์เป็นน้องชายคนเล็ก ครอบครัวนี้ประกอบไปด้วย ปู่ ย่า ลุง ป้าและลูก 2 คน บิดา มารดา พี่น้องอีก 3 คน และพี่ทิพย์ นับรวมแล้วในครอบครัวนี้มีสมาชิกอยู่ถึง 12 คน

บิดาของพี่ทิพย์ประกอบอาชีพค้าขาย มารดาเป็นแม่บ้านคอยดูแลบุตรและดูแลปู่ย่า ร่วมกับป้าที่เป็นลูกสะใภ้อีกคนหนึ่งเช่นเดียวกับมารดา เฉพาะครอบครัวของพี่ทิพย์นั้นพี่ทิพย์เป็นบุตรคนที่ 2 ในบรรดาบุตร 4 คนที่เป็นผู้หญิงทั้งหมด ลุงและบิดาของพี่ทิพย์ทำอาชีพค้าขาย

และนำเงินบางส่วนมารวมไว้ที่กองกลางของบ้านเพื่อใช้จ่ายในสิ่งที่เป็นของส่วนรวมของบ้าน ชีวิตในวัยเด็กของพีทียกก็ปกติสุขไม่ได้เดือดร้อนอะไรแม้จะมีสมาชิกในครอบครัวมากมายก็ตามที่

อุปนิสัยของบิดาและมารดาของพีทียกนั้นจะเป็นคนไม่เรื่องมาก บิดาจะอารมณ์ดีในแบบพ่อค้า คือยิ้มแย้มแจ่มใสกับคนทั่วไป มีความเป็นมิตรสูง ส่วนมารดาจะเป็นคนเงิบๆ ไม่ค่อยพูดเท่าใดนัก ซึ่งแตกต่างจากพีทียกที่ดูภายนอกเหมือนเป็นคนอารมณ์เย็นแต่ลึกๆ แล้วพีทียกเป็นคนอารมณ์ร้อน พีทียกเล่าถึงนิสัยของตนเองว่า “จริงๆ แล้วทำงานตรงนี้ต้องอารมณ์เย็นมากๆ ซึ่งพีทียกทำได้นะถ้าเป็นงาน แต่ถ้าเป็นเรื่องส่วนตัวนะพีทียกไม่ยอมเลย เพราะถือว่าเป็นคนละเรื่องกัน” อย่างไรก็ตามพีทียกยืนยันว่าความอารมณ์ร้อนของตนเองไม่เป็นอุปสรรคในการทำงานในอาชีพพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินแต่อย่างไร

ด้านการเรียนของพีทียกในระดับดีพอสมควรตั้งแต่ระดับชั้นประถม มัธยม และในระดับอุดมศึกษาพีทียกทำคะแนนได้ในระดับดีอย่างสม่ำเสมอตลอด ในช่วงที่เรียนหนังสือพีทียกเคยมีเพื่อนชายที่สนิทกันมาก พีทียกเริ่มคบกับเพื่อนชายคนนี้ได้ตั้งแต่พีทียกเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่พีทียกก็คบกับเพื่อนคนนี้ได้ไม่นานนัก เนื่องจากพีทียกและเพื่อนชายบ่อยครั้งที่มีความคิดไม่ตรงกันจนกระทั่งทะเลาะกันอย่างรุนแรงและเลิกคบหากันไปในที่สุด พีทียกเล่าถึงเรื่องนี้ว่า “พีทียกก็รู้ว่าพีทียกเป็นคนอารมณ์ร้อนนะ เขาก็ร้อนเหมือนกัน ร้อนเจอร้อนก็เลยไหม้ สุดท้ายก็เลิกกัน รู้สึกว่าจะคบกันได้ 3 ปีมั้ง” ในช่วงหลังจากนั้นพีทียกก็คบกับเพื่อนชายอีกหลายคนแต่ยังไม่มีความสนิทสนมกับพีทียกได้เหมือนกับเพื่อนที่คบกันในสมัยมัธยมต้น จนกระทั่งพีทียกเรียนในชั้นปีที่ 1 ในระดับอุดมศึกษา พีทียกก็ได้อู้จักและสนิทสนมกับเพื่อนชายอีกคนหนึ่ง พีทียกคบกับเพื่อนชายคนนี้อยู่ 2 ปี เหตุการณ์ก็ซำรอยเดิมคือพีทียกและเพื่อนชายทะเลาะกันและเลิกคบหากัน ในที่สุด เหตุการณ์นี้ทำให้พีทียกรู้สึกว่าตนเองอาจมีข้อบกพร่องอะไรบางอย่างจึงทำให้เกิดเหตุการณ์ลักษณะเดียวกันซ้ำถึง 2 ครั้ง “รู้สึกว่ามันใจร้อนเกินไป เวลาโกรธไม่ฟังอะไรทั้งนั้น พอทะเลาะกันแล้วก็พูดกันแรงๆ เขาคงทนไม่ได้ก็เลยไป รู้สึกผิดนะ ตอนหลังพีทียกเลยพยายามปรับปรุงตัว ใจเย็นลงกว่าเดิมเยอะเลย”

เมื่อพีทียกเรียนจนถึงชั้นปีที่ 3 ก็มีเพื่อนชายที่เข้ามาทำความรู้จักสนิทสนมอีกครั้ง ครั้งนี้พีทียกพยายามที่ปรับปรุงตนเองในสิ่งที่พีทียกคิดว่าเป็นเหตุผลของการเลิกคบกับเพื่อนชายคนอื่น ๆ “กับคนนี้ที่พยายามปรับปรุงตัวให้ดีกว่าเดิม เพราะพีทียกคิดว่าอาจเป็นเพราะพีทียกอารมณ์ร้อนเกินไป พีทียกพยายามได้อยู่ปีเดียวก็ทนไม่ไหว ไม่เข้าใจเหมือนกันเราอารมณ์ร้อนอยู่แล้วยังมาเจอคนอารมณ์ร้อนเหมือนกันอีก” พีทียกคบกับเพื่อนชายคนนี้ได้เพียงปีเดียวก็เลิกกันไป เหตุการณ์นี้ไม่ได้ทำให้พีทียกเสียใจอะไรมากนักประกอบกับพีทียกจบการศึกษาและได้เข้าทำงานเป็น

พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน ความแปลกใหม่ในการปรับตัวทำงานจึงทำให้พี่ทิพย์ใช้เวลาทำงานใหม่มากกว่า

เมื่อพี่ทิพย์ทำงานแล้วภาระในการส่งเสียให้กับทางบ้านในช่วงแรกๆ ก็คือส่งเงินให้บิดา มารดาที่อาศัยอยู่ในครอบครัวใหญ่ ซึ่งก็ได้ให้เป็นประจำทุกเดือน ซึ่งบิดาของพี่ทิพย์ได้นำเงินส่วนนี้ไปเป็นค่าเล่าเรียนให้กับน้องคนเล็ก ภาระตรงนี้สำหรับพี่ทิพย์แล้วไม่ใช่เรื่องใหญ่อะไรนัก พี่ทิพย์กล่าวว่าไม่ใช่เหตุผลของการคงสภาพความเป็นโสดอยู่จนทุกวันนี้

เกี่ยวกับหน้าที่การงานของพี่ทิพย์นั้นพี่ทิพย์มีความคิดว่างานที่ตนเองทำอยู่ก็ดี และเหมาะสมกับตนเองพอสมควร รายได้จากอาชีพนี้เพียงพอที่จะใช้จ่ายส่วนตนและจุนเจือครอบครัวได้เป็นอย่างดี ส่วนความก้าวหน้าในอาชีพนั้นพี่ทิพย์คิดว่าตนเองไม่อยากมีภาระเพิ่มเติม และคิดว่างานที่ทำอยู่ปัจจุบันนี้ดีอยู่แล้ว

ทัศนคติต่อการสมรสของพี่ทิพย์ในช่วงหลังนี้พี่ทิพย์คิดว่าการที่พี่ทิพย์จะมีคู่ครองที่รู้จักจิตใจซึ่งกันและกัน มีความอดทน ยอมรับความคิดของพี่ทิพย์อย่างแท้จริงนั้นหาได้ยากเต็มทน พี่ทิพย์เชื่อว่าอาจจะมีคนที่มีความอดทนกับพี่ทิพย์เช่นเดียวกันแต่พี่ทิพย์ก็ไม่ได้รู้สึกเดือดเนื้อร้อนใจอะไร “แฟนที่คิดไว้จะต้องเป็นผู้ชายที่ใจเย็นมากๆ เป็นผู้ใหญ่มากๆ ทุนเราได้ทุกอย่าง เพราะหลังจากที่พี่ทนมมาแล้ว พี่คิดว่าทำไมต้องทนด้วยในเมื่ออีกฝ่ายไม่ยอมทนแล้วเราจะทนไปฝ่ายเดียวทำไม”

หากพิจารณาถึงการยอมรับสภาพความเป็นโสดของญาติพี่น้องของพี่ทิพย์ซึ่งพี่ทิพย์ได้เล่าให้ฟังว่า “ญาติพี่น้องถามกันเยอะ ทั้งย่า ทั้งป้า ลุง และลูกของลุงที่เป็นผู้หญิง แต่ครอบครัวพี่ก็ยังไม่มีการแต่งงาน พี่สาวคนโตก็ยังไม่แต่งงาน น้องก็ยังเรียนอยู่ พี่ก็เลยมองว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่คนจะถามว่าทำไมลูกสาวบ้านนี้ไม่ได้แต่งงานเลย แม่พี่เองก็เคยถามนะ ตอนหลังแม่บอกว่าห่วงจนเลิกห่วงแล้ว”

ด้านงานอดิเรกของพี่ทิพย์ก็คือการพูดคุยกับคนในครอบครัว บางครั้งก็พากันไปรับประทานอาหารนอกบ้านกันทั้งครอบครัว ส่วนกับเพื่อนก็มีการรับประทานอาหารกับเพื่อนที่ทำงานด้วยกัน บางครั้งก็ไปเที่ยวกันบ้างทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด พี่ทิพย์คิดว่าตนเองไม่ได้เหงาอะไร แต่พี่ทิพย์ก็กล่าวว่าเหตุผลสำคัญที่ทำให้พี่ทิพย์เป็นโสดอยู่จนบัดนี้ก็คือยังไม่พบคนที่ถูกใจ ซึ่งคนที่ถูกใจของพี่ทิพย์ก็คือคนที่ใจเย็น และยอมรับในตัวพี่ทิพย์ได้อย่างแท้จริง

ตารางที่ 16 สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพีทิง

รายการข้อมูล	รายละเอียด
อายุ	35 ปี
ประสบการณ์ ภูมิหลัง พื้นฐานทางครอบครัว	อยู่ในครอบครัวใหญ่ อุปนิสัยใจร้อน
ทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส	ไม่มีทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส
ความต้องการจะรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว	ไม่ได้เสนอความคิดเห็น
ภาวะในการเลี้ยงดูผู้อื่น เช่น บิดา มารดา	ไม่มีภาวะในการเลี้ยงดูผู้อื่น มีเพียงส่งรายได้ให้ บิดามารดาบ้างเล็กน้อย
ความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา)	ติดต่อกับครอบครัวเดิมอย่างสม่ำเสมอ
ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ	ไม่มีปัญหาสุขภาพ
ความชอบในเพศเดียวกัน	ไม่ได้ชอบเพศเดียวกันในเชิงชู้สาว
รายได้	คิดว่ามีรายได้เพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย
ความต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน	ไม่ต้องการรับผิดชอบงานมากไปกว่านี้
การมีงานอดิเรกหรือกิจกรรมอื่นๆ	รับประทานอาหารกับครอบครัว, ท่องเที่ยว ฯลฯ
กลุ่มเพื่อนสนิท	ท่องเที่ยวกับเพื่อนบ้างบางครั้ง
การได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อสภาพโสดของตนเอง	บุคคลรอบข้างยอมรับสภาพความเป็นโสดและไม่ได้บีบบังคับให้แต่งงาน
การไม่พบคนที่ถูกใจหรือมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้	ยังไม่พบคนที่ถูกใจ มีการตั้งมาตรฐาน และคุณสมบัติสำหรับผู้ที่willเลือกเป็นคู่ครอง
การเลือกที่จะเป็นโสด	เลือกที่จะอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ

กรณีที่ 17 : พีหนิง

ในปัจจุบันพีหนิงอายุ 36 ปี พีหนิงเกิดและเติบโตในกรุงเทพฯ บิดาและมารดาของพีหนิงประกอบอาชีพเจ้าของร้านขายยาแผนโบราณ ครอบครัวของพีหนิงประกอบไปด้วยสมาชิก 4 คน คือ บิดา มารดา พี่ชาย และพีหนิงที่เป็นบุตรสาวคนสุดท้อง บิดาของพีหนิงเป็นคนจีน

หัวโบราณที่ชอบลูกชายมากกว่าลูกสาว บ่อยครั้งที่การแสดงออกของบิดาและมารดาสร้างความน้อยใจให้แก่พี่หนึ่งเป็นอันมาก พี่หนึ่งเล่าว่า “ตอนเด็กๆ แม่มักจะพูดให้ฟังว่าบ้านนี้เป็นของพี่นะ เราเป็นน้องสาวต้องช่วยพี่เขาทำงาน อย่าเถียงเขามากเดี๋ยวเขาไม่ให้อยู่บ้านด้วยนะ พี่เขาเป็นผู้ชายต้องรับช่วงต่อพ่ออยู่แล้ว”

บิดาของพี่หนึ่งต้องการให้พี่ชายของพี่หนึ่งรับช่วงต่อกับอาชีพเจ้าของร้านขายยา ในความรู้สึกของพี่หนึ่งแล้วคิดว่าก็เหมาะสมกับพี่ชายดีเนื่องจากพี่ชายเรียนอยู่ในสายวิทยาศาสตร์ และพี่หนึ่งเองก็ไม่ถนัดกับวิชาด้านคำนวณเท่าใดนัก พี่หนึ่งชอบทางด้านภาษาศาสตร์มากกว่าและคิดว่าคงไม่สามารถเรียนทางด้านเภสัชศาสตร์ที่เป็นด้านคำนวณได้อย่างแน่นอน

พี่หนึ่งคิดว่าถ้าเมื่อร้านขายยาเป็นของพี่ชายและเมื่อพี่ชายมีครอบครัวพี่หนึ่งก็จะแยกตัวออกไปอยู่ที่อื่นเช่นเดียวกัน พี่หนึ่งคิดว่าตนเองต้องเรียนให้ได้ดีเพื่อที่จะฟังตนเองให้ได้มากที่สุด “ตอนเด็กๆ คิดว่าพ่อคงให้บ้านกับพี่ชายคนเดียว เราจะไม่มีที่อยู่ พี่จึงต้องเรียนให้สูงที่สุดเพื่อจะได้ฟังตนเองได้ แต่ให้พี่เรียนสายวิทย์พี่ก็เรียนไม่ไหว”

ชีวิตการเรียนในวัยเด็กของพี่หนึ่งจึงมุ่งมั่นอยู่กับการแข่งขัน พี่หนึ่งมองเพื่อนในห้องทุกคนเป็นคู่แข่ง ไม่ว่าจะเป็ประเทศเดียวกันหรือต่างประเทศ พี่หนึ่งต้องการที่จะเรียนเพื่อให้เหนือกว่าคนอื่น ๆ “ตอนมัธยมมีเพื่อนผู้ชายมาบอกว่าพี่เรียนจนน่ากลัว พี่ก็รู้สึกเฉยๆ จริงๆ แล้วเป็นเรื่องของเรา เราไม่ได้ไปเล่นไร้สาระเหมือนพวกผู้ชายสักหน่อย”

เมื่อพี่หนึ่งเลือกสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยพี่หนึ่งได้เลือกที่จะเข้าศึกษาต่อในคณะอักษรศาสตร์ ซึ่งก็สมดังหวัง พี่หนึ่งสามารถสอบคัดเลือกผ่านเข้าไปเรียนได้ในที่สุด การเรียนในช่วงวัยนี้พี่หนึ่งได้รู้จักเพื่อนใหม่มากมาย เมื่อถามถึงเพื่อนต่างประเทศที่เข้ามาสนทนมนด้วยนั้นพี่หนึ่งเล่าว่า “ตอนนั้นคิดจะเรียนกับทำกิจกรรมอย่างเดียว ไม่คิดมีแฟน อีกอย่างเห็นมาเยอะแล้วที่เข้ามาปีแรกแล้วมีแฟน ไร้ไทรกันไปเยอะ พวกนี้ไร้สาระ พี่เบื่อผู้ชายที่ไร้สาระ พอเคยปีหนึ่งก็ไม่เห็นมีใครมาจีบอีกเลย ตอนเรียนมหาวิทยาลัยก็เลยไม่มีแฟน”

กับประเทศเดียวกันนั้นพี่หนึ่งเล่าว่าไม่ได้ชอบแบบขู้สาว แต่รู้สึกดีกว่าอยู่กับผู้ชาย ในช่วงเรียนมัธยมพี่หนึ่งมีเพื่อนสนิทที่แข่งขันกันเรียนด้วยกันมาโดยตลอด “ตอนเรียนมัธยมมีเพื่อนสนิทมาก เราแข่งกันเรียน ผลัดกันเป็นที่หนึ่งของห้อง ถึงเราจะแข่งกันแต่ก็ไม่ได้เกลียดกันนะ พี่รู้สึกดีนะที่อยู่กับเขา แต่ไม่ได้รู้สึกอะไรแบบนั้นนะ”

พีหนิงใช้เวลาในรั้วมหาวิทยาลัยประมาณ 4 ปีก็สำเร็จการศึกษา หลังจากนั้นพีหนิงจึงเข้าทำงานในบริษัทแห่งหนึ่งโดยมีหน้าที่แปลเอกสาร หลังจากที่ทำงานได้ไม่ถึงปีพีหนิงก็เข้าทำงานในสายการบินแห่งหนึ่ง

สำหรับพีหนิงชีวิตการทำงานเป็นพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินได้สร้างประสบการณ์ชีวิตที่แปลกใหม่ พีหนิงรู้สึกสนุกกับงาน พีหนิงมีความต้องการที่จะก้าวหน้าในอาชีพการงาน จึงทำให้พีหนิงทุ่มเทเวลาให้กับงานมาก เนื่องจากภาระกับทางบ้านก็ไม่มีอะไรมากไปกว่าการส่งเงินให้พ่อกับแม่ใช้บ้างซึ่งก็ไม่ได้ให้เป็นประจำทุกเดือน แต่พีหนิงจะให้เป็นประจำคราว กิจการร้านขายยาที่มีพี่ชายมารับช่วงต่อบิดา ซึ่งกิจการนี้ก็ยังเป็นแหล่งรายได้หลักของครอบครัวพีหนิงอยู่นั่นเอง “พี่ยังอยากเป็นหัวหน้าพนักงานฯ นะ แต่ก็คงยากเพราะคู่แข่งเยอะ แต่พี่ก็ไม่ท้อนะพยายามทำให้ดีที่สุด ไม่อยากแพ้วพวกผู้ชาย”

เมื่อว่างจากงานพีหนิงจะอ่านหนังสือเป็นส่วนใหญ่ บางครั้งพีหนิงก็ใช้เวลาคุยกับเพื่อนๆ ทั้งกลุ่มที่เรียนมาด้วยกันและเพื่อนที่ทำงานด้วยกัน สุขภาพของพีหนิงเองก็ปกติดีจะมีบ้างก็คืออาการปวดหัว บางครั้งก็เป็นมากแต่ไม่ถึงกับเป็นปัญหาในการทำงาน พีหนิงคิดว่าอาจเป็นเพราะความเครียดมากกว่าซึ่งในระยะหลังพีหนิงก็พยายามที่จะไม่เครียดกับเรื่องอะไรมากนัก โดยเฉพาะกับเรื่องงาน

ส่วนทัศนคติเรื่องการสมรสนั้น พีหนิงคิดว่าเป็นเรื่องที่ยังไม่ได้คิดว่าดีหรือไม่ดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าคนสองคนพอใจซึ่งกันและกันและแต่งงานกันมากที่สุดมากกว่า แต่สำหรับพีหนิงนั้นไม่เคยคิดถึงเรื่องนี้เลย พีหนิงคิดว่าชีวิตในปัจจุบันก็สมบูรณ์เพียงพอแล้วและไม่คิดว่าการสมรสจะทำให้ชีวิตมีความสุขมากขึ้น

การยอมรับความเป็นโสดของตนจากบุคคลแวดล้อมนั้น พีหนิงเล่าว่า “แม่เคยถามเหมือนกัน แต่พี่ก็ปฏิเสธที่จะคุย พี่บอกแม่ว่าพี่อยากทำงานมากกว่า พี่รู้สึกว่ายังไม่มีผู้ชายที่ถูกต้องใจพอที่จะคบเลย แม่ถามบ่อยเข้าพี่ก็ไม่ตอบเลย”

ตารางที่ 17 สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่หญิง

รายการข้อมูล	รายละเอียด
อายุ	36 ปี
ประสบการณ์ ภูมิหลัง พื้นฐานทางครอบครัว	ครอบครัวคนจีนที่ชอบลูกชายมากกว่าลูกสาว ทำให้ฝังใจเกี่ยวกับสถิติของตนเองในครอบครัว และมีอุปนิสัยชอบแข่งขัน มองเพศชายเป็นเพศที่ไร้สาระ
ทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส	ไม่มีทัศนคติที่เป็นลบ ขึ้นอยู่กับความพอใจของคนสองคนที่จะอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว
ความต้องการจะรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว	ต้องการทุ่มเทเวลาให้กับงานมากกว่า
ภาวะในการเลี้ยงดูผู้อื่น เช่น บิดา มารดา	ไม่มีภาวะในการเลี้ยงดูผู้อื่น
ความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา)	ติดต่อกับครอบครัวเดิมบ้างนานๆ ครั้ง
ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ	ไม่มีปัญหาสุขภาพ
ความชอบในเพศเดียวกัน	ไม่ได้ชอบเพศเดียวกันในเชิงชู้สาว
รายได้	คิดว่ามีรายได้เพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย
การต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน	ต้องการเป็นหัวหน้าพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน
การมีงานอดิเรกหรือกิจกรรมอื่นๆ	อ่านหนังสือ พบปะเพื่อนฝูง
กลุ่มเพื่อนสนิท	พบปะกับกลุ่มเพื่อนบ้างบางครั้ง
การได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อสภาพโสดของตนเอง	บุคคลรอบข้างยอมรับสภาพความเป็นโสดและไม่ได้บีบบังคับให้แต่งงาน
การไม่พบคนที่ถูกใจหรือมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้	ยังไม่พบคนที่ถูกใจ มีการตั้งมาตรฐาน และคุณสมบัติสำหรับผู้ที่willเลือกเป็นคู่ครอง
การเลือกที่จะเป็นโสด	เลือกที่จะอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ

กรณีศึกษา 18 : พี่นุช

พี่นุชทำงานในตำแหน่งพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินมาเป็นปีที่ 10 แล้ว ปัจจุบันพี่นุชอายุ 37 ปี ชีวิตในวัยเด็กของพี่นุชนั้นค่อนข้างลำบาก บิดาและมารดาของพี่นุชแยกทางกัน ซึ่งมารดาของพี่นุชได้เดินทางไปอยู่ต่างจังหวัดทางภาคเหนือและไม่ติดต่อกลับมาอีกเลย ทิ้งให้บิดาเป็นผู้เลี้ยงดูพี่นุชเพียงลำพัง บิดาของพี่นุชทำงานเป็นลูกจ้างชั่วคราวอยู่ในที่ว่าการเขตแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ ซึ่งรายได้จากการทำงานก็ไม่มีมากพอที่จะทำให้พี่นุชอยู่ได้อย่างสุขสบาย ในวัยเด็กพี่นุชจึงเรียนในโรงเรียนที่ใช้ค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด พี่นุชเองก็โตพอที่จะจำความและรู้สึกถึงความลำบากของบิดาและตนเองเป็นอย่างดี ซึ่งตรงนี้เองที่พี่นุชเล่าว่าทำให้พี่นุชมีความขยันขันแข็งตั้งแต่ยังเล็ก

เดิมทีบิดาของพี่นุชนั้นชอบดื่มสุราอยู่เป็นประจำ หลังจากที่แยกทางกับมารดาของพี่นุชแล้วก็ดื่มมากขึ้นอีก พี่นุชเล่าว่า “พ่อจะดื่มเหล้ามาก แต่ไม่ได้ทำร้ายใครนะ ดื่มแล้วก็หลับ ธรรมชาติพ่อจะดูเคร่งเครียดมากแต่พอดื่มแล้วก็จะหัวเราะสดชื่น” อย่างไรก็ตามพี่นุชก็ไม่รู้สึกชื่นชอบกับการดื่มสุราของบิดาตนเองแต่อย่างใด

ด้านการเรียนของพี่นุชนั้น พี่นุชเป็นคนเรียนดีเป็นอย่างมากในช่วงเรียนมัธยม พี่นุชมักจะได้ที่ทุนเรียนของโรงเรียนซึ่งนอกจากจะได้ทุนเรียนแล้ว พี่นุชยังได้ที่ทุนแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศอีกด้วย นอกจากนี้ความที่พี่นุชเป็นคนขยันขันแข็ง ในเวลาเลิกเรียนก็ได้ทำงานช่วยเหลืออาจารย์อยู่อย่างสม่ำเสมอทำให้อาจารย์หลายท่านมีความเมตตาตามอบเงินค่าขนมให้พี่นุชเป็นประจำ พี่นุชเล่าถึงความเมตตาของอาจารย์ไว้ว่า “สมัยก่อนพี่ทำงานให้อาจารย์ท่านเมตตาพี่มาก ขนาดพี่ได้ที่ทุนแลกเปลี่ยนนะ แต่ไม่มีค่าเครื่องบิน อาจารย์ท่านก็ให้ค่าเครื่องบินไปเลย พี่ซาบซึ่งมาก จนบัดนี้ท่านเกษียณไปแล้วพี่ก็ยังไปกราบท่านที่บ้านเลย”

เมื่อพี่นุชเรียนในระดับชั้นอุดมศึกษาพี่นุชก็ได้ทุนของมหาวิทยาลัย พี่นุชมุ่งมั่นในการเรียนมาก พี่นุชไม่ค่อยได้เข้าร่วมกิจกรรมของทางมหาวิทยาลัยมากนัก สังคมของพี่นุชช่วงนั้นจะอยู่กับเพื่อนกลุ่มเล็กที่ขยันเรียนหนังสือ และพี่นุชก็สำเร็จการศึกษามาด้วยคะแนนดีเยี่ยม ซึ่งพี่นุชก็ได้เข้าทำงานในสายการบินแห่งนี้ในเวลาต่อมา

ในช่วงสมัยเรียนมัธยมมีเพื่อนชายเข้ามาทำความรู้จักสนิทสนมกับพี่นุชบ้าง เช่นเดียวกัน ตอนนั้นพี่นุชก็ไม่คิดถึงเรื่องนี้เท่าใดนัก ซึ่งเพื่อนชายก็ให้เหตุผลว่าเป็นการคบกันแบบ

เพื่อนธรรมดาซึ่งพี่นุชเล่าถึงเรื่องนี้ว่า “ก็ไม่ได้ปฏิเสธนะ แต่ก็ไม่ได้ยอมรับเป็นแฟน ส่วนพี่ก็เรียนของพี่ไปเรื่อยๆ พอเข้ามาวิทยาลัยก็ต่างคนต่างไปไม่ได้ติดต่อกันอีกเลย” ในช่วงแรกที่พี่นุชเข้าทำงานในสายการบินแห่งนี้ก็มีเพื่อนชายที่ทำงานด้วยกัน ขอทำความรู้จักด้วยซึ่งพี่นุชก็ได้ปฏิเสธ แต่ก็มีได้คบหากันอย่างเปิดเผยแต่อย่างไร พี่นุชต้องการดูความเป็นไปได้ในการคบกันซึ่งพี่นุชเองให้เหตุผลว่า “อยากดูกันนานๆ ไม่อยากให้เกิดคราบครวต้องแยกกันเหมือนพ่อกับแม่พี่ ไม่อยากให้เกิดขึ้นกับตัวเอง”

ในที่สุดเพื่อนชายคนนี้ก็ทนรอพี่นุชไม่ไหวและตัดสินใจคบกับคนอื่นซึ่งพี่นุชเองก็ได้เสียใจอะไรมาก หลังจากนั้นก็อีกหลายปีพี่นุชก็ยังเอื้อมมือไปจับกับผู้ชายคนหนึ่งทีคบหากันมาจนกระทั่งปัจจุบัน ผู้ชายคนนี้ก็รับราชการทหารในอดีตเคยมีครอบครัวแล้วแต่ยังไม่มีบุตร เมื่อเข้ามาทำความรู้จักกับพี่นุชก็เข้าหาทางบิดาโดยการเป็นเพื่อนดื่มสุรา พี่นุชเล่าว่า “ก็รู้สึกไม่ค่อยชอบนะที่มาชวนพ่อดื่มเหล้า แต่บางทีก็รู้สึกว่สองคนนี่เข้ากันได้ดีมาก แต่จริงๆ แล้วไม่ชอบคนดื่มเหล้าเท่าไรหรอกนะ”

การพูดถึงทัศนคติด้านการสมรสของพี่นุชนั้นค่อนข้างจะระมัดระวัง พี่นุชกล่าวว่า รู้สึก 2 อย่างพร้อมๆ กัน อย่างแรกรู้สึกกลัวกับความผิดหวังที่อาจเกิดขึ้นได้เช่นเดียวกับครอบครัวของบิดา อย่างที่สองก็คิดในแง่ดีว่าถ้าคนสองคนเข้าใจกัน รักกัน อดทนให้กันและกันได้ ก็จะสามารถใช้ชีวิตร่วมกันได้เช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามพี่นุชคิดว่าแนวโน้มน่าจะเป็นประการหลังมากกว่า

ปัจจัยด้านงานอดิเรกนั้นพี่นุชใช้เวลาส่วนใหญ่กับบิดา มีหลายครั้งที่เพื่อนชายมาชวนไปรับประทานอาหารซึ่งทุกครั้งบิดาก็จะไปด้วย การติดต่อกับเพื่อนทั้งเพื่อนเมื่อครั้งเรียนด้วยกัน หรือเพื่อนที่ทำงานด้วยกันนั้นพี่นุชมีการติดต่อกันน้อยมาก โดยพี่นุชให้เหตุผลว่าต้องการใช้เวลาว่างอยู่ดูแลบิดามากกว่า

ตารางที่ 18 สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพิเศษ

รายการข้อมูล	รายละเอียด
อายุ	37 ปี
ประสบการณ์ ภูมิหลัง พื้นฐานทางครอบครัว	บิดามารดาแยกทางกัน ชีวิตในวัยเด็กลำบาก
ทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส	ไม่มีทัศนคติที่เป็นลบ เห็นว่าถ้าคนสองคนรักและเข้าใจกัน อดทนให้กันและกันได้ ก็จะสามารถใช้ชีวิตร่วมกันได้
ความต้องการจะรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว	ไม่มีความคิดเห็น
ภาวะในการเลี้ยงดูผู้อื่น เช่น บิดา มารดา	มีภาวะในการดูแลบิดา
ความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา)	อาศัยกับบิดา
ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ	ไม่มีปัญหาสุขภาพ
ความชอบในเพศเดียวกัน	ไม่ได้ชอบเพศเดียวกันในเชิงชู้สาว
รายได้	คิดว่ามีรายได้เพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย
การต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน	ไม่ต้องการรับผิดชอบงานมากไปกว่านี้
การมีงานอดิเรกหรือกิจกรรมอื่นๆ	รับประทานอาหารกับบิดาและเพื่อนชาย
กลุ่มเพื่อนสนิท	ไม่ค่อยได้พบปะกับเพื่อนฝูงเท่าใดนัก
การได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อสภาพโสดของตนเอง	บุคคลรอบข้างยอมรับสภาพความเป็นโสดและไม่ได้บีบบังคับให้แต่งงาน
การไม่พบคนที่ถูกใจหรือมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้	ยังไม่พบคนที่ถูกใจ มีการตั้งมาตรฐาน และคุณสมบัติสำหรับผู้ที่เลือกเป็นคู่ครอง
การเลือกที่จะเป็นโสด	เลือกที่จะอยู่เป็นโสดโดยไม่สมัครใจ

กรณีที่ 19 : พี่อู๋

พี่อู๋เป็นชาวกรุงเทพฯ โดยกำเนิด ปัจจุบันพี่อู๋อายุ 35 ปี พี่อู๋ทำงานในสายการบินแห่งหนึ่งในตำแหน่งพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน ชีวิตในวัยเด็กของพี่อู๋ค่อนข้าง

ราบเรียบ พี่อู๋มีพี่น้องรวมตนเองซึ่งเป็นบุตรคนสุดท้องแล้ว 3 คน บิดา และมารดาธิบดีราชการ เช่นเดียวกัน บิดาและมารดาของพี่อู๋เป็นคนที่ยังสบายๆ ทั้งสองคน

ฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ครอบครัวมีเงินเหลือเก็บพอสมควรและมักจะใช้เงินในปีหนึ่งทีละมากๆ ด้วยการไปเที่ยวกันทั้งครอบครัว “ตอนเด็กๆ นะพี่ไปกับที่บ้าน ไปมาเกือบทั่วประเทศเลยนะ พ่อกับแม่จะชอบเที่ยวมาก ตอน ป. 5 ไปทางภาคใต้เกือบทุกจังหวัด ตอน ม.2 ก็ไปภาคเหนือ แล้วก็ภาคอื่นๆ ด้วยนะ”

ในช่วงวัยเรียนพี่อู๋ได้เข้าเรียนระดับมัธยมในโรงเรียนสตรีมีชื่อแห่งหนึ่ง ซึ่งพี่อู๋เป็นนักเรียนที่เรียนไปควบคู่กับการทำงานกิจกรรมของโรงเรียน พี่อู๋ชอบงานกิจกรรมทุกประเภท อาทิ ขับร้องประสานเสียง เนตรนารีกองร้อยพิเศษ เขียวรีลีดเดอร์ ค่ายวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมแต่ละกิจกรรมพี่อู๋จะทำเพียงระยะเวลาไม่นาน แต่มีกิจกรรมหนึ่งที่พี่อู๋ชอบเป็นพิเศษก็คือกิจกรรมออกค่าย พี่อู๋จะไปทุกค่ายซึ่งจัดทุกปี พี่อู๋เล่าถึงความรู้สึกตอนนั้นว่า “พี่ชอบท่องเที่ยวนะ แล้วก็ได้เรียนรู้อะไรใหม่ๆ เป็นประสบการณ์ชีวิตที่น่าลอง เข้าค่ายวิทย์ ค่ายคณิต ค่ายภาษาอังกฤษ หรือแม้แต่ค่ายลูกเสือ พี่ก็ไปหมดเลย บางที่ค่ายตรงกันก็ต้องเลือกที่ยังไม่เคยไป”

แม้ว่าพี่อู๋จะชอบทำกิจกรรมและท่องเที่ยวมากแต่เนื่องจากเป็นเด็กฉลาดและหัวดีทำให้ผลการเรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจมาโดยตลอด พี่อู๋สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมด้วยคะแนนที่น่าพอใจและผ่านการคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยได้ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งทางภาคเหนือ

ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยของพี่อู๋นั้นพี่อู๋ยังคงชอบการท่องเที่ยวอยู่เสมอ ในช่วงนี้เองพี่อู๋มีกลุ่มเพื่อนกลุ่มใหญ่ที่มีทั้งเพื่อนผู้ชายและเพื่อนผู้หญิง “พี่นิยมไปเที่ยวกับเพื่อนกลุ่มใหญ่นะ สนุกดี ไปกันทั่วภาคเหนือเลย ชอบที่สุดตอนออกค่ายอาสานะ ได้เห็นสิ่งที่ไม่เคยคิดว่าจะได้เห็นหลายอย่าง ได้ช่วยคนได้บุญดี” ชีวิตในช่วงนี้ไม่มีใครมาจับพี่อู๋เนื่องจากพี่อู๋ติดเพื่อนมาก ประกอบเพื่อนผู้ชายในกลุ่มเองก็มองพี่อู๋เป็นเพื่อนสนิทและไม่คิดไปในเชิงชู้สาวแต่อย่างใด

เมื่อพี่อู๋จบการศึกษาและเข้าทำงานในสายการบินแห่งนี้พร้อมกับเพื่อน พี่อู๋คนหนึ่งก็ได้เข้ามาทำงานด้วยเช่นเดียวกัน พี่อู๋เล่าว่า “เพื่อนคนนี้สนิทกันมากตั้งแต่เรียนเที่ยวด้วยกัน กินนอนด้วยกันตลอด ตอนนั้นเวลาจะบินก็พยายามให้ได้ไปด้วยกัน พอพักก็ไปเที่ยวกัน”

ชีวิตของพี่อู๋นั้นมีความสุขกับการท่องเที่ยวโดยปราศจากภรรยา เนื่องจากบิดาและมารดาของพี่อู๋ในปัจจุบันนี้ก็ใกล้เกษียณอายุแล้ว รายได้ของบิดาและมารดาก็มีมากพอ เมื่อ

บุตรมีงานทำกันทุกคนแล้ว บิดาและมารดาก็มีรายจ่ายเพียงการท่องเที่ยวกันสองคน ซึ่งทุกครั้งที่ บิดาและมารดาเดินทางไปเที่ยวต่างประเทศพี่อู๋ก็จะเป็นผู้ออกค่าเดินทางให้

บิดาและมารดาเคยถามพี่อู๋ถึงเรื่องความเป็นโสดเช่นเดียวกัน ซึ่งพี่อู๋มิให้เหตุผลว่า “พี่ก็พาเพื่อนที่ทำงานด้วยกัน เป็นโสดเหมือนกัน แล้วบอกแม่ว่าเป็นเรื่องธรรมดาของผู้หญิงยุคนี้ นะ แม่เหมือนจะไม่เชื่อแต่ก็ไม่ว่าอะไร พี่เองก็ยังไม่อยากมีหรือก ไม่อยากรับผิดชอบครอบครัว ตอนนี้อยากเที่ยวให้พอมากกว่า”

ด้านทัศนคติต่อการสมรสนั้น พี่อู๋กล่าวว่า “ก็ดีนะ เหมือนครอบครัวของพี่ มีเพื่อนท่องเที่ยวไปได้ทุกหนทุกแห่ง แต่หากกะ งานแบบพี่ที่ต้องเดินทางแบบนี้ วันหยุดก็ไม่ตรงกับชาวบ้าน วันเที่ยวก็ไม่ค่อยตรง แล้วคนที่มาเป็นแฟนพี่จะไม่เบื่อไปก่อนหรือ ส่วนตัวแล้วอยู่ อย่างนี้ก็ดีแล้ว”

ตารางที่ 19 สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่อู๋

รายการข้อมูล	รายละเอียด
อายุ	35 ปี
ประสบการณ์ ภูมิลำเนา พื้นฐานทางครอบครัว	ครอบครัวฐานะปานกลาง ไม่มีปัญหาครอบครัว ชอบทำงานกิจกรรมและท่องเที่ยว
ทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส	มีทัศนคติที่เป็นบวกต่อการสมรส
ความต้องการจะรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว	ยังไม่ต้องการรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว
ภาวะในการเลี้ยงดูผู้อื่น เช่น บิดา มารดา	ไม่มีภาวะในการเลี้ยงดูผู้อื่น
ความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา)	ติดต่อกับครอบครัวเดิมบ้างนานๆ ครั้ง
ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ	ไม่มีปัญหาสุขภาพ
ความชอบในเพศเดียวกัน	ไม่ได้ชอบเพศเดียวกันในเชิงชู้สาว
รายได้	คิดว่ามีรายได้เพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย
การต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่ การงาน	ไม่ต้องการรับผิดชอบงานมากไปกว่านี้
การมีงานอดิเรกหรือกิจกรรมอื่นๆ	ท่องเที่ยว

รายการข้อมูล	รายละเอียด
กลุ่มเพื่อนสนิท	ท่องเที่ยวกับกลุ่มเพื่อนอย่างสม่ำเสมอ
การได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อสภาพโสดของตนเอง	บุคคลรอบข้างยอมรับสภาพความเป็นโสดและไม่ได้บีบบังคับให้แต่งงาน
การไม่พบคนที่ถูกใจหรือมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้	ยังไม่พบคนที่ถูกใจ มีการตั้งมาตรฐาน และคุณสมบัติสำหรับผู้ที่เลือกเป็นคู่ครอง
การเลือกที่จะเป็นโสด	เลือกที่จะอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ

กรณีที่ 20 : พี่เจ็ง

ปัจจุบันพี่เจ็งอายุ 35 ปี พี่เจ็งเกิดและเติบโตในกรุงเทพฯ ครอบครัวมีสมาชิก 5 คน ประกอบไปด้วย บิดา มารดา พี่เจ็ง น้องชายและน้องสาวคนเล็ก บิดาของพี่เจ็งประกอบอาชีพส่วนตัว มารดารับราชการครู ฐานะทางบ้านปานกลางค่อนข้างดี ชีวิตในวัยเด็กค่อนข้างสะดวกสบาย

ในวัยเด็กพี่เจ็ง น้องชาย และน้องสาวได้เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่ง ค่าเล่าเรียนค่อนข้างสูง ซึ่งบิดาเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด ส่วนมารดารับผิดชอบเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของครอบครัว ในวัยเด็กพี่เจ็งเรียนดีที่สุดในบรรดาพี่น้องทั้ง 3 คน

ในครอบครัวนั้นเนื่องจากมารดาจะเป็นผู้ดูแลความเป็นอยู่ของทุกคนในครอบครัว และเวลาว่างของมารดาก็เป็นเวลาตามช่วงเวลาราชการเท่านั้นในช่วงเย็นมารดาจะมีเวลาว่างให้กับลูกทุกคน ดังนั้นลูกๆ จึงสนิทกับมารดามากกว่าบิดา นอกจากนี้โดยอุปนิสัยแล้วบิดาเป็นคนที่เคร่งเครียดกับงานเป็นอย่างมาก บิดามีภาระหนักในการหารายได้มาจุนเจือครอบครัว เมื่อบิดากลับมาจากทำงานก็จะได้แต่เพียงพักทักทายกับมารดาและลูกๆ เท่านั้น บิดาจะไม่คุยถึงเรื่องที่ทำงาให้ลูกฟัง แต่จะเล่าให้กับมารดาฟังด้วยน้ำเสียงที่เคร่งเครียดอยู่เสมอ พี่เจ็งเล่าถึงบิดาว่า “บิดาเป็นคนที่เคร่งเครียดมาก เครียดตลอดเวลา พ่อทำงานหนักเพื่อหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว พ่อที่เป็นคนดิ้นะทำงานเพื่อครอบครัว เสียอย่างเดียวพ่อมักจะอารมณ์ร้ายเมื่อต้องเสียเงินมากๆ”

เมื่อพี่เจ็งเรียนในระดับมัธยมปลายซึ่งได้เรียนในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่ง ในช่วงนี้เองกิจการของบิดาก็เกิดภาวะขาดทุนอย่างหนักทำให้รายได้ลดลงอย่างเห็นได้ชัด บ่อยครั้งที่บิดาของพี่เจ็งมีอาการฉุนเฉียว หงุดหงิดง่าย บางครั้งก็ระบายอารมณ์กับมารดา และลูกๆ “ตอนนั้นพี่จะไปจ่ายค่าเทอมนะ จำได้ว่ากว่าจะตัดสินใจไปขอเงินพ่อนะ ลุ้นแล้วลุ้นอีก รอช่วงที่อารมณ์ดีที่สุด

แล้วนะแต่พอบอกว่าขอเงินพ่อก็เริ่มอารมณ์ไม่ดีขึ้นมาเลย ไม่ใช่ความผิดของเราสักหน่อย” แต่อย่างไรก็ตามในความคิดของพีเจ้บิตาก็ยังเป็นผู้ที่มีพระคุณและต้องตอบแทนให้กับท่านอยู่ดี

ในช่วงที่พีเจ้เข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย พีเจ้ได้ขอทุนขัดสนกับทางมหาวิทยาลัยซึ่งพีเจ้ก็ได้รับโดยที่บิดาไม่ได้รับทราบด้วยเลย พีเจ้กล่าวว่าไม่ต้องการเป็นภาระให้แก่บิดามากนัก ซึ่งบิดาก็ไม่ได้ถามถึงค่าเล่าเรียนด้วยเช่นเดียวกัน ในช่วงเรียนมหาวิทยาลัยนี่เองที่พีเจ้ได้คบกับเพื่อนชายคนหนึ่ง แรกทีเดียวพีเจ้ก็ปิดมารดา ด้านบิดานั้นพีเจ้คิดว่าบอกรับไม่ได้อยู่แล้ว เมื่อคบไปได้สักระยะหนึ่งฝ่ายเพื่อนชายก็เลิกออกไปคบกับเพื่อนหญิงคนอื่น สร้างความเสียใจให้แก่พีเจ้เป็นอันมาก พีเจ้เศร้าโศกจนมารดาสังเกตเห็นได้และสอบถามซึ่งพีเจ้ก็สารภาพความจริง “ตอนที่แม่รู้นะ แม่ร้องไห้สงสารพีเจ้เลย แม่บอกว่าให้มันผ่านไปแล้วก็เริ่มใหม่ได้สำหรับพีเจ้แล้วที่ถือว่ามันตายไปแล้วมากกว่า” คำว่า “มัน” ในที่นี้ของพีเจ้อาจหมายถึงความรักในเชิงชู้สาวที่จะมีให้ต่อเพื่อนเพศตรงข้าม

หลังจากเหตุการณ์นั้นแล้วพีเจ้ก็มุ่งมั่นเรียนจนสำเร็จการศึกษา และทำงาน “ตอนนั้นพีเจ้คิดเพียงว่าทำงานให้ได้เร็วที่สุด ต้องเป็นงานที่รายได้ดีด้วยนะ เพราะพี่อยากตอบแทนแม่ พ่อ และช่วยเหลือน้องๆ บ้าง” พีเจ้ได้เข้าทำงานที่สายการบินแห่งหนึ่งในตำแหน่งพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินในปีที่จบการศึกษานั้นเอง

เมื่อพีเจ้ทำงานแล้วก็นำเงินเดือนที่หามาได้มอบให้แม่ได้ใช้จ่ายส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งให้เป็นค่าเทอมน้อง ซึ่งค่าใช้จ่ายขนาดนี้ก็ถือว่ามากพอสมควรแล้วสำหรับผู้ที่ทำงานในตำแหน่งพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินแต่พีเจ้ก็สามารถส่งเสียน้องจนสำเร็จการศึกษาทั้งสองคน ซึ่งถือเป็นการแบ่งเบาภาระของบิดาโดยตรง “รู้สึกที่เราได้ช่วยพ่อบ้างนะ ตอนหลังรู้สึกพ่อจะอารมณ์ดีขึ้น ครอบครัวก็มีความสุขขึ้นที่พ่อไม่เครียดมาก” และเมื่อประมาณ 3 ปีที่ผ่านมาบิดาก็ได้เลิกกิจการที่ทำเนื่องจากแบกรับสภาวะการขาดทุนจากพิษเศรษฐกิจไม่ไหว ประกอบกับมารดาและพีเจ้ก็ช่วยกันอธิบายเหตุผลกับบิดาว่าอาจขาดทุนมากขึ้นกว่าเดิม ด้วยเหตุนี้ทำให้บิดาเลิกกิจการและให้มารดา และพีเจ้ ภาระหน้าที่ในตอนนั้นของพีเจ้คือค่าใช้จ่ายให้กับครอบครัว แม้น้องของพีเจ้จะทำงานแล้วก็ตามแต่เงินเดือนมิได้มากเท่ากับพีเจ้ภาระนี้จึงตกอยู่ที่พีเจ้ ซึ่งพีเจ้ก็เต็มใจที่จะดูแลบิดาและมารดาเช่นเดียวกัน

ด้านสภาวะความเป็นโสดของพีเจ้นั้น พีเจ้คิดว่าปัจจุบันมีภาระหน้าที่ต้องดูแลบิดา มารดา อีกทั้งเคยมีประสบการณ์ที่ไม่ดีกับการมีเพื่อนชาย พีเจ้คิดว่าหากมีใครเข้ามาช่วยสร้างครอบครัวด้วยกันก็ต้องพิจารณาให้มากกว่าเดิม “ก็มีบ้างที่เข้ามา แต่คิดว่าเล่นๆ มากกว่า คงไม่จริงจังอะไร ตอนนี้อยู่คนเดียวแล้ว มีก็ได้ไม่มีก็ได้ แต่คิดว่าไม่มีดีกว่า” ด้านการยอมรับ

สภาพความเป็นไสดของตนเองจากคนรอบข้างนั้น กับบิดาก็ไม่ได้ถามอะไรพี่เจ็งในเรื่องนี้ มารดาเองก็รับรู้เรื่องราวที่เคยเกิดขึ้นกับพี่เจ็งเป็นอย่างดี มารดาไม่ได้พูดถึงเรื่องนี้อีก หนองๆ ของพี่เจ็งเคยถามบ้างเช่นเดียวกันแต่พี่เจ็งก็คิดว่าเป็นการถามไถ่ธรรมดาไม่ใช่การแสดงว่าพี่สาวตนแปลกแยกจากผู้หญิงอื่นในสังคมแต่อย่างใด

ปัจจุบันพี่เจ็งทำงานในตำแหน่งพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินในสายการบินแห่งหนึ่ง พี่เจ็งคิดว่าตนเองก็มีความสุขตามอัตภาพ มีครอบครัวที่ต้องดูแล มีสุขภาพแข็งแรง มีเพื่อนที่ไปเที่ยวด้วยกันบ้างเป็นบางครั้ง และเพื่อนหญิงที่พี่เจ็งคบหาด้วยก็ได้คบกันด้วยลักษณะเชิงชู้สาวแต่อย่างใด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 สรุปประวัติรายบุคคลกรณีพี่เจ็ง

รายการข้อมูล	รายละเอียด
อายุ	35 ปี
ประสบการณ์ ภูมิหลัง พื้นฐานทางครอบครัว	บิดามีอารมณ์แปรปรวน มีความฝังใจเรื่องภาระค่าใช้จ่ายส่วนตนที่ต้องขอบิดาใช้จ่าย
ทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส	ไม่มีทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส
ความต้องการจะรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว	ไม่ได้แสดงความคิดเห็น
ภาระในการเลี้ยงดูผู้อื่น เช่น บิดา มารดา	มีภาระในการเลี้ยงดูบิดา มารดา
ความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา)	อาศัยกับครอบครัวเดิม
ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ	ไม่มีปัญหาสุขภาพ
ความชอบในเพศเดียวกัน	ไม่ได้ชอบเพศเดียวกันในเชิงชู้สาว
รายได้	คิดว่ามีรายได้เพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย
ความต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน	ไม่ต้องการรับผิดชอบงานมากไปกว่านี้
การมีงานอดิเรกหรือกิจกรรมอื่นๆ	ท่องเที่ยวบ้างบางครั้ง
กลุ่มเพื่อนสนิท	ท่องเที่ยวกับเพื่อนบ้างบางครั้ง
การได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อสภาพโสดของตนเอง	บุคคลรอบข้างยอมรับสภาพความเป็นโสดและไม่ได้บีบบังคับให้แต่งงาน
การไม่พบคนที่ถูกใจหรือมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้	ยังไม่พบคนที่ถูกใจ มีการตั้งมาตรฐาน และคุณสมบัติสำหรับผู้ที่willเลือกเป็นคู่ครอง
การเลือกที่จะเป็นโสด	เลือกที่จะอยู่เป็นโสดโดยสมัครใจ

บทที่ 4

วิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงโลกทัศน์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการอยู่เป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินของสายการบินแห่งหนึ่งในประเทศไทย โดยใช้แนวคิดการมองโลกทัศน์ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างทัศนะของปัจเจกบุคคลหรือสมาชิกในสังคม กับค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคมประกอบกับทฤษฎีการกระทำโดยสมัครใจ (Voluntaristic Theory of Action) เพื่ออธิบายความคิดและเงื่อนไขต่างๆ ที่พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินของสายการบินแห่งหนึ่งในประเทศไทยตัดสินใจเลือกที่จะเป็นโสด การศึกษาในครั้งนี้จึงมุ่งที่จะชี้ให้เห็นว่าพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินมีทัศนะในการมองสภาพความเป็นโสดในแบบที่ตนเองเลือกอย่างไร พร้อมกันนั้นก็พยายามอธิบายว่าพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินที่มีสภาพความเป็นโสด มองตนเองในฐานะสมาชิกของสังคมอย่างไร ด้วยเช่นเดียวกัน

การวิเคราะห์ตามประเด็นศึกษาข้างต้น จะแบ่งออกเป็นหัวข้อหลักๆ ดังนี้

1. การเลือกกระทำโดยสมัครใจ
2. โลกทัศน์ความเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน
3. ปัจจัยที่มีผลต่อการอยู่เป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน

1. การเลือกกระทำโดยสมัครใจ

จากทฤษฎีการเลือกกระทำโดยสมัครใจที่มุ่งเน้นอธิบายการที่พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินในฐานะผู้กระทำ (Actor) เลือกที่จะดำรงสถานะความเป็นโสดนั้น จากการศึกษาจะเห็นว่าพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินทั้ง 20 ราย จะมีการเลือกที่จะดำรงสถานะความเป็นโสดในปัจจุบันเหมือนกันทุกราย แต่จะเห็นได้ว่าการเลือกนี้มิใช่เป็นเป้าหมายที่พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินทุกคนค้นหาและต้องการคงสภาพความเป็นโสดของตนไว้ หากแต่ในปัจจุบันนี้พนักงานต้อนรับหญิงเหล่านี้ยังคงค้นหาแบบของการเลือกเป้าหมายสุดท้ายของตนเอง นั่นก็คือการละสภาพความเป็นโสดของตนเองในสักวันหนึ่ง ทั้งนี้เงื่อนไขและวิธีการของแต่ละคนอาจแตกต่างกันออกไปตามแต่สภาพของสถานการณ์ ความพร้อม และเงื่อนไขที่แต่ละคนได้ตั้งไว้

1.1 สถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่จะเป็นโสด

การศึกษาเหตุและผลของการเลือกที่จะดำรงสถานะความเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินโดยพิจารณาสถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่จะเป็นโสดนั้น พบว่าสถานการณ์ต่างๆ ในแต่ละช่วงวัยของกลุ่มพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินทั้ง 20 คน มีผลอย่างสำคัญต่อการเลือกที่จะดำรงตนเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินทั้งสิ้น หากแต่มีความแตกต่างกันไปตามสภาพของภูมิหลัง ประสบการณ์ที่แตกต่างกันไป

สถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่จะเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินทั้ง 20 คนนั้น จากการศึกษาพบว่าสถานการณ์ที่เป็นเสมือนจุดเปลี่ยนที่ทำให้เลือกที่จะเป็นโสดได้ 2 กรณีหลัก ดังต่อไปนี้

กรณีเหตุการณ์การหย่าร้างของบิดาและมารดาที่ทำให้สภาพครอบครัวแตกสลาย หรือเหตุการณ์การสูญเสียบิดาและมารดาพร้อมกัน ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ในวัยเด็กของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินบางรายต้องตกอยู่ในภาวะลำบาก อีกทั้งต้องรับผิดชอบครอบครัวมากขึ้น บางกรณีผู้รับภาระจากความผิดพลาดของชีวิตครอบครัวคือมารดา ซึ่งอาจมองอีกนัยหนึ่งได้ว่าเพศหญิงนั่นเองที่ต้องรับผลจากความล้มเหลวของชีวิตครอบครัว สิ่งเหล่านี้ทำให้กลุ่มที่ทำการศึกษบางรายมองสภาพการมีครอบครัวในแง่ลบและไม่พร้อมที่จะสละสภาพความเป็นโสดของตนเอง

กรณีเหตุการณ์ความล้มเหลวในด้านความรักของตน ซึ่งทำให้เกิดความกลัวที่จะผิดหวังและกลัวความล้มเหลวในความรัก ทำให้กลุ่มตัวอย่างบางคนเกิดความรู้สึกกระแวงในเพื่อนชายทุกคนที่คบหาดูด้วย บางคนสร้างเงื่อนไขเพื่อขวางระหว่างตนเองกับผู้ชายหลายคนเข้ามาทำความรู้จักและต้องการจะสนิทสนมถึงขั้นคบหาเป็นคนรักด้วย อาทิ ต้องมีการศึกษาอย่างน้อยระดับปริญญาตรี พูดภาษาอังกฤษได้ มีงานการมั่นคง และที่สำคัญคือไม่เจ้าชู้ ไม่กะล่อน ซื่อสัตย์ ไว้ใจได้ นอกจากนี้ในอีกหลายรายจึงตัดสินใจใช้ระยะเวลาในการคบหากันให้มากพอที่จะตัดสินใจสละสภาพความเป็นโสดของตน

ซึ่งทั้ง 2 กรณีดังกล่าวนี้จากการศึกษาพนักงานต้อนรับหญิงกลุ่มที่ทำการศึกษาทั้ง 20 ราย จะเห็นได้ว่าในรายที่ประสบปัญหาจากเหตุการณ์ความล้มเหลวในชีวิตครอบครัวของ

บิดา มารดา และความล้มเหลวในด้านความรักของตนเองมักจะมีความคิดที่จะคงสภาพการเป็นโสด ดังนั้นอาจวิเคราะห์ได้ว่าสถานการณ์ต่างๆ ในแต่ละช่วงวัยมีอิทธิพลต่อการเลือกที่จะเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน

1.2 บรรทัดฐาน ความเชื่อ และค่านิยมของสังคมที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเป็นโสด

จากทฤษฎีการกระทำโดยสมัครใจ การพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวกับบรรทัดฐาน ความเชื่อและค่านิยมของสังคมว่ามีอิทธิพลต่อการเลือกที่จะเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินหรือไม่นั้น จะเห็นได้ว่าบรรทัดฐาน ความเชื่อและค่านิยมของสังคมที่มุ่งสนองตอบหน่วยของครอบครัว โดยมองผู้หญิงเป็นผู้ผลิตสมาชิกของสังคมเพื่อให้สังคมมีกระบวนการขับเคลื่อนต่อเนื่องและสืบทอดสังคมต่อไปได้ ดังนั้นสังคมจึงกำหนดความคิดที่ว่า การจะเป็นผู้หญิงที่สมบูรณ์จะต้องเป็นมารดา มีครอบครัว และมีบุตร แม้จะยอมรับกันว่าความคิดและความเชื่อเหล่านี้มีอิทธิพลต่อผู้หญิงส่วนใหญ่ในสังคม แต่หากพิจารณาการตัดสินใจเลือกที่จะเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินโดยพิจารณาจากความเชื่อ ค่านิยม และบรรทัดฐานของสังคมนั้น จากการศึกษาพบว่าไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับการเลือกที่จะเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินทั้ง 20 คนเลย ระบบการครอบงำความคิดของสังคมในลักษณะเช่นนี้สำหรับพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินทั้ง 20 คนนั้นไม่ได้มีอิทธิพลมากไปกว่าเหตุผลส่วนตัวของแต่ละคน

สำหรับอาชีพพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน อาจกล่าวได้ว่าเป็นอาชีพที่มีช่วงเวลาทำงานแตกต่างจากอาชีพพนักงานบริษัททั่วไปที่มีเวลาทำงานแน่นอน เช่น เข้าทำงานประมาณแปดนาฬิกาและเลิกทำงานประมาณเวลาสิบเจ็ดนาฬิกา หากแต่อาชีพพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินนั้นมีเวลาทำงานที่ไม่แน่นอน บางครั้งอาจเดินทางตอนกลางคืน บางครั้งก็ตอนเที่ยงวัน ซึ่งความไม่แน่นอนในเวลากการทำงานนี้ทำให้พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้มีกิจกรรมร่วมกับเพื่อนกลุ่มเดิมที่อยู่ในอาชีพอื่นๆ เนื่องจากเวลาทำงานและเวลาพักผ่อนที่ไม่ตรงกันนั่นเอง

เมื่อพิจารณาจากลักษณะการทำงาน และความเป็นส่วนตัวของอาชีพพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินที่เมื่อไม่ได้เดินทาง พบว่าเป็นช่วงเวลาที่พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินสามารถเลือกได้ว่าจะไปหรือจะทำอะไรก็ได้ เมื่อตนเองไม่ได้ผูกพันอยู่กับกลุ่มเพื่อนเก่า

มากนัก ประกอบกับเพื่อนใหม่ที่ทำงานอยู่ในสายการบินแห่งเดียวกันส่วนใหญ่ก็มีสภาพความเป็นโรคเช่นเดียวกันทำให้พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษาารู้สึกเคยชินกับการอยู่เป็นโรค นอกจากนี้เมื่อพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษาว่างจากงานแล้วส่วนใหญ่แล้วกลุ่มที่ทำศึกษามักจะเลือกทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลที่ไม่ตกย้ำสภาพความเป็นโรคของตนเองทำให้พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษาไม่รู้สึกว่าตนเองแปลกแยกจากสังคมที่ตนเองอยู่แต่อย่างใด

แม้จะมีข้อมูลบางส่วนแสดงว่าครอบครัวและคนรอบข้างได้ถามถึงการคงสภาพความเป็นโรคของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษาบางราย แต่ก็ไม่ได้เป็นการถามที่จริงจังมากนักและในปัจจุบันนี้คำถามเหล่านี้ก็ได้ลดน้อยลงไปมากแล้ว จึงยังไม่พบว่าการเกิดสภาพความกดดันจากสังคมและครอบครัวของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินทั้ง 20 คน

หากจะพิจารณาสถานะความเป็นโรคของผู้หญิงในสังคมไทยปัจจุบันเพื่อแสดงให้เห็นลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและโลกทัศน์การมองความเป็นโรคของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษากับผู้หญิงในสังคมไทยโดยทั่วไปก็จะเห็นได้ว่าไม่แตกต่างกันมากนัก เนื่องจากทัศนคติทางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมาก จากในอดีตที่ผู้หญิงจำเป็นต้องพึ่งพาผู้ชายทั้งในด้านการคุ้มครองและดูแลในทางเศรษฐกิจ ปัจจุบันการศึกษาทำให้ผู้หญิงบางส่วนสามารถพึ่งพาตนเองได้และผู้หญิงที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไปก็มีอัตราส่วนของการไม่สมรสมากกว่าผู้ชาย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2544) ซึ่งจะเห็นได้ว่าอิทธิพลทางสังคมที่สร้างบรรทัดฐาน ความเชื่อ และค่านิยมในการแต่งงานในปัจจุบันได้เปลี่ยนไปบ้างแล้ว และด้วยความพิเศษของอาชีพพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินเท่ากับเป็นการส่งเสริมให้เป็นโรคมากยิ่งขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงอาจสรุปได้ว่าบรรทัดฐาน ความเชื่อ และค่านิยมของสังคมที่กำหนดให้ผู้หญิงควรมีครอบครัว ไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกเป็นโรคของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน

โดยสรุปการเลือกกระทำโดยเสรี จะเห็นได้ว่าพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินมีการเลือกที่จะดำรงสภาพความเป็นโรคโดยเสรี ทั้งนี้อาจเกิดขึ้นตามสภาพบริบทของครอบครัวของตนโดยมีผลมาจากการเลี้ยงดูในวัยเยาว์ และเหตุการณ์ความผิดหวังในความรักที่เป็นเหตุผลให้

เซ็ดและกลัวความเจ็บปวดจากความรัก โดยที่บรรทัดฐาน ความเชื่อ และค่านิยมของสังคม มิได้มีอิทธิพลต่อการเลือกที่จะเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มตัวอย่างนี้แต่อย่างใด

2. โลกทัศน์ความเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน

จากความหมายของโลกทัศน์ที่บ่งแสดงถึงทัศนะของบุคคลในสังคมเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวของบุคคลนั้น ชี้ให้เห็นถึงสภาวะแห่งการปฏิสังสรรค์กับบุคคลและสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวบุคคล จนกระทั่งก่อให้เกิดทัศนะต่อสิ่งต่างๆ โดยสิ่งเหล่านี้เป็นประสบการณ์ที่สั่งสมและฝังตัวอยู่ในบุคคลและมีผลต่อการกำหนดแนวคิด ความเชื่อ ทัศนคติต่อสิ่งต่างๆ แต่ทั้งนี้โลกทัศน์ของบุคคลมิได้หยุดนิ่ง หากแต่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

ในการศึกษาครั้งนี้จะมุ่งพิจารณาโลกทัศน์ในแง่ของระบบรวมของความคิด ความเชื่อ และทัศนคติของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคมที่กำหนดสถานะของผู้หญิงในสังคมให้ทำหน้าที่มารดาเพื่อผลิตสมาชิกใหม่ของสังคม และตอบสนองอุดมการณ์ครอบครัวที่สั่งสมและสั่งสอนกันมาเป็นระยะเวลานานนับพันปี โดยการศึกษาจะมุ่งหาคำตอบเกี่ยวกับโลกทัศน์ของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินจะแบ่งการอธิบายเป็น 2 ส่วน คือ การมองสภาวะความเป็นโสดของตนเอง และการมองสภาวะความเป็นโสดของตนเองกับสังคม

2.1 การมองสภาวะความเป็นโสดของตน

พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษาทั้งหมดมองสภาวะความเป็นโสดของตนว่าไม่ได้เป็นการแปลกแยกจากสังคม หรือไม่ได้รับการกดดันจากสังคมมากมายแต่อย่างใด ทุกคนมองว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่จะเลือกคงสภาพความเป็นโสดของตนเองได้ ทำให้การดำเนินชีวิตของคนกลุ่มนี้เป็นไปตามปกติธรรมดา

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษา บางรายได้ให้ข้อมูลที่แสดงถึงการมองสภาวะความเป็นโสดของตนที่ไม่ได้แปลกแยกจากสังคมไว้อย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น

พีที : “ไม่กลัวการอยู่เป็นโสด คิดว่าอยู่คนเดียวได้”

พี่แตน : “อยู่แบบนี้ก็มีความสุขดี อีสระดี ไม่ต้องมีพันธะให้คอยกังวลอีกด้วย”

พี่รุ่ง : “ถ้ามีไม่ดีไม่มีเสียดีกว่า ไม่กลัวการอยู่คนเดียวหรอก”

นอกจากนี้การที่พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินบางคนเคยได้รับความผิดหวังในความรักและได้รับฟังเรื่องราวความผิดหวังจากบุคคลอื่น จึงเป็นเหตุให้หลายคนมองสถานะความเป็นโสดของตนในสถานะที่มีความมั่นคงและน่าจะมีความสุขดีกว่าการใช้ชีวิตคู่หรือการแต่งงานที่อาจพบกับความผิดหวังก็เป็นได้ ดังที่พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษาค้นหนึ่งได้ให้ความเห็นว่า “ยังไม่ค่อยรู้สึกมั่นใจว่าแต่งงานไปแล้วจะดีกว่าปัจจุบันหรือไม่ อาจจะแยกว่าเก่าก็ได้”

ความคิดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้คืออาจมีสักวันหนึ่งที่ตนเองจะสละสภาพความเป็นโสด ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยมากมายที่แต่ละคนตั้งขึ้นมาเพื่อที่จะเลือกคนที่ตนเองพอใจ และมั่นใจพอที่จะสละสภาพความเป็นโสดและแต่งงานด้วยในที่สุด

2.2 การมองภาวะความเป็นโสดของตนเองกับสังคม

ทัศนคติการมองของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มนี้กับสังคมนั้น ทุกคนมองว่าตนเองมีฐานะในสังคมเป็นสมาชิกปกติคนหนึ่ง สังคมไม่ได้ให้ความรู้สึกแปลกแยก กีดกัน ออกจากสังคมเพียงเพราะตนเองเป็นหญิงโสด ทั้งนี้การมองความสัมพันธ์ของตนเองกับบุคคลในครอบครัวก็ไม่ได้รู้สึกแปลกแยกแต่อย่างใดเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อครอบครัวไม่ได้ต่อต้านหรือเร่งเร้า ให้แต่งงานมีครอบครัวอย่างจริงจังเท่าใดนักก็ยิ่งทำให้รู้สึกเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่จะคงสถานะความเป็นโสดต่อไป ในทัศนคติการมองบรรดาเพื่อนฝูงก็เช่นเดียวกันพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มนี้จะมีกลุ่มเพื่อนที่รับรู้เรื่องราวและสถานะความเป็นโสดของตนเป็นอย่างดี และไม่มีใครตอกย้ำสภาพความเป็นโสด อีกทั้งเพื่อนอีกหลายคนก็มีสภาพความเป็นโสดเช่นเดียวกันอีกด้วย ทำให้ไม่เกิดความรู้สึกผิดแปลกอะไรที่จะคงสภาพความเป็นโสดต่อไป กลุ่มบุคคลที่พูดถึงสถานะความเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มนี้ก็คือคนที่ไม่รู้จักหรือไม่ค่อยสนิทสนมด้วยเท่าใดนัก ซึ่งในความคิดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มนี้นั้นคิดว่าเป็นเพียงการถามโดยไม่สนใจกับคำตอบเท่าใดนัก หรือเป็นเพียงการอยากรู้ อยากเห็นเท่านั้น

ดังที่ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินคนหนึ่งซึ่งได้แสดงทัศนคติต่อการเป็นโสดของตนเองอย่างชัดเจนว่า

“ทุกคนก็คงเห็นแล้วว่าเราไม่มีใครเข้ามาเกาะเกาะให้เห็นเลยจริงๆ จนปัจจุบันนี้ แม้แต่คุณแม่หรือใครๆ ก็ไม่พูดถึงเรื่องที่เราจะโสดหรือไม่โสดอีกแล้ว ดูเหมือนว่าทุกคนคงจะยอมรับความเป็นโสดของเราได้แล้วว่ะ แต่ก็มีบ้างสำหรับคนที่ไม่ค่อยสนิทสนมกับเราก็มักจะถามว่าทำไมถึงเป็นโสดเขาคงถามไปตามความอยากรู้อยากเห็นมากกว่า”

3. ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นโสด

ในการศึกษาครั้งนี้นอกจากจะมุ่งศึกษาเหตุแห่งการเลือกที่จะเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินแล้ว ยังมุ่งที่จะอธิบายถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการเลือกที่จะเป็นโสดอีกด้วย โดยการศึกษาได้มีการตั้งกรอบการศึกษาที่แบ่งปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นโสดตั้งเป็นสมมติฐานของการวิจัย เพื่อให้ได้คำตอบในสมมติฐานดังกล่าวจึงได้แบ่งการอธิบายออกเป็นรายละเอียดดังนี้

3.1 ประสพการณ์ ภูมิหลัง พื้นฐานทางครอบครัว

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน โดยพิจารณาถึงปัจจัยทางด้านประสพการณ์ ภูมิหลัง และพื้นฐานทางครอบครัวของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษาแล้ว พบว่ากลุ่มที่ทำการศึกษามีจำนวน 10 ราย จากทั้งหมด 20 ราย มีประสพการณ์ ภูมิหลังและพื้นฐานทางครอบครัวที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการเป็นโสดดังต่อไปนี้

กรณีของพี่ที่นั่น ชีวิตในวัยเด็กต้องรับรู้เหตุการณ์การหย่าร้างของบิดาและมารดาของตน ซึ่งเหตุผลของการหย่าร้างนั้นไม่ได้มีความสำคัญกับพี่ที่มากไปกว่าความรู้สึกเจ็บแค้นแทนมารดาที่ถูกทอดทิ้งและต้องแยกออกมาจากบ้านของบิดา โดยก่อนหน้านั้นความสัมพันธ์ระหว่างพี่ที่กับบิดาก็มักจะมีปัญหากันอยู่เสมอ และเมื่อมารดาย้ายไปอยู่บ้านแถบชานเมืองกับครอบครัวที่ประกอบไปด้วยพี่ที่กับน้องๆ และยายนั้น ภาวะต่างๆ ในการดูแลบ้านเมื่อมารดาออกไปทำงานก็ตกอยู่กับพี่ที่ทั้งหมด ประสพการณ์ของพี่ที่กับเรื่องที่เกิดขึ้นกับมารดาของตนนั้น ทำให้พี่ที่ฝังใจกับภาพความไม่แน่นอนของคงสภาพครอบครัว พี่ที่มีความเชื่อว่า “เรื่องการแต่งงานเป็นเรื่องยากอยู่ดี

มันไม่ง่ายเลยที่คน 2 คน ซึ่งมาจากครอบครัวและพื้นที่แตกต่างกัน จะมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้ด้วยดีโดยไม่มีเรื่องให้ขัดแย้งกันได้” การกลัวความผิดหวังจึงเป็นเหตุผลหลักที่ทำให้พี่ที่เลือกดำรงสถานะความเป็นโสดจนปัจจุบัน

กรณีของพี่แม่นี่คล้ายคลึงกันกับกรณีของพี่ที่นั่นคือบิดามารดาของพี่แม่นั้นแยกทางกันตั้งแต่พี่แม่น้อยได้เพียง 7 ปี ซึ่งพี่แม่นั้นต้องรับผิดชอบในการดูแลน้องที่ยังเล็ก แม้ว่าพี่แม่นั้นจะให้เหตุผลว่าไม่ได้โกรธแค้นอะไรในตัวบิดาก็ตามที แต่พี่แม่นั้นก็ไม่ชอบผู้ชายและมีลักษณะเบี่ยงเบนทางเพศ กล่าวคือพี่แม่นั้นมีความรักในเพศเดียวกันซึ่งอาจดูเหมือนว่าเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้พี่แม่นั้นไม่มีความรู้สึกสนใจผู้ชาย แต่เมื่อพิจารณาจากเหตุผลที่พี่แม่นั้นกล่าวว่า “มีผู้ชายมาจีบบ้างเหมือนกันแต่ไม่เคยชอบผู้ชาย คบเป็นเพื่อนได้แต่จะเลิกคบทันทีถ้าแสดงอาการจีบ ไม่ชอบการถูกสัมผัสจากผู้ชาย รู้สึกกลัว ขยะแขยง” จะเห็นได้ว่าพี่แม่นั้นมีความรู้สึกกลัวการที่ผู้ชายจะมา สร้างความสัมพันธ์ในลักษณะชู้สาว ความกลัวและความขยะแขยงนี้อาจเกิดขึ้นจากความรู้สึกเป็นศัตรูกับบิดาตนซึ่งเป็นตัวแทนของเพศชายก็เป็นได้ เหตุผลนี้เองอาจทำให้พี่แม่นั้นเกิดลักษณะเบี่ยงเบนทางเพศ และเลือกที่จะดำรงสถานะความเป็นโสด

กรณีของพี่มีนั้น แม้ว่าครอบครัวของพี่มีจะไม่ได้แยกทางกันเช่นกรณีของพี่ที่และพี่แม่นั้นก็ตาม แต่สภาพครอบครัวนั้นก็ได้แตกต่างกับ 2 กรณีแรกเท่าใดนัก กล่าวคือบิดาของพี่มีไม่ได้ให้ความสำคัญกับครอบครัว ลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของบิดาจะเงี้ยบขี้นม เครื่องเครียดกับงานมาก และจะไม่ให้ความสนใจภรรยาและลูกๆ เท่าใดนัก เมื่อว่างจากงานบิดาจะออกไปหาความสำราญให้แก่ตนตามลำพังเท่านั้น โดยทิ้งภาระในครอบครัวให้ภรรยาดูแล ทำให้พี่มีความคิดฝังใจว่าบิดาไม่ดูแลมารดา สภาพเหล่านี้ติดอยู่ในความคิดของพี่มีดังที่ได้แสดงความคิดเห็นกับเรื่องความรักว่า “ไม่เคยเห็นความหวานแหววหรือการแสดงออกซึ่งความรักในครอบครัว ไม่เห็นว่าการรักระหว่างหญิงชายจะสวยงามตรงไหน” ความคิดเหล่านี้สะสมอยู่ในตัวพี่มีจนเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้พี่มีเลือกที่จะเป็นโสดจนปัจจุบันนี้

กรณีของพี่รุ่ง บิดามารดาจะเข้มงวดกับพี่รุ่งมาก บิดาของพี่รุ่งเป็นนายทหารที่เคร่งครัดต่อกฎระเบียบ และวินัยของทหาร พี่รุ่งและลูกคนอื่นๆ จะต้องอยู่ภายใต้กรอบระเบียบที่ครอบครัววางไว้ ครอบครัวไม่ยอมให้อิสระภาพแก่พี่รุ่งแม้ในปัจจุบัน พี่รุ่งเล่าว่าบิดาและมารดา ยังคงต้องการให้พี่รุ่งแต่งงานและสร้างบ้านอยู่ใกล้ๆ กันซึ่งพี่รุ่งคิดให้เหตุผลแย้งกับความคิดของ

บิดาและมารดาว่า “ให้แต่งงานและสร้างบ้านอยู่ใกล้ๆ พ่อแม่จะไม่เอาหรอก ไม่ชอบ คิดว่าคง วุ่นวายน่าดูเลย”

กรณีของพีเอ็นั้นก็มีกฎระเบียบของครอบครัวเช่นเดียวกันกับกรณีของพีรุ่ง อาทิ ห้ามค้างนอกบ้านยกเว้นทางโรงเรียนจัดให้ไป หรือต้องมีเหตุผลมากมายเพื่อให้ได้ไปเที่ยวตาม ประสาเด็กวัยรุ่นกับเพื่อน เหล่านี้เป็นต้น เมื่อพีเอ็นเรียนในระดับอุดมศึกษาก็เริ่มได้รับอิสระมากขึ้น แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าความเข้มงวดจากครอบครัวนั้นไม่ใช่เหตุผลที่ทำให้พีเอ็นเลือกที่จะเป็นโสด เหตุเพราะพีเอ็นยังคงมีความคิดที่จะมีครอบครัว ในช่วงที่เรียนระดับอุดมศึกษาพีเอ็นก็มีคนรักและ คาดหวังว่าจะได้ใช้ชีวิตคู่ในสักวันหนึ่ง ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าการเลี้ยงดูและประสบการณ์ใน วัยเยาว์ของพีเอ็นไม่ส่งผลต่อการเลือกที่จะเป็นโสด

สำหรับชีวิตในวัยเยาว์ของพีปลา ได้รับการกดดันจากครอบครัวให้เรียนหนังสือ เป็นอย่างมาก บิดาและมารดาของพีปลารับราชการครูทั้งคู่ และทั้งคู่มีความคาดหวังในตัวพีปลา สูงมาก พีปลาจึงถูกบังคับให้กระทำตามแบบแผนที่บิดาและมารดาวางไว้ทุกประการ สิ่งเหล่านี้ทำให้ พีปลา รู้สึกว่าตนเองขาดอิสระภาพ และถูกควบคุมอยู่โดยตลอด แม้ในปัจจุบันพีปลาก็ยังรู้สึกว่า บิดาและมารดามีอิทธิพลต่อการเลือกคู่ครองของตนเองอยู่

ในขณะที่กรณีของพีดาวนั้นแตกต่างออกไป บิดาของพีดาวเป็นผู้ชายที่รักครอบครัว มาก และไม่ประพฤติตนออกนอกกลุ่มนอทางใดๆ บิดาของพีดาวนี่เองที่เป็นเสมือนต้นแบบที่พีดาว คิดว่าหากจะมีครอบครัวก็ต้องมีคู่ชีวิตที่อุปนิสัยคล้ายคลึงกับบิดาของตน

ในกรณีของพีเจ้และพีเจ้บนั้น บิดามีส่วนอย่างมากต่อการเกิดความคิดอคติต่อ เพศตรงข้าม พร้อมกันนี้ได้ก่อให้เกิดทัศนคติที่เป็นลบต่อการแต่งงาน บิดาของพีเจ้มีอารมณ์ แปรปรวนอยู่ตลอดเวลา ในขณะที่บิดาของพีเจ้บชอบใช้อารมณ์ในการตัดสินปัญหา สิ่งเหล่านี้ ทำให้ทั้งพีเจ้บและพีเจ้มีทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรส

ด้านพีพรนั้น ประสบการณ์ในวัยเด็กที่มีผลต่อความคิดที่จะดำรงตนเป็นโสดก็คือ การที่พีพรเห็นตัวอย่างจากพี่ชายของตนที่เป็นผู้มีอุปนิสัยเจ้าชู้ มีภรรยาหลายคน และอุปนิสัยนี้เอง นำมาซึ่งความล้มเหลวในชีวิตครอบครัว พี่ชายมักจะต้องแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทะเลาะเบาะ แว้งในครอบครัวของตนและการทะเลาะเบาะแว้งกับผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับพี่ชายของพีพร จุดนี้เองที่เป็นเหตุผลประการสำคัญที่ทำให้พีพรเลือกที่จะดำรงตนเป็นโสดมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้

3.2 ทักษะคิดที่เป็นลบต่อการสมรส

เกี่ยวกับปัจจัยด้านทักษะคิดที่เป็นลบต่อการสมรสนั้น จากการศึกษาพบว่า มีผลต่อการเลือกที่จะอยู่เป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงกลุ่มที่ทำการศึกษได้แบ่งเป็น 2 ความคิด ดังนี้

กลุ่มที่มีทักษะคิดที่เป็นลบต่อการสมรส ประกอบไปด้วย พี่ที่ พี่แดน พี่แมน พี่ม่วง พี่เอ็น พี่มี พี่พร และพี่เจ็ง สำหรับกลุ่มนี้จะเห็นได้ว่าหลายคนมีพื้นฐานมาจากครอบครัวที่ล่มสลาย ซึ่งส่งผลต่อความรู้สึกนึกคิดเมื่อเติบโตขึ้น หลายคนมีความรู้สึกกลัวจะโดนหลอก กลัวความผิดหวัง และกลัวความเสียใจ บางคนเคยประสบกับเหตุการณ์ความผิดหวังในความรักด้วยตนเอง จนกระทั่งรู้สึกไม่เชื่อใจผู้ชาย นอกจากนี้การที่ได้รับฟังเรื่องราวความล้มเหลวในชีวิตครอบครัวจากบุคคลรอบข้างส่งผลต่อทักษะคิดที่เป็นลบต่อการสมรสเช่นเดียวกัน ในขณะที่บางคนมองผู้ชายเป็นเพศที่เหลวไหล เห็นแก่ตัว เป็นเพศที่ได้เปรียบในทุกๆ ด้าน ในขณะที่ผู้หญิงจะต้องรับภาระหนักภายในครอบครัว และบางคนก็ไม่ได้อยากจะสมรสกับผู้ชายอยู่แล้ว จึงอาจตั้งข้อสังเกตได้ว่า ทักษะคิดที่เป็นลบต่อการสมรสนั้นน่าจะขึ้นอยู่กับภูมิหลังครอบครัว ประสบการณ์ความผิดหวังด้านความรัก

นอกจากนี้การชอบในเพศเดียวกันก็บ่งบอกถึงทักษะคิดที่เป็นลบต่อการสมรสได้ เช่นเดียวกันอีกด้วย ดังเช่นกรณีของพี่แมนที่ให้เหตุผลของการไม่แต่งงานว่า “เราไม่เคยชอบผู้ชายอยู่แล้ว ก็มีผู้ชายมาจีบเหมือนกัน แต่ไม่สนใจ ไม่ชอบ คบเป็นเพื่อนได้ แต่ถ้ามาแสดงอาการอย่างอื่นมากกว่าเพื่อน จะเลิกคบทันที เมื่อตอนอายุ 30 ปี เคยหมั้น หมั้นได้ปีเดียวก็ถอนหมั้น เพราะเราทำใจไม่ได้ ไม่ชอบเลย”

กลุ่มที่มีทักษะคิดที่เป็นบวก ประกอบไปด้วย พี่รุ่ง พี่เจา พี่ดาว พี่แอน พี่นุช พี่อุ้ม พี่ทิพย์ พี่ปี่ พี่นิง พี่ปลา พี่เจียบ และพี่แต้ว ซึ่งไม่ได้มีทักษะคิดที่ไม่ดีต่อการมีครอบครัว หรือมีอคติกับผู้ชาย กลุ่มนี้คิดว่าการสมรสและมีครอบครัวเป็นสิ่งที่ดี โดยกลุ่มนี้คิดว่าถ้าพบคนที่มั่นใจว่าจะสามารถใช้ชีวิตร่วมกันได้ก็พร้อมที่จะแต่งงานด้วย

จะเห็นได้ว่าโดยส่วนใหญ่แล้วกลุ่มที่ทำการศึกษามีทักษะคิดที่เป็นบวกต่อการสมรส ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าเนื่องมาจากการที่ทุกคนยังมีความคิดว่าการสมรสเป็นเรื่องที่ดีหากสามารถค้นหาบุคคลที่ดีมาร่วมสร้างครอบครัว ซึ่งเมื่อค้นหาพบแล้วก็ได้ปิดกั้นตนเองจากการสมรสแต่อย่างไรก็ตามหากจะอธิบายเหตุผลแห่งการเกิดทักษะคิดที่เป็นลบต่อการสมรสแล้วจะเห็นได้ว่าเกี่ยวเนื่องหรือสัมพันธ์โดยตรงจากภูมิหลังการเลี้ยงดู การที่ประสบกับเหตุการณ์ความแตกสลายในชีวิตครอบครัวในวัยเยาว์ หรือประสบการณ์ความผิดหวังด้านความรักที่ได้ประสบมา

ด้วยตนเอง เหล่านี้เป็นผลโดยตรงต่อการเกิดทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรสของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษานี้

3.3 ความต้องการจะรับผิดชอบต่อชีวิตครอบครัว

ในด้านความต้องการรับผิดชอบชีวิตครอบครัวนั้น จากการศึกษาพบว่า มีจำนวนเพียง 3 รายเท่านั้นที่แสดงความคิดเห็นว่าไม่ต้องการจะรับผิดชอบต่อชีวิตครอบครัว โดยทั้ง 3 รายคือ พี่ม่วง พี่เอ็น และ พี่มี ซึ่งทั้ง 3 คนมีความคิดคล้ายคลึงกันคือ รู้สึกเป็นภาระที่ต้องดูแลสามี บุตร และบ้านซึ่งดูเหมือนว่าจะเป็นหน้าที่ของผู้หญิงแต่เพียงฝ่ายเดียว พี่ม่วงคิดว่าภาระเหล่านี้คงจะทำให้ตนเองไม่มีเวลาเป็นส่วนตัว และคงไม่มีความสุขกับชีวิตที่วุ่นวายกับการดูแลครอบครัว ซึ่งพี่เอ็นก็คิดเช่นเดียวกันว่ายังไม่ถึงเวลาและยังไม่ต้องการมีภาระเพิ่มมากมายนัก

กรณีพี่ม่วง ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า “การจะมีชีวิตคู่หรือมีครอบครัวนั้น รู้สึกว่าเป็นภาระที่จะต้องดูแลสามี ดูแลบ้านช่องให้เรียบร้อย แล้วถ้ามีลูกก็ยิ่งไปกันใหญ่ เวลาส่วนตัวคงไม่เหลือเลย นอกจากนี้ยังคิดว่าไม่สามารถเป็นแม่แบบที่ดีแก่ลูก และอบรมเลี้ยงดูลูกได้ โดยส่วนตัวแล้วเป็นคนไม่ชอบเด็ก ไม่อยากมีความรับผิดชอบต่อชีวิตอื่น แคชีวิตตัวเองที่จะทำให้มีความสุขก็ยากแล้ว”

กรณีพี่เอ็น ได้ให้เหตุผลต่อการไม่ต้องการรับผิดชอบต่อชีวิตครอบครัวว่า “จะอาศัยความรู้สึกของตนเองวัดว่าถึงเวลาหรือยังแต่ตอนนี้ ความรู้สึกบอกกว่ายังไม่ถึงเวลา ยังไม่ต้องการจะมีภาระเพิ่มเติมจากที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ที่จะต้องคอยดูแลคุณพ่อ คุณแม่”

กรณีพี่มีนั้นมองชีวิตครอบครัวว่าความเหน็ดเหนื่อยจากการทำหน้าที่ภายในครอบครัวตกอยู่ที่เพศหญิงที่นอกจากจะทำงานบ้านแล้ว ยังต้องดูแลครอบครัวทั้งลูกๆ และปรนนิบัติสามีด้วย เพศชายแทบจะไม่ต้องทำอะไรเลยในบ้าน พี่มีมีประสบการณ์จากครอบครัวของตนเองและได้พบเห็นหลายตัวอย่างจากครอบครัวอื่นในสังคมจีนที่อยู่ใกล้ชิดกันตั้งแต่ยังเล็กคือภาพที่ผู้หญิงจะต้องรับภาระหนักอยู่ตลอดเวลาทั้งภาระจากลูก ภาระจากงานบ้าน หรือกิจการต่างๆ ผู้หญิงต้องทำทุกอย่าง ในขณะที่ผู้ชายเมื่อมีเวลาว่างก็จะไปสังสรรค์ หาความสุขใส่ตัว แต่ผู้หญิงทำอย่างนั้นไม่ได้เลย พี่มีจึงมีความคิดว่าจะไม่ให้ตัวเองเป็นแบบนั้นเด็ดขาด

โดยสรุปแล้ว พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษานี้จำนวน 17 คนไม่เห็นว่าการต้องรับผิดชอบครอบครัวเป็นเหตุผลที่ทำให้เลือกที่จะดำรงสถานะความเป็นโสด แต่ก็มีกลุ่มที่ทำการศึกษ่อีก 3 คนเห็นว่าการต้องรับผิดชอบต่อครอบครัวเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ตนเองเลือกที่จะคงสถานภาพความเป็นโสด

3.4 ภาระในการเลี้ยงดูผู้อื่น

ภาระที่ว่านี้หมายถึงภาระในการเลี้ยงดูครอบครัวเดิมของตน ซึ่งอาจประกอบไปด้วย บิดา มารดา และญาติพี่น้อง ข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มที่ทำการศึกษาพบว่า มีเพียง 6 รายที่ให้ข้อมูลว่าภาระในการเลี้ยงดูผู้อื่นที่มีผลต่อการอยู่เป็นโสดของตนเอง ซึ่งในกรณีของพี่ที่เห็นว่ามารดาที่เลี้ยงตนเองมาและน้องที่เพิ่งเริ่มทำงานเป็นภาระที่ตนเองต้องรับผิดชอบ ส่วนพี่มองคิดว่าปัจจุบันมีภาระในการดูแลมารดาที่อายุถึง 70 ปี ด้านพี่ที่ต้องการดูแลมารดาที่เลี้ยงตนเองมาตั้งแต่เด็กอย่างยากลำบาก พี่นุชต้องการเลี้ยงดูบิดาซึ่งเป็นญาติที่เหลื่ออยู่เพียงคนเดียว และพี่เ็นก็รู้สึกว่าจะต้องดูแลบิดามารดาที่อาศัยอยู่ด้วยกัน ในขณะที่กรณีของพี่เจ้านั้นแตกต่างออกไป คือ พี่เจ้านั้นรู้สึกว่าตนเองต้องตอบแทนบุญคุณของบิดามารดา แม้ว่าทางครอบครัวจะไม่เดือดร้อนก็ตามพี่เจ้านั้นก็ยังนำเงินส่วนใหญ่ที่ได้มาจุนเจือครอบครัว จะเห็นได้ว่าในความรู้สึกของทั้ง 6 คนนั้นภาระเหล่านี้เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เลือกที่จะอยู่เป็นโสดในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงข้อมูลของกลุ่มที่ทำการศึกษาส่วนที่เหลือ ที่กล่าวถึงภาระของตนเองในการดูแลผู้อื่นแล้วนั้น ปรากฏว่าไม่พบสิ่งที่บ่งแสดงถึงเหตุผลที่เลือกที่จะเป็นโสดเลย อาทิ กรณีของพี่เจาและพี่มีซึ่งต่างก็มีภาระในการส่งเงินไปให้บิดามารดาทุกเดือนแต่ก็ไม่ได้แสดงว่าเหตุผลนี้ทำให้ตนเองต้องเป็นโสด กรณีของพี่แม่นก็เช่นเดียวกัน พี่แม่นรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในบ้านทั้งหมด มีภาระในการดูแลมารดาและน้องชายในเรื่องรายได้ แต่ก็ไม่ใช่เหตุผลที่ทำให้พี่แม่นเลือกที่จะอยู่เป็นโสดเช่นเดียวกัน เหตุผลของพี่แม่นก็คือการชอบในเพศเดียวกันและปฏิเสธการแต่งงานกับเพศตรงข้าม

โดยสรุป ปัจจัยเรื่องภาระในการเลี้ยงดูบุคคลอื่นนั้นมีพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษานี้จำนวน 6 คน ที่เห็นว่าเป็นเหตุผลที่ทำให้ตนเองเลือกที่จะเป็นโสด

3.5 ความผูกพันกับครอบครัวเดิม

ด้านปัจจัยความผูกพันกับครอบครัวเดิมนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นปัจจัยที่คล้ายคลึงกับ ปัจจัยภาระในการเลี้ยงดูผู้อื่น หากแต่ปัจจัยด้านความผูกพันกับครอบครัวเดิมนั้นจะเน้นในเรื่อง ความสัมพันธ์และการเลือกที่จะอยู่กับครอบครัวเดิมมากกว่าจะมีครอบครัวใหม่หรือสละความ เป็นโสดนั่นเอง

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษานี้ จำนวน 4 ราย ที่มีความผูกพันกับครอบครัวเดิม กรณีของพีทีนั้นมีความผูกพันกับมารดา มาก ต้องการทำให้มารดามีความสุขที่สุด ซึ่งคล้ายกับกรณีของพีเม่งที่คิดว่ามีตนเพียงคนเดียวที่เป็นที่ พึ่งของมารดาที่ชราและผูกพันกับตนมาก ด้านพีเอ็นไม่แน่ใจว่าการมีครอบครัวใหม่จะทำให้ตนเอง มีความสุขเหมือนหรือดีกว่าครอบครัวเก่า ส่วนพีรุ่งคิดว่าบิดามารดาที่เข้มงวดจะไม่ยอมให้ตนเอง แยกตัวไปอยู่เพียงลำพัง หรือถ้าจะมีครอบครัวคงต้องอยู่ในสายตาอย่างใกล้ชิดสิ่งเหล่านี้ทำให้พีรุ่ง คิดว่าอาจยุ่งยากถ้าตนเองจะมีครอบครัว ในขณะที่พีเม้นก็ผูกพันกับมารดาและน้องชายแต่ไม่ใช่ เหตุผลที่เลือกจะเป็นโสด เช่นเดียวกับพีแดน พีเจา และพีมี ที่ไม่ได้รู้สึกถึงความผูกพันกับครอบครัว เดิมจะมีผลกับตนที่เลือกจะเป็นโสดแต่อย่างไร

โดยสรุปปัจจัยความผูกพันกับครอบครัวเดิมนั้น มีพนักงานต้อนรับหญิงบน เครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษากว่า 4 ราย ให้ข้อมูลว่าความผูกพันกับครอบครัวเดิมเป็นปัจจัย หนึ่งที่ทำให้ตนเองเลือกที่จะเป็นโสด

3.6 ปัญหาทางด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ

จากการศึกษาพบว่าปัญหาทางด้านสุขภาพและจิตใจนั้นไม่มีผลเกี่ยวข้องและ เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการอยู่เป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษานี้เลย กลุ่มที่ทำการศึกษาบางคนเท่านั้นที่มีอาการทางสุขภาพร่างกายและจิตใจ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็น การปวดหัวเนื่องจากความเครียด แต่ปัญหาสุขภาพเหล่านี้ไม่ส่งผลหรือเป็นเหตุให้กลุ่มที่ ทำการศึกษาเลือกที่จะเป็นโสดเลย ซึ่งพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษา ทั้งหมดจะให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ว่า “มีปัญหาเรื่องอาการป่วยบ้างแต่ไม่ได้รุนแรงอะไร” และไม่ คิดว่าเป็นเหตุผลที่ทำให้ตนเองเลือกที่จะเป็นโสดด้วย

3.7 ความชอบในเพศเดียวกัน

ปัจจัยในเรื่องความชอบในเพศเดียวกันนั้น จากการศึกษาพบว่า มีเพียงรายเดียวเท่านั้นที่มีบุคลิกภาพเบี่ยงเบน และมีความรักในเพศเดียวกัน กรณีนี้คือพี่แมนซึ่งได้ให้ข้อมูลว่า “เราไม่เคยชอบผู้ชายอยู่แล้ว ก็มีผู้ชายมาจีบเหมือนกัน แต่ไม่สนใจ ไม่ชอบ คบเป็นเพื่อนได้ แต่ถ้ามาแสดงอาการอย่างอื่นมากกว่าเพื่อน จะเลิกคบทันทีไม่ชอบการถูกสัมผัสจากผู้ชาย รู้สึกกลัวขยะแขยง” แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างบางคนจะไม่ได้รังเกียจนักกับการที่จะมีความรักในเพศเดียวกัน แต่ก็ได้ให้เหตุผลว่าหากเลือกได้ก็ยังคงเลือกที่จะชอบเพศตรงกันข้ามมากกว่าชอบในเพศเดียวกัน

3.8 รายได้

นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการอยู่เป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน เนื่องจากการที่พนักงานต้อนรับหญิงกลุ่มที่ทำการศึกษานี้รู้สึกว่าตนเองสามารถพึ่งตนเองได้ ทำให้ความคิดของกลุ่มตัวอย่างนี้ส่วนใหญ่หลุดออกจากแนวความคิดดั้งเดิมของผู้หญิงไทยในอดีต และรวมถึงผู้หญิงไทยบางกลุ่มที่ต้องพึ่งพิงอิงอาศัยผู้ชาย โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องความเป็นอยู่ ปากท้อง ซึ่งต้องอาศัยรายได้จากผู้ชายในฐานะผู้นำครอบครัวเป็นผู้หาความคิดเช่นที่ว่าเป็นลักษณะความคิดที่กลมกลืนกันมาในสังคมมาโดยตลอดซึ่งได้ฝังรากอยู่ในความคิดของผู้หญิงส่วนใหญ่ในสังคม ดังที่กล่าวกันว่าผู้ชายคือหัวเรือใหญ่ หรือเป็นช้างเท้าหน้า ซึ่งเหล่านี้ล้วนสื่อแสดงความหมายว่าผู้ชายเท่านั้นที่สามารถเป็นผู้นำของครอบครัว

สุธีรา ทอมสัน และเมทินี พงษ์เวช ได้วิเคราะห์เกี่ยวกับสถานภาพของผู้หญิงไว้ว่า ในระยะ 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา สถานภาพของผู้หญิงในครอบครัวได้เปลี่ยนแปลงไปจากบทบาทเดิมที่ผู้หญิงรับผิดชอบงานบ้านกลายเป็นผู้หญิงที่ทำงานนอกบ้าน ซึ่งระดับการศึกษาที่สูงขึ้นมีผลต่อการแต่งงานด้วย การผู้หญิงสามารถหารายได้ให้กับตนเองส่งผลให้เกิดความเป็นอิสระและพึ่งพาตนเองได้นั้นหมายถึงว่า ชีวิตแต่งงานอาจไม่ใช่เรื่องสำคัญหรือเป็นเรื่องสุดขั้วของผู้หญิงเช่นที่เคยเป็นมาก่อน ซึ่งผลก็คือผู้หญิงอาจจะประวิงเวลาการแต่งงานให้ล่าช้าออกไปหรืออาจจะเลือกที่จะไม่แต่งงานเลยก็เป็นได้ (สุธีรา ทอมสัน และเมทินี พงษ์เวช, 2538 : 43)

จากการศึกษาพบว่าพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษานี้ทุกคน สามารถพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ รายได้จากการทำงานที่สามารถหาได้ค่อนข้างดี สามารถเลี้ยงตนเองได้โดยเฉพาะสามารถเลี้ยงดูครอบครัวเดิมได้เป็นอย่างดี ซึ่งอาจเป็นความภาคภูมิใจและไม่รู้สึกว่าต้องพึ่งพาใครอีกต่อไป ความต้องการหรือความจำเป็นที่จะต้องมิผู้ชายมาช่วยเหลือในเรื่องรายได้จึงหมดไป ทำให้พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่

ทำการศึกษานี้สามารถเลือกสถานะที่จะเป็นโสดได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงปัจจัยเรื่องรายได้ที่เป็นความจำเป็นดังเช่นผู้หญิงอาชีพอื่นๆ ในสังคม

3.9 ความต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน

จากการศึกษาพบว่า พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษารวมจำนวน 18 คน ไม่มีความต้องการที่จะมีภาระในด้านหน้าที่การงานมากไปกว่านี้สักเท่าใดนัก ส่วนที่มีความต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานมีเพียง 2 คน คือ พี่แตง และพี่หิง ที่ต้องการเป็นหัวหน้าหรือฝ่ายบริหาร ซึ่งพี่แตงก็คิดว่าคงเป็นไปได้ยาก พร้อมกันนี้ยังให้เหตุผลว่าถ้าหากตนเองมีครอบครัวแล้วคงจะทำให้ไม่สามารถทุ่มเทให้กับการทำงานได้อย่างเต็มที่และจะส่งผลต่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงานอย่างแน่นอน ในขณะที่พี่หิงยืนยันที่จะมุ่งมั่นทำงานต่อไปโดยต้องการความก้าวหน้าในหน้าที่การงานโดยไม่ได้คำนึงถึงการมีครอบครัวเท่าใดนัก

ส่วนพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษาคนอื่นๆ ทั้ง 18 คน เห็นว่าหน้าที่การงานในปัจจุบันนี้ดีอยู่แล้ว และถือว่าเป็นความสำเร็จในหน้าที่การงานแบบหนึ่งที่ตนเองก็พอใจพอสมควรแล้ว ส่วนความก้าวหน้าในหน้าที่การงานอาจหมายถึงภาระหน้าที่ที่จะต้องเพิ่มขึ้นซึ่งก็เห็นว่าไม่มีความจำเป็นกับตนเองนัก โดยสรุปแล้วจะเห็นว่าปัจจัยด้านความต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานนั้นแทบไม่มีผลต่อการเลือกเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินเลย

3.10 การมีงานอดิเรก หรือกิจกรรมอื่นๆ

ปัจจัยด้านการมีงานอดิเรก หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินสามารถเลือกทำได้หลังจากงานประจำแล้ว จากการศึกษพบว่าพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษาทุกคนมีงานอดิเรกหรือกิจกรรมที่ทำในยามพักจากงาน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการพักผ่อนอยู่ที่บ้าน รับประทานอาหารกับเพื่อน ช็อปปิ้ง ใช้ ชมภาพยนตร์ เล่นกีฬา ปฏิบัติธรรม ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการทำเพื่อใช้เวลาว่างให้หมดไปก่อนกลับไปทำงานอีกครั้ง ซึ่งหากวิเคราะห์ว่างานอดิเรกหรือกิจกรรมต่างๆ เป็นเพียงการใช้เวลาว่างให้หมดไปก็อาจเข้าใจได้ว่าไม่พบการเชื่อมโยงปัจจัยนี้ต่อการเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินแต่อย่างใด แต่ถ้ามองอีก

มุมมองหนึ่งโดยพิจารณาในแง่การทำงานอดิเรกหรือทำกิจกรรมยามว่างเพื่อให้สภาพการเป็นโสดไม่ถูกรบกวนจากความเหงาที่ไร้คู่ครอง หรือการไม่ถูกรบกวนจากสภาพการเป็นโสดเนื่องจากกิจกรรมที่เลือกทำ หรือบุคคลที่ทำกิจกรรมด้วยล้วนแต่เป็นเพื่อนที่เข้าใจสภาพความเป็นโสดของตน ตลอดจนกิจกรรมที่ทำเช่นการปฏิบัติธรรมซึ่งเห็นได้ชัดเจนว่าเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องและสามารถกระทำเพียงคนเดียว ในขณะที่ทำก็เหมือนกับการสร้างโลกส่วนตัวขึ้นมา ถ้าพิจารณาเช่นนี้แล้วจะเห็นได้ว่า งานอดิเรกหรือกิจกรรมที่เลือกกระทำเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นโสดได้ทางหนึ่ง

3.11 กลุ่มเพื่อนสนิท

จากการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นโสดนั้น ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนสนิทมักจะไม่ค่อยได้ถูกกล่าวถึงอย่างชัดเจนนัก ส่วนใหญ่ที่ถูกกล่าวถึงมักจะเป็นในแง่ของการพบปะกันในลักษณะธรรมดา และนานๆ ครั้งตามแต่เวลาที่ว่างซึ่งต้องว่างตรงกันจึงจะพบกัน แต่ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ในปัจจัยกลุ่มเพื่อนสนิทนั้นเป็นเรื่องของการพบปะพูดคุยระหว่างเพื่อนสนิทที่มีการพูดคุยกันในประเด็นเรื่องของครอบครัว ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้ว หากพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษามีการพูดคุยกับเพื่อนสนิทในเรื่องเกี่ยวกับการมีครอบครัว ก็มักจะเป็นการพูดคุยกันในเรื่องของปัญหาครอบครัว ความล้มเหลวในชีวิตคู่ การทะเลาะกระทบกระทั่งกันในครอบครัว และความสงบสุขของการอยู่เป็นโสด ซึ่งมีทั้งการพูดคุย และยังมีตัวอย่างจากเพื่อนที่มีครอบครัวแล้วก็ต้องหย่าร้างกันไป สิ่งเหล่านี้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ และตอกย้ำความคิดที่ว่าสภาพความเป็นโสดย่อมต้องดีกว่าการใช้ชีวิตคู่อย่างแน่นอน

ตัวอย่างของข้อมูล que ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินที่เห็นว่า การพบปะพูดคุยกับกลุ่มเพื่อนสนิทนั้น ส่วนใหญ่จะคุยกันเรื่องปัญหาครอบครัว และการพูดคุยเรื่องเหล่านี้มีผลต่อการเลือกที่จะเป็นโสดของตน “ทุกวันนี้ก็ยังคงเจอเพื่อนอีกหลายคนทั้งที่แต่งงานไปแล้วและที่ยังโสด ซึ่งการพบกับเพื่อนที่แต่งงานไปแล้วทำให้พี่ได้รับฟังปัญหาครอบครัวของเพื่อนบ่อยๆ ซึ่งมีทั้งสุขและทุกข์เคล้ากันไป ข้อมูลที่ได้รับมาจากเพื่อนทำให้บางครั้งพี่คิดว่าโสดดีที่อยู่เป็นโสดเหมือนกัน”

3.12 การได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อสภาพความเป็นโสดของตนเอง

ข้อมูลจากพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษาทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าทุกคนมีมุมมองต่อความเป็นโสดของตนเองในแง่ที่เป็นสิทธิส่วนบุคคลทั้งสิ้น การเลือกที่

โดยสรุป พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษาร่วมกัน 17 คน เลือกที่จะค้นหาคนที่มีความสนใจตนเองมากที่สุดที่จะลดสภาพความเป็นโรคของตนเอง ซึ่ง จะเห็นได้ว่าเป็นปัจจัยด้านการไม่พบคนที่ถูกใจหรือมีความสนใจตามที่ตั้งไว้

จากการศึกษาสามารถลำดับความสำคัญของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษาทั้ง 20 คน เลือกที่คงสภาพความเป็นโรค โดย นำเสนอจากปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องจากมากไปหาน้อย นับตามความถี่ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นโรคของ พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน	จำนวนผู้ที่เกี่ยวข้อง (คน)
1. รายได้	20
2. การได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อสภาพโรคของตนเอง	20
3. การมีงานอดิเรกทำ หรือกิจกรรมอื่นๆ	20
4. กลุ่มเพื่อนสนิท	20
9. การไม่พบคนที่ถูกใจ หรือมีความสนใจตามที่กำหนดไว้	18
5. ประสบการณ์ ภูมิหลัง พื้นฐานทางครอบครัว	13
6. ความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา)	13
4. ภาระในการเลี้ยงดูผู้อื่น เช่น บิดา มารดา	7
10. ความไม่ต้องการรับผิดชอบในชีวิตครอบครัว	7
3. ทักษะที่เป็นลบต่อการสมรส	5
11. การต้องการประสบความสำเร็จในงาน	2
12. ความชอบในเพศเดียวกัน	1
13. ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ	0

สรุป

จากการศึกษาเรื่องโลกทัศน์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการอยู่เป็นโรคของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน พบว่าพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษามีโลกทัศน์ในด้านการมองสภาวะความเป็นโรคของตนเองไม่ได้เป็นการแปลกแยกจากสังคม หรือไม่ได้รับการกดดันจากสังคมแต่อย่างใด ทุกคนมองว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่จะเลือกคงสภาพความเป็นโรคของ

ตนเองได้ ทำให้การดำเนินชีวิตของคนกลุ่มนี้เป็นไปตามปกติธรรมดา ทุกคนมองว่าตนเองมีฐานะ
ในสังคมเป็นสมาชิกปกติคนหนึ่งของสังคม

ทั้งนี้การเลือกที่จะเป็นโสดนั้นเป็นการเลือกกระทำโดยสมัครใจที่การศึกษาครั้งนี้
พิจารณาจาก

1. สถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่จะเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบน
เครื่องบิน กรณีเหตุการณ์การหย่าร้างของบิดาและมารดาที่ทำให้สภาพครอบครัวแตกสลาย
เหตุการณ์การสูญเสียบิดาและมารดาพร้อมกัน กรณีเหตุการณ์ความล้มเหลวในด้านความรักของ
ตน ซึ่งทำให้เกิดความกลัวที่จะผิดหวังและกลัวความล้มเหลวในชีวิตครอบครัว

2. ความเชื่อ ค่านิยม และบรรทัดฐานของสังคม จากการศึกษาพบว่าไม่ได้มีความ
เกี่ยวข้องกับการเลือกที่จะเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินทั้ง 20 คนเลย ระบบการ
ครอบงำความคิดของสังคมไทยในลักษณะที่เน้นการแต่งงานเพื่อสนองตอบความเชื่อ ค่านิยม และ
บรรทัดฐานทางสังคมที่มีระบบครอบครัวเป็นหลักนั้น ในสังคมไทยไม่ได้มีลักษณะบังคับมากนัก
การเลือกเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินทั้ง 20 คนนั้นเกิดจากเหตุผลส่วนตัวของตน
ซึ่งเกิดจากลักษณะงาน และความเป็นส่วนตัวของอาชีพพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน

ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่
ทำการศึกษาเมื่อเรียงลำดับความสำคัญและความเกี่ยวข้องจากมากไปหาน้อยแล้ว พบว่า
ปัจจัยด้านรายได้ ปัจจัยด้านการได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อสภาพโสดของตนเอง
ปัจจัยด้านการมีงานอดิเรกทำ หรือกิจกรรมอื่นๆ และปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนสนิท มีจำนวนพนักงาน
ต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษาที่ให้ข้อมูลบ่งแสดงถึงความสัมพันธ์กับปัจจัยเหล่านี้
ทั้ง 20 คน แสดงให้เห็นว่าปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยดังกล่าวมีผลต่อการเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิง
บนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษาทุกคน

ปัจจัยด้านรายได้ นับเป็นปัจจัยที่น่าสนใจ เนื่องจากเมื่อพิจารณาถึงงานที่ได้มี
การศึกษาในก่อนหน้านี้นี้พบว่า เมื่อผู้หญิงมีการศึกษาสูงขึ้นก็มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทจาก
เดิมที่ผู้หญิงรับผิดชอบงานบ้านกลายเป็นผู้หญิงที่ทำงานนอกบ้าน ผู้หญิงที่ยังโสดและมี
การศึกษาก็ย่อมมีโอกาสได้ทำงานในตำแหน่งที่สูง มีรายได้ที่ดีนำไปสู่การเป็นอิสระและพึ่งพา
ตนเองได้ ซึ่งทัศนคติของผู้หญิงจะเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ ผู้หญิงจะมองว่าการแต่งงานอาจ
ไม่ใช่เรื่องสำคัญที่สุดสำหรับผู้หญิงเช่นที่เคยเป็นมา ผู้หญิงอาจจะเลือกแต่งงานเมื่อมีอายุมากขึ้น

หรืออาจจะเลือกที่จะไม่แต่งงานเลยก็เป็นได้ (สุธีรา ทอมสัน และเมทินี พงษ์เวช, 2538 : 43) ซึ่งข้อมูลจากการศึกษาทัศนคติของผู้หญิงในยุคปัจจุบันนี้ได้สอดคล้องกับการศึกษาในครั้งนี้ที่พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษานี้เห็นว่ารายได้ในการประกอบอาชีพของตนมากเพียงพอที่จะเลี้ยงดูครอบครัวและตนเองได้เป็นอย่างดี ดังเช่นกลุ่มที่ทำการศึกษาคณะหนึ่งให้ข้อมูลว่า “ส่วนรายได้ของพี่เองมากพอที่จะอยู่ได้อย่างสบายๆ เหลือแต่ผ่อนคอนโดฯ อย่างเดียวแล้วก็เก็บออมด้วยส่วนหนึ่ง ไม่ต้องมีคนมาช่วย support ก็สามารถเลี้ยงตัวเองได้อย่างดีทีเดียว”

ปัจจัยด้านการได้รับการยอมรับจากบุคคลแวดล้อมต่อสภาพโสดของตนเอง จากการศึกษาพบว่าข้อมูลที่ได้รับสอดคล้องกับงานเขียนด้านผู้หญิงของปราโมทย์ ประสาทกุล (ปราโมทย์ ประสาทกุล, 2544) ที่อธิบายการอยู่เป็นโสดเป็นทัศนคติใหม่ของผู้หญิงยุคนี้ที่มองว่าไม่ใช่เป็นสิ่งน่าละอายถ้าหากคู่ไม่ได้ การเป็นโสดกลับกลายเป็นสถานภาพใหม่ที่ทัดเทียมกับสถานภาพสมรส ทั้งนี้เนื่องจากผู้หญิงยุคใหม่มีความคิดที่เป็นอิสระมากขึ้น มีโลกทัศน์ที่มองตนเองไม่ได้แปลกแยกจากสังคมและคนรอบข้างแต่อย่างใด

ปัจจัยด้านการมีงานอดิเรกทำ หรือกิจกรรมอื่นๆ นั้น จากการศึกษาพบว่าพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษามีงานอดิเรกทำ หรือมีกิจกรรมอื่นๆ ที่ทำให้ไม่คิดถึงสภาพความเป็นโสดของตน อาทิ ชมภาพยนตร์ จับจ่ายซื้อของ รับประทานอาหาร เป็นต้น ซึ่งพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินทุกคนมีงานอดิเรก หรือมีกิจกรรมอื่นๆ และได้ดำเนินกิจกรรมเหล่านี้ร่วมกับกลุ่มเพื่อนหรือครอบครัวอย่างสม่ำเสมอในเวลาว่างจากงาน ซึ่งส่งผลให้ลืมการเป็นโสดไปชั่วขณะและอาจทำให้ไม่สนใจต่อการอยู่เป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มตัวอย่างในที่สุด

ด้านปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนสนิทนับเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกด้านหนึ่ง กล่าวคือพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษาทั้ง 20 คนมีกลุ่มเพื่อนสนิท ทั้งที่ยังโสดและแต่งงานแล้ว จะทำให้พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษาแต่ละคนไม่รู้สึกรู้ว่าตนเองแปลกแยกจากสังคม เนื่องจากยังมีสังคมเพื่อนทั้งเพื่อนในสมัยเรียนและเพื่อนช่วงทำงาน ให้พบปะและดำเนินกิจกรรมร่วมกัน อาทิ รับประทานอาหาร เล่นกีฬาด้วยกัน ฯลฯ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าในกลุ่มที่ทำการศึกษาส่วนใหญ่มีกลุ่มเพื่อนสนิทที่คบกันมาในสมัยเรียนและบางส่วนในช่วงทำงานด้วยกันที่สายการบินแห่งนี้ ทั้งเพื่อนที่ยังคงเป็นโสดและแต่งงานแล้ว ซึ่งลักษณะเช่นนี้ทำให้พนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษาส่วนใหญ่รู้สึกไม่แปลกแยกจากสังคม และยังไม่รู้สึกอยู่เสมอว่าสภาพความเป็นโสดของตนไม่มีผลกระทบกับกลุ่มเพื่อนแต่อย่างใด

ในด้านปัจจัยอื่นๆ อาทิ ปัจจัยการไม่พบคนที่ถูกใจ หรือมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ พบว่าพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษาคำนวณ 18 คน เห็นว่าเป็นสิ่งที่ทำให้ตนเองเลือกเป็นโสด ปัจจัยประสบการณ์ ภูมิหลัง พื้นฐานทางครอบครัว และปัจจัยความผูกพันกับครอบครัวเดิม (บิดา มารดา) มีพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษาคำนวณ 13 คนเห็นว่าเกี่ยวข้อง ปัจจัยภาระในการเลี้ยงดูผู้อื่น เช่น บิดา มารดา และปัจจัยความไม่ต้องการรับผิดชอบในชีวิตครอบครัวมีพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษาคำนวณ 7 คนเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการเลือกเป็นโสดของตน

ในส่วนของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษา ที่อยู่ในระดับน้อยคือ ปัจจัยทัศนคติที่เป็นลบต่อการสมรสมีผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวข้องเพียง 5 คน ปัจจัยการต้องการประสบความสำเร็จในงาน 2 คน และปัจจัยความชอบในเพศเดียวกันมีเพียง 1 คนเท่านั้น ส่วนปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจนั้นไม่มีผู้ใดให้ข้อมูลที่แสดงถึงความสัมพันธ์กับการเลือกอยู่เป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินกลุ่มที่ทำการศึกษาแต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง โลกทัศน์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการอยู่เป็นโสดของพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินในครั้งนี้ พบว่าจำนวนกลุ่มที่ทำการศึกษาทั้ง 20 คน มีทัศนคติเกี่ยวกับการอยู่เป็นโสดไม่แตกต่างกันมากนัก เนื่องจากอาชีพพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบินค่อนข้างแตกต่างจากผู้หญิงในอาชีพอื่นๆ โดยเฉพาะด้านการมีรายได้ที่มากเพียงพอจะดูแลตนเองและจุนเจือคนในครอบครัวได้เป็นอย่างดี ประกอบกับลักษณะการทำงานที่ไม่ค่อยได้พบปะคบหากับคนต่างอาชีพมากนัก ทำให้กลุ่มที่ทำการศึกษาในครั้งนี้มีลักษณะเฉพาะของการอยู่เป็นโสดได้ เหตุผลที่สำคัญอีกประการก็คือกลุ่มที่ทำการศึกษามีจำนวนน้อยซึ่งอาจไม่พอเพียงที่จะทำการวิจัยเพื่อแสดงได้ว่าเป็นตัวแทนของหญิงโสดในปัจจุบันได้ทั้งหมด การศึกษาในครั้งนี้จึงสะท้อนให้เห็นเพียงโลกทัศน์ของผู้หญิงที่เป็นโสดในอาชีพนี้เท่านั้น ในการวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเป็นโสดครั้งต่อไป จึงน่าจะมีการวิเคราะห์ถึงภาพรวมโดยใช้กลุ่มที่ทำการศึกษาคำนวณมากขึ้น และมีการเก็บข้อมูลโดยเปรียบเทียบระหว่างอาชีพที่มีรายได้และศักยภาพในการเลี้ยงดูตนเองได้ กับผู้หญิงที่ไม่มีอาชีพหรือประกอบอาชีพที่มีรายได้ไม่มากพอที่จะพึ่งพาตนเองได้เพียงลำพัง เพื่อ

แสดงให้เห็นว่าโลกทัศน์ของผู้หญิงในปัจจุบันเปลี่ยนไปจากอดีตเนื่องจากปัจจัยด้านใดบ้างอย่างชัดเจน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

ชัชสุนี สุษิลาวรรณ. **ความคิดเกี่ยวกับตนเองของสตรีโสด ศึกษากรณีสตรีอายุ 30 ปีขึ้นไปที่ไม่เคยแต่งงาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2528.

เดชา กัลยาณุมิพงศ์. **การรับรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกทัศน์ของผู้ต้องขัง**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาคสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2540.

ธมารดี คำยา. **ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนสมรสของสตรีไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2541.

ภัสสร ลิมานนท์. **โครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาทัศนคติ และค่านิยมของสตรีไทย เกี่ยวกับการสมรส**. สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2529.

บุญยืน สุภาพ. **การศึกษาเปรียบเทียบ ปัญหา ความต้องการ และโลกทัศน์ของคนชรา ในสถานสงเคราะห์ของรัฐบาลและเอกชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยา มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2522.

ปราโมทย์ ประสาทกุล. **“คนเดียวนี้มีลูกกันน้อยลง”**. วารสารประชากรและการพัฒนา. ปีที่21 ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์ มหาวิทยาลัยมหิดล,2544.

ปัญญาบริสุทธิ์. **โลกทัศน์ของคนไทยวิเคราะห์จากวรรณคดีคำสอนสมัยสุโขทัย**.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,2523.

วาสนา อิมเอม. **ถึงเวลาวิจัยเรื่องคนโสดแล้วหรือยัง**. วารสารประชากรและการพัฒนา. ปีที่18 ฉบับที่ 3 กุมภาพันธ์-มีนาคม มหาวิทยาลัยมหิดล,2541.

สมบัติ จันทรวงศ์. **โลกทัศน์ของสุนทรภู่**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน,2537.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. **ทฤษฎีสังคมวิทยา : เนื้อหาและแนวการใช้เบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร :เจ้าพระยาการพิมพ์.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **ภาวะสมรสของประชากรไทย พ.ศ.2533**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน นายกรัฐมนตรี,2536.

สุธีรา ทอมสัน และเมทินี พงษ์เวช. **ผู้หญิงไทย : สถานภาพและบทบาทที่เปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา,2538.

สุนทรี โคมิน และสนิท สมัครการ. **รายงานการวิจัยเรื่องค่านิยมและระบบค่านิยมไทย: เครื่องมือในการสำรวจวัด**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ,2522.

- อมรา พงศาพิชญ์. **วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- อัจฉรา ภาคติกะวีย์. **การเลือกคู่ครองของข้าราชการกรุงเทพมหานครที่สำเร็จการศึกษา การศึกษาจากมหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาคสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- อัญชลี วรารัตน์. **“แต่งงานนั้นสำคัญไฉน”**. วารสารประชากรและการพัฒนา. ปีที่ 18 ฉบับที่ 3 เมษายน-พฤษภาคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.
- อัญชลี วรารัตน์. **การเปลี่ยนแปลงภาวะสมรสในประเทศไทย**. เอกสารการประชุมวิชาการประชากรศาสตร์. 20-21 พฤศจิกายน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- อารยะ ภูสาคัด. **เงื่อนไขทางสังคมและเศรษฐกิจและทางเลือกของชาวนาไร่ที่ดินในการหารายได้สำหรับครัวเรือนในบ้านคลองจังหวัดฉะเชิงเทรา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาคสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

ภาษาอังกฤษ

- Adams, Margaret. *Single Blessedness*. London: Heinemann Educational Books Ltd, 1976.
- Amara Pongsapich, and other. *Tradition and changing Thai world View*. Bangkok: Chulalongkorn University Social Research Institute, 1985.
- Bell, Robert R. *Marriage and family*. Illionise: The Dorsey press, Inc, 1963.
- Bell, Robert R. *Marriage and family Interaction*. Illinoise: The Dorsey press, Inc, 1973.
- Bequaert, Lucia H. *Single Women. Alone & Together*. Beacon press Book., 1976.
- Burgess R. and Bushell D. *Behavioral Theory*. New York: California University Press, 1969.
- Guest Philip and Joeean Tan. *Transformation of Marriage Patterns in Thailand*. IPSR Publicaton No. 176, Mahidol University, 1994.
- Jones, Gavin. *The Demise of Universal Marriage in East and South-East Asia*. A paper Presented at the John C. Caldwell Seminar, 14-17 August, The Australian Nationl University, Canberra, 1995.
- Mead, Magaret. *Male and Female*. New York: W. Marrow, 1967.
- Parsons, T. *The structure of Social Action*. New Yourk: McGraw-Hill Book Co., 1973.

Stein, Peter J. *Singlehood: An Alternative to Marriage*. The family Coordinator,
October, 1975.

Tumer, Jonathan H. *The structure of Sociological Theory*. New York: The Dorsey
press, 1974.

Winch, R.N. *The Modern Family*. New York: Holt Rinehart and Winston, 1971.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวไศรยา เตชะวัฒน์เศรษฐ์ เกิดเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ.2514 ที่ กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี สาขานิเทศศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ในปี การศึกษา 2536 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2541 ปัจจุบันทำงานในตำแหน่งพนักงานต้อนรับหญิงบนเครื่องบิน บริษัท การบินแห่งหนึ่งในประเทศไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย